

KSK-notat nr.: 27/2013 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Flere søkere/11 småkraftverk i Nordreisa og Kåfjord kommuner		
Fylke/kommune:	Troms/Nordreisa, Kåfjord		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
	Steinar Pettersen, Siri M. Fagerheim,		
Saksbehandler:	Helén N. Liebig-Larsen	Sign.:	
Dato:	25 JUN 2013		
	NVE 200708247-72, 200707868-80, 200704139-100, 200802147-82, 200900381-81, 200806551-88, 200905585-58, 200805496-84, 200805471-78, 200800901-82, 200802821-79		
Vår ref.:	200802821-79		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Søknad om tillatelse til bygging av 11 småkraftverk i Nordreisa og Kåfjord kommuner, Troms fylke

Innhold

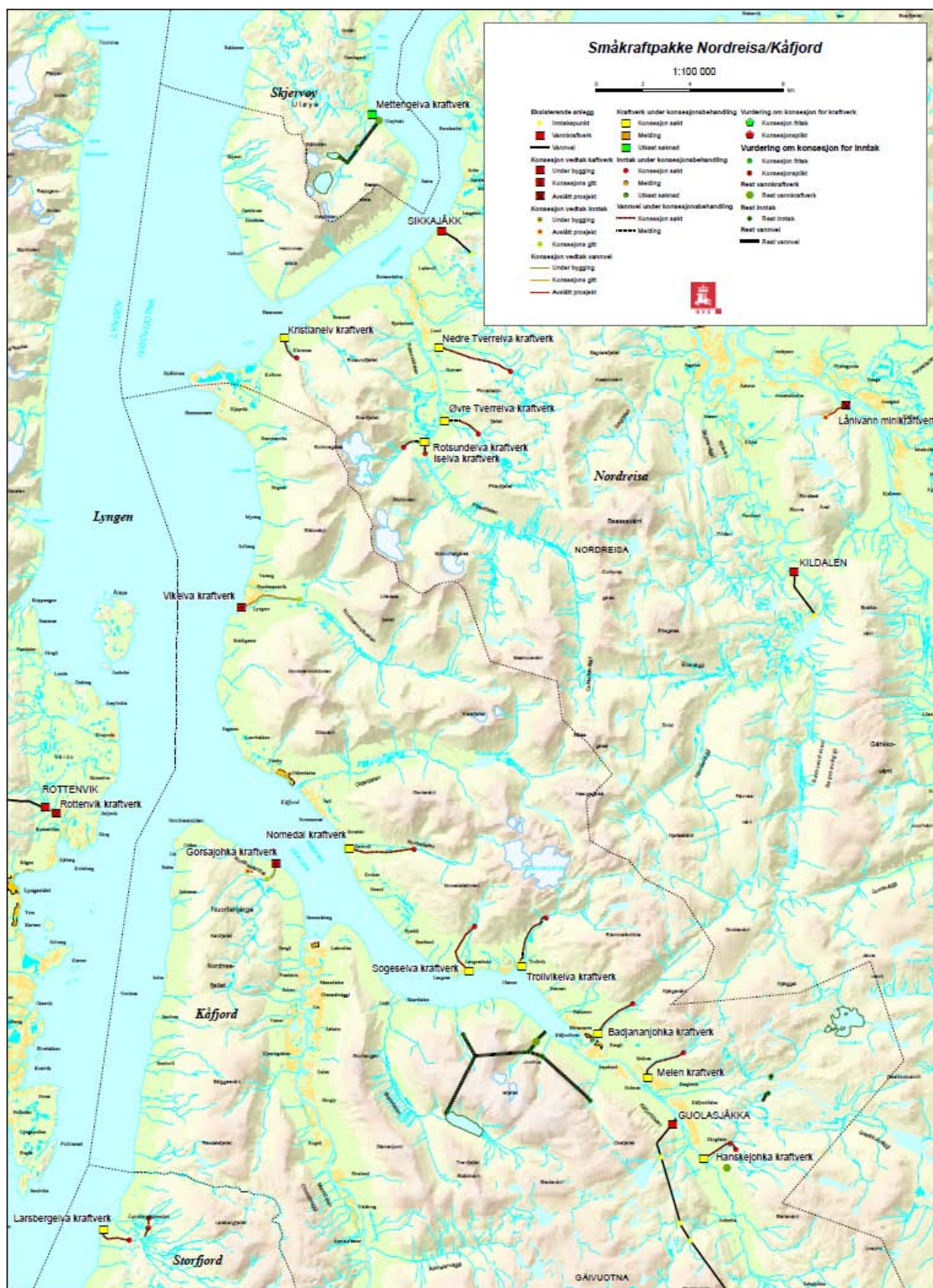
Søknader	3
Høring og distriktsbehandling	3
Søkers kommentarer og tilleggsopplysninger.....	88
NVEs vurdering.....	88
Konklusjon.....	126
Innsigelser.....	126

NVE har behandlet 11 søknader og har etter totalvurdering kommet frem til at for Nedre Tverrelva, Kristianelva, Trollvikelva, Nomedal og Badjanaanjohka kraftverk så overstiger fordelene ved bygging skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt og tillatelse gis på nærmere fastsatte vilkår.

For Rotsundelva, Iselva, Øvre Tverrelva, Sogeselva, Melen og Hanskejohka kraftverk overstiger ulempene ved bygging fordelene, slik at kravet i vannressursloven dermed ikke er oppfylt og tillatelse kan ikke gis.

For nærmere begrunnelse, se bakgrunn for vedtak for hver enkelt av søknadene sammen med NVEs vurdering av prosjektene samlet som er gitt i dette dokumentet.

Oversiktskart over Nordreisa og Kåfjord kommuner med de 11 omsøkte prosjektene:

Søknader

NVE har tatt til behandling 11 søknader om bygging av småkraftverk i Nordreisa og Kåfjord kommuner.

Kraftverk	Søker	Kommune	Produksjon (GWh/år)	Henvisning til enkeltdokument
Melen	Bekk og Strøm AS	Kåfjord	3,85	KSK-notat nr. 37
Sogeselva	Bekk og Strøm AS	Kåfjord	3,86	KSK-notat nr. 34
Badjanaanjohka	Birtavarre Energi SUS	Kåfjord	10,0	KSK-notat nr. 36
Hanskejohka	Småkraft AS	Kåfjord	12,1 (8,3 uten overføring)	KSK-notat nr. 38
Nomedal	Bekk og Støm AS	Kåfjord	6,5	KSK-notat nr. 33
Trollvikelva	Fjellkraft AS	Kåfjord	16,6	KSK-notat nr. 35
Iselva	Bekk og Strøm AS	Nordreisa	3,76	KSK-notat nr. 29
Rotsundelva	Bekk og Strøm AS	Nordreisa	6,5	KSK-notat nr. 28
Kristianelva	Bekk og Strøm AS	Nordreisa	3,46	KSK-notat nr. 32
Øvre Tverrelva	Bekk og Strøm AS	Nordreisa	4,8	KSK-notat nr. 30
Nedre Tverrelva	Ymber AS	Nordreisa	7,85	KSK-notat nr. 31

Elvekraft AS (nå Clemens Elvekraft AS) sendte opprinnelig inn konsesjonssøknadene til 7 av prosjektene. Disse ble senere solgt til Bekk og Strøm AS.

Elvekraft AS har sendt inn søknad om bygging av Hjemtverrelva kraftverk i Rotsunddalen i Nordreisa kommune. Søknadsutkastet er datert 6.12.2012, og kom for sent for å bli behandlet samtidig med de 11 omsøkte kraftverkene i Nordreisa og Kåfjord kommuner.

Høring og distriktsbehandling

Søknadene er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. De er kunngjort, lagt ut til offentlig ettersyn, og sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner samt berørte parter for uttalelse. Det ble avholdt et folkemøte i Olderdalen 23.4.2012. NVE har mottatt høringsuttalelser både samlet for de 11 søknadene og til enkeltsøknader. Alle høringsuttalelsene er sitert under.

Høringsuttalelsene har vært forelagt søkerne for kommentar. Kommentarene fra søkerne finnes på NVE sin nettside under hver enkelt sak. NVE var på befaring i Nordreisa og Kåfjord 21.-23. og 28.-31. august 2012. NVE hadde møte med representanter fra berørt reinbeitedistrikt 30.10.2012 og et innsigelsesmøte med Sametinget, Områdestyret og Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark den 18.12.2012. Ev. endringer i planene og nye opplysninger som er kommet inn i etterkant av befaringsene er beskrevet i enkeltdokumentene. Det samme gjelder tilleggsuttalelser som er gitt etter befaringsene og kun gjelder et enkelt prosjekt.

NVE har mottatt følgende merknader til søknadene:

Nordreisa kommune har i kommunestyret den 7.6.2012 fattet følgende vedtak for søknadene som omhandler Kristianelva, Iselva, Rotsundelva, Øvre Tverrelva og Nedre Tverrelva kraftverk:

"Nordreisa kommune er positiv til utbygging av de fem elvene under følgende forutsetninger:

- Vannverkets interesser i Nedre Tverrelva må ivaretas i konsesjonsvilkårene med prioritet foran kraftproduksjonen. Dette innebærer at nødvendig råvannskvalitet, trykkforhold og vannmengde sikres, inkl evt framtidige behov herunder vannkrevende abonnenter. Dersom disse forhold påvirkes av kraftproduksjonen, må det i konsesjonen tas inn bestemmelser som sikrer at nødvendige tiltak for å utbedre negativ påvirkning for vannforsyningen, er kraftselskapets ansvar og kostnader. Dersom evt. tiltak ikke iverksettes, må kraftproduksjonen stanses i de tilfeller den negativt påvirker vannforsyningens vannkvalitet, trykkforhold og vannmengde.*
- Vi mener at anleggsvegen opp til Rotsundelva kraftstasjon, nedre del av anleggsveg for Øvre Tverrelva kraftstasjon og nede del av anleggsveg til Nedre Tverrelva kraftstasjon beholdes som traktorveger/turstier både for rekreasjon og uttak av skogsvirke. Vi mener dette er samfunnsmessig riktig. Vegene stenges for motorisert ferdsel unntatt uttak av skogsvirke.*
- Ett av kraftverkene i øvre Rotsundelvdalen bygges som et visningsanlegg for småkraft gjennom stedstilpasset kraftstasjonsbygg med et stort vindu som viser kraftverket og produksjonen. I tillegg må det settes opp informasjonstavle som gir informasjon om anlegget.*

Tiltakene vil bli angitt i ny arealplan som hensynssone hvor det fremgår hvilke begrensninger det gir i forhold til annen arealbruk.

Tilbakeføring av anlegget til naturen etter anleggstiden må sikres gjennom delplan."

Vi siterer videre fra saksframlegget:

"...

Vurdering

Saken omfatter utbygging av fem småkraftverk i Rotsund og Rotsundelv. Det er fem separate saker, men siden de ligger så nært hverandre er de fremmet samtidig for også kunne se de samlede konsekvensene av utbyggingen.

Kommunen er bedt om å informere om hvorvidt kjente allmenne interesser (f.eks. landskap, friluftsliv, fisk og vilt) blir berørt av tiltaket, og ev. andre forhold som kan få betydning for gjennomføringen. NVE ønsker forslag til vilkår eller avbøtende tiltak som kan redusere ev. skader ved gjennomføring av planene. NVE forventer at kommunen omtaler forhold knyttet til kommuneplanen og andre kommunale planer.

Landskap

Alle tiltakene medfører betydelige inngrep, spesielt i anleggsperioden. Tiltaket omfatter bygging av veger, demninger, rørgater og kraftstasjoner. I alle sakene skal rørledning legges i rør i bakken og noen veger foreslås lagt igjen. Det betyr at etter anleggsperiodens slutt vil det kun være demningene og bygningen med kraftstasjonen som blir synlig i landskapet. Landskapsmessig vil derfor tiltaket ha liten betydning.

Friluftsliv

Området i øvre del av Rotsunddalen er et mye brukt turområde. Skogsbilvegen og stien opp til Pilteridalen, (Pilterigamma) blir brukt som turløype om sommeren og om vinteren blir det kjørt opp skiløype til Pilteridalen. Planene omfatter bygging av anleggsveg opp til kraftstasjonene. Traseen til anleggsvegen følger eksisterende skogsveg og sti. Dette vil medføre negative konsekvenser for utøvelsen av friluftsliv, spesielt i anleggsperioden. Når anleggsperioden er ferdig kan det imidlertid gi en bedre løype, hvis en gjør de rette grep. Hvis anleggsvegen etter utbygging reduseres til en bred tursti med universell utforming, vil dette øke tilgjengeligheten for alle grupper.

I området Kristianelva er det en tursti med trimpostkasse. Tiltaket vil føre til negative konsekvenser i anleggsperioden, men når tiltaket er ferdig ser vi lite konsekvenser for friluftslivet.

Fisk

For Kristianelva og Iselva vil tiltakene ikke gi noen konsekvenser siden disse elvene ikke har fisk. I Rotsundelva går det opp anadrom fisk, samt noe i sideelvene. Vi mener likevel tiltaket vil ha små konsekvenser siden alle anlegge er pålagt minstevannføring.

Vilt

Det er organisert elgjakt i hele Rotsund/Rutsundelv. Vi anser ikke at tiltakene vil ha betydning for elgstammen i området.

Landbruk/skogbruk

Alle tiltakene berører skogsareal. Dette gjelder spesielt utbygging av anleggsveger, nede deler av rørtraseer og kraftstasjoner. For framtidig drift i skogen ville det være ønskelig at noen av anleggsvegene kunne brukes som skogveger etterpå. Dette vil gi en samfunnsgevinst og en ekstragevinst for grunneier. Videre kunne områder satt av til riggområder benyttes til lunneplasser for tømmer etter at byggeperioden er over. Reindriftsforvaltninga ønsker disse vegene lagt igjen pga av faren for økt trafikk i området. Vi mener at dette kan løses med bom som kan låses i de periodene når det er rein i området. Vi tenker her på anleggsvegen opp til Rotsundelva kraftstasjon, nedre del av anleggsveg for Øvre Tverrelva kraftstasjon, dvs de første 2-300 meter og nede del av anleggsveg til Nedre Tverrelva kraftstasjon, dvs de første 2-300 meter. Traseen for rørgata til Nedre Tverrelva går gjennom et område med naturlig furuskog. Den er noe glissen, så vi forutsetter at traseen legges slik at minst mulig av trær må hogges.

Forholdet til kommunalt vannverk i Nedre Tverrelva

Teknisk avdeling har gitt følgende uttalelse til saken:

Kommunalt vannverk for Rotsund har Nedre Tverrelva som hovedvannkilde. Forsyningsområdet strekker seg fra Rotsund Søndre til Latteren/Bakkeby og forsyner i hovedsak boligbebyggelse samt noen få jordbruks-, service- og industribedrifter. Ingen av næringsbedriftene i dag er vannkrevende abonnenter. Vannbehandlingsanlegget på vannverket er dimensjonert for et forbruk på 12 l/s mens reelt uttak på nåværende tidspunkt er størrelsesorden 1-2 l/s. Vannverkets interesser må ivaretas med prioritet foran kraftproduksjonen. Dette innebærer at nødvendig råvannskvalitet, trykkforhold og vannmengde sikres, inkl evt framtidige behov herunder vannkrevende abonnenter. Dersom disse forhold påvirkes av kraftproduksjonen, må det i konsesjonen tas inn bestemmelser som sikrer at nødvendige tiltak for å utbedre negativ påvirkning for vannforsyningen, er kraftselskapets

ansvar og kostnader. Dersom evt tiltak ikke iverksettes, må kraftproduksjonen stanses i de tilfeller den negativt påvirker vannforsyningens vannkvalitet, trykkforhold og vannmengde.

Ved konsesjonsvilkår som ivaretar vannverkets prioritering foran kraftproduksjon, vil det ikke være konflikt mellom drikkevanns- og kraftproduksjonen.

Økonomiske- og samfunnsmessige forhold

De fem anleggene vil totalt gi 24,75 GWh pr år som tilsvarer forbruket til ca 1200 husholdninger. Utbyggingen vil kreve opprusting av det etablerte strømnettet. Dette vil vi økt forsyningssikkerhet i området. Tiltakene vil gi positive ringvirkninger for lokalt næringsliv i anleggsperioden, men også langsiktige inntekter til grunneierne.

Nordreisa er en Nasjonalparkkommune og ønsker spesielt å fokusere på bevaring av naturverdiene. Utbygging av småkraftverk vil legge fem små elver i rør og vil dermed forandre landskapet noe. En pålagt minstevannføring vil kompensere noe for dette. Tiltakene vil i anleggsperioden gi negativ påvirkning, men på lang sikt vil sårene gro igjen. Som nasjonalparkkommune mener vi det også er positivt at det blir produsert miljøvennlig energi, som øker kommunens selvforsyningsgrad og reduserer behovet for tilførsel av olje- eller atomkraftbasert energi.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Tiltaket er ikke unntatt behandling etter pl b jfr § 1-3, men vi ønsker ikke dobbeltbehandling og anser gitt konsesjon som grunnlag for dispensasjon.

Tiltakene vil bli angitt i ny arealplan som hensynssone hvor det fremgår hvilke begrensninger det gir i forhold til annen arealbruk.

Andre forhold

Vi er kjent med at andre steder i landet har slike småkraftverk blitt bygd slik at de på en pedagogisk måte viser hvordan strømmen blir produsert. Dette er gjort gjennom stedstilpassede kraftstasjonsbygg med et stort vindu som viser kraftverket. Sammen med for eksempel informasjonstavle vil dette kunne gi både skoleklasser og andre en faglig innføring i hvordan strømmen produseres. Vi mener at ett av anleggene i Øvre Rotsunddalen burde bygges/tilrettelegges på denne måten.

Konklusjon:

Utbygging av fem småkraftverk i Rotsund og Rotsundelv vil gi positive økonomiske ringvirkninger spesielt i anleggsperioden, men også langsiktige ringvirkninger for berørte grunneiere. For bruken av naturen og utøvelse friluftsliv vil det i anleggsperioden være negative konsekvenser, men etter noen år vil de være små. Konsekvensen av utbyggingen for det biologiske mangfold anses som størst i anleggsfasen, men vil avta etter som tiden går. Total konsekvens vurderes til liten til middels negativ for alle anleggene.

Uttalelser fra grendelaget og beboer i Rotsundelv er lagt inn i saken som informasjon. De omhandler både positive og negative synspunkter. Vi lar synspunktene stå for seg selv og har ikke kommentert dem spesielt.

Vi har også vurdert anleggene både som enkeltanlegg og samlet belastning og finner etter en samlet vurdering å tilrå at alle anleggene får konsesjon.

Kåfjord kommune vedtok enstemmig i kommunestyremøte den 28. juni 2012 følgende vedtak som omhandler Hanskejohka, Melen, Badjananjohka, Trollvikelva, Sogeselva og Nomedalselva kraftverk:

” ...

Ordføreren ber med henvisning til Kåfford kommunes arbeidsbelastning og ordningen med kostnadsdekning for større kraftverksutbygginger om fullmakt fra Kåfford kommunestyre til å rette en henvendelse til konsesjonssøkerne om at de i fellesskap dekker kostnader til sakkyndig bistand. I henvendelsen gjøres det rede for hvilken bistand det er behov for, jfr. saksframstillingen.

Ordføreren ber samtidig om fullmakt fra Kåfford kommunestyre til å rette en henvendelse til NVE om at saksbehandlingen for de 6 omsøkte småkraftverkene i Kåfford stilles i bero inntil den nødvendige sakkyndige bistand har foretatt de nødvendige vurderingene.

Ordføreren holder Kåfford kommunestyre løpende orientert om den videre saksgangen.”

Vi siterer videre fra saksframlegget:

” ...

Med bakgrunn i at konsesjonssøknader for utbygging av småkraftverk i Kåfford var på full fart inn utarbeidet Rådmannen i 2007 et drøftingsnotat hvor formannskapet via dette fikk en innføring i hvilke kriterier som burde legges til grunn ved vurdering av søknader om konsesjon til utbygging av småkraftverk. Denne drøftingen avstedkom at det i sak 07/00780 for Kåfford formannskap ble vedtatt enstemmig følgende retningslinjer for behandling av småkraftverksutbygging i Kåfford:

1. Generelle krav til saksbehandlingen

Kåfford kommune vil i sin saksbehandling legge særlig vekt på følgende punkter:

- *Foreta en samfunnsmessig og miljømessig vurdering, basert på hva som tjener lokale interesser og*
- *Ivareta spesielle miljø- og naturhensyn i henhold til de sentrale vurderingskriteriene ved bruk av eksisterende data og lokale kilder.*
- *Legge vekt på at tiltaket tilfører lokalsamfunnet varige verdier.*
- *Legge vekt på lokalt eierskap og at tiltaket styrker lokalt næringsgrunnlag, særlig knyttet til aktive gårdbrukere.*
- *Framsette krav om konsesjonsvilkår.*
- *Vektlegge berørte lokalutvalgs uttalelse til kommunen.*

2. Tekniske krav

Generelle tiltak.

- *Anlegget, inkludert anleggsarbeider bør ikke redusere verdifulle, registrerte Naturtyper, biologisk mangfold, kulturminner, reinbeiteområde eller særlige viktige landskapsverdier.*
- *Inngrepene skal arronderes og sårskadene repareres.*
- *Veier og rørgate skal visualiseres ved hjelp av planer og profiler i en hensiktsmessig målestokk. Der det ikke finnes godt nok kartverk tilgjengelig, må tiltakshaver bekoste utarbeidelsen av dette.*

- *Kommunens forslag til prioriterte tiltak skal omtales og eventuelt kostnadsberegnes som vedlegg til søknaden etter plan og bygningsloven. Alle avvik skal begrunnes og kommenteres spesielt.*

Inntak.

- *Inntaket skal bygges vegløst over skoggrensa hvis ikke tilslamming (sedimentering) vil medføre et særskilt behov for maskinell opprensning/tømming av inntaksdammen.*

Vannvei.

- *Det skal i utgangspunktet velges en løsning hvor vannveien legges under terrengnivå, men åpen rørgate kan aksepteres dersom det ikke kommer i konflikt med landskapsbildet.*

Kraftstasjonen.

- *Stasjonsbygget skal forholde seg til tradisjonell byggeskikk, men arkitekttegnet alternativ løsning kan vurderes.*

Vegbygging.

- *Veg fram til kraftstasjonen skal bygges med lav standard (maksimalt vegklasse III) og med beskjedne masseforflyttinger.*

Kraftlinjer.

- *Jordkabel skal prioriteres ut i fra estetiske betraktninger.*

Massetak og deponi.

- *Massetak og deponi skal fremgå av detaljplan for tiltaket som godkjennes av kommunen.*

Kjøremønstre og drift av kraftverket.

- *Det skal etableres en minstevannføring med spesifisert krav til minimumsvannføring. Det skal opprettes en målestasjon som gjør det mulig for allmennheten å få bekreftet at eventuelle krav til minste vannføring etterleves.*

Om de omsøkte prosjektene:

Forholdet med at det i denne omgang foreligger seks omsøkte prosjekter til uttalelse fra Kåfford kommune som høringsinstans bidrar til at Ordføreren i sin vurdering/saksbehandling er nødt til å vurdere sakene både som enkelt saker og som en samlet sak. Noe som er i tråd med konsesjonsmyndighetens (NVE) sitt ønske. Dette gjør at saksbehandlingen blir relativt omfattende og at det må anvendes to sett vurderingskriterier (ett sett for hver enkel utbygging og ett sett for alle utbygginger sett under ett).

På generelt grunnlag kan det innledningsvis sies om vannkraftutbygginger:

- *Vannkraftutbygging har alltid negative konsekvenser for miljøet både for naturen og menneskene som bor i området.*
- *Kraftutbygginger kan være en viktig inntektskilde for fallrettighetshaverne.*
- *Kompleksiteten gjør det derfor nødvendig å se vannkraftutbygginger i en større sammenheng, og småkraftutbygginger bør derfor ikke vurderes som enkeltsaker, men under ett (flere utbygginger vurderes samtidig som en større sak).*

Og om småkraftutbygginger spesielt:

- *Ved vurdering av virkninger for en kommune ved bygging av småkraftverk vil det generelt være hensiktsmessig å skille mellom utbygginger initiert av lokale selskaper og grunneiere på den ene siden, og utbygginger initiert av eksterne aktører på den andre siden.*
- *Fordi småkraftutbygginger ikke gir grunnlag for konsesjonsbestemte ordninger for kompensasjon til berørte lokalsamfunn.*
- *Verdiskapningspotensialet for en kommune knyttet til småkraftverk vil være at selskapets overskudd blir på lokale hender og at falleierne godtgjøres gjennom leieordninger.*
- *Ved utbygging av eksterne aktører vil overskuddet tilfalle selskaper utenfor kommunen, og bare en eventuell eiendomsskatt komme kommunen til gode.*

Om tidligere kraftutbygginger i Kåfjord kommune:

Kåfjord kommune er allerede sterkt preget av den store Guolasutbyggingen som ble gjennomført på siste halvdel av 1960-tallet.

Ser en på denne utbyggingen i forhold til de vurderinger som blir gjort i dag med tanke på konsesjonsvilkår med mer, så har konsesjonsvilkårene fra den gang vesentlige mangler. Hvor den vesentligste mangelen i så måte er at det i konsesjonsvilkårene den gang ikke ble satt noen krav om minstevannføring i Kåfjordelva. Dette har ført til at elva er mer eller mindre tørrlagt i store deler av året, og tilnærmet ødelagt som fiskeelv. Videre påvirket Guolasutbyggingen de fleste av sideelvene til Kåfjordelva på Kåfjorddalens vestsida slik at det naturlige tilsiget fra sideelvene ble sterkt redusert, og dermed ytterligere reduserte vannføringen i hovedvassdraget (Kåfjordelva).

Videre forsterket denne utbyggingen isdannelsen på Kåfjorden, som så genererte problemer for hjemmefiskerne.

Vurdering:

NVE ønsker at Kåfjord kommune skal vurdere de omsøkte utbyggingene både hver for seg og alle utbygginger under ett.

Innledningsvis kan det sies at det foreliggende materiale som ligger ved søknadene ikke belyser alle problemstillingene ved en småkraftutbygging av et slikt omfang som nå er omsøkt. Derfor kan det være særdeles vanskelig å vurdere den samlede belastningen som en utbygging av 6 småkraftverk i Kåfjord kommune vil generere fordi det ikke foreligger tilleggsutredninger/rapporter som beskriver andre virkninger av utbyggingene. I så måte burde det vært foretatt en utredning som beskriver de ulike virkningene alle utbyggingene sett under ett vil få.

Dette er gjort i forhold til reindriften i reinbeitedistrikt 36 Cohkolat ja Biertavarri (Raisduottar) hvis areal omfatter alle de omsøkte utbyggingsstedene (5 i Nordreisa kommune og 6 i Kåfjord kommune) har NORUT utarbeidet en rapport som belyser hvilke konsekvenser småkraftutbyggingene vil få for reindriften.

[...]

Som det fremgår av NORUTs rapport frarådes all utbygging, med unntak av Trollvikelva og Hanskejohka, med bakgrunn i hensynet til reindriften i Reinbeitedistrikt 36.

Som nevnt forut i saksfremlegget kompliserer fraværet av tilleggsutredninger saksbehandlingen for Ordføreren, og det er derfor vanskelig å få gjennomført en samlet faglig forsvarlig vurdering av de 6 utbyggingene i Kåfford kommune. Ordføreren vil derfor først vurdere de 6 omsøkte utbyggingene hver for seg, for så og vurdere alle samlet ut fra det grunnlaget som foreligger. Og deretter komme med en henstilling til NVE om hvilke tilleggsutredninger som må gjennomføres for at Kåfford kommune kan komme med en endelig høringsuttalelse til utbyggingene.

Vurdering av de enkelte utbyggingsprosjektene:

1. Hanskejohka kraftverk (Utbygger: Småkraft AS):

Søkeren er lokalisert til Bergen og eies av 4 større energiselskaper, og grunneierne vil med en utbygging bare få inntekt av utleie av fallrettighetene. Kraftverket vil bli heleid av Småkraft AS.

I søknadens pkt. 3.3 Grunnvann, flom og erosjon fremkommer følgende: "Elva går med relativt jevnt stort fall, men kan nok ha betydning på grunnvannsnivået i området langs elva nedenfor fjellskrenten. Grunnvannsressursene utnyttes ikke i dag." Noe som burde tilsi at dette er forhold som bør utredes mer.

Vurdering:

Utbyggingen vil ikke generere noen inntekter til Kåfford kommune utenom inntekter av falleie til grunneierne. I og med at utbyggingen kan ha betydning for grunnvannsstanden i Kåfforddalen og vannstanden i Kåffordelva, bør dette utredes mer.

2. Melen Kraftverk (Utbygger: Melen kraft AS):

Søkeren er et datterselskap av Troms kraft. Utbyggingen vil berøre 12 eiendommer med til sammen 35 fallrettighetshavere som alle vil få falleie. Eiere til Melen Kraftverk vil bli Elvekraft AS og fallrettshaverne. I likhet med Hanskejohka, kan en utbygging av Rouvdasjohka (vannkilden til Melen kraftverk) ha betydning for både grunnvannsstanden i dette området av Kåfforddalen og vannstanden i Kåffordelva.

Vurdering:

Utbyggingen genererer ingen inntekter til Kåfford kommune utenom inntekter fra falleien til grunneierne og eventuelt aksjeutbytte til de av grunneierne som er aksjonærer i selskapet. Forholdet med at utbyggingen kan få betydning for grunnvannsstanden i dette området av Kåfforddalen og vannstanden i Kåffordelva bør dette utredes grundigere.

3. Badjananjohka kraftverk (Utbygger: Birtavarre energi AS (SUS)):

Om det blir gitt konsesjon, og utbyggingen gjennomføres vil kraftselskapet bli eid av lokale aksjonærer. Det er ikke sagt noe i søknaden om hvor mange eiendommer og fallrettighetseiere en eventuell utbygging vil berøre.

Fra berørte naboer i området har Kåfford kommune fått en henvendelse som i hovedsak går på følgende:

Naboene synes det er tatt "lett" på forhold som berører sikkerhet/dambrudd/storflom og mener at det i prosjektutredningen er sett bort fra kombinasjonen ekstrem vanntilstrømming (ekstrem flom) og et påfølgende dambrudd kan føre til av skader og ulemper for Sykehjemmet/Helsesenteret og boligene på nordsiden av Badjananjohka, Samvirkelagsbygget og Bedehuset og veiene i området. Det bemerkes også at det var en storflom i Badjananjohka i 1975, eller 1976, og henviser også til tidligere flommer i samme elv. Etter flommen på 1970-

tallet ble det gjort henstillinger fra grunneierne i området til Kåfford kommune om at Badjananjohka burde flomsikres. Naboene betegner Badjananjohka som ei "rullesteinselv" som lett forandrer løp, og at det grunnet dette også bør rettes oppmerksomhet mot en ekstremflom.

Erfaringene fra utbyggingen av Guollas (Kåfforddalselva) tilsier i følge naboene at temperert vann fra kraftproduksjon medfører dannelse av frostrøyk ved lave temperaturer, naboene stiller derfor spørsmål med hvordan åpent vann fra Badjananjohka vil påvirke klimaet i nærområdet. Det anføres også at det finnes flere uregistrerte kulturminner (gammetufter) på begge sider av Badjananjohka mellom kotene 260 - 360.

Med henvisning til prosjektutredningen om avbøtende tiltak hvor det hevdes at "det er ikke fisk rett nedenfor inntaket og heller ingen reelle miljøårsaker som tilsier pålagt minstevannføring". En påstand naboene bestrider og hevder at det i lange tider har vært registrert røye langs hele Badjananjohka fra sjøen og opp til Badjananjavrre, røye som i sin tid ble satt ut i Badjananjavrre og vandrer/vandret nedstrøms langs Badjananjohka.

Vurdering:

Ser en på de 6 ulike søknadene så de dette prosjektet det eneste hvor det legges opp til at kraftverket skal være heleid av lokale aksjonærer, noe som i seg selv er positivt for Kåfford som kommune. Innspillet fra naboene er så pass omfattende og de forhold som innspillet tar opp vesentlige forhold ved utbyggingen bør konsesjonsmyndigheten kreve dette utredet grundigere før en eventuell konsesjon innvilges.

4. Trollvikelva kraftverk (Utbygger: Fjellkraft AS):

Søkeren er en privat utbygger av småkraftverk som er lokalisert til Oslo, med Nordkraft AS (i Narvik) som majoritetseier. Det er ikke i søknaden sagt noe om hvor mange eiendommer som blir berørt av en eventuell utbygging, bare at grunneieren/grunneierne har inngått en avtale med Fjellkraft AS som gir de rett til bygging og drift av et kraftverk som utnytter fallet i Trollvikelva mellom ca. kote 460 og utløpet i Kåfforden.

Kåfford kommunes avdeling for teknisk drift knytter følgende kommentarer til utbyggingsplanene:

Trollvikelva ligger i nærheten av Møllelva, som er under utbygging til hovedvannforsyningskilde til Indre Kåfford (Langnes - Kåfforddalen). Vannverket er et av hovedvannverkene i kommunen og forsyner i tillegg til private abonnenter også barnehage, skole, helsesenter og ulike næringsbygg. Denne investeringen er beregnet 10 millioner kr og vil sikre vannforsyningen i området og foretas i henhold til krav hjemlet i drikkevannforskriften og krav fra Mattilsynet.

Før det eventuelt gis konsesjon til utbygging må det utredes om den planlagte utbyggingen av Trollvikelva får konsekvenser for vannmengden i Møllelva, all den tid man ikke vet hovedkilden for Møllelva.

Vannmålinger gjort i Møllelva viser at kilden slik den er i dag, kan gi levere den vannmengde som vannverket krever. Men selv små endringer av kilden vil få store konsekvenser for den fremtidige leveringssikkerhet og godkjenning av kvaliteten på drikkevannet og kilden. Det er derfor avgjørende at dette tas hensyn til i den videre planleggingen. Det er også private vannverk i området som må tas hensyn til i den videre planleggingen av en eventuell utbygging av Trollvikelva.

Vurdering:

Utbyggingen vil ikke generere noen inntekter til Kåfford kommune utenom inntekter av falleie til grunneierne. Innspillet fra Kåfford kommunes driftsavdeling er så pass omfattende og vesentlig at det før en eventuell konsesjon blir gitt må foretas videre utredninger av de forhold innspillet tar opp.

5. Sogeselva kraftverk (Utbygger: Sogeskraft AS (SUS)):

Søkeren er et datterselskap til Troms kraft og eierne av kraftverket vil bli Elvekraft AS og fallrettshaverne. Det er ikke sagt noe i søknaden om hvor mange eiendommer og fallrettshavere som vil bli berørt av en eventuell utbygging.

Vurdering:

Utbyggingen vil ikke generere noen inntekter til Kåfford kommune utenom falleie til grunneierne og eventuelt aksjeutbytte til de av grunneierne som er aksjonærer i kraftverket.

6. Nomedal kraftverk (Utbygger: Nomedalkraft SUS):

Nomedal Kraft SUS står som søker og skal stå for utbygging og drift av Nomedal kraftverk. Nomedal Kraft vil bli 100 % eid av Elvekraft AS, som igjen er et heleid datterselskap av Troms kraft. Det er i søknaden ikke sagt noe om hvor mange eiendommer og fallrettseiere som vil bli berørt av en eventuell utbygging, bare at Nomedal kraft SUS vil leie fallrettighetene fra grunneierne. Kåfford kommune har fått henvendelser fra berørte grunneiere som sier at de ikke er blitt forelagt utbyggingsplanene, og ikke har gitt søkeren tillatelse til å benytte deres fallrettigheter.

Kåfford kommunes avdeling for Teknisk drift knytter følgende kommentarer til utbyggingsplanene:

Kåfford kommune eier og driver et mindre kommunalt vannverk som benytter Nomedalselva som vannkilde. Vannverket forsyner 8 husstander og et cateringselskap. Før det gis en eventuell konsesjon må det utredes alternativer som sikrer drikkevannsleveransen i området. Samt at det må tas hensyn til private vannverk i området.

Vurdering:

Utbyggingen vil ikke generere noen inntekter til Kåfford kommune utenom falleie til grunneierne. Forholdet til enkelte fallrettighetseiere synes å være uavklart. Innspillet fra Kåfford kommunes driftsavdeling tar opp vesentlige punkter som må utredes grundigere før en eventuell konsesjon blir gitt.

Samlet vurdering av alle 6 omsøkte prosjekter:

Det kan ikke ses bort fra at dersom samtlige 6 omsøkte prosjekter innvilges konsesjon og utbygges, så vil en slik samlet utbygging føre til en stor belastning på miljøet i Kåfford kommune. Noe som både underbygger og illustrerer dette er at dersom de 6 omsøkte prosjektene blir innvilget konsesjon så vil det i Kåfford kommune på strekningen Kåfforddalen – Normannvik bare være 2 elver som (ennå) ikke er berørt av småkraftutbygginger, nemlig Olderdalselva (elva ved kommunesentret Olderdalen) og Njmjojohka (mellom Olderdalen - Birtavarre), og det på en avstand av om lag 40 km langs E6. Et forhold som i tillegg til det miljømessige i seg selv også berører flere faktorer forbundet med det "å leve og bo i Kåfford". Her kan det også nevnes at det i flere stortingsmeldinger i løpet av de senere årene har vært gitt sterkt uttrykk for at inngrepsfrie områder i størst mulig grad må bevares for framtida, og et økende press på inngrepsfrie områder er dermed i strid med nasjonal arealpolitikk. I

utredningene som er gjort i forhold til inngrepsfrie områder er det ofte fremhevet at den inngrepsfrie natur i Nord - Norge særlig utsatt, noe som gir forvaltningsmyndighetene et særskilt ansvar for å sikre gjenværende urørte områder i Troms.

Ser en historisk på forhold relatert til kraftutbygginger i Kåfford så tørlla utbyggingen av Guollas på 1960-tallet de fleste av Kåffordelvas sideelver på vestsiden av Kåfforddalen, noe som i dag har stor virkning på vannføringen i Kåffordelva. I denne saken er 2 (Ruovdasjohka og Hanskejohka) av Kåffordelvas sideelver på østsiden av Kåfforddalen søkt utbygd. Noe som utvilsomt vil forsterke de negative virkninger på Kåffordelva ytterligere blant annet via mindre vannføring.

Det er også blitt hevdet at Guollasutbyggingen (på slutten av 1960-tallet) har ført til at grunnvannstanden i Kåfforddalen har sunket. I konsesjonssøknaden for Hanskejohka kraftverk framgår det følgende under punkt 3.3 Grunnvann, flom og erosjon: Elva går med relativt jevnt stort fall, men kan nok ha betydning på grunnvannsnivået i området langs elva nedenfor fjellskrenten. Grunnvannsressusene utnyttes ikke i dag.

Grunnet dette bør det for Ruovdasjohka og Hanskejohka utredes hvilke konsekvenser utbyggingene vil få for grunnvannstanden i Kåfforddalen, og hvilke konsekvenser utbyggingene vil få for vannføringen i Kåffordelva. Konsesjonsvilkårene for Guollasutbyggingen står nå foran en revidering, og et sentralt punkt i denne revisjonen vil være å få inn et krav om minste vannføring i Kåffordelva, noe som ikke finns i de nåværende konsesjonsvilkårene.

Ser en på dette i forhold til de utbyggingene som nå er omsøkt så vil en utbygging av Ruovdasjohka og Hanskejohka gjøre det vanskeligere å redusere de miljøbelastningene som Kåfford kommune ble påført via Guollasutbyggingen på 1960-tallet.

Det oppstod økt isdannelse på den indre delen av Kåfforden etter Guollasutbyggingen, med påfølgende problemer for de lokale fiskerne. I de utbyggingene som nå er omsøkt er det ikke sagt noe om hvilke innvirkninger de vil få på isdannelsen i Kåfforden. Dette er konsekvenser som bør utredes mer.

Kåfford kommune har i henhold til naturmangfoldloven § 10 plikt til å foreta en samlet vurdering av miljøbelastningen fra de omsøkte utbyggingene. En slik samlet vurdering bør etter Ordførerens oppfatning spesielt legge vekt på følgende:

- Samlet miljøpåvirkning av de 6 omsøkte utbyggingene*
- Samlede miljøkonsekvenser sett i forhold til miljøbelastningene som Guollasutbyggingen har medført.*
- Hvordan vil utbyggingene påvirke grunnvannstanden i Kåfforddalen og vannstanden i Kåffordelva.*
- Hvordan vil en utbygging av de 5 sørligste elvene (Sogeselva, Trollvikelva, Badjananjohka, Ruovdasjohka og Hanskejohka) påvirke isdannelsen på Kåfforden.*
- Hvordan vil en utbygging av Nomedalselva og Trollvikelva påvirke vannverkene/drikkevannskildene i nærheten.*

De 6 foreliggende konsesjonssøknadene gir ikke tilstrekkelig grunnlag for at Kåfford kommune skal kunne foreta denne vurderingen. Kommunens behandling konsesjonssøknadene bør derfor stilles i bero inntil konsesjonssøkerne har foretatt nødvendige tilleggsutredninger for sine respektive utbygginger. De forhold som må utredes er:

1. Hanskejohka kraftverk (Utbygger: Småkraft AS):

Utbyggingens betydning for grunnvannstanden i Kåfforddalen og vannstanden i Kåffordelva.

2. Melen Kraftverk (Utbygger: Melen kraft AS):

Utbyggingens betydning for grunnvannstanden i Kåfforddalen og vannstanden i Kåffordelva.

3. Badjananjohka kraftverk (Utbygger: Birtavarre energi AS (SUS)):

Utbyggingens betydning for sikkerheten til boliger og andre offentlige anlegg/institusjoner i nærheten. Utbyggingens betydning for sterkere dannelse av frostrøyk i området, og betydningen den vil få for anadrome fiskeslag i elva.

4. Trollvikelva kraftverk (Utbygger: Fjellkraft AS):

Utbyggingens betydning for vannkilden (Møllelva som ligger like i nærheten) til det offentlige vannverket i nærheten, samt utbyggingens betydning for de private vannverkene i nærheten.

5. Nomedal kraftverk (Utbygger: Nomedalskraft SUS):

Utbyggingens betydning for Nomedalselva som vannkilde for det offentlige vannverket som anvender elva som vannkilde.

Kåfford kommune skal som et offentlig organ være i stand til å behandle saker om høringsuttalelse for søknader som angår bruk av kommunens arealer, herunder bygging av småkraftverk. Når 6 konsesjonssøknader fremlegges kommunen for en samtidig vurdering og uttalelse, representerer dette en ekstraordinær belastning på kommunens saksbehandlingsapparat, både når det gjelder kapasitet og kompetanse. De forhold som etter ordføreren vurdering fortsatt bør utredes viser at kommunen ikke har anledning til å avgi høringsuttalelse til NVE innen høringsfristen. Kåfford kommune bør derfor sende en henvendelse til NVE og be om at saksbehandlingen stilles i bero inntil kommunen har fått gjennomført de nødvendige utredningene.

I større vannkraftutbygginger har berørte kommuner krav på å få dekket utgifter til nødvendig sakkyndig bistand, jf. Vassdragsreguleringsloven § 6 og vannressursloven § 19. Dette omfatter både teknisk, juridisk og planmessig bistand. Denne rettigheten eksisterer ikke for småkraftverk, da slike saker i utgangspunktet ikke er like tidkrevende og omfattende som større utbygginger. I nærværende tilfelle representerer de foreliggende konsesjonssøknadene en arbeidsbelastning som for kommunen langt overstiger det normale ved behandling av småkraftverksøknader. 6 søknader om småkraftverk foranlediger også mer arbeid enn 1 søknad om utbygging av et stort kraftverk da det skal foretas 6 enkeltstående og en samlet vurdering.

For at kommunen skal kunne ferdigstille vurderingen må kommunen midlertidig øke saksbehandlerkapasiteten eller søke bistand hos eksterne aktører. Å ansette en person for å gjennomføre dette arbeidet vurderes som en tidkrevende og rigid løsning. Sakkyndig bistand er på sin side kostnadskrevende. Med henvisning til kommunens arbeidsbelastning og ordningen med kostnadsdekning for større kraftverksutbygginger bør kommunen sende en henvendelse til konsesjonssøkerne i fellesskap der de bes om å dekke kommunens kostnader til nødvendig sakkyndig bistand. I brevet bør det gjøres rede for kapasitets- og kompetanseutfordringene som søknadene representerer for kommunen og hva slags bistand det er behov for."

Fylkesmannen i Troms uttaler i brev datert 19.06.2012:

"Fylkesmannen i Troms tilrår at søknaden om utbygging av Rotsundelva, Iselva, Øvre Tverrelva og Hanskejohka avslås. I tillegg vil vi tilrå at en av de mindre elvene med små

bekkekløfter avslås av hensyn til den samlede belastningen på denne naturtypen. Dersom så ikke skjer vil vi vurdere å påklage NVEs avgjørelse i sakene. Vi ber derfor om å få tilsendt avgjørelsene så snart disse foreligger. Naturmangfoldlovens prinsipper skal vurderes så tidlig som mulig, og skulle vært vurdert før høringsrunden, både enkeltvis og samlet. I Kåfjorddalen må det gjøres en egen samlet vurdering siden det allerede er en betydelig vannkraftutbygging i dalen. For alle søknadene mangler utredninger, vurderinger av verdi og konsekvens for landskapet, enkeltvis og samlet. Dette gjelder også langt på vei friluftsliv og INON-områder.

Vi viser til Deres brev datert 20.03.12.

Med bakgrunn i sakens omfang og en årstid som ikke har muliggjort feltbefaringer ba vi to ganger om utsettelse av høringsfristen. Dette fikk vi avslag på. Vi vil få bemerke at vi er overrasket over denne avgjørelsen da flere momenter ved sakene er vanskelig å vurdere uten feltbefaring og det er for tidlig for dette i Troms i mai-begynnelsen av juni. NVE må ta hensyn til dette ved utsendelse av slike samlede saker av dette omfanget. Det er presisert at søknadene skal behandles samtidig og samlet belastning for området skal vurderes. NVE ønsker at høringsinstansene vurderer hver sak for seg, men også alle sakene samlet. Vi forbeholder oss retten til å avgi videre uttalelser i løpet av eller etter befaringsseongen, og etter sluttbefaringen for at vi skal kunne avgi tilstrekkelig uttalelse. Dette gjelder særlig den samlede belastningen. Naturmangfoldloven stiller spesielle krav i denne sammenheng, og vi ber om at det fokuseres på dette i den videre behandlingen av sakene. Det må derfor gis tilstrekkelig tid til uttalelse etter sluttbefaringen utover den tradisjonelle tre-ukers fristen.

Vi minner om at regionen har hatt flere småkraftprosjekt i de siste årene der alle har fått konsesjon slik at den samlede belastningen allerede er betydelig. Disse elleve nye prosjektene bør sees i sammenheng med dette, og vurderes samlet for regionen sammen med de konsesjonsgitte prosjektene. Vi mener at det er utbyggere og NVE som skal gjøre denne samlede vurderingen. Vi kan ikke se at dette er gjort, men at de er sendt ut på høring som enkeltprosjekter. NVE må gjøre en samlet vurdering av påvirkningene og konsekvensene ved utbygginger. Sogeselv og Kristianelv er mest synlige fra E6. Dette er i et område der flere synlige fosser er påvirket eller helt bortført av vannkraftutbygging. Dette må være et moment i den samlede vurderingen NVE skal gjøre.

Troms fylkeskommune og kommunene i Troms startet i 2010 kartlegging og verdivurdering av friluftsområder i Troms. En rekke av søknadene berører svært viktige friluftsområder: Nedre Tverrelv, Øvre Tverrelv, Rotsundelva, Iselva. De andre søknadene berører viktige friluftsområder (unntatt Sogeselv). Dette må være et vesentlig moment for å avslå flere av søknadene.

Ved all utøving av offentlig myndighet som gjelder natur, jf naturmangfoldlovens (nml) § 7, skal prinsippene i nml §§ 8-12 legges til grunn. I beslutningen skal det komme fram hvordan prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt under vurdering av saken. Manglende vurdering etter disse prinsippene regnes som saksbehandlingsfeil, på lik linje med brudd på § 17 i forvaltningsloven "forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt".

NVE har i høringsrunden ikke vurdert sakene etter nmls prinsipper. NVE skriver i høringsbrevet at søknadene skal behandles samtidig og samlet belastning for området skal vurderes, dvs enkeltvis og samlet etter nmls prinsipper etter høringsrunden. Nml skal i saker vurderes så tidlig som mulig, både enkeltvis og samlet, dvs at nml skulle vært vurdert før høringsrunden, både enkeltvis og samlet.

Hanskejohka kraftverk - Småkraft AS - Kåfjord kommune

[...]

Hanskejohka går i en stor og markert bekkekløft fra lavland til fjells med rasmarker, og bergvegger med fosseprutsjoner ved minst to store fosser. Den er vurdert som en svært viktig naturtype på grunn av kalkkrevende fjellplanter i rasmarka i kløfta og fosserøypåvirkning ved øvre foss. Øvre foss er ikke utredet pga rasfare ved inventering. To rødlistearter er registrert i tilknytning til bekkekløfta og rasmarker: Hengepiggefrø og grannsildre. Det vurderes at kløfta og fossene har et stort potensial for sjeldne moser og karplanter. To rødlistete sopparter (seigsopper) er funnet i nedre del av området. Rørgatetraseen vil kunne berøre disse, men er tenkt lagt i flomvernanlegg, og vil da ikke berøre dette området i stor grad! Dette er imidlertid usikkert. Miljørapporten konkluderer med litt over middels verdi for biologisk mangfold, og litt over liten konsekvens ved utbygging. Vi oppfatter at dette gjelder de registrerte rødlisteartene innenfor influensområdet. Dersom det inkluderes potensial for rødlistefunn og krevende arter i rasmarker og fuktsoner langs elva og ved fossene i vassdraget vil dette medføre adskillig større konsekvens for naturmangfoldet ved realisering av prosjektet. Videre oppfatter vi at det er meget vanskelig å registrere naturtypene langs elva og ved fossene i elva på grunn av at kløfta er såpass utilgjengelig og bratt med rasfare. Det er et stort potensial for funn av krevende og sjeldne arter og utredningsplikten er ikke oppfylt for prosjektet.

Miljørapporten konkluderer med at utbyggingen vil gi liten til middels negativ effekt på landskapet. Vi vurderer at Hanskejohka har ei dramatisk elvekløft med synlige og inntrykksterke fosser i fritt fall som delvis sees fra veien. Fylkesmannen vurderer at en utbygging vil ha stor negativ konsekvens for landskapet. Prosjektet ligger i et dalføre der sideelvene i stor grad er synlig tørrlagte langs vestre fjellside ved tidligere kraftutbygging og at samlet påvirkning vil bli uakseptabel stor ved utbygging av Hanskejohka i tillegg. Det går en enkel adkomststi eller vei opp på fjellet langs elva ved høyspentlinja som går gjennom området. Derfor vurderer vi at området har stor verdi i sammenheng med friluftsliv da fjellområdet innenfor har store verdier for friluftslivet.

På bakgrunn av det ovennevnte tilrår vi at søknaden om utbygging av Hanskejohka avslås. Dersom så ikke skjer vil vi vurdere å påklage NVEs avgjørelse. Det er et stort potensial for funn av krevende og sjeldne arter og utredningsplikten er ikke oppfylt for prosjektet. Videre er utredningsplikten av landskap ikke oppfylt.

Melen kraftverk - Melen Kraft AS - Kåfjordkommune

[...]

Miljørapporten konkluderer med middels verdi og middels konsekvens ved utbygging. En tilleggsutredning ga regional verdi på elvekløfta som elva har sitt løp i fra høgfjell til lavland. Det ble funnet et stort artsmangfold, og enkelte basekrevende arter. Det er også interessante snøleier med ustabile jordmasser ned mot elva opp mot fjellet. Det er blant annet registrert skredrublom langs elva.

Det er ikke gjennomført noen vurderinger av verdi og konsekvens for landskapet. Dvs at utredningsplikten av landskap ikke er oppfylt. Vi tilrår at en av de mindre elvene med små bekkekløfter avslås av hensyn til den samlede belastningen på denne naturtypen. Melen-Ruovdasjohka ser ut til å være mest interessant av slike små bekkekløfter. Ved valg av bekkekløfter må disse utredes nærmere da sakene ikke er godt nok oppl i denne sammenheng.

Badjananjohka kraftverk -Birtavarre Energi AS (SUS)-Kåfjord kommune

[...]

Miljørapporten konkluderer med middels verdi og middels konsekvens for miljø. En tilleggsutredning nedjusterer denne vurderingen noe. Elva løper i ei sørvendt ravinekløft pga relativt mektige løsmasser, men det er ingen store fall eller stryk i elva. Den danner ingen kløfter eller juv. Det er noen sørvendte ras marker ved kote 150 som kan være interessante. Dette er ikke nærmere omtalt. Det er bare gråor i et tynt belte langs elva som bare utgjør fragmenter med skog.

Det er ikke gjennomført noen vurderinger av verdi og konsekvens for landskapet. Dvs at utredningsplikten av landskap ikke er oppfylt. Med en utbygging som gir middels verdi og middels konsekvens for miljø må det settes vilkår om minstevannføring.

Trollvikelva kraftverk- Fjellkraft AS-Kåfjord kommune

Miljørapporten konkluderer med middels verdi og liten negativ konsekvens for miljø i prosjektet. Deler av elva har gravd seg ned i ustabile løsmasser i nedre deler. Her er det dannet 15-20 meter høye elvebredder. Disse er ustabile og danner ikke naturtyper med kontinuitet. Det er lite eller ingen død ved, og området har liten verdi for biologisk mangfold. Det er ingen utpregete fosser eller stryk, bare mindre områder med mosesamfunn, disse er ikke påvirket av elva. Det er bare en svært liten forekomst av høgstaudebjørkeskog på østsiden rundt kote 100. Ellers er det ingen krevende vegetasjonstyper. Det er ikke gjennomført noen vurderinger av verdi og konsekvens for landskapet. Dvs at utredningsplikten av landskap ikke er oppfylt.

Sogeselva kraftverk-Sogeskraft SUS-Kåfjord kommune

[...]

Miljørapporten konkluderer med litt under middels verdi og liten konsekvens for biologisk mangfold. Elva renner i ei trang, lita kløft med en foss fra kote 60 til kote 110. Det er bare en svært sparsom fuktsone langs fossen. Ellers er det små verdier knyttet til biologisk mangfold langs elva. Fossen sees imidlertid godt fra E6 også fra den andre siden av fjorden.

Det er ikke gjennomført noen vurderinger av verdi og konsekvens for landskapet. Dvs at utredningsplikten av landskap ikke er oppfylt.

Nomedal kraftverk-Nomedal Kraft SUS-Kåfjord kommune

[...]

Miljørapporten konkluderer med noe under middels verdi og marginalt under middels negativ virkning ved realisering av prosjektet. Dersom det ikke pålegges minstevannslipp er det middels negativ virkning. Det går vei opp til et privat vanninntak på k70 og et kommunalt vannverk på k53. Det er en spesiell tørr gråorskog på glasifluviale sedimenter fra vannverket og til utløpet. Denne betegnes som en nordlig lågurtskog med enkelte termofile atter som rustjerneblom og småsmelle. Etter hvert går denne over i en høgstaudeskog med gråor-hegg og høgstaudebjørkeskog over k60. Gråorskogen har mye død ved og vurderes til å ha høy verdi for biologisk mangfold. Gjennom denne renner elva i ei lite elvekløft med en liten sprutsone ved en liten foss. Altsinventaret er her ikke vurdert. Opptil kote 100 er det en liten elvekløft med småfosser. Den ble vurdert til å bare ha ordinære mosearter i miljørapporten. På grunn av elvekløfta som er omgitt av kontinuitetsskog anbefaler vi sterkt at kraftverket plasseres i området ved vannverket. Alternativt må verdien utredes grundigere.

Det er ikke gjennomført noen vurderinger av verdi og konsekvens for landskapet. Dvs at utredningsplikten av landskap ikke er oppfylt. Vi anbefaler at kraftverket plasseres ved vannverket, alternativt må verdiene utredes grundigere.

Kristianelva-Kristianelva Kraft SUS-Nordreisa kommune

[...]

Miljørapporten konkluderer med liten verdi og lite omfang for biologisk mangfold. Berggrunnen domineres av glimmergneis, harde bergarter. Det går en tydelig sti opp til inntaket hvor det er en hytte. Det er ingen fosserøyksoner eller kløfter langs elva. Elva går i stryk hele veien. Ingen fuktrevende arter ble funnet. Elva er dominert av snøleiearter. Kristianelv går i en liten foss som er godt synlig fra E6.

Det er ikke gjennomført noen vurderinger av verdi og konsekvens for landskapet. Dvs at utredningsplikten av landskap ikke er oppfylt.

Iselva kraftverk -Elvekraft AS Nordreisa kommune

[...]

Miljørapporten konkluderer med over middels verdi, og middels konsekvens for biologisk mangfold. Iselva er ei spesiell breelv med spesielt godt utviklet mosevegetasjon langs elva. Det er verdifull gråor-heggeskog på begynnelsen av adkomstveien til kraftverket som kan bli noe berørt da denne tangerer utkanten av skogen. Gultann-nikke ble funnet (VU). Dette er en spesialisert art med bare et fåtalls funn nasjonalt og som er knyttet til silt og leirige habitater. Dette er det rikelig av langs Iselva på grunn av bre sedimenter. Dette er meget spesielt sammenlignet med andre elver i regionen og generelt. Det er godt utbredte mosesamfunn i silt-leir sonen langs elva og jevnt høy vannføring pluss at dalføret er nord-østvendt. Det konkluderes med at verdien er noe over middels, og det er middels negativ influens dersom det slippes minstevannføring. Fylkesmannen mener at vurderingen av brevanntilførsel med siltavsetning ved utbygging og dannelsen av siltsoner kan være usikkert fundert.

Det er ikke gjort noen vurderinger for landskapsverdiene til området. Dette er mangelfullt. Det er helt klart at dette må vurderes inngående da Iselvdalen har store landskapsverdier med en markert dalgang med grønne mosedekker i kombinasjon med moreneavsetninger og omkranset av mektige fjelltinder. Hoveddalen har også store landskapsverdier og vil bli berørt av rørgatetrase, kraftverk og adkomstvei i et urørt og sårbart landskap. Det er også store friluftverdier knyttet til dalføret. Iselva kraftverk har lav årlig produksjon og store konsekvenser for naturmangfoldet.

På bakgrunn av det ovennevnte tilrår vi at søknaden om utbygging av Iselva avslås. Dersom så ikke skjer vil vi vurdere å påklage NVEs avgjørelse. Det er ikke gjennomført noen vurderinger av verdi og konsekvens for landskapet. Dvs at utredningsplikten av landskap ikke er oppfylt.

Rotsundelva kraftverk - Rotsundelva Kraft SUS - Nordreisa kommune

[...]

Miljørapporten konkluderer med minst middels verdi og middels konsekvens ved utbygging. Vi oppfatter at verdien er større og konsekvensen større for miljø i prosjektet enn søknaden beskriver.

Prosjektet vil påvirke en kortere elvestrekning som har noe verdi for anadrom fisk. Det er rikere berggrunn langs vestsiden av elva på grunn av bånd med kalkspatmarmor. Det er en baserik elvekløft ved kote 140 som gir et potensial for krevende vegetasjon og moser. Det er imidlertid

vanskelig å befare denne. Østsiden virker beitepreget. Det er relativt triviell høgstaudekog på vestsiden med kalkpåvirkning langs bekker. Det går en bred sti opp til inntaket. Nedenfor der Øvre Tverrelva kommer ut er det store arealer med gråor-heggeskog, men adkomstveien til kraftverket eller inntaket ligger helt i utkanten av denne.

Det er en stor sprutsone ved nederste foss hvor vestsiden har massiv kalkpåvirkning. Der er det registrert enkelte sjeldne moser slik som skruekindemose og evjebekkmose. Det er en 100 meter lang bekkeløft her også. Lokaliteten har middels verdi. Ved befaring ble det registrert en større fukteng med massive forekomster av basekrevende planter i en sprutsone på østsiden av øvre foss. Det ble observert en kongeørn og to par fjellvåk ved samme befaring og fjellsidene ved Rotsundelva og ved Iselva har gode hekkemuligheter for rovfugl.

Landskap er ikke vurdert i prosjektet. Vi vurderer verdien til landskapet som meget stor med ei inntrykksterk og variert elv som løper gjennom en markert dalgang omkranset av mektige fjell. Naturmangfoldet er ikke grundig nok utredet.

På bakgrunn av det ovennevnte tilrår vi at søknaden om utbygging av Rotsundelva avslås. Dersom så ikke skjer vil vi vurdere å påklage NVEs avgjørelse. Det er ikke gjennomført noen vurderinger av verdi og konsekvens for landskapet. Dvs at utredningsplikten av landskap ikke er oppfylt.

Øvre Tverrelva kraftverk - Elvekraft AS - Nordreisa kommune

[...]

Miljørapporten konkluderer med litt over middels verdi og litt under middels konsekvens for miljø. Elva går generelt i strie stryk og små fossefall. Mellom kote 200 og kote 275 er det dannet en dyp elveløft. Høyt oppe er det flere aktive rasmarker ned mot elva. Store arealer i nedre deler er sterkt hogstpåvirket. Området er beitepreget fra tidligere. En tilleggsutredning beskriver at det er et relativt lavt potensiale for kryptogamer. Det er moderat rik berggrunn og elveleiet har mye snøleiepreg. Bekkesildre er registrert på kote 250 i ei lita bekkeløft i en liten rasmark (reg. verdi). Fjellvåk hekker trolig. Utbygging av Øvre Tverrelva vil gi de største bortfall av UNON-områder (inngrepsfrie naturområder), med bla bortfall av 22 km² villmark. Vi mener konsekvensene for naturmangfoldet og friluftsliv er større enn søkers vurdering.

På bakgrunn av det ovennevnte tilrår vi at søknaden om utbygging av Øvre Tverrelva avslås. Dersom så ikke skjer vil vi vurdere å påklage NVEs avgjørelse. Det er ikke gjennomført noen vurderinger av verdi og konsekvens for landskapet. Dvs at utredningsplikten av landskap ikke er oppfylt.

Nedre Tverrelva kraftverk - Ymber AS - Nordreisa kommune

Miljørapporten konkluderer med litt over middels verdi og middels konsekvens for miljø. Elva går i rolige stryk og det er ingen fosserøyksoner. Det er store arealer langs nedre del med grå-heggeskog som har høy verdi mellom kote 70 og kote 160. Det er flommarksskog og liskog med gammel hegg og or og rikelig med død ved. Det er registrert termofile arter av høyere planter og moser, eks skjørsigd som er sjelden. Skogen har svært mye død ved og er av stor verdi for biologisk mangfold. Den blir trolig i liten grad negativt påvirket av prosjektet. Det ble ved befaring registrert strandsnipe (NT) i vassdraget.

Det er ikke gjennomført noen vurderinger av verdi og konsekvens for landskapet. Dvs at utredningsplikten av landskap ikke er oppfylt."

Troms fylkeskommune, kulturretaten uttaler i brev datert 18. juni 2012:

” ...

Med bakgrunn i sakens omfang, ba vi i brev av 5.6.2012 om utsatt høringsfrist til 18.6.2012 for å gjøre våre vurderinger i samråd med vurderinger fra andre sektormyndigheter, høringsinstanser og kommunene. Denne ble i e-post fra NVE av 11.6.2012 ikke imøtekommet.

I høringsbrevet av 20.3.2012 presiseres det at søknadene skal behandles samtidig og samlet belastning for området skal vurderes. Fylkeskulturetatens anliggende i denne type saker knytter seg til kulturminner, kulturmiljø, friluftsliv og landskapsinteresser.

I OEDs Retningslinjer for små vannkraftverk står det å lese under kap.5: (...) synes følgende tema/ undertema å være viktige ved utarbeidelse av eventuelle planer:

- *Landskap*
- *Verdifulle landskapselementer*
- *Sårbare høyfjellsområder*
- *Fjordlandskap*
- *(...)*
- *Kulturminner og kulturmiljø*
- *(...)*
- *Friluftsliv*
- *Reiseliv hvor landskap eller naturen er en vesentlig del av attraksjonen*
- *Reindrift*

Vi oppfatter det som positivt av NVE samler søknader for et geografisk område slik at vi bedre kan vurdere sumvirkningene av omsøkte tiltak. I denne sammenheng må det påpekes at det ikke finnes noen sammenstilling av tiltakenes sumvirkning på omgivelsene. Slik høringen nå fremstår, er det ei samling av elleve enkeltsøknader som sendes samlet ut. Eneste tema som er utredet med tanke på sumvirkninger, og som har ei utredning tilknyttet dette, er reindrifta. For at vi skal kunne gjøre ei god vurdering av tiltakenes sumvirkninger er det avgjørende at det medfølger ei sammenstilling av verdier og omfang for de temaene vi har sektoransvar for. Dette fremkommer ikke av søknadene.

Av de elleve omsøkte småkraftverkene er det kun Hanskejohka krv som har utarbeidet ei miljøkartlegging tilknyttet landskap, kulturminner og kulturmiljø, samt friluftsliv. Ingen søknader omtaler hvorvidt reiselivet i regionen er knyttet til opplevelsen av natur og landskap eller ikke.

Landskap

Ved Norges ratifisering av den Europeiske Landskapskonvensjonen (2004) har vi forpliktet oss til å fastlegge og iverksette en landskapspolitikk som tar sikte på vern, forvaltning og planlegging av landskap, og å integrere landskap i distrikts- og byplanleggingspolitikken, samt innenfor de ulike sektorer. For å kunne forvalte landskapsverdiene på en god måte vil utredninger knyttet til landskapsanalyser være sentrale for den type utbygginger det her søkes om. Av de elleve søknadene er det kun Hanskejohka krv som har en miljøvurdering som omhandler temaet landskap. Også denne synes mangelfull med tanke på de forventninger som stilles i den Europeiske Landskapskonvensjonen. Særlig gjelder dette krav om medvirkning (kapittel 5c), bevisstgjøring (kapittel 6a) og kunnskap (kapittel 6c og 6d). I denne sammenheng

påpekes det at ingen av søknadene omtaler hvorvidt prosjektene møter motstand i lokalbefolkningen eller ikke.

Kulturminner og kulturmiljø

Vi har tidligere (ved varsel om oppstart) gitt tilbakemelding i forhold til kjente automatisk fredete kulturminner for de fleste omsøkte prosjektene. Troms fylkeskommune har imidlertid jevnlig dialog med Sametingets kulturminneforvaltning som også registrerer ikke-samiske kulturminner der disse fremkommer. Vi vil derfor måtte avvente resultatet av Sametingets befarings med tanke på muligheten for funn av hittil ukjente legalfredete ikke-samiske kulturminner. Dette gjelder for kraftverkene **Melen**, **Iselva**, **Rotsundelv** og **Øvre Tverrelva** (jf Sametingets brev av 25.4.2012), **Hanskejohka** (jf Sametingets brev av 29.5.2009), **Trollvikelva** (jf Sametingets brev av 26.4.2012) samt **Badjananjohka** (jf Sametingets brev av 25.4.2012)

For **Kristianelv** har vi meldt befarings i brev av 14.12.2009. Denne mottok vi aldri aksept for og befaringsen er dermed ikke gjennomført. For denne utbyggingen har også Sametinget meldt befarings (jf. Sametingets brev av 23.2.2010)

For **Nedre Tverrelva** ba vi i brev av 24.10.2007 om bedre kartgrunnlag for vurdering av behovet for befarings, dette ble aldri mottatt.

Selv om det (foreløpig) ikke er registrert legalfredete kulturminner som kommer i konflikt med omsøkte influensområder skal verdier knyttet til **kulturmiljø** utredes. Også her er det kun søknaden for **Hanskejohka** som har utredninger knyttet til dette temaet. For de øvrige søknadene er temaet svært mangelfullt utredet eller fraværende.

Friluftsliv

Friluftsliv er en sentral del av den norske kulturarven knyttet til både bygdenes høstingstradisjon og byenes turkultur. Over 90 % av den norske befolkning driver en eller annen form for friluftsliv og for svært mange er friluftsliv kilde til økt trivsel og helse både i hverdag og ferie. Vann og vassdrag er landskapselementer som er viktige for naturopplevelsen og utgjør en viktig ressurs for friluftslivet.

Tilrettelegging for fysisk aktivitet og friluftsliv er viktige virkemiddel i folkehelsearbeidet jf St. prop. 90 L (2010-2011) Lov om folkehelsearbeid.

Det er et nasjonalt mål at områder av verdi for friluftsliv skal sikrest med tanke på miljøvennlig ferdsel, opphold og høsting slik at naturgrunnlaget blir tatt vare på. En forutsetning for at de inngrepsfrie skog- og fjellområdene skal ha stor verdi for friluftsliv er at disse verdiene også finnes i framtiden jf. St. meld. nr. 39 (2000-2001) Friluftsliv — Ein veg til høgare livskvalitet.

I OEDs Retningslinjer for små vannkraftverk anbefales det å ta utgangspunkt i metodikk for verdsetting av friluftslivsområder som angitt i DN Håndbok 25: "Kartlegging og verdivurdering av friluftslivsområder" ved kartlegging av friluftslivsområder. I Troms er de fleste kommuner i gang eller har gjennomført slik kartlegging i løpet av de to siste årene. Prosessene rundt kartleggingene preges av bred medvirkning fra kommunene, frivillige organisasjoner og lokale arbeidsgrupper. Kartleggingene i Nordreisa og Kåffjord kommune er i avslutningsfasen, og gir viktige opplysninger om bruken av områdene i henhold til friluftsliv. Tabellen under viser hvilke verdier de ulike områdene har fått.

Tabellen viser verdien for de ulike friluftslivsområdene/foreslåtte kraftverk.

<i>Kommune</i>	<i>Kraftverk</i>	<i>Verdi friluftsliv (jf DN håndbok 25)</i>
<i>Kåfford</i>	<i>Hanskejohka</i>	<i>Viktig (B)</i>
<i>Kåfford</i>	<i>Melen</i>	<i>Viktig (B)</i>
<i>Kåfford</i>	<i>Badjanaanjohka</i>	<i>Viktig (B)</i>
<i>Kåfford</i>	<i>Trollvikelva</i>	<i>Viktig (B)</i>
<i>Kåfford</i>	<i>Sogeselva</i>	<i>Registret (C)</i>
<i>Kåfford</i>	<i>Nomedal</i>	<i>Viktig (B)</i>
<i>Nordreisa</i>	<i>Kristianelv</i>	<i>Viktig (B)</i>
<i>Nordreisa</i>	<i>Nedre Tverrelva</i>	<i>Viktig (B)</i>
<i>Nordreisa</i>	<i>Øvre Tverrelva</i>	<i>Svært viktig (A)</i>
<i>Nordreisa</i>	<i>Iselva</i>	<i>Svært viktig (A)</i>
<i>Nordreisa</i>	<i>Rotsundelva</i>	<i>Svært viktig (A)</i>

Vi savner lokal medvirkning og bruk av kommunens verdivurderinger i de ulike utredningene innen tema brukerinteresser/ friluftsliv.

Reiseliv

Ingen av de elleve søknadene omtaler temaet på en tilfredsstillende måte.

Omsøkte utbygginger:

Hanskejohka, Kåfford kommune

*I miljøutredningens landskapsdel vurderes bekkekløfta og de frittfallende fossene å utgjøre de største verdiene der høyden og den dype skjæringen bidrar til et vilt og dramatisk inntrykk. Verdivurdering er her satt til **middels**. Sammenlignet med synsinntrykk for de andre omsøkte utbyggingene burde denne vært satt til **middels/stor**.*

Kåfforddalen er verdivurdert av Kåfford kommune til å være et viktig friluftsområde. De lavereliggende områdene har betydning for nærturer, bærturer, skiturer osv. Fra Lauvli ca 2-3 km nordvest for Hanskejohka er det tilrettelagt med parkeringsplass og tursti som går opp fra dalen, over skoggrensen og innover fjellet, turområdet er populært. Selv om deler av terrenget rundt fossefallet er for bratt for friluftsliv vil fossefallet på avstand ha betydning for opplevelsesverdien.

*I konsesjonssøknaden vurderes tiltaket å få **liten til middels negativ** konsekvens for friluftslivet. På grunn av fossens opplevelsesverdi for friluftslivet mener vi at tiltaket vil ha **middels til stor negativ** konsekvens for friluftsliv.*

På bakgrunn av fossenes inntryksstyrke og opplevelsesverdi for friluftsliv vil vi fraråde utbygging av Hanskejohka krv. Dersom det til tross for dette gis konsesjon til for denne utbyggingen ber vi om at krav til minstevannføring settes høyt."

For alle de øvrige prosjektene mener fylkeskommunen at søknadene er så mangelfulle for de tema de er sektormyndighet for, at de ikke kan ta stilling til utbyggingsspørsmålet.

Troms fylkeskommune avslutter som følger:

"Tilleggsutredning

Søknadene oppfyller ikke kravene til miljøutredning tilfredsstillende nok for å kunne vurdere miljøverdier og omfang av alle disse utbyggingsalternativene. På lik linje med utredningen for reindriften som sammenstiller og oppsummerer verdivurderinger og omfang (sumvirkninger) for alle omsøkte kraftutbygginger ber vi om tilleggsutredninger for følgende tema:

- *Landskap*
- *Kulturminner og kulturmiljø*
- *Friluftsliv*
- *Reiseliv*"

Sametinget uttaler i brev datert 18.06.2012:

"...

[...] Som det framgår av vurderingene under pkt. 4 reiser Sametinget innsigelse til 7 av konsesjonssøknadene. Innsigelsene er reist med bakgrunn i virkninger for reindrift, samt manglende utredning av samlede virkninger for reindriften, og fordi reindriftsutredningene ikke oppdatert i forhold til de omsøkte tiltakene. Vi har også bedt om konsultasjoner om de omsøkte prosjektene og vi vil anta at avklaringer i forhold til innsigelsene bør bli tema ved konsultasjonen. Også erfaringer fra sluttbefaringen vil være nyttige for vurdering av om innsigelsene, samlet eller enkeltvis, skal frafaller.

Sametingets Seksjon for kulturminner har tidligere uttalt seg i alle de gjeldende sakene som har kommet inn til seksjonen, hovedsakelig i tidsrommet 2008-2010. Dette dokumentet inneholder en oppsummering av våre tidligere vurderinger av forholdet mellom de omsøkte tiltakene og samiske kulturminner. Vi understreker at det i flere tilfeller er nødvendig med ytterligere § 9-undersøkelser jf. Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven) før Sametinget kan komme med en endelig uttalelse om kulturminner. Disse forholdene vil presiseres under vurderingen av de enkelte kraftverkene.

1. Kulturminner

Sametingets Seksjon for kulturminner har tidligere uttalt seg i alle de gjeldende sakene som har kommet inn til seksjonen, hovedsakelig i tidsrommet 2008-2010. Dette dokumentet inneholder en oppsummering av våre tidligere vurderinger av forholdet mellom de omsøkte tiltakene og samiske kulturminner. Vi understreker at det i flere tilfeller er nødvendig med ytterligere § 9-undersøkelser jf. kulturminneloven) før Sametinget kan komme med en endelig uttalelse om kulturminner. Disse forholdene vil presiseres under vurdering av enkeltsaker.

Området som berøres av de planlagte utbyggingene er både et reindriftsamisk og sjøsamisk bruks- og ressursområde med dype historiske røtter. Den samiske tilstedeværelsen er dokumentert både gjennom kulturminner, skriftlige kilder, sagn og stedsnavn. Vår kunnskap om områdenes kulturhistorie preges imidlertid av mangelen på arkeologiske befaringer. De registrerte kulturminnene er konsentrert til områdene med dagens bebyggelse nede ved havet på grunn av 60- og 70-tallets ØK-registreringer som hadde fokus på innmarkas kulturminner. Selv om disse registreringene fanget opp mange kulturminner er det fremdeles i dag et stort behov for kontrollregistreringer av kulturminner for å nøyaktig kartfeste disse og for å undersøke kulturminnenes tilstand.

Utmarksområdene, det vil si dalfører som Rotsunddalen og Nieidavággi/Trollvikdalen samt fjellområdene, har i liten eller ingen grad vært gjenstand for arkeologiske undersøkelser, noe som innebærer at disse fremstår som funntomme i kulturminnedatabasen Askeladden. Det er imidlertid svært sannsynlig at det forekommer hittil uregistrerte kulturminner tilknyttet både reindriftssamisk bruk av, og ferdsel gjennom, disse områdene, samt spor etter en sjøsamisk ressursutnyttelse tilknyttet utmarka.

Potensialet for en stor tidsdybde i området forsterkes av stedsnavn som Čillavággi mellom Kildalen og Pilteridalen.

Grunnet manglende arkeologiske undersøkelser og et stort potensiale for funn av uregistrerte kulturminner har Sametinget i hovedsak meldt befaringsplaner i områder som berøres av de konsesjonssøkte utbyggingsplanene. I forbindelse med de 11 småkraftverkene i Nordreisa og Kåfjord kommune ble det ikke meldt befaringsplaner i forbindelse med følgende konsesjonssøknader (i forbindelse med Kristianelva i Nordreisa kommune har Sametinget på bakgrunn av nye vurderinger bestemt å trekke befaringsplanen);

- *Sogeselva kraftverk —Sogeskraft SUS —Kåfjord kommune (saksnr 09/3757)**
- *Nedre Tverrelva kraftverk —Ymber AS —Nordreisa kommune (saksnr 07/4240)*
- *Kristianelva —Kristianelva Kraft SUS —Nordreisa kommune (saksnr. 10/2651)*

** I forbindelse med Sogesjohka har det kommet frem informantopplysninger i etterkant om oppdemning og ledning av vannet som medfører at Sametinget kommer til å foreta en befaringsplan i området som berøres av det søkte tiltaket. Tiltakshaver har blitt varslet om dette.*

Følgende har blitt befart uten at det ble registrert automatisk fredete kulturminner;

- *Hánskejohka kraftverk —Småkraft AS —Kåfjord kommune (saksnr. 08/2396)*
- *Nomedal kraftverk —Nomedal Kraft SUS —Kåfjord kommune (saksnr. 10/17916)*

Sametinget har ingen kulturminnefaglige merknader til disse søknadene. Skulle det likevel under arbeid i marken komme frem gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget og Troms fylkeskommune, Kulturretaten omgående, jf. kulturminneloven § 8 andre ledd.

Områdene som berøres av de øvrige syv søkte kraftverkene må befares før tiltak kan igangsettes. Sametinget har tidligere meldt befaringsplaner i forbindelse med de syv søknadene, men den videre prosessen ble utsatt i påvente av NORUTs rapport om konsekvenser av småkraftverkene for reindriften i reinbeitedistrikt 36 Cohkolat ja Biertavárri. Sametingets Seksjon for kulturminner er i dialog med tiltakshavere for å samordne befaringsplaner. I enkelte tilfeller er det ønskelig med en befaringsplan før en konsesjonsavgjørelse faller, i andre tilfeller vil en befaringsplan finne sted etter en eventuell konsesjon, men før byggestart. Den videre gjennomgangen er derfor basert på Sametingets vurderinger av potensiale for funn av automatisk fredete kulturminner i hvert enkelt av de planlagte tiltakene. Befaringsrapporter vil oversendes den enkelte tiltakshaver innen utgangen av august 2012 slik at disse kan tas med i tiltakshavers kommentarer etter endt høring. For informasjon om de ulike tiltakene vises det til høringsbrevet samt konsesjonssøknadene som er tilgjengelig på www.nve.no.

2. Reindrift

Denne utbyggingen berører reinbeitedistrikt 36 Cohkolat og Biertavárri. Reinbeitedistrikt 36 Cohkolat ja Biertavárri ligger på grensen mellom Finnmark og Troms, og er beiteland for rundt

8500 rein fra sen vårvinter og fram mot november-desember. Om vinteren har reinen beite sør for Kautokeino, mot finskegrensen.

Sametinget ser det som positivt at NVE har tatt initiativ til en samlet vurdering og konsesjonsbehandling av 11 småkraftverk som ligger i beiteområdet for samme reinbeitedistrikt. I høringsbrevet framkommer det også at søknadene skal behandles samlet. Dette bidrar til at de samlede virkningene for reinbeitedistriktet kan vurderes på en bedre måte enn dersom søknadene ble behandlet enkeltvis. Sametinget mener at dette er en hensiktsmessig saksbehandlingsmåte og at en slik samling av enkeltsaker bør bli en framtidig praksis i konsesjonsbehandlinger.

Det er utarbeidet en utredning som tar for seg 11 planlagte småkraftverk i Kåfford og Nordreisa kommuner i Nord-Troms, og hvilke konsekvenser utbygging disse kraftverkene vil kunne ha for reindriften i området. Rapporten er utarbeidet av NORUT, Alta, og har fått tittelen: Utbygging av småkraftverk i Nordreisa og Kåfford kommuner: Konsekvenser for reindriften i reinbeitedistrikt 36 Cohkolat ja Biertavárri. Rapporten omfatter samtlige kraftverk i høringsbrevet og gir en grundig beskrivelse av konsekvenser utbygging av kraftverkene vil få for reinbeitedistriktet. Kraftverkene beskrives enkeltvis og det er gitt en vurdering av hvilke virkninger det enkelte kraftverk vil kunne ha for rein og reindrift i området. Det er også gitt en vurdering av konsekvensene kraftverkene samlet vil kunne påføre reinbeitedistriktet. Svakheten med rapporten er at den ikke drøfter virkninger fra andre planlagte tiltak i samme område. Da tenker vi spesielt på 420 kV kraftlinjen fra Ofoten til Hammerfest. Denne vil berøre også dette reinbeitedistriktet og burde vært tema i rapporten.

En annen svakhet med rapporten er at den ikke tar utgangspunkt i de søknadene som danner grunnlag for denne høringen. Vi vil anta at søknadene fra tiltakshaverne er omarbeidet og revidert etter at NORUTs rapport ble utarbeidet. I rapporten framgår det at mange av anleggsveiene var forutsatt bygd som permanent veier. Vi antar derfor at det i de opprinnelige søknadene ikke var tatt med at veiene skal fjernes etter at anleggsarbeidene er sluttført. Rapporten fra NORUT er derfor noe misvisende i forhold til virkninger, da den i sine vurderinger legger stor vekt på å vurdere virkningen av permanent veier. Dette blir på en måte hovedtema i mange av vurderingene/konklusjonene. Det ville derfor være formålstjenlig at rapporten ble oppdatert med tanke på de endrete forutsetningene som ligger i at anleggsveiene skal fjernes etter anleggsslutt. Sametinget vil i løpet av høringstiden og ved eventuelle konsultasjoner vurdere om vi skal be om en tilleggsrapport som baserer seg på de faktiske søknadene som nå er under konsesjonsbehandling.

Sametinget har i sine vurderinger likevel valgt å legge NORUT-rapporten til grunn for sine vurderinger med tanke på virkninger på rein og reindrift. I tillegg har vi pr telefon vært i kontakt med formann i reinbeitedistrikt 36, Johan Aslak Logje. Han kunne opplyse at distriktet vil gi en egen høringsuttalelse til konsesjonssøknadene. Denne vil bli utarbeidet av et advokatfirma. Denne var ikke ferdig, men vi fikk en muntlig redegjørelse fra formannen om hvordan de så på byggingen av disse kraftverkene. Kort oppsummert mente distriktetsformannen at disse inngrepene vil kunne ha store konsekvenser for deres reindrift. Enkeltvis vil de kanskje ikke medføre store konsekvenser, men den samlede belastningen mente han var betydelig. Han pekte særlig på at anleggstiden vil være til ulempe og belastning for reindriften. Den vil medføre støy og trafikk, og kan føre til at reinene ikke kan nyttiggjøre seg av de årstidsbeitene de er vant med. I tillegg vil anleggsveiene kunne føre til en større tilgjengelighet til fjellområdene og dermed føre til at trafikken i utmarka øker. Dette vil være meget forstyrrende for reinen, bl.a. i kalvingstiden. Han uttrykte bekymring for om det lot seg gjøre å stenge anleggsveiene etter at de først var bygget. Distriktets foreløpige vurdering var at de bare kunne vurdere å gi sin

tilslutning til ett av kraftverkene. De resterende 10 kraftverkene ville etter distriktsformannens vurdering skape problemer for reindrifta. Særlig pekte han på at de kraftverkene som planlegges i Rotsunddalen vil kunne gi store negative virkninger for reinen og dermed føre til ulemper for drifta.

3. Andre interesser

Ved behandlingen av disse konsesjonssakene er det bare reindriftsinteressene som er utredet. Konsekvenser og virkninger for andre forhold er ikke vurdert. Det er riktignok tatt inn kommentarer i de respektive søknadene om virkninger på bl.a. landskap, biologisk mangfold, fauna, fisk og inngrepsfrie naturområder (INON).

Sametinget har som målsetning å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Det er vanskelig for Sametinget å vurdere om utbyggingen av disse kraftverkene kan få konsekvenser for andre samiske interesser enn reindrift, da disse ikke er utredet i søknader. Vi forventer derfor at NVE foretar en vurdering av om det bør gjennomføres en konsekvensanalyse av noen av de andre temaene som disse utbyggingene kan ha konsekvenser for. Hvilke virkninger disse tiltakene kan ha for fisken i elvene er et av spørsmålene som det kunne vært interessant å ha kunnskap om før det gis konsesjon. Vi mener også at de landskapsmessige vurderingene som tiltakshaverne har foretatt i sine søknader er overflatiske og gir liten innsikt i hvordan utbyggingene vil påvirke landskapet fysisk og estetisk. Dette mener vi er å anse som en mangel ved denne konsesjonsbehandlingen og vi anmoder NVE om å vurdere om det er flere tema som bør undersøkes nærmere.

4. Vurdering av konsesjonssøknadene enkeltvis

Hánskejohka kraftverk —Småkraft AS —Kåffjord kommune

[...]

Kulturminner:

Området er befart uten at det ble registrert automatisk fredete samiske kulturminner som ville komme i konflikt med tiltaket. Sametinget har ingen arkeologiske merknader til det planlagte kraftverket.

Skulle det likevel under arbeid i marken komme frem gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget og Troms fylkeskommune omgående, jf. kulturminneloven 8 og 9. Dette pålegget formidles til den som skal utføre arbeidet i marken.

Virkninger for reindrift:

Anleggsfasen på fjellet må tilpasses i tid i forhold til reindrifta. Området ligger relativt tett på kalvingsland og viktige vårbeiter, men brukes også om høsten. NORUT anser denne utbyggingen til å ha begrensede effekter på reindriften og ganske lavt konfliktnivå. Dette er under forutsetning av at det ikke etableres vei, slikt det er oppført i planene. Det er sentralt at det vil bli brukt helikopter under anleggsfasen, og ikke bygget vei, og dette bør være en klar betingelse for eventuell konsesjon.

Imidlertid vil anlegget kunne forsterke konsekvensene av, eller virke sammen med den foreslåtte etableringen av ny 420 kV Balsfjord-Hammerfest kraftlinje samt de eksisterende kraftlinjer. Området med inntaksdammen til Hánskejohka ligger relativt tett inntil to kraftlinjer, og dette kan da bli et betydelig påvirket område og et eksempel på hvordan et relativt lite inngrep i sammenheng med flere inngrep kan bli skadelig for reindriften. Et avskåret område med flere

mindre inngrep kan dermed fremstå som risikofylt for reinen, spesielt på vårbeite og rett etter kalving da simlene er ekstra følsomme. Isolert sett får denne utbyggingen imidlertid begrenset effekt da det ikke etableres vei, med unntak av 500 m vei nede i dalen som ikke vil påvirke reindriften. Videre ligger tunnelinntaket og bassenget helt ute på kanten av dalen.

Sametingets vurdering:

Hanskejohka kraftverk er befart for kulturminner og det ble ikke gjort funn av automatisk fredete samiske kulturminner. NORUT har vurdert tiltaket å ha begrensede virkninger på reindriften. Det pekes på at utbyggingen kan virke forsterkende i forhold til 420 kV kraftlinja og at de samlede belastningene på området kan forårsake forstyrrelser for rein på vårbeite. Den forsterkende virkningen kan derfor bli større enn selve tiltaket skulle tilsi. Likevel anser Sametinget at dette tiltaket ikke vil få store konsekvenser for samiske interesser og har med denne bakgrunn ikke merknader til at Hånskejohka kraftverk utbygges. Det legges som en forutsetning at det ikke bygges vei i forbindelse med etablering av rørtraseen og at NVE tar inn bestemmelser i konsesjonsvilkårene om at anleggsfasen må avklares og tilpasses i tid i forhold til reindrifta.

Melen kraftverk (Ruovddasjohka) - Melen Kraft AS—Kåfjord kommune

[...]

Kulturminner:

Sametinget har foretatt forundersøkelser i området ved Ruovddášjohka i forbindelse med Elvekrafts konsesjonssøknad. Det ble da registrert seks kulturminnelokaliteter på østsiden av elva, hvorav fem er automatisk fredete samiske kulturminner.

[...]

Det oppstod uenighet om eiendomsgrenser i 2010 og saken gikk til jordskifteretten. Dommen fastslo at grensen skulle gå i Ruovddášjohka og ikke til høyeste fjell, som påstanden var og Jordskifteretten foretok en grensegang høsten 2010 for å sette endelige grensemerker. Som følge av uenighet mellom grunneierne, ble nedre del av rørgata flyttet til den vestre siden av elva av tiltakshaver.

Det gjenstår derfor en befaring av området på vestsiden av elva, fra om lag kote 100 og nedover, for å oppfylle undersøkelsesplikten (jf. Kulturminneloven § 9). På bakgrunn av registrerte kulturminner på sørøstsiden av elva ansees det som svært sannsynlig at det forekommer hittil ukjente automatisk fredete kulturminner også på den andre siden. Sametinget er i en dialog med Elvekraft angående befaring av den resterende strekningen på elvas vestsider.

Virkninger for reindrift:

[...]

I den nye søknaden fra Melen kraft AS er det lagt til grunn at anleggsveien skal fjernes etter at rørtraseen er utbygd og de skriver i sin søknad:

”Permanent vei med økt trafikk inni området vil klart føre til forstyrrelser og være til skade for reindrifta. Når anleggsveien planlegges fjernet vil kraftverket i driftsfasen knapt være merkbar. Konsekvensgraden kan da bli middels til liten. I anleggsfasen vil forstyrrelser føre til middels negativ konsekvens. Det vil derfor bli lagt opp til dialog og godt samarbeid med reindrifta slik at anleggsarbeider eventuelt stanses i de perioder det er rein i området. ”

Sametingets vurdering m/innsigelse:

Rørtraseen er flyttet til vestsiden av Ruovddášjohka. Dette området er ikke befart med tanke på kulturminner. Vi anser sannsynligheten stor for at befaringen vil avdekke samiske kulturminner også på vestsiden av elva. Undersøkelsesplikten i henhold til § 9 i kulturminneloven bør oppfylles før konsesjonsvedtak, og må oppfylles før tiltaket kan settes i verk.

Virkningen på reindrift vil reduseres ved at det legges opp til at anleggsveien skal fjernes etter at kraftverket er ferdig utbygd. Sametinget mener likevel at dette tiltaket representerer et betydelig inngrep i et område som i dag må betegnes som inngrepsfritt. Anleggsfasen vil kunne bli problematisk for reindriften.

[...]

På bakgrunn av det overnevnte reiser vi innsigelse til konsesjonssøknaden.

Badjánanjohka kraftverk (Røyselva) —Birtavarre Energi AS (SUS) —Kåffjord kommune

[...]

Kulturminner:

Sametinget meldte befaring av tiltaket i juni 2010, men saken ble utsatt i påvente av NORUTs rapport om konsekvenser av småkraftverkene for reinbeitedistriktene.

Sør for Badjánanjohka/Røyselva er det registrert flere gammetufter langs Finnbakken, samt gammetufter og en hustuft på sletten ned mot Kåffordelva. Det omsøkte tiltaket vil ikke komme i konflikt med de registrerte kulturminnene, men det ansees som sannsynlig at det eksisterer ytterligere kulturminner langs elveleiet i retning Badjánanvággi.

Utmarka og dalføret er tidligere ikke undersøkt og tiltakshaver ble varslet om at § 9-undersøkelser for å avgjøre hvorvidt det omsøkte tiltaket ville komme i konflikt med automatisk fredete kulturminner ble varslet i juni 2010. Saken ble utsatt i påvente av NORUTs rapport om konsekvenser av småkraftverkene for reinbeite. Sametinget er i en dialog med Fjellkraft AS og har inngått avtale om befaring av området feltsesongen 2012.

Virkninger for reindrift:

I vurderingen av søknaden for Badjánanjohka og de nedenfor omtalte prosjektene mht. virkninger for reindrift, siterer Sametinget ordrett fra NORUTs rapport uten noen nærmere vurdering før i avsnittet om Sametinges vurdering og innsigelse. Sitatene gjengis ikke her.

[...]

Sametingets vurdering og innsigelse:

Sametinget anser det som sannsynlig at befaringen vil avdekke automatisk fredete samiske kulturminner i området. Undersøkelsesplikten i henhold til § 9 i kulturminneloven bør oppfylles før konsesjonsvedtak, og må oppfylles før tiltaket kan settes i verk.

Bygging av dette småkraftverket vil få negative virkninger for reindrift. Det skal bygges i alt nesten 2,5 km ny vei. Tiltakshaver ønsker at veien skal være permanent og kunne benyttes i driftsfasen. Etablering av ny vei vil sannsynligvis føre til en større trafikk i området og i tillegg til ulempene i anleggsperioden, vil dette kunne gi ytterligere negative konsekvenser for reindriften i området.

[...]

På bakgrunn av det overnevnte reiser vi innsigelse til konsesjonssøknaden.

Trollvikelva kraftverk (Nieidajohka) —FjellkraftAS—Kåfjordkommune

[...]

Kulturminner:

En foreløpig vurdering ble tilsendt tiltakshaver i mars 2007 hvor vi varslet at det vil være nødvendig med §9-undersøkelser i forbindelse med en eventuell konsesjonssøknad. Bakgrunnen for dette er mangelfulle tidligere undersøkelser i Nieidavåggi/Trollvikdalen.

Til området knyttes det sagn og tradisjoner tilknyttet det samiske stedsnavnet Nieida/jente. Det urlendte landskapet indikerer at det kan forekomme urgraver og førkristne graver i dalføret. Nieidavåggi er i følge skriftlige kilder fra 1800-tallet også ferdselsåre mellom Samuelsdalen i Nordreisa og Kåfjord. I selve Nieidaluokta/Trollvik er det registrert gamle- og hustufter etter samisk bosetting. Det vil være nødvendig å gjennomføre intervjuer i forkant av befaringsene. Sametinget er i en dialog med Fjellkraft AS angående en befarings av området feltsesongen 2012.

[...]

Sametingets vurdering og innsigelse:

Sametinget anser det som sannsynlig at befaringsen vil avdekke automatisk fredete samiske kulturminner i området. Undersøkelsesplikten i henhold til § 9 i kulturminneloven bør oppfylles før konsesjonsvedtak, og må oppfylles for tiltaket kan settes i verk.

Dette inngrepet er planlagt i et sensitivt område for reindrifta. Området er både vår-, sommer- og høstbeite. Dette vil gjøre tilpassningen av anleggsarbeidet utfordrende. Anleggsfasen kan neppe gjennomføres uten at dette får konsekvenser for reindrifta. I tillegg skal det etableres en anleggsvei med en lengde på 2,6 km inn i dette følsomme området. De negative virkningene for reindrifta vil forverres ytterligere dersom byggingen av anleggsveien fører til at det etableres en adkomst til dette området.

[...]

På bakgrunn av det overnevnte reiser vi innsigelse til konsesjonssøknaden.

Sogeselva kraftverk (Uhcavákkášjohka) —Sogeskraft SUS —Kåfjord kommune

[...]

Kulturminner:

Grunnet manglende arkeologiske undersøkelser og et stort potensiale for funn av uregistrerte kulturminner har Sametinget i hovedsak meldt befarings i områder som berøres av de konsesjonssøkte utbyggingsplanene. Opprinnelig meldte vi ikke inn befarings av Sogesjohka da saken lå ute på høring på grunn av terrengets art. Men i forbindelse med Sogesjohka har det kommet frem informantopplysninger i etterkant om oppdemning og leding av vannet som medfører at Sametinget kommer til å foreta en befarings av området som berøres av det omsøkte tiltaket. Tiltakshaver har blitt varslet om dette.

[...]

Sametingets vurdering og innsigelse:

Sametinget har ikke befart området med tanke på kulturminner. Dette vil bli gjort i feltsesongen 2012. Endelig uttalelse om kulturminner vil ikke kunne gis før befaringsrapporten foreligger.

Sametinget er enig med NORUT i at en permanent anleggsvei vil være uheldig for reindrifta. Vi tror heller ikke at en bom vil kunne hindre at veien benyttes til andre formål enn kraftledning og eventuelt sauesanking og vedtransport.

[...]

På bakgrunn av det overnevnte reiser vi innsigelse til konsesjonssøknaden.

Dersom tiltakshaver beslutter å fjerne anleggsveien etter at anlegget er ferdigstilt, vil Sametinget vurdere om innsigelsen skal trekkes tilbake.

Nomedal kraftverk (Noammerjohka) —Nomedal kraft SUS —Kåfford kommune

[...]

Kulturminner:

Reguleringsområdet ble befart uten at det ble registrert automatisk fredete samiske kulturminner (Sametingets saksnr. 09/3756).

Skulle det likevel under arbeid i marken komme frem gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget og Troms fylkeskommune omgående, jf. Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (km1.) §§ 8 og 9. Dette pålegget må formidles til den som skal utføre arbeidet i marken.

[...]

Sametingets vurdering:

Området er befart og det er ikke funnet samiske kulturminner.

Sametinget er enig med NORUT i at en permanent anleggsvei vil være uheldig for reindrifta. I denne søknaden framkommer det at tiltakshaver vil fjerne anleggsveien etter at kraftverket er ferdigstilt.

Sametinget anser at dette tiltaket vil få konsekvenser for reindrifta i anleggsperioden. Dette må løses med nær dialog med reindriftsutøverne og at det legges inn bestemmelser i konsesjonsvilkårene om dette. Det legges som en forutsetning at veien fjernes og revegeteres etter at anlegget er ferdigstilt. Sametinget velger å ikke fremme innsigelse til denne konsesjonssøknaden. Vi anmoder likevel NVE om at avstå fra å gi konsesjon til bygging av kraftverket på bakgrunn av de ulempene som reinbeitedistriktet påføres som følge av kraftutbyggingen.

Kristianelva - Kristianelva Kraft SUS—Nordreisa kommune

[...]

Kulturminner:

I forbindelse med de 11 småkraftverkene i Nordreisa og Kåfford kommune ble det meldt befarig i forbindelse med konsesjonssøknad for Kristianelva i Nordreisa kommune. Sametinget har på bakgrunn av ny vurdering bestemt å trekke melding om befaringen for dette området.

[...]

Sametingets vurdering:

Sametinget er enig med NORUT i at en permanent anleggsvei vil være uheldig for reindrifta. I denne søknaden framkommer det at tiltakshaver vil fjerne anleggsveien etter at kraftverket er ferdigstilt.

Sametinget anser at dette tiltaket vil få konsekvenser for reindrifta i anleggsperioden. Dette må løses med nær dialog med reindriftsutøverne og at det legges inn bestemmelser i konsesjonsvilkårene om dette. Det forutsettes at veien fjernes og revegeteres etter at anlegget er ferdigstilt. Sametinget velger å ikke fremme innsigelse til denne konsesjonssøknaden. Vi anmoder likevel NVE om at avstå fra å gi konsesjon til bygging av kraftverket på bakgrunn av de ulempene som reinbeitedistriktet påføres som følge av kraftutbyggingen.

Iselva kraftverk (Sorbmejhoka) — Elvekraft AS—Nordreisa kommune

[...]

Kulturminner:

Øvre deler av Rotsundelvdalen/Cohkolatvággi og Pilteridalen er et område som nevnes i skriftlige kilder fra blant annet 1800-tallet, hvor det blant annet skal ha være en 'eldgammel sommerplass for flere tusind reinsdyr'. Det ansees som sannsynlig at det forekommer hittil uregistrerte kulturminner i de tre områdene, Iselva, Rotsundelva og Øvre Tverrelva, som i liten eller ingen grad har blitt undersøkt tidligere. Av praktiske årsaker vil områdene befares samtidig ut fra en landskapsmessig vurdering. Sametinget er i dialog med Elvekraft om en befaring av området feltsesongen 2012.

[...]

Sametingets vurdering m/innsigelse:

Sametinget anser det som sannsynlig at det finnes hittil utregistrerte kulturminner i Rotsunddalen.

Undersøkelsesplikten i henhold til § 9 i kulturminneloven bør oppfylles før konsesjonsvedtak, og må oppfylles før tiltaket kan settes i verk.

Utbyggingene av Iselva, Rotsundelva og Øvre Tverrelva må ses i sammenheng. Sametinget vises til rapporten fra NORUT som tilsier at disse utbygningene vil kunne føre til at reinen fortrenses fra området og at anleggene kan bidra til å blokkere eller forstyrre trekkeier i området. Selv om det framkommer i søknadene at anleggsveiene fra kraftstasjonene til inntaket som fjernes etter ferdigstillelse, vil anleggene samlet bidra til ulemper for reindrifta i området.

[...]

På bakgrunn av det overnevnte reiser vi innsigelse til konsesjonssøknaden.

Rotsundelva kraftverk (Cohkolatjohka) —Rotsundelva Kraft SUS —Nordreisa kommune

[...]

Kulturminner:

Øvre deler av Rotsunddalen/Cohkolatvággi og Pilteridalen er et område som nevnes i skriftlige kilder fra blant annet 1800-tallet, hvor det blant annet skal ha være en 'eldgammel sommerplass for flere tusind reinsdyr'. Det ansees som sannsynlig at det forekommer hittil uregistrerte kulturminner i de tre områdene, Iselva, Rotsundelva og Øvre Tverrelva, som i liten eller ingen grad har blitt undersøkt tidligere. Av praktiske årsaker vil områdene befares samtidig ut fra en landskapsmessig vurdering. Sametinget er i dialog med Elvekraft om en befaring av området feltsesongen 2012.

[...]

Sametingets vurdering m/innsigelse:

Sametinget anser det som sannsynlig at det finnes hittil utregistrerte kulturminner Rotsunddalen. Undersøkelsesplikten i henhold til § 9 i kulturminneloven bør oppfylles før konsesjonsvedtak, og må oppfylles før tiltaket kan settes i verk.

Utbyggingene av Iselva, Rotsundelva og Øvre Tverrelva må ses i sammenheng. Sametinget vises til rapporten fra NORUT som tilsier at disse utbygningene vil kunne føre til at reinen fortrenses fra området og at anleggene kan bidra til å blokkere eller forstyrre trekkleier i området. Selv om det framkommer i søknadene at anleggsveiene fra kraftstasjonene til inntaket som fjernes etter ferdigstillelse, vil anleggene samlet bidra til ulemper for reindrifta i området.

[...]

På bakgrunn av det overnevnte reiser vi innsigelse til konsesjonssøknaden.

Øvre Tverrelva kraftverk (Gievdnejohka) —ElvekraftAS—Nordreisa kommune

[...]

Kulturminner:

Øvre deler av Rotsunddalen/Cohkolatvággi og Pilteridalen er et område som nevnes i skriftlige kilder fra blant annet 1800-tallet, hvor det blant annet skal ha være en 'eldgammel sommerplass for flere tusind reinsdyr'. Det ansees som sannsynlig at det forekommer hittil uregistrerte kulturminner i de tre områdene, Iselva, Rotsundelva og Øvre Tverrelva, som i liten eller ingen grad har blitt undersøkt tidligere. Av praktiske årsaker vil områdene befares samtidig ut fra en landskapsmessig vurdering. Sametinget er i dialog med Elvekraft om en befaring av området feltsesongen 2012.

[...]

Sametingets vurdering m/innsigelse:

Sametinget anser det som sannsynlig at det finnes hittil utregistrerte kulturminner Rotsunddalen. Undersøkelsesplikten i henhold til § 9 i kulturminneloven bør oppfylles før konsesjonsvedtak, og må oppfylles før tiltaket kan settes i verk.

Utbyggingene av Iselva, Rotsundelva og Øvre Tverrelva må ses i sammenheng. Sametinget vises til rapporten fra NORUT som tilsier at disse utbygningene vil kunne føre til at reinen fortrenses fra området og at anleggene kan bidra til å blokkere eller forstyrre trekkleier i området. Selv om det framkommer i søknadene at anleggsveiene fra kraftstasjonene til inntaket som fjernes etter ferdigstillelse, vil anleggene samlet bidra til ulemper for reindrifta i området.

[...]

På bakgrunn av det overnevnte reiser vi innsigelse til konsesjonssøknaden.

Nedre Tverrelva kraftverk (Gipmejohka) —Ymber AS —Nordreisa kommune

[...]

Kulturminner:

Vi kjenner ikke til at det er registrert automatisk fredete samiske kulturminner i det aktuelle området. Sametinget har med tanke på kulturminner ingen merknader til planene om kraftutbygging ved Nedre Tverrelva i Nordreisa kommune i Troms.

Skulle det likevel under arbeid i marken komme frem gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget og Troms fylkeskommune, Kulturretaten omgående, jf. Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) 8 andre ledd. Vi forutsetter at dette pålegget formidles til den som skal utføre arbeidet i marken.

[...]

Sametingets vurdering:

Sametinget er enig med NORUT i at en permanent anleggsvei vil være uheldig for reindrifta. I denne søknaden framkommer det at tiltakshaver vil fjerne anleggsveien etter at kraftverket er ferdigstilt. Sametinget anser at dette tiltaket vil få konsekvenser for reindrifta i anleggsperioden. Dette må løses med nær dialog med reindriftsutøverne og at det legges inn bestemmelser i konsesjonsvilkårene om dette. Det forutsettes at veien fjernes og revegeteres etter at anlegget er ferdigstilt. Sametinget velger å ikke fremme innsigelse til denne konsesjonssøknaden. Vi anmoder likevel NVE om at avstå fra å gi konsesjon til bygging av kraftverket på bakgrunn av de ulempene som reinbeitedistriktet påføres som følge av kraftutbyggingen.

5. Oppsummering

Når det gjelder kulturminner har ikke Sametinget merknader til fire av de 11 omsøkte småkraftverkene (se punkt 2.0). I de øvrige sju tilfellene (punkt 2.1-2.7) er det nødvendig med ytterligere arkeologiske befaringer for å avgjøre hvorvidt de omsøkte tiltakene kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Sametinget har på nåværende stadium ikke et godt nok kjennskap til kulturminner i områdene som vil berøres av de sju småkraftverkene, dette gjelder i sær utmark, dalfører og fjellområder. Ut fra vår generelle kunnskap om områdene anser potensialet for registreringer av hittil ukjente kulturminner som stor og har varslet befarings. Gjennomføringen av befaringsene vil finne sted etter nærmere avtaler med tiltakshavere.

Sametinget har tidligere gjort foreløpige kulturminnefaglige vurderinger av alle de gjeldende sakene, men gjennomføringen av § 9-undersøkelsen ble i syv av tilfellene utsatt av tiltakshaverne i påvente av NORUTs rapport om konsekvenser av småkraftverkene for reindriften i reinbeitedistrikt 36 Cohkolat ja Biertavárri. De berørte områdene er lite undersøkt og har i utgangspunktet et ukjent potensial med tanke på kulturmiljø og hittil ukjente automatisk fredete kulturminner.

Sametinget stiller seg kritiske til at høringsfrist i forbindelse med de 11 småkraftverkene i etterkant av NORUTs rapport er satt til midten av juni, noe som har medført at Sametinget ikke har hatt anledning til å gjennomføre § 9-undersøkelser i forkant av høringsfristen. Kulturminneregistreringer må gjennomføres på barmark og de berørte områdene har ikke vært snøfrie før inntil nylig. Hensikten med undersøkelsesplikten er å avklare om tiltaket innebærer inngrep som kan skade, skjemme eller ødelegge automatisk freda kulturminner eller fremkalle fare for at så skjer. En mangel på § 9-undersøkelser i så mange av de omsøkte tiltakene begrenser Sametingets muligheter til å gi en detaljert uttalelse som avklarer disse forholdene, og vi stiller spørsmål ved om kunnskapsgrunnlaget i forhold til kulturminner er beslutningsrelevant i disse sakene.

Vi understreker at tiltakene ikke kan igangsettes før Sametingets endelige uttalelse foreligger. Sametinget vil fraråde en utsettelse av § 9-undersøkelser til etter at konsesjon har blitt gitt. I rundskriv fra OED, Retningslinjer for små vannkraftverk (2007), kap. 5.5, s. 27, tilrås det at slike undersøkelser som hovedregel bør gjennomføres før konsesjonsvedtak blir fattet. Ei tidlig avklaring kan gi bedre forutsetninger til å finne alternative løsninger/justeringer ved konflikt.

Den kan også effektivisere saksgangen og klargjøre økonomiske følger. Videre kan en unngå pressa situasjoner dersom dispensasjon ikke blir gitt og hindre at gjennomføring av arkeologiske utgravinger unødig utsetter realisering av prosjektet.

Sametinget anser det for særdeles relevant at det innenfor dette reinbeitedistriktet allerede er foretatt utbygginger av kraftverk og kraftlinjer med tilhørende infrastruktur. Reinbeitedistriktet har i tillegg til dette mistet verdifulle beitearealer til annen utbygging. I tillegg til de omsøkte kraftverkene er det gitt konsesjon for 420 kV linje fra Ofoten til Hammerfest som vil berøre også dette reinbeitedistriktet.

Sametinget viser i denne sammenheng til merknadene til Lov nr 71 av 27.06.2008 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) hvor det står følgende om § 3-1 bokstav c: "Bokstav c" viser til at det er en særlig oppgave for planleggingen å ivareta naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Loven gjelder for hele landet og for hele befolkningen uten hensyn til etnisk bakgrunn og tilknytning. Det er likevel grunn til å framheve vern av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv særskilt. Samisk kultur og livsstil har alltid vært sterkt knyttet til naturen, til dels sårbar natur, og er derfor avhengig av god ressursforvaltning. Ved planlegging og saksforberedelse er det viktig å ta hensyn til tidligere inngrep i samme område. Reindriften er en samisk næring og en viktig del av det materielle grunnlaget for samisk kultur. Der hvor reindriftsinteresser blir berørt skal de samlede effektene av planer og tiltak innenfor det enkelte reinbeitedistriktet vurderes. Loven regulerer ikke de kollektive eller individuelle rettigheter som sameer og andre har opparbeidet ved hevd eller alders tids bruk".

Sikring av reindriftsarealene i de samiske reindriftsområdene som reindriftens viktigste ressursgrunnlag står sentralt i Reindriftslovens § 1. Ansvar for å sikre disse arealene påhviler ikke bare innehaverne av reindriftsretten, men også øvrige rettighetshavere og myndighetene. Denne formuleringen i reindriftsloven er kommet til etter en erkjennelse av at reindriftens arealer er utsatt for sterkt press, og dermed også truer reindriftens eksistensgrunnlag.

I samiske områder og i samisk kultur er bruken av naturen, naturressursene og landskapets sentrale betydning. Landskapet er også en sterk identitetsfaktor. Generasjoners bruk av de samme arealene der kunnskapen og kunnskapsuniverset er blitt overført og bevart gjennom sosial og praktisk involvering. Kunnskapen om landskapet innebærer også at en får kulturell og språklig kompetanse og mulighet til å delta på den identitetsskapende arena som landskapet representerer. Reindriftsutøverne har derfor en sterk tilknytning til sine landområder som de gjennom generasjoner har brukt på en økologisk bærekraftig måte.

Det er for øvrig Sametingets mening at sentrale myndigheter bør avstå fra utstedelse av konsesjon til ytterligere inngrep i samiske bruks- og rettighetsområder i påvente av rettsavklaringer som forventes med bakgrunn i Samerettsutvalgets avgitte innstilling "Den nye sameretten" 2007: 13A og 13B. Dette gjelder i særdeleshet områder hvor det, som i dette tilfellet, beviselig foreligger en omfattende og sammenhengende samisk bruk og ressursutnyttelse siden forhistorisk tid.

I nesten samtlige søknader framkommer det at anleggsveiene skal fjernes etter at kraftverkene er ferdigstilte. Sametinget mener at dette må tas inn i konsesjonsvilkårene. I tillegg må det iverksettes kontrolltiltak som påser at tiltakshaverne fjerner veiene innen rimelig tid. Dersom det skulle vise seg at anleggsveiene ikke fjernes som forutsatt, bør det iverksettes sanksjoner overfor tiltakshaverne.

Sametinget er også bekymret for at dette reinbeitedistriktet blir belastet med mye sammenfallende anleggsvirksomhet over en periode. I tillegg til denne konsesjonsbehandlingen med i alt 11 kraftverk, er det gitt konsesjon for bygging av 420 kV kraftlinje fra Ofoten til Hammerfest. NVE bør vurderer om konsesjonsbehandlingen av disse 11 kraftverkene bør avventes til 420 kV er endelig avklart med tanke på trasevalg og anleggsstart og -tid.

Med bakgrunn virkninger for reindrifta i området samt manglende utredning av samlede virkninger for reindriften, og fordi reindriftsutredningene ikke er oppdatert i forhold til de omsøkte tiltakene, har Sametinget fremmet innsigelse for 7 av de 11 konsesjonssøknadene. I 3 av søknadene ønsker Sametinget at NVE vurderer om det vil være tilrådelig å gi konsesjon med bakgrunn i de ulempene som reinbeitedistriktet påføres som følge av kraftutbyggingene, både i anleggsfasen og driftsfasen. Sametinget har ikke merknader til ett av kraftverkene med bakgrunn i kulturminner eller reindrift. Men også her bør det legges inn i konsesjonsvilkårene at anlegget må bygges og driftes i nær dialog med reindriftsutøverne i området.

Vi ber om at det gjennomføres konsultasjoner med Sametinget for konsesjonsvedtaket foreligger. Dette i henhold til kgl. res av 1. juli 2005 om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget samt avtale mellom Sametinget og NVE av 31.03.2009.

Konsultasjonene vil gjelde alle konsesjonssøknadene samlet. Vi ber derfor NVE om å oppsummere de samiske interessene med foreløpige vurderinger i et eget dokument og ta kontakt med Sametinget for å avklare detaljer rundt konsultasjonen."

Sametinget har i e-post den 31.07.2012 sendt følgende melding til søker med kopi til NVE om Badjánanjohka kraftverk:

" ...

Vi viser til tidligere korrespondanse i saken og Sametingets varsel om befarung av 25.04.2012.

Sametinget har nå gjennomført befaringer av områdene som berøres av det omsøkte tiltaket, inkludert alternativ 1, 2 og 3 for plassering av kraftstasjon, rørgate samt transportveg.

I forbindelse med alternativ 1 ble det ikke registrert automatisk fredete kulturminner som berøres av det omsøkte tiltaket. Sametinget har derfor ingen kulturminnefaglige merknader til Alternativ 1. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at det i traseen for alternativ 2 og 3 ble registrert en tuft som trolig er et automatisk fredet kulturminne jf. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) § 4 annet ledd. Alternativ 2 og 3 vil etter Sametingets vurdering være i direkte konflikt med kulturminnet og slik i strid med kml. § 3.

Vi vil imidlertid presisere at Sametingets innsigelse slik den ble fremmet i høringsuttalelse av 18.06.2012 fremdeles står ved lag. I høringsuttalelsen reiste Sametinget innsigelse på bakgrunn av følgende vurdering:

"Bygging av dette småkraftverket vil få negative virkninger for reindrift. Det skal bygges i alt nesten 2,5 km ny vei. Tiltakshaver ønsker at veien skal være permanent og kunne benyttes i driftsfasen. Etablering av ny vei vil sannsynligvis føre til en større trafikk i området og i tillegg til ulempene i anleggsperioden, vil dette kunne gi ytterligere negative konsekvenser for reindrifta i området."

... "

Sametinget har i e-post den 30.07.2012 sendt følgende melding til søker med kopi til NVE om Trollvikelva kraftverk:

”...

Sametinget har nå gjennomført befaringer og det ble registrert til sammen fem automatisk fredete kulturminner. Den ene kulturminnelokaliteten, bestående av et melkegjerde, et gjemme, en årran/ildsted og en mulig sommergrav, ligger 60 meter sørvest for det omsøkte tiltaket.

De registrerte kulturminnene ligger i et uberørt landskap og representerer både flere kulturminnetyper og en reindriftsamisk kontinuerlig bruk av området som trolig kan spores flere århundrer tilbake i tid. I tillegg til verdien av de enkelte kulturminnene anser Sametinget kulturminnene sett sammen, som del av et samisk kulturlandskap, som svært viktig. Lav grad av inngrep er en forutsetning for at det samiske kulturlandskapet og kulturminnene i området skal ha full opplevels- og formidlingsverdi.

Det omsøkte tiltaket kommer ikke i direkte konflikt med de registrerte kulturminnene, men vil være store inngrep i et hittil urørt landskap. Sametinget anser derfor at de omsøkte fysiske tiltakene og inngrepene vil svekke den historiske sammenhengen som kulturminner og landskap samlet utgjør og utilbørlig skjemme kulturminnene og kulturmiljøet, jf. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) § 3. På bakgrunn av dette opprettholder Sametinget sin innsigelse mot tiltaket jf. brev av 18.06.2012 om 11 småkraftverk i Nordreisa og Kåfford kommuner.

Sametinget gjør oppmerksom på at det kan søkes om særskilt tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner, jf. kml. § 8 første ledd. En slik dispensasjonssøknad sendes til Sametinget, men det endelige vedtak fattes av Riksantikvaren. For at Sametinget skal kunne anbefale slik dispensasjon må det ligge til grunn tunge samfunnsmessige hensyn. I denne saken ser ikke Sametinget umiddelbart at slike hensyn foreligger. Sametinget vil foreta en mer helhetlig vurdering av disse forholdene ved en eventuell fremming av dispensasjonssøknad, men anbefaler at en søknad avventes til etter at NVE har fattet vedtak om konsesjon.

...”

Det foreligger en befaringsrapport fra Sametingets befaring av Trollvikelva kraftverk.

Sametinget har i e-post datert 31.07.2012 sendt følgende presisering til søker med kopi til NVE om Trollvikelva kraftverk:

”Viser til oversendelse av Sametingets kulturminnefaglige uttalelse og befaringsrapport ang. Trollvikelva Småkraftverk i Kåfford kommune, Troms, datert 30.07.2012. Sametinget ønsker med dette å presisere at innsigelsene mot tiltaket slik de fremmes i vår høringsuttalelse av 18.06.2012 fremdeles er gjeldende. I brev av 18.06.2012 fremmet Sametinget innsigelse på bakgrunn av følgende;

”Dette inngrepet er planlagt i et sensitivt område for reindrifta. Området er både vår-, sommer- og høstbeite. Dette vil gjøre tilpassningen av anleggsarbeidet utfordrende. Anleggsfasen kan neppe gjennomføres uten at dette får konsekvenser for reindrifta. I tillegg skal det etableres en anleggsvei med en lengde på 2,6 km inn i dette følsomme området. De negative virkningene for reindrifta vil forverres ytterligere dersom byggingen av anleggsveien fører til at det etableres en adkomst til dette området.”

Innsigelsene på bakgrunn av kulturminnefaglige vurderinger etter gjennomførte § 9 undersøkelser jf. Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) er derfor å anse som et tillegg til overnevnte innsigelser.”

Sametinget har i e-post den 31.07.2012 sendt følgende melding til søker med kopi til NVE om Melen, Rotsundelva, Iselva og Øvre Tverrelva kraftverk:

”...

Sametinget har nå gjennomført befaringer og har følgende uttalelser til de fire omsøkte småkraftverkene;

Melen Kraftverk, Kåfford kommune;

Området er befart uten at det ble registrert automatisk fredete samiske kulturminner som berøres av de omsøkte tiltakene. Sametinget har ingen merknader til den foreslåtte reguleringsplanen. Skulle det likevel under arbeid i marken komme frem gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget og Troms fylkeskommune omgående, jf. Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) §§ 8 og 9. Vi forutsetter at dette pålegget formidles til den som skal utføre arbeidet i marken.

Rotsundelva, Iselva og Øvre Tverrelva Kraftverk, Nordreisa kommune

I løpet av befaringene ble det registrert to automatisk fredete kulturminner i Rotsundelvdalen/Cohkolatvággi. Kulturminnene, et steingjerde for rein og en árran (ildsted), ligger ved krysset Øvre Tverrelva-Rotsundelva og er nærmere beskrevet i vedlagte befaringsrapport.

Omsøkte anleggs-/atkomstveg til alle de tre kraftverkene kommer i direkte konflikt med den automatisk fredete kulturminnelokaliteten. Riggområder og område for kraftstasjon ved Øvre Tverrelva Småkraftverk representerer også en trussel mot de registrerte kulturminnene gjennom bygge- /vedlikeholdsaktivitet og motorisert ferdsel. Se for øvrig kart i vedlagte befaringsrapport som viser forholdet mellom registrerte kulturminner og omsøkte tiltak.

De registrerte kulturminnene ligger i et uberørt landskap og representerer en reindriftsamisk kontinuerlig bruk av området som trolig kan spores flere århundrer tilbake i tid. Kulturminnene ligger i et landskap som i svært liten grad er preget av moderne inngrep. Lav grad av inngrep er en forutsetning for at det samiske kulturlandskapet og de registrerte kulturminnene i området skal ha full opplevels- og formidlingsverdi. En markant minsking av vannføringa i de to elvene Øvre Tverrelva/Gievdnejohka og Rotsundelva/Cohkolatjohka vil dessuten påvirke opplevelsen av kulturminnene og deres funksjon siden elveløpene har vært avgjørende for valg av gjerdeplass.

Sametinget anser at de omsøkte tiltakene vil være store inngrep i et hittil urørt landskap. De omsøkte fysiske tiltakene og inngrepene vil svekke den historiske sammenhengen som registrerte kulturminner og landskapet samlet utgjør. I tillegg vil tiltaket skade/fjerne samt utilbørlig skjemme kulturminnene og kulturmiljøet jf. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) § 3. På bakgrunn av dette opprettholder Sametinget sin innsigelse mot tiltaket jf. brev av 18.06.2012 om 11 småkraftverk i Nordreisa og Kåfford kommuner.

Sametinget gjør oppmerksom på at det kan søkes om særskilt tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner, jf. kml. § 8 første ledd. En slik dispensasjonssøknad sendes til Sametinget, men det endelige vedtak fattes av Riksantikvaren. For at Sametinget skal kunne anbefale slik dispensasjon må det ligge til grunn tunge samfunnsmessige hensyn. I denne saken ser ikke Sametinget umiddelbart at slike hensyn foreligger. Sametinget vil foreta en mer helhetlig vurdering av disse forholdene ved en eventuell fremming av dispensasjonssøknad, men anbefaler at en søknad avventes til etter at NVE har fattet vedtak om konsesjon.”

Det foreligger en befaringsrapport fra Sametingets befaringsrapport av de nevnte kraftverk.

Sametinget har i e-post den 31.07.2012 sendt følgende presisering til søker med kopi til NVE om Melen kraftverk:

” ...

I forbindelse med Melen Kraftverk har det kommet med en feil – Den riktige formuleringen skal være at Sametinget ikke har noen ytterligere merknader til det omsøkte tiltaket, og ikke reguleringsplanen, slik det fremkommer av oversendte skriv.

Vi viser for øvrig til Sametingets høringsuttalelse av 18.06.2012 hvor Sametinget går til innsigelse mot tiltaket fordi tiltaket representerer et betydelig inngrep i et område som i dag må betegnes som inngrepsfritt. I tillegg legger Sametinget til grunn at anleggsfasen vil kunne bli problematisk for reindrifta.

Sametinget ønsker med dette å presisere at innsigelsene som ble fremmet i brev av 18.06.2012 fremdeles står ved lag.”

Områdestyret i Vest-Finnmark v/Reindrifftsforvaltningen uttaler i brev datert 14.06.2012:

” ...

Områdestyret for Vest-Finnmark ser veldig positivt på at NVE i denne saken har samlet søknadene for det enkelte distriktet i ett dokument. Dette gir en mye bedre oversikt over ønsket vannkraftutbygging i området, og ikke minst et enklere bilde for øvrige høringsparter for størrelsesomfanget av de per i dag ønskede inngrepene i reinbeitedistrikt 36 Cohkloat sitt reinbeiteområde.

Områdestyret vil imidlertid påpeke at selv om det i denne søknaden gis et bedre bilde av den totale situasjonen med tanke på småkraft i kommunene Kåfford og Nordreisa, så er det kun småkraftverk som er vurdert i analysen. Øvrige inngrep eller trusler om inngrep som kan true reindrifta i området, så som vindkraft, 420 kV kraftlinje, hyttebygginger, utvidelse av infrastruktur osv, er ikke vurdert. Dette understrekes også av utrederne som har foretatt vurderingen i forhold til reindrift; «En større analyse der man også inkluderer andre planlagte inngrep vil imidlertid kreve en langt grundigere og mer omfattende undersøkelse enn det her er budsjettet til. » (s.4 i utredningen).

På grunnlag av de foreliggende opplysninger i saken ser Områdestyret for Vest-Finnmark det som nødvendig å fremme innsigelse mot 9 av de i alt 11 omsøkte prosjektene, dette i henhold til Vannressurslovens § 2, jfr Plan- og bygningslovens §§ 5-4 til 5-6. Og stille krav om at det settes vilkår for iverksetting av tiltak på de to resterende prosjektene. Denne innsigelsen vil være i tråd med utredernes vurdering i gjennomført konsekvensutredning i saken.

Det er spesielt problematisk at det planlegges anleggsveier inn til de planlagte tiltakene, og at disse vil åpne for økt ferdsel for øvrige inn i beiteområdene. Videre vil tiltakene og anleggsveiene kunne sperre for en mengde trekkleier i distriktet, og dermed endre reinens naturlige trekk og beitemønster. Endring av reinens trekk og beitemønster er uheldig, da delte som oftest fører til at distriktets beitekapasitet ikke blir utnyttet. Dette kan være særdeles inngripende for distriktet, ved at distriktet mister beiteområder som følge av selve inngrepet, men også andre beiteområder kan bli gjort utilgjengelige ved at trekkleier i distriktet går tapt. Dette må ikke skje.

Områdestyret minner også om reindrifftslovens bestemmelse i § 22 Flyttleier. Denne blir ikke drøftet nærmere her, men tas kun inn til orientering og vi l kunne være aktuell og gå nærmere inn på på et senere tidspunkt.

[...]

Områdestyrets vedtak med begrunnelser for det enkelte tiltak:

1. Hånskejohka kraftverk

Områdestyret kan gå med på at det bygges kraftverk etter beskrivelse i dette området.

Områdestyret krever imidlertid at det stilles vilkår i konsesjonen om at det i anleggsfasen tas særskilt hensyn til reindriften, og at denne fasen så langt det er mulig utføres når det ikke befinner seg rein i området. Dette er spesielt viktig da denne lokalitetens nærhet til sentrale vårbeiter og kalvingsland. Det må videre tas inn særskilt i konsesjonen at de ikke skal bygges vei opp i fjellet til anlegget. Tilhørende kraftlinje må oppføres slik at det ikke blir til hinder for reindriften i området.

Begrunnelse:

Dette tiltaket vurderes til å ha innvirkning på reindriften i området. Konsekvensene anses imidlertid å være akseptable i forhold til inngrepets art, forut satt at det ikke bygges noen vei inn i området som gir fare for økt trafikk i området under driftsfasen.

2. Melen kraftverk

Områdestyret fremmer innsigelse mot omsøkte kraftverk.

Begrunnelse:

Konsekvensene av dette tiltaket vil være for store og inngripende i forhold til reindriften i området, til at Områdestyret kan gå med på iverksetting av tiltaket.

En anleggsvei inn til området vil lette adkomsten inn i området, og det vil være problematisk med mer trafikk og folk på fjellet. Området er tidlig vårbeite og i nærhet til kalvingsland. Vei gjennom og økt trafikk i området vil hindre reinens bruk av området og avskjære reinens bruk av enkelte andre deler av beiteområdet. Større arealer enn inngrepets størrelse vil gå tapt og gi negative ringvirkninger for resten av distriktet.

3. Badjánanjohka kraftverk

Områdestyret fremmer innsigelse mot omsøkte kraftverk.

Begrunnelse:

Konsekvensene av dette tiltaket vil være for store og inngripende i forhold til reindriften i området, til at Områdestyret kan gå med på iverksetting av tiltaket.

En anleggsvei inn til området vil lette adkomsten inn i området, og det vil være problematisk med mer trafikk og folk på fjellet. Dette er et område med lite adkomst i dag, selv om det ligger i nærhet til befolkningssentrum. En vei inn vil vesentlig lette lokalbefolkningens adkomst til disse attraktive områdene, og være til stor skade for reindriften i området. Videre er det planlagt snu og parkeringsplass som ytterligere vil lette adkomst.

Et anlegg i området vil skape situasjoner med fare for usikker is som reinen kan gå gjennom når de kommer tidlig inn til området. Selve kraftverkets planlagte lokalisering i et trangt dalføre vil trolig kunne avskjære reinens bruk av området.

4. Trollvikelva kraftverk

Områdestyret kan gå med på at det bygges kraftverk etter beskrivelse i dette området.

Områdestyret krever imidlertid at det stilles vilkår i konsesjonen om at det i anleggsfasen tas særskilt hensyn til reindriften, og at denne fasen så langt det er mulig utføres når det ikke

befinner seg rein i området. Det er spesielt viktig med nært samarbeid med distriktet, da dette området er vår-, sommer- og høstbeite. Det må videre tas inn særskilt i konsesjonen at de ikke skal bygges vei til anlegget. Tilhørende kraftlinje må oppføres slik at det ikke blir til hinder for reindriften i området.

Begrunnelse:

Dette tiltaket vurderes til å ha innvirkning på reindriften i området. Konsekvensene anses imidlertid å være akseptable i forhold til inngrepets art, forutsatt at det ikke bygges noen vei inn i området som gir fare for økt trafikk i området under driftsfasen.

5. Sogeselva kraftverk

Områdestyret fremmer innsigelse mot omsøkte kraftverk.

Begrunnelse:

Konsekvensene av dette tiltaket vil være for store og inngripende i forhold til reindriften i området, til at Områdestyret kan gå med på iverksetting av tiltaket.

En anleggsvei inn til området vil lette adkomsten inn i området, og det vil være problematisk med mer trafikk og folk på fjellet. Dette er et område med lite adkomst i dag, og en bom er ikke tilstrekkelig for å hindre at folk benytter veien i framtida.

6. Nomedal kraftverk

Områdestyret fremmer innsigelse mot omsøkte kraftverk.

Begrunnelse:

Konsekvensene av dette tiltaket vil være for store og inngripende i forhold til reindriften i området, til at Områdestyret kan gå med på iverksetting av tiltaket.

En anleggsvei inn til området vil lette adkomsten inn i området, og det vil være problematisk med mer trafikk og folk på fjellet. Området er allerede et område der folk tydelig ønsker å bruke til fritidsformål, med oppsatt trimpostkasse osv. Ytterligere økt ferdsel som følge av ny anleggsvei er ikke ønskelig, og spesielt da dette området er et beiteområde som benyttes både vår, tidlig sommer og høst.

7. Kristianelv kraftverk

Områdestyret fremmer innsigelse mot omsøkte kraftverk.

Begrunnelse:

Konsekvensene av dette tiltaket vil være for store og inngripende i forhold til reindriften i området, til at Områdestyret kan gå med på iverksetting av tiltaket.

En anleggsvei inn til området vil lette adkomsten inn i området, og det vil være problematisk med mer trafikk og folk på fjellet. Dette er et område med lite adkomst i dag, og en bom er ikke tilstrekkelig for å hindre at folk benytter veien i framtida.

Det planlagte tiltaket og anleggsveien vil videre kunne sperre for eneste adkomst til beiteområder i området Djupvik - Nordmannvik. Dette området er kun tilgjengelig via Kristianelva når det ikke er snø i fjellet.

8. Iselva kraftverk

Områdestyret fremmer innsigelse mot omsøkte kraftverk.

Begrunnelse:

Konsekvensene av dette tiltaket vil være for store og inngripende i forhold til reindriften i området, til at Områdestyret kan gå med på iverksetting av tiltaket.

En anleggsvei inn til området vil lette adkomsten inn i området, og det vil være problematisk med mer trafikk og folk på fjellet. Området innenfor er kjernen i sommerbeitene, og det er også frykt for økt hyttebygging i området, dersom adkomsten lettes ved utbedring og forlenging av eksisterende vei.

Det er også stor fare for at viktige flytleier sperres helt eller delvis dersom det blir økt trafikk i området. Dette vil kunne gi vesentlige ringvirkninger i form av at trekkrutene inn til øvrige beiteområder i nord avskjæres.

9. Rotsundelva kraftverk

Områdestyret fremmer innsigelse mot omsøkte kraftverk.

Begrunnelse:

Konsekvensene av dette tiltaket vil være for store og inngripende i forhold til reindriften i området, til at Områdestyret kan gå med på iverksetting av tiltaket.

En anleggsvei inn til området, dvs oppgradering og utvidelse av dagens traktor- og atvspor, vil lette adkomsten inn i området, og det vil være problematisk med mer trafikk og folk på fjellet. Dette er sentrale sommerbeiteområder som har både frodige lavereliggende områder og høyereliggende luftingsområder. Økt ferdsel i området er ikke ønskelig.

10. Øvre Tverrelva kraftverk

Områdestyret fremmer innsigelse mot omsøkte kraftverk.

Begrunnelse:

Konsekvensene av dette tiltaket vil være for store og inngripende i forhold til reindriften i området, til at Områdestyret kan gå med på iverksetting av tiltaket.

En anleggsvei inn til området, dvs oppgradering og utvidelse av dagens traktor- og atvspor, vil lette adkomsten inn i området, og det vil være problematisk med mer trafikk og folk på fjellet. Dette er et godt turområde og større aktivitet må forventes med bedre adkomst. Da dette er sentrale sommerbeiteområder er økt ferdsel i området ikke ønskelig.

11. Nedre Tverrelva kraftverk

Områdestyret fremmer innsigelse mot omsøkte kraftverk.

Begrunnelse:

Konsekvensene av dette tiltaket vil være for store og inngripende i forhold til reindriften i området, til at Områdestyret kan gå med på iverksetting av tiltaket.

Det er her søkt om etablering av mye ny vei, og anlegget i seg selv vil være til stor skade for reindriften. Området er sentralt beiteområde med tidlig frodig beite, og det er sentrale trekkleier i området. Området er vesentlige for reindriften med trekkleier vestover og sørover og beiteområder både på forsommer og sommer. En vei inn i området vil være vesentlig til skade for reindriften, da den vil åpne for ferdsel inn i ettertraktede rekreasjonsområder. Dette er ikke ønskelig.

Oppsummert må det kunne sies at det samlede inngrepet, med 11 nye småkraftverk, vil bli formidabelt. Det vil også måtte påregnes at anleggsperioden for disse nye inngrepene vil pågå over en årrekke, noe som ytterlige vil forsterke virkningen av inngrepene. Etterbruken av de mange anleggsveiene vil også helt klart føre til at de negative virkninger for reindrifta vil vedvare, også etter at kraftverkene er i drift.”

Områdestyret i Vest-Finnmark v/Reindrifftsforvaltningen har i en korrigert uttalelse datert 05.07.2012 revurdert sitt syn på to av søknadene:

”...

7. Kristianelv kraftverk

Områdestyret kan gå med på at det bygges kraftverk etter beskrivelse i dette området.

Det må stilles særskilt krav om at eventuell anleggsvei må tilbakeføres til naturen på slikt vis at traséen heller ikke blir tilgjengelig med terrengkjøretøyer i framtiden.

Det planlagte tiltaket og anleggsveien vil videre kunne sperre for eneste adkomst til beiteområder i området Djupvik – Nordmannvik. Dette området er kun tilgjengelig via Kristianelva når det ikke er snø i fjellet. Dette må tas hensyn til under planleggingen og anleggsperioden.

Begrunnelse:

Konsekvensene av dette tiltaket vil være for store og inngripende i forhold til reindriften i området. Konsekvensene anses imidlertid å være akseptable i forhold til inngrepets art, forutsatt at anleggsveien får et så lite omfang som beskrevet i søknaden, og at denne fjernes etter endt anleggsperiode. Imidlertid bør tiltaket ses i nær sammenheng med 420 kV kraftlinja som skal bygges, og de samlede konsekvenser av disse inngrepene til sammen.

11. Nedre Tverrelva kraftverk

Områdestyret kan gå med på at det bygges kraftverk etter beskrivelse i dette området.

Begrunnelse:

Dette tiltaket vurderes til å ha innvirkning på reindriften i området. Konsekvensene anses imidlertid å være akseptable i forhold til inngrepets art, forutsatt at det ikke bygges noen vei inn i området som gir fare for økt trafikk i området under driftsfasen.

Det er her søkt om etablering av noe ny vei, men denne er av et lite omfang.

Området er sentralt beiteområde med tidlig frodig beite, og det er sentrale trekkleier i området. Området er vesentlige for reindriften med trekkleier vestover og sørover og beiteområder både på forsommer og sommer. En vei inn i området vil være vesentlig til skade for reindriften, da den vil åpne for ferdsel inn i ettertraktede rekreasjonsområder. Dette må tas særskilt hensyn til i planleggingen og gjennomføringen av byggingen.”

Følgende merknad gis avslutningsvis:

”I eventuelle konsesjoner som gis forutsetter områdestyret at planlegging og gjennomføring skjer i NÆRT samarbeid med reinbeitedistriktet.

Områdestyret forutsetter videre at de midlertidige anleggsveiene skal revegeteres OG gjøres utilgjengelige for kjøretøy ved hjelp av hindringer i de tilfeller der traséen ikke blir lukket eller ferdsel i framtiden hindres på andre måter.”

Mattilsynet uttaler i e-post sendt 29.05.2012 om Nomedalselva og Trollvikelva kraftverk:

"Nomedalselva er vannkilden til to vannverk, eit kommunalt og eit privat. Det er vanskeleg å sjå for seg anleggsarbeid i elva over inntaka utan at det går ut over vannkvaliteten. Det vil bli grums og leire når masser blir rørt, og det er fare for forurensing av diesel og olje under anleggsarbeidet.

I søknaden er vannverka nemnde. Søkjer stiller seg positiv til eit samarbeid med kommunen som vannverkseigar.

Det er viktig at vannverka blir sikra vannkvalitet og vannmengde.

Mattilsynet vil ha saka til ny høring når planane i forhold til sikring av vannverka og vannkvaliteten er utreda.

Indre Kåfford Vannverk ligg i nærleiken av Trollvikelva. Vannkilden er Mølleelva som har utspring frå oppkomer med usikker opprinnelse.

Indre Kåfford Vannverk er eit av hovedvannverka i Kåfford Kommune. Det blir no gjort store investeringar for å oppgradera vannverket og få det godkjent. Forarbeid med vannmålingar i Mølleelva, viser at vanntilsiget ikkje er større enn det må vera i forhold til behovet. Sjølv moderat endring i vanntilsiget, kan vera av stor betydning for vannverket.

I konsesjonssøknaden står det at grunnvannsstanden til Trollvikelva vil bli redusert som følge av utbygginga. Det står ingen ting i søknaden om konsekvensar for Vannverket.

Mattilsynet meiner at før eventuell konsesjon blir gitt, må det utredast om utbygginga har konsekvensar for vannføringa og \ eller vannkvaliteten i Mølleelva. Vanntilførselen og vannkvaliteten til vannverket må sikrast."

Mattilsynet uttaler i e-post sendt 24.05.2012 om Nedre Tverrelva kraftverk:

"Nedre Tverrelva er vannkilden til Rotsund Vannverk. Inngrep i elva kan ha betydning for kapasiteten og vannkvaliteten. Det er eit hovedprinsipp i drikkevannsforvaltninga at vannkilden skal beskyttast best mulig. Krav til drikkevannskvalitet er nedfelt i Forskrift om vannforsyning og drikkevann.

Betydninga for vannkvaliteten er ikkje vurdert i søknaden.

Mattilsynet har erfaring med at anleggsarbeid kan medføra betydeleg forurensing, for eksempel grums og leire, diesel og oljeprodukter. Oljeprodukt kan i verste fall øydeleggja vannkilden for lang tid framover.

Øvre delen av røyrkata og den midlertidige anleggsveien ser ut til å gå i terreng som skrår bratt ned til elva.

Før eventuell konsesjon blir gitt, vil Mattilsynet ha ei skikkeleg utredning av faren for forurensing av vannkilden. Det må sikrast at ei eventuell utbyggjing ikkje får noko negative konsekvensar for vannkvaliteten eller vannbehovet til vannverket verken i utbyggjingsfasen eller i framtida."

Statens vegvesen Region nord uttaler i brev datert 09.08.2012 at avkjøring til kraftverkene fra riks- og fylkesveier må avklares med Statens vegvesen gjennom egne søknader, og minner om at byggegrense på 50 m langs disse veiene. For de kraftverkene som ikke er forutsatt å ha tilkomst fra riks- eller fylkesvei, har Statens vegvesen ingen merknader.

Advokatfirmaet Jonassen har på vegne av reinbeitedistrikt **36 Cocholat ja Biertavárri** gitt følgende uttalelse datert 18.06.2012:

"1.0 Advokatfirmaet Jonassen vil med dette avgi høringsuttalelse for reinbeitedistrikt 36 Cocholat ja Biertavarri v/ leder Johan A. Logje.

Uttalelsen er lagt opp slik at det redegjøres for sakens faktiske side (punkt 2.A), herunder planprosessen (punkt 2.1), politiske intensjoner (punkt 2.2), nærmere om reinbeitedistrikt 36 Cocholat ja Biertavarri (punkt 2.3) og historiske inngrep i distriktet (2.4). Videre om virkningen for reindriften, herunder anleggs- og driftsperioden (punkt 2.5) og virkningene av hvert enkelt kraftverk (punktene 2.6 og 2.6.1-2.6.11). Deretter redegjøres for saken rettslige side (punkt 3.0), herunder rettskildebildet (punkt 3.1), reindriftens rettslige karakter (punkt 3.2), nærmere om SP artikkel 27 (punkt 3.3) og en foreløpig oppsummering (punkt 3.4). Under punkt 4.0 følger redegjørelse av sakens behandling (punktene 4.0 og 4.1 og 4.2). Videre under punktene 5.0 til 6.0 fremsettes krav om at det ikke gis forhåndsamtykke, krav om utbytte og deltakelse i den videre planbehandlingen (7.0). Til slutt oppsummering (punkt 8.0).

Reinbeitedistriktet motsetter seg utbyggingen.

Hanskejohka kraftverk (Småkraft AS), kan tenkes tillatt. Ut i fra den kjennskap reieneierne har til plasseringen, ser det foreløpig ut til at påvirkningen vil bli beskjeden. Dette forutsetter dog befarung med utbygger hvor reindriften får se hvordan kraftverket med infrastruktur blir liggende i terrenget.

2.0 SAKENS FAKTISKE SIDE

2.1 Planprosessen

Reinbeitedistriktets leder Johan A Logje opplyser at distriktet ikke har vært i korrespondanse med utbyggerne slik det er påpekt fra søkerens side i konsesjonssøknaden. Det registreres at Johan A. Logje oppført på kopi i Deres brev 20.03 2012 om denne høringsfristen, men brevet er ikke mottatt. Johan A Logje fikk vite om høringsfristen ved en tilfeldighet.

Reinbeitedistriktet reagerer på at konsesjonssøkerne anfører at

"Basert på gjeldende retningslinjer for verdisetting av området ansett å har middels verdi for reindriftsnæringen." jf søknaden punkt 3.13.1 nederst.

En verdisettingsmetode er ikke tjenlig ved vurdering av skadevirkningene for reindriften. Reindriften er svært forskjellig fra andre landbruksnæringer, og det er ikke faglig holdbart å overføre verdisettingsmetoder for landbruk på reindriften. Til forskjell fra vanlig landbruk må alle områdene som brukes i løpet av et reindriftsår vurderes i sammenheng. Et lite område kan være avgjørende for reindriftens videre bestående.

I reindriftsrapporten fremgår konkrete vurderinger av reindriften i området. Reinbeitedistriktet tilslutter seg til dette, jf punkt 2.5 under.

2.2 Politiske intensjoner

NVE har i begrunnelse for nylig innvilget konsesjon 02.05.2012, begrunnet sitt vedtak, jf faktaark 2/2012 side 2 første spalte, med at

"Et sterkere kraftnett vil kunne legge til rette for fremtidig etablering og utvikling av industri og næringsliv og for økt kraftproduksjon av fornybar energi."

Vedtaket er påklaget.

Reindriften vil anføre at en slik politisk intensjon står i strid med det folkerettslige vern av reindriftsretten, jf punkt 3.0 nedenfor.

2.3 Nærmere om reinbeitedistrikt 36 Cohkoloat ja Biertavarri

Reinbeitedistriktet beskrives i konsekvensutredningen, jf side 10-14.

Reinbeitedistriktet består av 60 enkeltreineiere med individuelle rettigheter. Beitene livnærer i dag 9800 dyr (31.03.2012). Reinbeitedistriktet har i stor grad bevart naturlig beitevandring mellom sommer - og vinterbeiter. Flokkene har lavere tamhetsgrad enn ellers i Finnmark. De er derfor mer følsomme for forstyrrelser enn vanlig. Særlig i de nordlige delene som består av bratt terreng, medfører dette utfordringer.

Reinbeitedistriktets nordlige deler blir først bare for snø. Områdene utgjør viktig kalvingsland spesielt i år med mye snø og sen vår.

De nordligste delene av distriktet, hvor utbyggingen planlegges, er et sentralt beiteområde, jf konsekvensutredningen side 11.

Det aktuelle området fungerer i dag som oppsamlingsområde, luftingsplasser, kalvings- og parringsland. Utbyggingen vil medføre nye forstyrrelser og vanskeligheter med tilpasninger.

Reinbeitedistriktet har ikke vært på befaring med utbygger i det aktuelle området.

2.4 Historiske inngrep

Reinbeitedistriktet har opp gjennom historien blitt utsatt for bit for bit inngrep. Reinbeitene er betraktelig forminsknet i takt med utviklingen, særlig kalvingsland med rike beiter har vært utsatt.

Konsekvensutredningen side 11:

Den nordlige delen av distriktet, nord for E6, har tidligere vært brukt som kalvingsland. Reinen trekker ikke inn til området lenger. Dette skyldes økt hyttebygging og menneskelig aktivitet. Når disse områdene er tapt for reindriften, blir områdene hvor tiltakene er søkt lagt, spesielt viktige.

Konsekvensutredningen side 12:

På 1950-60-talet ble området hvor E6 ligger mellom Nordmannsvik til Trollvika, brukt som kalvingsland.

Konsekvensutredningen side 13:

Kart i Vorren, publisert 1962, viser kalvingsland beliggende mot Kåffjorden og helt nord der det er tidlig snøfritt, og mot Reisadalen sør for Buntávaggi. Den historiske utviklingen har vært at reindriften er blitt presset mer og mer til fjells.

2.5 Virkninger for reindriften

2.5.1 Anleggsperioden

I anleggsfasen forventes forstyrrelser fra helikoptertrafikk, annen motorisert ferdsel, utstyrsplasing, sprengningslyder, ferdsel mv. Flokken blir skremt. Tap av kalver og forstyrret brunst kan forventes. Det er ikke mulig å holde reinen i området i anleggsfasen.

2.5.2 Driftsperioden

I driftsfasen forventes unnvikelse og fluktreaksjoner. Næringsrikt beite går tapt, noe som medføre merslitasje i andre områder. Dette forårsaker redusert kondisjon hos dyrene og reduserte slaktevekter.

Summert er det planlagt 2,2 mil med nye veier. Veier medfører og tilrettelegger infrastruktur for mer menneskelig aktivitet og hyttebygging

Reindriften støttes av den reindrifsfaglige i sitt standpunkt om at kraftverkene ikke bør bygges.

Konsekvensutredningen side 46:

*"Samlet sett er det sannsynlig at de planlagte utbygginger med tilhørende permanente veier vil ha **betydelig negativ effekter for reinens bruk** av området. Vi **fraråder derfor utbygging** av disse med hensyn til reindriften. Unntaket er de to planlagte utbyggingene uten vei, henholdsvis Trollvikelva og Hånskejohka, selv om førstnevnte grenser mot viktige beiteområder. Det er også risiko for at planlagte 420 kV krafllinjen ved kryssing av distriktet vil avskjære viktige senvinter-/tidlig vårbeiter eller redusere bruken av dem. Videre kan denne utbyggingen forsterke effektene av de planlagte småkraftverkene rett nord for linjen. Man bør derfor sterkt vurdere å legge om traseen for 420 kv linjen" (Min utheving)*

Flokken som sådan tilvennes aldri inngrep. Reineierne i distriktet har erfaringer fra de første store inngrepene fra 1950/60-tallet.

Konsekvensutredningen side 22:

Reineiernes erfaringer med flokken og studier viser ingen tegn til tilvenning over tid.

"Ut i fra eksisterende, publiserte studier er det som sagt liten eller ingen faglig dekning for å regne med tilvenning når man skal vurdere konsekvensene av en planlagt utbygging."

Unnvikelsen er særlig stor ved turisttrafikk.

Konsekvensutredningen side 23:

"Litteraturen viser helt klart at i tilfellene der det er observert store unnvikelsessoner for eksempel en 95 % reduksjon av beiteområder ut til 5-10 km fra inngrepet- så er det snakk om store turistanlegg med mye ferdsel. For mindre utbygginger uten mye -ferdsel observerer man en ca. 50 % reduksjon av beiteområder innen 2-4 km fra utbyggingen."

Konsekvensutredningene side 28:

Kartet (figur 14) viser at åtte av kraftverkene vil påvirke livsviktige trekkveier for reinen.

2.6 Spesielle virkninger med hvert enkelt kraftverk

De enkelte kraftverkene er beskrevet i konsekvensutredningen på side 29- 44

2.6.1 Iselva/Sorbmeijohka (KU side 29-30)

Tiltakshaver er Elvekraft AS som eies av Troms Kraft AS. Sistnevnte er eid av Troms fylkeskommune (60%) og Tromsø kommune (40%). Selskapet er med andre ord fullt ut statlig eid

Menneskelig aktivitet og hyttebygging beskrives som den alvorligste konsekvensen for reindriften.

Konsekvensutredningen side 29:

Det skal bygges en 1200 meter lang og 4 meter bred anleggs-/adkomstvei fra Øre Tverrelva til Rotsundelva kraftstasjon. Videre skal det anlegges en 40 meter lang luftlinje.

Konsekvensutredningen side 30:

"Etablering av ny vei og utbedring av eksisterende vei vil uunngåelig generere mer trafikk i kjernen av sommerbeiteområdene for distriktet. Det er også risiko for at en vei vil føre til hyttebygging lenger inn i dalen enn det man har i dag (Min utheving).

2.6.2 Rotsundelva/ Cohkolatjohka (KU side 31)

Sentrale sommerbeiteområder, herunder viktige luftingsområder, berøres. Menneskelig aktivitet og ATV-spor vil påvirke reindriften.

2.6.3 Øvre Tverrelva/Gievdnejohka (KU side 32)

Sammen med påvirkningene fra de øvrige utbyggingene vil reinens bruk av dalen bli påvirket negativt. Ny 3,5 km lang vei vil åpne opp for nye turområder på fjellet for større aktivitet, herunder ATV-trafikk og folk til fots.

Områdets verdi som beiteland reduseres.

2.6.4 Nedre Tverrelva/Gipmejohka (KU side 33-34)

Tiltakshaver er Ymber AS. Selskapet eies av kommunene (Iselva kraftverk og Nedre Tverrelva kraftverk).

Noen av distriktets siste villmarkspregede områder, som nå er kjerneområder, vil gå tapt.

Konsekvensutredningen side 34:

Kraftutbyggingen er en av de mer skadelige inngrepene. Veien, som vil bli anlagt, vil bli brukt av atv-kjørere, bærplukkere, turgåere, jegere og fiskere. Området er relativt snøfritt, lettgått terreng og rikt på vegetasjon.

Det er påregnelig med mer trafikk og turgåere i høyreliggere områder.

Reinens bevegelses vestover påvirkes, eller den presses tilbake mot øst.

Rein som kommer fra områdene sørøst for Sikkajavri og mot vest eller sør, kan et kraftverk sperre reinens trekk og presse den høyere opp i terrenget hvor området alt er tatt i bruk av turgåere og ATV-kjørere.

2.6.5 Kristianelva (KU side 36)

Konsekvensutredningen side 36.

Utbyggingen er svært uheldig.

Mer trafikk og menneskelig aktivitet må påregnes.

2.6.6 Nomedalselva/Noammerjohka (KU side 37)

Anlegg av vei er problematisk for reindriften. Det må påregnes økt trafikk av ATV, 4WD biler, turisme i forbindelse med ferdsel, jakt, fiske, veduttak mv.

En bom vil ikke hindre en slik utvikling.

Allerede i dag kan man finne tegn til traktorvei, trimpostkasse, stier og merket scooterløype.

4.6.7 Sogeselva/ Uhcavákkasjohka (KU side 38)

Permanent vei vil bli problematisk, jf Nomedalselva-verket.

2.6.8 Trollvikelva/ Nieidajohka (KU side 39)

Selve anlegget har liten effekt på reindriften.

Veien og ATV-spor vil derimot medføre stor belastning på reindriften. Det er urealistisk å holde tilsyn med trafikken.

2.6.9 Badjānanjohka (KU side 40)

Konsekvensutredningen beskriver unnvikelse og økt fare for tragiske ulykker.

En etablering av vei vil åpne området for Bieravarres befolkning.

Det vil bli etablert snu- og parkeringsplass oppe ved kraftstasjonens inntak.

Usikker is kan medføre drukningsulykker hvis rein trekker over inntaksmagasinet.

Videre oppstår risiko for at rein blir ”fanget” i dalen:

”Hele området i Badjananvaggi, så vel som i øvre deler av skogen, er beiteområde for rein. Etablering av vei i rørgaten, som også sannsynligvis vil bli anvendt av 4wd biler og av ATV vil være uheldig i forhold til reinens bruk. Dalføret er relativt trangt, og reinens fluktmuligheter er begrenset til tilbake opp igjennom dalen, dvs. den vil lett bli stengt inne om den skulle møte folk i dalføret. Dette kan føre til at reinen da først og fremst vil bruke de øvre og mer skrinne deler av dalføret.”

2 6 10 Hanskejohka (KU side 41-43)

Tiltaket isolert sett skader reindriften lite

Reinbeitedistriktet har ikke vært på befaring og sett på plasseringen. Dette kraftverket kan tenkes tillatt.

2.6.11 Ruovddásjohka/ Melen kraftverk (KU side 44)

Anleggsveien vil medføre menneskelig aktivitet.

Området som berøres er kalvingsland med tidlig snøsmelting. Området har et av de rikeste beitene i distriktet. Lavtliggende områder vil gå tapt.

3.0 SAKENS RETTSLIGE SIDE

3.1 Rettskildebildet

Norsk rett presumeres å være i samsvar med folkeretten.

Konvensjonene som har betydning for urfolksvern, og er ratifisert av Norge, stiller krav til både lovgivende, utøvende og dømmende myndighet. I NOU 1997:5 (Urfolks landrettigheter etter folkerett og utenlandsk rett) side 14 presiseres:

”For så vidt angår forvaltningen, kan det være folkerettsbrudd dersom den bruker sin myndighet i strid med konvensjonen. Dette gjelder både statlige, fylkeskommunale og kommunal virksomhet.”

Sivilombudsmannen har i sin årsmelding 1990 nr 1 side 22 påpekt forvaltningens plikt til å respektere og følge opp Norges internasjonale menneskerettsforpliktelser. Jeg viser spesielt til følgende uttalelse på side 23:

”I utgangspunktet er det forvaltningens plikt å se til at Norge gjennomfører folkerettslige forpliktelser Norge er bundet av. Det må derfor kunne slås fast at det ikke er samsvar med god forvaltningsskikk om forvaltningen skulle unnlate å respektere å følge våre internasjonale menneskerettighetsforpliktelser.”

Sivilombudsmannen har gjennom fortolkning av Grunnloven § 110 a og c, sammenholdt med SP art 27 og ILO 169 art-15(2) påpekt at reindriftssamene har rett til "positiv særbehandling." Dessuten skal Staten holde igjen sine politiske mål dersom det vil få en "utilsiktet virkning på det materielle grunnlaget" for den samiske kulturen selv at kulturen selv ble satt i fare, jf Sivilombudsmannens 1996 sak nr 1. Med andre ord; et "føre var" prinsipp er gjeldende.

I et vedtak fra NVE i disfavør reindriften imøteses en vurdering av de utilsiktede virkningene, herunder en totalvurdering av historiske, nåværende og fremtidige inngrep, som en eventuell utbygging vil medføre for det materielle kulturgrunnlaget for den enkelte reineier.

Sosiale og politiske rettigheter (heretter benevnt SP) art 27, som er norsk lov, jf mrl §§ 2 og 3 verner den enkelte reindriftsutøver.

Reindriftsretten har eget vern i Grunnloven § 110 a og c. Forvaltningen kan således ikke bygge på den presumsjon at retten til å ekspropriere har forrang framfor den enkelte reindriftsutøvers rett til å drive reindrift (urfolksvernet). Ved et ev. NVE-vedtak i disfavør reindriften imøteses en konkret vurdering i denne saken av forholdet mellom Grunnloven § 105 og Grunnloven § 110 a og c.

ILO-konvensjonen 169 artikkel 15 stiller krav til saksbehandlingen, særlig må dette gjelde når det er staten som skal dra nytte av tiltaket.

3.2 Reindriftsrettens karakter

Retten til å drive reindrift betyr at reineierne har krav på et individuelt eiendomsvern i henhold EMK P1-1 og Grunnloven § 105. Retten til reindrift er kjernen i samisk kulturutøvelse.

Reindriftsretten er en individuell "rett til yrkesutøving i ei næring som er etablert gjennom bruk av fast eiendom, og som har vern i samvar med det." Videre er det "også ei side ved ordninga at ho bygger på ein rett for familien, noko som kjem til uttrykk både ved at andre nære slektningar kan drive under same driftseininga og ved at driftseininga fritt kan overførast til ein annan i den nære familien." jf Rt 2006 side 1382 avsnitt 42, jf. EMK P1-1.

Historisk er reindriftsretten for enkeltindividet basert på naturhushold. Inngrep i reinbeiteland innebærer enkeltindividet ytterligere tvunget overgang til pengehusholdning. I tillegg har reineierne en sterk tilknytning til sitt eget land og egne dyr. Videre ligger det i kulturvernet at også neste generasjon reineiere skal vernes. Ved at reineierne taper land ved ekspropriasjon, tapes deler av det materielle kulturgrunnlag for den enkelte utøver.

3.3 Nærmere om SP art 27

Det sentrale materielle vurderingstema er om den enkelte reineiers rett ("persons belonging to") blir krenket ("denied") i sitt daglige virke som reindriftsutøver. Bestemmelsen gjelder alle typer inngrep, herunder utbygging av kraftverk, mot urfolkets medlemmer.

I NOU 20-2007-13B (Den nye sameretten, Utredning fra Samerettsutvalget), hvor utvinning av mutbare mineraler som Staten beholder eiendomsretten til vurderes, har lovutvalget uttrykt artikkel 27:

"Statens forpliktelse om å beskytte tradisjonelle samiske områder mot tiltak som kan gripe utilbørlig inn i samisk materiell kulturutøvelse, og om å legge til rette for deltakelse i beslutningsprosessen, gjelder også ved undersøkelser etter og utnyttelse av ressurser som enten etter intern rettsorden tilligger staten. Således kan SP artikkel 22 være til hinder for at det gis tillatelse til undersøkelser etter og utnyttning av slike ressurser dersom virksomheten kan sidestilles med en nektelse til retten til materiell kulturutøvelse for en større eller mindre gruppe av samer." (Min utheving).

Formålet med SP art27 er effektivt kulturvern.

Det er uomtvistet at artikkel 27 gir rettighetsvern til enkeltindivider innenfor en kultur, jf for eksempel FNs menneskerettighetskomite, Communication no. 167/1984, Bernard Ominayak, Chief of the Lubicon Lake Band v. Canada, pkt 32.1

Videre er det uomtvistet i henhold til ordlyden at reineierne har rett til positive særtiltak, jf General Comment 23 (Fiftieth session, 1994. Report of the Human Rights Committee, Vol I, Forty-ninth Session, Supplement No 40 (A/49/40) side 107-110 (heretter benevnt General Comment).

Svenske myndigheter har i Communication No 197/185, Kitok v Sweden punkt 4.3, formulert reindriftsretten som:

“reindeer husbandry is so closely connected to the Sami culture that it must be considered part of the Sami culture itself.”

Ytterligere klargjørende for statens plikt til positive særtiltak fremgår av uttalelsen i General Survey art. 6.2:

“Accordingly, positive measures by states may also necessary to protect the identity of at minority an the rights of its members to enjoy and develop their culture and language and to practice their religion, in community with the other members of the group.”

Selv om reindriften i dag foregår med hjelp av moderne hjelpemidler, er det slått fast at den er vernet, iflg. Ilmari Länsman et. al. v. Finland punkt 9.3.

3.4 Betydningen av de historiske inngrep

Menneskerettighetskomiteens praksis gir eksempler på at tidligere inngrep i kulturutøvelsen må vurderes sammen med nye, varslede inngrep, slik at den samlede skadefølgen legges til grunn om hvorvidt SP art 27 er overtrådt, jf bl.a. Lubicon Lake Band-saken vs Canada (No.167/184). I den saken ble “historical inequities” ansett som grunnlag for krenkelsen. I nevnte sak ble det ikke skilt mellom ulike typer inngrep, men alle historiske inngrep ble lagt inn i vurderingen.

3.4 Oppsummering av jussen anvendt på vårt tilfelle

Konsekvensutredningen av reindriften er klar: utbygging frarådes på det sterkeste, jf punkt 2.3.2. Avbøtende tiltak i form av bom på vei og vakthold anses ikke som realistisk i følge den reindriftssakskyndige og reineierne.

Reindriftsutøvere som blir rammet av nedleggelse av driften og de som i større grad må gå over i pengehushold, må anses krenket (“denied the right”) i utøvelsen av sin kulturspesifikke næring. I mer vidtgående betydning vil slik krenkelse få stor betydning for kulturen sett under ett. For de som ikke må slutte svekkes dertil kulturgrunnlaget for neste generasjons rettighetshavere (arvinger av dagens reindrift seiere).

Den historiske inngrepsutviklingen i reinbeitedistriktet viser at de allerede har tapt mye land. Utviklingen i reinbeitedistriktet viser at når det kommer en vei, kommer menneskelig aktivitet og hyttebygging tett etter. Reindriftsutøverne tvinges over i en større avhengighet til en pengehusholdning. Den kulturelle identiteten for de som slutter, forsvinner.

Skadevirkningen av Statnett SF utbygging av 420 kv-linje skal legges inn i vurderingen. Hvis Maurness vindpark (Ymber Kraft AS) skal tillates, må den også legges inn i vurderingen.

Ut i fra artikkel 27 må en anta at hensynet til kulturen og ikke minst de personer som utøver kulturen må veie særskilt tungt.

4.0 SAKSBEHANDLINGEN

For det tilfelle at konsesjon ikke nektes på det anførte materielle grunnlag, anføres at saksbehandlingen har vært mangelfull.

Reineierne har ikke vært med på befaring, og fått anledning til å utforme plassering av veier, uttaksdammer mv.

4.1 Offentlig eierskap

Det anføres at ordførerne, herunder deres underordnede/organisasjon, i kommunene Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen, Loppa, Kautokeino og Tromsø samt fylkesrådslederen, herunder dens underordnede/organisasjon, i Troms fylkeskommune er inhabile til å uttale seg, jf forvaltningsloven § 6. Utbygging av kraftverkene vil gi politisk goodwill for gjenvalg samt betydelige økonomiske midler til kommunene og fylkeskommunen.

Det spesielle for denne konsesjonssøknaden er at det offentlige via fylkeskommunale og kommunale eierselskaper søker utbygging for minst to av de elleve kraftverkene (Iselva kraftverk og Nedre Tverrelva kraftverk). Hvorvidt det offentlige har eierskap i flere av utbyggerselskapene har reindriften ikke lyktes å ta rede på. Når det offentlige, som i dette tilfellet, gir konsesjon til seg selv, bør det kunne stille i særskilt strenge krav til sakens behandling, herunder kravet til sakens opplysning, habilitet, vedtakets innhold og begrunnelse.

4.2 Manglende befaring med berørte reineiere

I NOU 2007:13B (Den nye sameretten. Utredning fra Samerettsutvalget) konstaterer:

”Videre er det både etter SP artikkel 27, jf artikkel 1 og ILO-konvensjonen nr 169 artikkel 6,7 og 15, et krav at samiske interesser som virksomheten kan få direkte betydning for, gis aktiv deltakelse i beslutningsprosessen.”

Det som overfor er redegjort for om positive særtiltak overfor reindriften gjøres gjeldende, jf punkt 3.3.

I Ilmari Länman et. al. v. Finland, som gjaldt et steinbrudd i reinbeiteland tilknyttet en 4 km lang vei, kom FN-komiteen med flere prinsipielle uttalelser. Reindriften tapte saken, men menneskerettskomiteen ga klare anvisninger på hvorfor. Reineierne hadde fått være med å planlegge veien og utpeke den best mulige plassering. Reindriften hadde vært svært aktiv gjennom hele saksbehandlingen, og de hadde fått en reell innvirkning på de løsninger som ble valgt.

5.0 KRAV OM AT DET IKKE GIS SAMTYKKE TIL FORHÅNDSTILTREDELSE

Reindriftens bærekraft og kulturgrunnlag er truet og vil bli krenket ytterligere ved å tillate bygging av kraftverkene. Det vil fra vår side bli anført at med bakgrunn i sterk folkerettslig basis er det nærliggende at domstolen vil gi reindriften medhold, og det kan ikke gis samtykke til forhåndstiltredelse.

6.0 KRAV OM UTBYTTE

For det tilfellet at det gis konsesjon anføres det at det stilles krav om at det skal forhandles om utbytte for reindriften, jf ILO 169 art 15 (2) siste punktum.

FN har påpekt at et av de mest pressende menneskerettsbruddene Norge begår er å ikke sikre utbytte til reineierne, jf General Assembly, Human Rights Council (eighteenth session) A/HRC/18/35/Add.2, 06.06.2011 punkt 85-86, jf rapport 20.09.11

Bilag 1: Oppsummering rapport 20.09.2011

Bilag 2: Utdrag General Assembly 06.06.1011 side 1,2 og 21

7.0 KRAV OM DELTAKELSE I DEN VIDERE PLANBEHANDLING

For det tilfellet at det gis konsesjon anføres at det stilles krav til at reindriften tas med i utformingen av kraftverkene med dens tilhørende infrastruktur (veier mv.).

8.0 OPPSUMMERING/ "PÅSTAND"

Konsesjon bør nektes.

Hanskejohka kraftverk kan bygges når reindriften ved selvsyn har fått bekreftet at tiltaket ikke vil medføre vesentlige skadevirkninger.

Reindriften får delta i den videre planleggingen.

Det skal forhandles om utbytte reindriften.

Forhåndstiltredelse bør ikke innvilges.

Atter subsidiært til slutt; det må i det minste settes vilkår om forskudd."

Advokatfirmaet Jonassen har på vegne av reinbeitedistrikt **36 Cohkolat ja Biertavárri** gitt en oppdatert uttalelse datert 27.07.2012:

" ...

2.0 Reineierne erfarer at selv om veiene gjøres midlertidig vil de få negative konsekvenser i driftsperioden for all fremtid. Etter revegetering er traseen for de tidligere anleggsveiene godt egnet som sti for fotturisme, ATV og firehjulinger. Videre vil hyttebygging være neste utviklingsskritt.

Utbygger for Nedre Tverrelva opplyser i sin konsesjonssøknad side 33 punkt 3.13.2 siste avsnitt at selskapets ansatte vil gå eller bruke firehjuling for å komme frem i driftsperioden. Uansett vil det bli laget sti. Øvrige utbyggere har ikke opplyst hva de vil gjøre for å komme seg frem i driftsperioden.

Området som berøres er tidlig snøbart. Dette betyr at selv om det kan være dårlig jordsmonn (lav verdi etter en vitenskapelig landbruksmålestokk) utgjør området viktig vårbeite.

3.0 Metode ved vurdering av reindriftsfaglig konsekvenser

I landbruksnæringen anvendes verdi-metoden ved beregning av tapt kornproduksjon, beite for kuer, sau mv. Metoden kan ikke brukes på reindrift bl.a. fordi reinsdyr er arealkrevende dyr, og alle type beiter må ses i sammenheng. Et vårbeite kan være av dårlig jordsmonn og ha lav verdi i henhold til landbruksverdimålestokk, men allikevel avgjørende for å opprettholde bærekraften hvis det for eksempel bli tidlig snøbart.

I det følgende vil en oppsummere i korte trekk metoden og vurderingen til den reindriftssakkyndige (Rapport 2010:15, heretter benevnt «reindriftsrapporten»).

Konsekvensene for reindriften måles i lokal, regionale, kumulative effekter og «historiske effekter», samt reinens tilvenningsevne over lengre tid (se reindriftsrapporten 2010:15 punkt 3.0).

Konsekvenser måles på flokken som sådan. Enkeltdyr er ikke representative for hvordan flokken reagerer på inngrep og menneskelig aktivitet.

3.1 Kort om lokale effekter (reindriftsrapporten punkt 3.1)

Relativt små inngrep kan ha store effekter på reindriften.

Forstyrrelser kan for eksempel være møte med mennesker. For enkelt dyr kan forstyrrelsen være en begrenset flukt 0-800 meter vekk fra forstyrrelseskilden eller økt hjerteaktivitet i 0-4 minutter. Flesteparten av studiene viser mindre beitebruk for flokken som sådan fra 5-10 km fra forstyrrelseskilden.

Bukker og ungdyr er generelt mer tolerante overfor forstyrrelser. Simler med kalv, spesielt i kalvingstiden er mer sky.

3.2 Kort om regionale effekter (reindriftsrapporten punkt 3.2)

Forstyrrelser fra for eksempel lyd eller trafikk medfører at reinen beveger seg mer og bruker mer energi, hvorefter dette medfører redusert vekt og kondisjon. Forskingsstudier fra de siste 15-20 årene viser at reinen trekker seg unna bl.a. veier, kraftledninger, bebyggelser og rørledninger.

Unnvikelsesresponsen ligger i størrelsesorden 1-5 km.

Resultatet er reduserte vekter og redusert produksjon.

Reindriftsrapporten side 14 siste avsnitt:

«Studier av unnvikelseeffekter viser at konsekvenser av permanente menneskelige inngrep er betydelig mer omfattende enn tapet av det fysiske beslaglagte arealet.»

3.3 Kumulative effekter (reindriftsrapporten punkt 3.3)

De langvarige effektene av en utbygging er redusert drektighet, kalvingsprosent, kalveoverlevelse, vekter og dermed redusert produksjon.

Resultatet for å opprette bærekraften er at den enkelte reineier må redusere reinflokken.

Den viktigste effekten ved unnvikelse av inngrep er at bæreevnen til stadighet reduseres.

3.4 Effekten av utbygging i allerede utbygde områder – «Historiske effekter» (reindriftsrapporten punkt 3.4)

Reinen trekker seg helt ut av området når utbyggingsnivået har nådd et visst nivå.

Reinbeitedistriktet viser til høringsuttalelsen punktene 2.4 og 3.4 om historiske inngrep som allerede har medført at reineierne har tapt mye beite helt i fra 1950-60 tallet.

Reindriftsrapporten side 20 nest siste avsnitt:

Det er viktig å merke seg at historisk utbygging kan «kamouflere» en reell utvidelse av det eksisterende inngrep. Fortetting kan føre til at det oppstår økt antall skiløyper/scooterløyper rundt feltet, som videre påvirker reinene.

Den sakkyndige fraråder tiltak som kan skape synergiske effekter, jf reindriftsrapporten side 20 siste avsnitt:

«I tilfeller der en kan forvente synergiske effekter som barriere-effekter er fortetting ikke å anbefale. Her må man spesielt se på hvordan inngrepene plasseres i terrenget. Man bør for eksempel unngå å la to parallelle kraftlinjer krysse smale flyttleier eller avskjære smale fjellganger fra resten av beiteområdet.»

3.5 Reinens tilvenningsevne (Reindriftsrapporten punkt 3.5)

Vitenskapelige publiserte studier er entydig på at reinen ikke tilvennes inngrep i naturgrunnlaget.

4.0 Rettighetshavere til tiltaksområdet

Det er opplyst at områdestyret Vest-Finnmark v/ agronom Adam Klemet Hætta har gitt tillatelse til å bygge flere av de søkte kraftverk.

Til dette skal kommenteres at områdestyret Vest-Finnmark ikke er berørt eller rettighetshavere til reindriftsretten. Reinbeitedistriktet har heller ikke gitt områdestyret fullmakt.

En vil understreke at de enkelte reieneierne i reinbeitedistrikt 36 er rettighetshavere, jf Rt. 2006 side 1386. Reindriftsretten vernes videre i Grunnloven §§105, 110 a og c, SP art 27 og EMK P1-01.

5.0 Saksbehandling- krav om en opplysende og hensiktsmessig saksbehandling

Som nevnt i høringsuttalelsen etterlyser reinbeitedistriktet en befaring som legger opp til at alle sider av saken kommer frem overfor reieneierne og hvor det gis reelle påvirkningsmuligheter i utformingen.

Konsesjonssøknaden for Nedre Tverrelva punkt 3.13.1 og punkt 3.13.4

Reinbeitedistriktets leder kjenner ikke til at utbygger for Nedre Tverrelva kraftverk har vært i kontakt med reieneier Nils Peder Siri og orientert om utbyggingen. Reieneier Nils Peder Siri er heller ikke med i distriktsstyret.

Reinbeitedistriktet har ikke fått vurdere konsekvensen av rørgaten.

Kontakten som utbygger har hatt med en enkeltreieneier tilfredsstiller ikke folkerettens krav til en opplysende og hensiktsmessig saksbehandling, jf vår høringsuttalelse 18.06.2012 punkt 4.0 og 4.2.

6.0 Oppsummering

Konsekvensvurderingen må gjøres i henhold til den metode som den reindriftssakkyndige har lagt opp til, og de erfaringer som reieneierne har fra tidligere inngrep.

Befaring må gjennomføres med reieneierne.”

Forum for Natur og Friluftsliv Troms uttaler i brev datert 10.06.2012, sendt oss pr. e-post 18.06.2012:

” ...

Oppsummering

Etter en gjennomgang av de 11 småkraftprosjektene ser FNF Troms at de fleste prosjektene kommer i konflikt med viktige eller svært viktige friluftsområder, samt at de vil medføre svært store tap av villmarkspregede områder. Konfliktnivået er generelt så høyt at FNF Troms hovedsakelig henstiller om at konsesjon ikke blir gitt. Noen prosjekter vurderer vi likevel ut fra dagens kunnskapsgrunnlag å ha noe lavere konfliktnivå, men kunnskapsgrunnlaget særlig hva gjelder landskap, friluftsliv og samlet belastning er foreløpig mangelfullt. FNF Troms etterlyser en mer helhetlig vurdering av alle de 11 småkraftprosjektene. FNF Troms vil påpeke at kraftutbygging ikke er noen ”hastesak” og at det burde satses betydelig mer på energisparende og energieffektiviserende tiltak. Vi ønsker å kunne tilby urørt natur og verdifulle friluftsområder til allmennheten og kommende generasjoner.

GENERELLE MERKNADER

Elektrisk kraft fra småkraftverk er fornybar energi som produseres uten forurensing av atmosfæren. Dette er isolert sett positivt sett i et klimaperspektiv. Men om kraftproduksjonen er miljøvennlig er avhengig om den går ut over andre miljømål som biologisk mangfold, inngrepsfri natur, landskap og friluftsliv. Et småkraftprosjekt vil være mer eller mindre miljøvennlig avhengig av konfliktgraden i forhold til andre hensyn.

Småkraftverk markedsføres ofte med å skulle gi små, nesten ubetydelige inngrep i terrenget. Erfaringer FNF Troms har gjort seg er at disse inngrepene hovedsakelig er store, dominerende i landskapet og får negative konsekvenser for natur og friluftsliv. I Troms tar det også lang tid før landskapet går tilbake mot naturlig tilstand etter at inngrepene er foretatt, til tross for ulike revegeteringstiltak. Orginaltilstanden gjenvinnes aldri og inngrepene gir betydelige merker for ettertiden.

I Troms er det per i dag gitt konsesjon i 67 vannkraftsaker, kun 3 er avslått. Antall småkraftsøknader i fylket som ligger inne hos NVE er i dag 74. FNF Troms er bekymret for det store presset elvene og Troms-naturen utsettes for, og er kritiske til "bit-for-bit-utbyggingen" som hittil har preget prosessen. Omfanget er dramatisk. Vi er ikke imot en hver form for vannkraftutbygging, men vi ser det som en viktig målsetning at de tiltakene som er minst konfliktfylte og mest miljøvennlige blir prioritert. For at dette skal oppfylles må en langt høyere andel av vannkraftprosjektene avslås enn hva som har vært praksis fram til nå. FNF Troms mener kraftutbyggingen ikke er noen hastesak og at en må være svært selektiv i hvilke prosjekter som gjennomføres for ikke å gå på bekostning av viktige natur- og friluftsverdier. Det er særdeles viktig med en godt kunnskapsgrunnlag før avgjørelser blir tatt.

FNF Troms er klar over at Norge har forpliktet seg til å øke sin fornybarandel til 67,5 % før 2020, samt har et mål om at Norge og Sverige skal bygge ut 26,4 TWh fornybar energi mellom 2012 og 2020. Ifølge tall fra SSB er Norge allerede på god vei til å oppfylle disse målsetningene, og dersom forbruket vårt holdes konstant framover vil vi også oppnå fornybarmålet med god margin ved kun å oppfylle produksjon etter grønne sertifikater. Det i dag et godt utgangspunkt av de konsesjoner som allerede er gitt både i Norge og i Sverige. Det bør da være god tid til å tenke seg om for så å kun prioritere de minst konfliktfylte prosjektene som ikke går ut over landskap, natur og friluftsliv m.m. FNF Troms mener tiden er inne for å i større grad vektlegge nasjonale mål om bevaring av natur og friluftsområder. FNF Troms vil også påpeke at det må satses betydelig mer på energisparende og energieffektiviserende tiltak. Det er omtrent like mye å hente på energieffektivisering som på utbygging av norsk vannkraft.

Inngrepsfrie naturområder (INON)

Tap av INON og et økende press på inngrepsfrie områder er i strid med nasjonal arealpolitikk, hvor det i flere stortingsmeldinger de senere årene er uttrykt at det skal planlegges på en måte som tar hensyn til at inngrepsfrie naturområder i størst mulig grad bevares for framtida: St.meld. nr. 17 (1998-99) "Verdiskaping og miljø – muligheter i skogsektoren", nr. 39 (2000-2001) "Friluftsliv", nr. 42 (2000-2001) "Biologisk mangfold", nr. 21 (2004-2005) og nr. 26 (2006-2007) "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand". I Stortingsproposisjon 1 S (2009-2010) frå Miljøverndepartementet, er INON et eget arbeidsmål som går ut på "å sikre at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på". Ifølge DN forsvinner det aller mest inngrepsfri natur i Nord-Norge, noe som gir oss et særlig ansvar for å ta godt vare på de gjenværende områdene.

En utfordring med forvaltningen av inngrepsfri natur er at en ofte kun ser på enkelte inngrep uten å se på helheten. Med tanke på hvor lite urørt natur som gjenskapes må det til en kraftig reduksjon i tap av INON om vi skal ha inngrepsfri natur også i fremtiden. Energisektoren har nasjonalt sett vært årsak til 40 % av tapet av inngrepsfri natur i perioden 2003-2008.

Områdene langs kysten som innebærer både fjord og fjell er ekstra hardt rammet og må få et ekstra fokus. I retningslinjene for småkraftverk står det: Generelt er det svært lite INON igjen i kystnære områder. Inngrepsfrihet fra fjord til fjell, uavhengig av sone, tillegges spesiell vekt.

Det som kjennetegner mange av de 11 prosjektene i Kåfjord og Nordreisa er at de gir meget store tap av villmarkspregede områder. FNF Troms ønsker å sette dette i perspektiv:

I 10 års perioden 1998 – 2008 tapte hele Troms fylke ca 40 km² villmarkspregede områder (VO).

En utbygging av alle 11 småkraftprosjektene vil gi et samlet tap av VO på ca 46 km².

I 20 års perioden 1988 – 2008 tapte Kåfjord ca 1 km² VO.

En utbygging av alle 6 kraftverk i Kåfjord vil føre til et tap av ca 22 km² VO.

I 20 års perioden 1988 – 2008 tapte Nordreisa ca 5 km² VO.

En utbygging av alle 5 kraftverk i Nordreisa vil føre til et tap av ca 24 km² VO.

FNF Troms ønsker å påpeke at dette er en omtrentlig vurdering. Noen av utbyggingene i Kåfjord vil for eksempel føre til noe tap av villmarkspregede områder i Nordreisa. Dette er det ikke tatt hensyn til i illustrasjonen over. Det er imidlertid tatt hensyn til at noen av prosjektene vil overlapse i tap av villmarkspregede områder dersom alle ble utbygd. På grunn av dette er tallene for utbygging av alle prosjektene noe lavere enn om en summerer tallene fra Tabell 1. Dersom en ikke tok hensyn til overlapp ville resultatet av tap av villmarkspregede områder bli 31 km² i Kåfjord og 36 km² i Nordreisa.

Tabell 1. Oversikt over tap av INON-områder i tilknytning til de 11 prosjektene basert på tall hentet fra søknadene, samt kategorier for verdi for friluftsliv basert på Troms fylkeskommunes og kommunenes verdivurdering av friluftsområder i Troms (A = Svært viktig friluftsområde, B = Viktig friluftsområde, C = Registrert friluftsområde. De områdene hvor prosjektet berører flere ulike kategoriseringer er den kategorien med størst verdi for friluftsliv oppført.)

Kommune	Kraftverk	Bortfall av INON områder (km ²)			Friluftsliv Verdikategori
		Sone 2 (1-3)	Sone 1 (3-5)	Villmark	
Kåfjord	Melen kraftverk	2,5	0,5		B
Kåfjord	Sogeselva kraftverk	1,7	2,5	2,5	C
Kåfjord	Badjananjohka kraftverk	3,3	7,4	7,8	B
Kåfjord	Hanskejohka kraftverk	1,0	0,9		B
Kåfjord	Nomedal kraftverk	4,1	7,1	6,4	B
Kåfjord	Trollvikelva kraftverk	3,8	10,0	14,4	B
Nordreisa	Iselva kraftverk	4,6	12,5	3,7	A
Nordreisa	Rotsundelva kraftverk	3,3	9,4	5,5	A
Nordreisa	Kristianelva kraftverk	2,5	2,7		B
Nordreisa	Øvre Tverrelva kraftverk	6,5	18,0	22,0	A
Nordreisa	Nedre Tverrelva kraftverk	4,0	6,0	4,5	A
Sum totalt		37,3	77,0	66,8	

Tabell 1 viser en oversikt over hvor stort tap av INON områder de ulike prosjektene gir. Den viser at prosjektene samlet sett vil gi et større tap av villmarkspregede områder enn hva hele Troms har tapt de siste ti år. Nordreisa vil tape 5 ganger så mye som de har gjort de siste 20 år, og Kåfford ca 20 ganger så mye. I tillegg vil Kåfford tape store villmarkspregede områder i forbindelse med den konsesjonsgitte 420kV kraftledningen Balsfjord – Hammerfest. Dette må sees i sammenheng med hverandre. FNF Troms mener at det er flere av disse prosjektene som vil gi så store tap av villmarkspregede områder at det alene er argument godt nok for å avslå søknad om konsesjon. FNF Troms mener det er svært viktig å ivareta villmarkspregede områder for kommende generasjoner.

FNF Troms vil også påpeke et viktig moment i forhold til INON i søknadene. I flere av søknadene, blant annet Elvekrafts søknader om Iselva, Rotsundelva og Øvre Tverrelva er det benyttet INONkart fra 2003. Dette er gamle kart og burde vært erstattet med de nyeste INON-kartene fra 2008. INON-kartene i søknadene om Iselva og Rotsundelva er annerledes enn INON-kartet i søknaden om Øvre Tverrelva hva gjelder grense for villmarkspregede områder, dette til tross for at begge refereres til å være hentet fra DN's INON oversikt fra 2003. Kartet for Øvre Tverrelva er mer sammenfallende med det reelle 2008 kartet for INON-områder. Men for Iselva og Rotsundelva er grensene for villmarkspregede områder trekt lenger sør enn vannet ved Stortinden (i det venstre hjørnet på villmarkspregede-områder-grensa). Etter samtale med DN (Ole Torbjørn Nyvoll) kjenner de ikke til at det skal ha vært tilvekst av INON i dette området i perioden 2003 – 2008, selv etter dobbeltsjekking av eldre kart i området. Det betyr at INON-grunnlaget Elvekraft opererer med i søknadene til Iselva og Rotsundelva er feil. Det reelle tapet av INON vil bli betraktelig større. For Rotsundelva som er beregnet i søknad til å gi et tap på ca. 5,5 km², vil det i realiteten bli et tap på ca. 11 km². Dette er betydelige forskjeller som er viktig å få klarhet i.

Friluftsliv

I Soria Moria-erklæringen står det blant annet: "Det må være et grunnleggende prinsipp at vår egen generasjon har et ansvar for å gi kommende generasjoner like god tilgang på naturopplevelser som vi selv har. Stadig færre områder i Norge er uberørt av tekniske inngrep, og vi må gi sterkere beskyttelse av områder og naturkvaliteter som også våre etterkommere har rett til å oppleve".

I et samfunn med stadig økende livsstilsrelaterte sykdommer blir tilgangen på nærtur- og friluftsområder stadig viktigere. Fysisk aktivitet kombinert med naturopplevelser er noe av det som virker mest positivt inn på vår totale helsetilstand. Da er det viktig at vi klarer å ivareta disse områdene slik at de beholder sine kvaliteter og appell også for nye generasjoner med friluftsliv. At vannstrenger og vannfall/fosser forsvinner og reduseres og blir erstattet med rørgater, reguleringsstasjoner, anleggsveier og kraftstasjoner kommer i konflikt med både friluftsliv, helse og natur- og kulturbasert reiseliv gjennom at landskap, naturkvaliteter og opplevelsesverdi forringes.

Troms fylkeskommune og kommunene i Troms startet i 2010 en grundig kartlegging og verdivurdering av friluftsområder i fylket. Kartleggingen er nå i avslutningsfasen. Vurderingene er utført etter DN's håndbok 25-2004 over en toårsperiode gjennom bred medvirkning av blant annet de respektive kommunene, frivillige organisasjoner og lokale arbeidsgrupper. Friluftsområdene har blitt vurdert i kategoriene C (registrert friluftsområde), B (viktig friluftsområde) og A (svært viktig friluftsområde).

I tabell 1 kan en se en oversikt over hvilke kategorier for verdi av friluftsliv de ulike prosjektene faller inn under. Noen av prosjektene vil berøre områder i flere kategorier, men i tabellen er

den kategorien som har høyest verdi for friluftsliv representert. Dette er fordi prosjektet vil berøre og forringe også denne delen av området. Grensene ikke er endelige, mer veiledende. Dersom hoveddelen av utbyggingen vil foregå i en C-område, men også trer litt inn i et A-område, vil det likevel få store negative konsekvenser for A-området. Dette gjelder også om inngrepet bare lå i tilknytning til A-området.

De 11 prosjektene i Kåfford og Nordreisa er hovedsakelig lokalisert i viktige friluftsområder. Kun et prosjekt (Sogeselva) ligger i et C-område. Resten er kategorisert som viktige eller svært viktige områder for friluftsliv. FNF Troms vil påpeke at alle prosjektene i Rotsunddalen vil komme i konflikt med friluftsområder som har blitt kategorisert som svært viktige.

FNF Troms mener utredningene som er gjort på friluftsliv i søknadene generelt er utilfredsstillende. Friluftsliv blir kun delvis nevnt under overskriften "Brukerinteresser" og er ikke viet mye plass eller vurdering. Jevnt over blir også konsekvensen av tiltaket for friluftsliv satt til liten, stort sett uten begrunnelse. Dette strider imot både den grundige verdivurderingen fra fylkeskommune og kommuner, samt erfaringene FNF-nettverket har fra områdene. FNF Troms ønsker å heve grunnlaget for friluftslivsvurderinger gjennom dette innspillet. Men vi ser også behovet for at det blir gjort en grundigere samlet utredning for konsekvensene for friluftsliv i området for å få et tilfredsstillende og helhetlig kunnskapsgrunnlag.

Landskap

FNF Troms mener vurderingen av tematikken landskap i konsesjonssøknadene generelt er mangelfull. I de aller fleste søknadene er landskap viet liten oppmerksomhet og verdisettingen og konfliktvurderingen ser ut til å være gjort ut fra usystematiske metoder. Det er heller ikke gjort vurderinger hvordan småkraftverkene vil påvirke storskalalandskapet i et helhetlig perspektiv. Slik planene forekommer er det en systematisk utbygging av en landskapstype som Norge har en særskilt ansvar å ivareta. FNF Troms mener kunnskapsgrunnlaget for landskap per i dag er for dårlig for å kunne ta forsvarlige avgjørelser i saken etter naturmangfoldloven. FNF Troms krever tilleggsutredning på tema landskap.

Samlet belastning

FNF Troms mener det er positivt at NVE behandler de 11 prosjektene samtidig for å vurdere en samlet belastning for området. Det er lettere for høringspartene å sette seg inn i et større område og vurdere de ulike konfliktnivåene opp mot hverandre enn om alle 11 sakene skulle kommet på ulike tidspunkt. Likevel mener FNF Troms at NVE på forhånd kunne tilrettelagt høringen på en bedre måte slik at det var lettere for høringsinstansene å sammenligne de ulike prosjektene. Slik det er nå må en gjøre all sammenligning selv, og det er tidkrevende. FNF Troms anbefaler NVE å finne en mer gunstig måte å håndtere dette på ved neste anledning som sikrer mer reell samlet behandling.

FNF Troms ønsker å påpeke at både Sikkajokkvassdraget rett nord for Rotsund, og Kildalvassdraget allerede er regulert i Nordreisa. Tiemann kraftverk er også inne til behandling hos NVE. I Kåfford er det gitt konsesjon til Vikelva kraftverk i Nordmannvikdalen og Gorsajohka kraftverk. Dette betyr at nesten hver elv i Kåfford enten er gitt konsesjon eller søkes utbygd. Dette har store konsekvenser for kommunen og regionen, og det må også sees i sammenheng med hvilke negative konsekvenser utbygginga av Guolasjåkka har påført store deler av lokalbefolkningen med tørrelegging av elver og store inngrep. Vi vil også minne om den nye 420 kV kreflledningen som er konsesjonsgitt gjennom verdifulle og uberørte villmarksområder og friluftsområder i Kåfford. Dette er viktige element som må tas med i vurderingen.

FNF Troms påpeker at det er viktig å vurdere alle de 11 småkraftprosjektene samlet, men også å dra inn andre element og inngrep i kommunene og regionen for å danne seg et helhetlig bilde av konsekvensene. En storstilt utbygging i Nordreisa og Kåffjord vil også kunne få negative konsekvenser for omdømme og reiseliv. Disse temaene er svært mangelfulle og er ofte ikke nevnt. FNF Troms mener sumvirkningene ikke framkommer av søknadene og NVE har heller ikke lagt ved noen vurdering av dette. Den samlede vurderingen av reindriften er et unntak. FNF Troms mener tilsvarende utredning er nødvendig for alle deltema for å ivareta en reell samlet vurdering.

PROSJEKTENE

Hanskejohka kraftverk – Kåffjord kommune

Hanskejohka ligger som et karakteristisk og betydningsfullt landemerke i Kåffjorddalen. Med sitt imponerende fossefall og sin ferd gjennom bekkeløfter og over nakent berg gjør det Hanskejohka til et meget viktig landskapselement. I konsesjonssøknaden vurderes tiltaket å få liten til middels negativ konsekvens for landskap, noe FNF Troms mener er en kraftig nedvurdering av reelle konsekvenser for landskapet. Både tiltakets medførte reduserte vannføring og anleggelse av inntaksdam, tipp og veg vil medføre store landskapsmessige endringer. Dette vil forsterkes ut fra Hanskejohka sin store verdi, både opplevelsesmessig og symbolsk, som et levende og inngrepsfritt fossefall i et område hvor vannkraftutbygging allerede har satt sine dype spor i befolkningen og landskapet. På grunnlag av denne sammenhengen mener FNF Troms at konsekvensen av tiltaket for landskap må oppjusteres til stor negativ.

Hanskejohka ligger i et område som er kategorisert å være viktig for friluftsliv. Området, særlig de nedre deler, er mye benyttet til friluftsliv av de lokale. Dette utgjør et viktig nærturområde for aktiviteter som bærplukking, vandreturer, turløyper, men området benyttes også av tilreisende, særlig på vei oppover mot Guolasjavri. I søknaden står det at tiltaks- og influensområdet for det meste ligger i brattlendt og delvis uframkommelig terreng hvor potensialet for friluftsliv er begrenset. FNF Troms kan bekrefte at til tross for at deler av dalen har bratte parti går det en flott sti oppover hele dalen som munner ut oppe på platået som innbyr til blant annet mange gode fiskevann. Dette er en viktig innfallsport til høgfjellet i en dal som ellers er preget av bratte sider. Det må også nevnes at selv om noen deler av terrenget rundt fossefallet er for bratt til et aktivt friluftsliv vil en utbygging påvirke friluftslivet i tilknyttede områder negativt ved forringelse av et svært viktig landemerke og opplevelse av fossen. FNF Troms mener tiltaket vil ha stor negativ konsekvens for friluftsliv.

Konklusjon: Grunnet den store landskapsverdien Hanskejohka har for Kåffjorddalen og tilknyttede områder, samt verdien for friluftsliv, henstiller FNF Troms at konsesjon til Hanskejohka kraftverk ikke blir gitt.

Melen Kraftverk – Kåffjord kommune

Melen ligger i et område som er vurdert å ha verdi B (viktig) hva gjelder friluftsliv. Langs sørsiden av elva går det en markert og mye brukt tursti helt opp til høgfjellet. Denne er en viktig innfallsport til lett tilgjengelige og attraktive friluftsområder som byr på et rikt spekter av friluftaktiviteter, særlig gjennom sine gode fiskevann og jaktområder. Den planlagte rørtraseen og anleggsveien ved en eventuell utbygging vil komme til å følge denne viktige stien. I konsesjonssøknaden står det "i anleggsfasen kan anleggsarbeidene oppleves som en ulempe for turgåere og jegere, men neppe i driftsfasen". Konsekvensen ble derfor satt til middels negativ i driftsfasen og liten til ingen negativ i driftsfasen.

En ødeleggelse av en viktig tursti, eller å legge en anleggsvei helt inntil, ser FNF Troms helt klart at vil ha store negative konsekvenser for utdøvelsen av friluftsliv i området. Vurderingen "Liten til ingen negativ konsekvens" i driftsfasen mener FNF Troms er uholdbar. Det begrunnes ikke hvorfor dette ikke skulle få noen konsekvenser. For de aller fleste vil naturopplevelsen bli forringet av å få ødelagt sine naturlige stier, samt få store synlige inngrep i sitt turområde.

Konklusjon: *Grunnet den viktige funksjonen Melen-området har for friluftsliv og som innfallsport til et variert og mye brukt høgfjellsområde henstiller FNF Troms at konsesjon til Melen kraftverk ikke blir gitt.*

Badjanaanjohka kraftverk – Kåfjord kommune

En utbygging av Badjanaanjohka kraftverk vil føre til et tap av hele 7,8 km² villmarkspregede områder. Dette er alene 8 ganger så mye som Kåfjord kommune har tapt i løpet av tjueårsperioden 1988-2008. Som tidligere nevnt har Norge som mål til å bevare gjenværende villmarksområder. FNF Troms mener dette er et uakseptabelt stort tap av villmarkspregede områder som ikke kan veies opp av 9,1 GWh per år.

Badjanaanjohka-området er også viktig for friluftslivet, særlig som verdifullt nærturområde for Birtavarre. Tiltakshaver planlegger en permanent traktorvei opp til inntaket. FNF Troms mener dette fører til negative konsekvenser for landskapet og påvirker friluftslivet negativt. Anleggsveien til dette formålet er ikke utformet til friluftsmål og vil i sammenheng med redusert vannføring og de andre inngrepene gjøre området mindre attraktivt og redusere opplevelseskvaliteten i området. Både urørtheten og viktige elementer som stillhet og ro vil bli forringet. Det er en sterk misforståelse at anleggsveier kan erstatte naturlige stier, eller turveier som har en helt annen utforming og funksjon.

Dersom konsesjon likevel blir gitt krever FNF Troms at tiltakshaver sørger for avbøtende tiltak ved at veien blir tilrettelagt for et friluftsliv for alle, både gjennom strategisk utforming, riktig helling og med benker og skilting. Vi ser likevel at veien kan komme i konflikt med reindriftinteressene og anbefaler at det ikke blir bygd permanent vei.

Konklusjon: *FNF Troms fraråder at konsesjon til Badjanaanjohka kraftverk blir gitt da dette vil få betydelige negative konsekvenser for villmarkspregede områder, samt få negative virkninger på friluftsliv i området. Dersom konsesjon likevel blir gitt krever FNF Troms at den permanente planlagte traktorveien blir tilrettelagt og utformet for lavterskel friluftaktivitet.*

Trollvikelva kraftverk – Kåfjord kommune

Trollvikdalen er et meget populært område for friluftsliv, særlig for lokalbefolkningen. Området er lavterskel, lett tilgjengelig og har flere mye brukte turstier, merkede så vel som umerkede. I fjæra står det en gapahuk som brukes hele året og i dalen står det en åpen hytte til glede for allmennheten. Området brukes mye både sommer og vinter, til ski, turgåing, bærplukking og jakt. Også Trollvik skolen bruker dalen aktivt i sin uteskole og til varierte aktiviteter.

Trollvikdalens snille terreng, mange stier, skilting, gode parkeringsmuligheter, yndede turmål som trimpostkasse og åpen hytte gjør området til et lavterskel nærturterreng med stor verdi for trivsel og folkehelse. Området er innbydende og mye brukt. En utbygging av Trollvikelva vil forringe naturopplevelsen i området, og redusere opplevelsesverdien for de mange brukerne i stor grad. Å bevare Trollvikdalen inntakt er meget viktig for både friluftsliv og folkehelse i området. Troms fylkeskommune har i sin kartlegging vurdert Trollvikdalen å ha verdi B (viktig) for friluftsliv. I konsesjonssøknaden vurderes området å ha middels verdi for friluftsliv, noe FNF Troms tilbakeviser.

En utbygging av Trollvikelva vil i tillegg til å forringe viktige friluftsverdier gi et svært stort tap av INON-områder. Hele 14,4 km² villmarkspregede områder vil gå tapt om prosjektet får konsesjon. Dette er et særdeles stort tap av villmarkspregede områder, og strider mot nasjonale mål. FNF Troms mener det er uakseptabelt å realisere et småkraftprosjekt som går så hardt ut over urørt natur og friluftsliv, til tross for at Trollvikelva er det av de 11 prosjektene som vil kunne gi størst produksjon. FNF Troms mener at samfunnsnyttene av dette prosjektet er mindre enn de store konsekvensene en eventuell utbygging vil få for allmennheten.

Konklusjon: *Trollvikdalen er et veldig viktig lavterskel tur- og friluftsområde for lokalbefolkningen med stor verdi for trivsel og folkehelse i alle aldre. En eventuell utbygging vil også gi svært store tap av villmarkspregede områder. På grunnlag av dette henstiller FNF Troms at konsesjon for Trollvikelva kraftverk ikke blir gitt.*

Sogeselva kraftverk – Kåfjord kommune

Sogeselva er i friluftskarleggingen til Troms fylkeskommune registrert som friluftsområde (C), men er ikke verdisatt som viktig. Lokalt blir området brukt til frilftsaktiviteter som turgåing, bærplukking og noe jakt. Tap av villmarkspregede områder vil bli 2,5 km², noe som er betydelig, men blant det minste av de 11 prosjektene. Tiltaket har i konsekvensutredningen blitt beskrevet å medføre noe over liten negativ konsekvens for det biologiske mangfoldet. FNF Troms påpeker at det er rimelig å tro at fossefall benytter elva. Det er også spesielle naturtyper naturtyper oppover langs elva. Dette burde vært utredet bedre, og fristen for høring burde vært strekt slik at det tillot flere feltundersøkelser i sommersesongen.

Sogeselva er viktig i landskapet. Dette kommer særlig til uttrykk gjennom sine to fosser, og den nederste er oppsiktsvekkende og vakker sett fra E6. Utredningene i forhold til landskap er mangelfulle og krever innpass i en mer helhetlig landskapsanalyse over elvas funksjon i landskapet. Elva er en av svært få som har en så tydelig og vakker visuell effekt ut mot fjordlandskapet.

Konklusjon: *Området som blir influert av Sogeselva kraftverk er relativt lite brukt friluftsområde, og tapet av INON er relativt lavt sammenlignet med de andre 11 prosjektene. FNF Troms anser for øyeblikket dette prosjektet som et av de mindre konfliktfylte av de 11 prosjektene, men mener det krever mer kunnskap særlig hva gjelder landskap og naturtyper. Dersom konsesjon gis forutsettes det at hensynet til biologisk mangfold og landskap ivaretas i trasevalg og i anleggsfasen.*

Nomedal kraftverk – Kåfjord kommune

Nomedalen er verdivurdert til viktig (B) for friluftsliv av Troms fylkeskommune. Dalen er mye brukt av lokalbefolkninga gjennom hele året til blant annet turgåing, jakt og skigåing. Et stykke opp i dalen ligger også en åpen gamme som er et populært turmål for liten og stor. På nordsida av elva ligger også ei trimpostkasse før stien krysser elva over en gangbro. På sørsiden av elva vil turstien komme i direkte konflikt med planlagt anleggsvei og rørgatetrase. Området er inngrepsfritt og lite påvirket av støy. Ved en eventuell utbygging vil hele 6,4 km² villmarkspregede områder gå tapt, noe som vil ha en stor negativ konsekvens i sammenheng med forringelsen av friluftsliv, landskap og naturopplevelse. Til tross for at elva er relativt skjult i terrenget og det ligger et grustak i bunn mener FNF Troms at dette likevel ikke reduserer konfliktnivået i tilstrekkelig grad til å gi konsesjon.

Konklusjon: *Grunnet at Nomedalen er et viktig område for friluftsliv samt at store villmarkspregede områder vil gå tapt ved en eventuell utbygging henstiller FNF Troms om at konsesjon for Nomedal kraftverk ikke blir gitt.*

Kristianelva – Nordreisa kommune

Kristianelv er en del av Rotsundfjellet som er verdivurdert som viktig for friluftsliv. Langs elva går det en sti opp til Kristianvatnan oppe i dalen. Ved det nederste vannet er det en trimpostkasse, samt at det ligger en hytte på nordøstsida. Steinfjellet, som en også kan nå fra Kristiandalen, er også inkludert som "10 på topp" destinasjon. Selve fjellvannene tilbyr gode fiskemuligheter.

Prosjektet gir et relativt beskjedent tap av INON-områder, og ingen villmarkspregede områder går tapt. Konsekvensene for biologisk mangfold av en eventuell utbygging er i følge konsekvensutredningene også små. Det som vil få størst negativ konsekvens ved en utbygging av Kristianelv er landskap. Elva ligger oppe i dagen og er godt synlig. Inngrepene ved eventuell utbygging vil dominere det store landskapsbildet i ytre Lyngensfjorden og vil bli godt synlige fra Hamnes og Uløya. Sistnevnte er en populær toppurdestinasjon. FNF Troms mener landskapsverdien må utredes nærmere i denne sammenheng.

Konklusjon: FNF Troms mener Kristianelv er blant de minst konfliktfylte prosjektene hva gjelder tap av INON og biologisk mangfold. Området er viktig for friluftsliv, og en eventuell utbygging vil få negative konsekvenser. Om vi skal rangere prosjektene i Nordreisa etter dagens kunnskapsgrunnlag mener vi likevel at konfliktnivået av utbygging av prosjektene i Rotsunddalen er enda større. Vi vil likevel presisere at vi krever en tilleggsutredning av landskap hva gjelder Kristianelv.

Iselva kraftverk – Nordreisa kommune

Iselva ligger inne i Rotsunddalen, i et uberørt og vakkert område. Delen av Iselva som tenkes utbygd ligger inne i kryssningspunktet mellom tre ulike kategorier i fylkeskommunenes verdivurdering av friluftsområder. Vestsiden av Rotsundelva, hvor Iselva renner, er et registrert friluftsområde, men er ikke vurdert som viktig. Det er ikke særlig mye bruk i området på den siden av elven, selv om det er noen som søker seg over dit fra den vanlige leia i øst gjennom Rotsunddalen. Noen av toppene langs Iselva, som Svartfjellet og Stortinden, er yndede blant toppturentusiaster, særlig vinterstid. Vestsida av Rotsundelva benyttes også til elgjakt. For jegerne er naturopplevelsen minst en like stor del av jakta som selve utbytte, så opplevelsen av uberørt natur er svært viktig. Videre renner Iselva inn i et B-område (viktig) og før den entrer Rotsundelva, A-område, som er svært viktig for friluftsliv.

Selv om ikke området i direkte nærhet til Iselva er mye brukt vil en eventuell utbygging få store negative konsekvenser for friluftslivet i Rotsunddalen. En utbygging vil gi store inngrep og bli markert i et uberørt og attraktivt landskap. En mye brukt ferdselsvei/sti går innover Rotsunddalen, langs Rotsundelva, inn til en åpen gamme ved Pilterfjellet og videre hvor en kan fortsette til Kildalen, Reisadalen eller over til Olderdalen i Kåfford. En utbygging av Iselva vil forringe hele området i denne indre villmarkspregede delen av Rotsunddalen og påvirke friluftslivet med stor negativ konsekvens. I konsesjonssøknaden er konsekvensgraden satt til liten.

Tapet av villmarkspregede områder ved en eventuell utbygging vil i følge søknaden basert på INON-kart fra 2003 være betydelige 3,7 km². Som FNF Troms kommenterte tidligere i denne uttalelsen er disse beregningene utført på feil grunnlag og det reelle tapet av villmarkspregede områder er klart større. I kombinasjon med de store, uberørte områdene er verdien av fagtema landskap satt til stor. Dette er FNF Troms enige i, men vi mener at også konsekvensen av tiltaket må settes til stor negativ av nevnte grunner. Hele dette området av Rotsunddalen er

meget spesielt og tilbyr et særegent og storslått landskap som føles veldig bortgjemt til tross for at det er relativt tilgjengelig.

Hva gjelder biologisk mangfold er konsekvens satt til noe over middels og for flora til stor til middels negativ. Rødlistarten (VU) gulltann-nikke (mose) finnes i området, og i miljørapporten står det at "det er for så vidt et ganske stort potensial for enda flere spesialiserte arter som krever lignende økologiske forhold". FNF Troms mener det kreves nærmere undersøkelser for å kartlegge dette.

Konklusjon: En eventuell utbygging av Iselva vil føre til en betydelig reduksjon i INON, forringe et stort, uberørt landskap og få store negative konsekvenser for friluftsliv i Rotsunddalen. Tiltaket vil også ha negative konsekvenser for biologisk mangfold. På bakgrunn av dette mener FNF Troms at konfliktnivået er så høyt at vi henstiller om at konsesjon for Iselva kraftverk ikke blir gitt.

Rotsundelva kraftverk – Nordreisa kommune

Rotsundelva renner som en hovedpulsåre gjennom Rotsunddalen. Med sine små fossefall, juv og særpreg er den en særdeles viktig del av totalopplevelsen og landskapet i Rotsunddalen. Området er svært mye benyttet til friluftsliv, og området på østsiden er av særlig viktighet. Dette området er verdivurdert til svært viktig (A) gjennom Troms fylkeskommunes omfattende kartlegging. Området er et flott nærterrengområde, benyttes som utfartsområde, samtidig som at det er en viktig innfallsport til store urørte områder, samt en ferdselsåre til høyfjellet og over til Kildalen, Reisasalen og daler i Kåffjorden.

Det går en fin tursti innover østsiden av Rotsundelva. Under Pilterifjellet går stien innom en åpen gamme, Pilterigamma, som ligger nært elva. Både dalen, gamma og Pilterifjellet besøkes sommer som vinter. Fra Rotsunddalen er det merket skiløype til Pilteri som igjen går videre med en trase over til Normannvikdalen i Kåffjord. Området er preget av et rikt og variert friluftsliv med både fotturer, fiske, bærplukking, jakt, teltturer og ski – både topturer og dalturer. FNF Troms mener med dette å tilbakevise søkers ubegrunnede vurdering av konsekvens for friluftsliv til å være liten negativ. Konsekvensen vil være stor negativ.

Inngrepet vil gi store tap av villmarkspregede områder, 5,5 km² ifølge søknad (11 km² ifølge reelle beregninger fra INON 2008 kart) og vil ha stor negativ konsekvens for et vakkert og uberørt landskap. Euratisk oter benytter elva som leveområde og har rødlistekategori VU (sårbar). Fossekall hekker også mest sannsynlig i Rotsundfossen og elgen har trekkveier mellom Pilteridalen og Reisadalen. Tiltaket vil ha negative konsekvenser for biologisk mangfold i området. Denne tematikken krever også mer kartlegging.

Konklusjon: Grunnet stor negativ konsekvens for friluftsliv, store tap av villmarkspregede områder, forringelse av landskap og negativ konsekvens for biologisk mangfold henstiller FNF Troms om at konsesjon til Rotsundelva kraftverk ikke blir gitt.

Øvre Tverrelva kraftverk – Nordreisa kommune

En utbygging av Øvre Tverrelva vil gi et tap av villmarkspregede områder på hele 22 km². Dette er ekstremt mye og er ifølge FNF Troms alene grunn nok til at konsesjon ikke burde tildeles i dette tilfellet. En konsesjon i dette tilfellet er FNF Troms vil gi dramatiske konsekvenser både for landskapet og natur i Rotsunddalen, men også som et signal i vektinga av villmarkspregede områder og kWh. En utbygging av Øvre Tverrelva vil kun gi årlig produksjon på kun 4,8 GWh. Dette vil kunne gi strøm til 240 husstander, men vil få dramatiske konsekvenser for villmarkspregede områder, noe Norge har som formål å bevare. Dette er et konfliktnivå FNF

Troms mener det er unødvendig å utfordre da det finnes flere langt mindre konfliktfylte alternativer.

En eventuell utbygging av Øvre Tverrelva kommer ikke bare i konflikt med INON, men det har også stor negativ konsekvens for friluftsliv og biologisk mangfold. Området ligger i fylkeskommunens verdikategori A (svært viktig) hva gjelder friluftsliv. Et inngrep av dette prosjektets karakter oppover Øvre Tverrelva vil forringe friluftslivsopplevelsene i Rotsunddalen og det storslåtte landskapet. Hva gjelder biologisk mangfold er det registrert mange rødlistede pattedyr og fugler innenfor nedbørsfeltet av stor verdi. Verdien er også stor hva gjelder naturtyper i området.

Alle de tre prosjektene innerst i Rotsunddalen må sees i sammenheng og har ifølge FNF Troms alle særlig høye konfliktnivå. Prosjektene er også blant de prosjektene med høyest kostnad per kWh.

***Konklusjon:** Området rundt Øvre Tverrelvdal er viktig for friluftsliv, urørt landskap og har stor verdi hva gjelder biologisk mangfold. I tillegg til dette kommer hovedfaktoren om at en gjennomføring av tiltaket vil føre til et tap av hele 22 km² villmarkspregede områder. På bakgrunn av dette henstiller FNF Troms om at konsesjon for Øvre Tverrelva kraftverk ikke blir gitt.*

Nedre Tverrelva kraftverk – Nordreisa kommune

Nedre Tverrelva er en del av et område som Troms fylkeskommune har verdivurdert som "svært viktig" for friluftsliv. Området benyttes til bærplukking, turgåing og jakt på både småvilt og elg. Det er også en innfallsport og brukt vei opp til Sikkajavri som er et svært populært turmål og fiskevann. Det går sti oppover langs elva som vil bli berørt av eventuell utbygging.

En gjennomføring av tiltaket vil føre til betydelige negative landskapsendringer og et stort tap av villmarkspregede områder, hele 4,5 km².

***Konklusjon:** Nedre Tverrelva ligger i et område som er svært viktig for friluftsliv. En eventuell utbygging vil forringe friluftslivsoplevelsen, landskapet og føre til en stor reduksjon av villmarkspregede områder. På grunnlag av dette henstiller FNF Troms om at konsesjon til Nedre Tverrelva kraftverk ikke blir gitt.*

KONKLUSJON

Etter en gjennomgang av de 11 småkraftprosjektene ser FNF Troms at de fleste prosjektene kommer i konflikt med viktige eller svært viktige friluftsområder, samt at de vil medføre svært store tap av villmarkspregede områder. Konfliktnivået er generelt så høyt at FNF Troms hovedsakelig henstiller om at konsesjon ikke blir gitt. Noen prosjekter vurderer vi likevel ut fra dagens kunnskapsgrunnlag å ha noe lavere konfliktnivå, men kunnskapsgrunnlaget særlig hva gjelder landskap, friluftsliv og samlet belastning er foreløpig mangelfullt. FNF Troms etterlyser en mer helhetlig vurdering av alle de 11 småkraftprosjektene. FNF Troms vil påpeke at kraftutbygging ikke er noen "hastesak" og at det burde satses betydelig mer på energisparende og energieffektiverende tiltak. Vi ønsker å kunne tilby urørt natur og verdifulle friluftsområder til allmennheten og kommende generasjoner."

Rotsund og omegn grendelag gjennomførte et folkemøte 15. mai 2012 og har satt opp ei liste over innspill som kom frem på møtet. Bygda er splittet, og det tas ikke stilling for eller imot kraftverkene.

"Øvre Tverrelva/ Nedre Tverrelva

- Stort inngrep på Pinnarbakkfjellet som vil ta tiår før det gror igjen (lite vegetasjon)*

- *Støy fra turbiner i nærheten av bebyggelse*
- *Bygda forutsetter at vanntrykk, kvalitet og kostnadsnivået ikke endres.*
- *Bygda forutsetter også at dagens vei i Rotsundelvdalen ikke forverres da den er i dårlig forfatning*
- *Støy fra turbin i forhold til bålplassen ved elva.*
- *Større tilgjengelighet – mindre ryper.*

Iselva og Rotsundelva (Fossbakken)

- *Store inngrep i uberørt natur som kommer under INON område.*
- *Visuelt skjemmende demningen/ turbinhus*
- *Redusert vannføring i fossen.*
- *Planteliv planter som er på rødliste.*
- *Rørene ved Fossbakken legges i tunell for å minske inngrepet*
- *Forutsetter at anleggsveien legges oppå rørtraseen og at det er mulighet for turløyper og minst mulig inngrep.*
- *Økt tilgjengelighet både positivt og negativt.*

Kristiandalen:

- *Store utfordringer med å legge trasè (svært bratt), noe som kan medføre store inngrep i utbyggingsfasen.*

(...)

Særlig vil utbyggingen av Iselva og Fossen i Rotsundelva være betydelige inngrep i viktige rekreasjonsområder for befolkningen. ”

Rotsundelv Sportsfiskeforening v/sekretær Astrid Johannessen har sendt inn uttalelser den 17.06.2012 om Iselva, Øvre Tverrelva, Nedre Tverrelva og Rotsundelva kraftverk. Merknadene som er felles for de 4 prosjektene eller gjelder generelt, blir ikke gjentatt etter første gangs gjengivelse:

”Iselva kraftverk.

På en total elvestrekning på 10 km som utgjør Rotsundelva, vil Iselva kraftverk ligge innenfor gytesonen til anadrome laksefisk, som strekker seg fra nedslaget til fossen og ca 600 m nedover vassdraget, denne gytesonen har i alle år, med unntak av to vært fredet for fiske. Pga den lave vanntemperaturen på elva går anadrome laksefisk merkbart senere opp til gyteplassen, enn det som regnes som normalt på anadrome lakseførende vassdrag. Dette resulteres i at det er ekstremt lav vannføring i området på denne tiden, en utbygging på to kraftverk i denne sonen vil medføre ytterligere lavere vannføring, noe den anadrome laksebestanden tvilsomt vil overleve.

En utbyggings periode på min 4 år, vil få en direkte konsekvens på en allerede hardt prøvet laks, ørret og røye stamme.

Rotsundelv Sportsfiskeforening anmoder at utbygger iverksetter tiltak for å opprettholde den anadrome lakse, ørret og røystammen i vassdraget.

Med hensyn til graving, støy og annleggstrafikken som vil krysse Rotsundelva ved byggingen av Iselva kraftverk, dette vil hindre anadrome laksefisk i og nå gyteplassen.

Etter konsesjonssøknaden er det snakk om en midlertidig anleggsveg, men det er en kjent sak at selv småkraftverk trenger fysisk tilsyn, selv om de styres og drives fra et regionsenter. Det kommer ikke frem av søknaden om det skal bygges bru eller drives motorisert ferdsel i vassdraget når dette tilsynet skal finne sted. Pga stor isgang hvert år som tar med seg mesteparten av yngelen, antar vi at alternativet bru ikke er vurdert. Konsekvensen vi da ser er at det vil fylles inn masser i elva slik at man kan krysse denne med kjøretøy for å utføre tilsyn. Dette vil få en meget negativ konsekvens for den anadrome laksestammen.

Vi kan heller ikke finne i konsesjonssøknaden at det er innkalkulert sikring av dammen til Iselva kraftstasjon, vi stiller da spørsmålstegn ved sikkerheten til alle som ferdes i terrenget.

Vi vil belyse at annleggsvegen som skal brukes i byggeperioden, ligger i en yndet turtrase som strekker seg fra Helgeli og til pilteri, dette er en delvis anleggsveg frem til Øvre Tverrelva derfra er dette en tursti, som har vært benyttet i årtier av turgåere, trimmere, skoleklasser, 4-h m m. Det finnes flere rasteplasser: ved øvre Tverrelva, Rotsundelva, åpenhytte og gamle som brukes til kafferast av disse.

Det vil også belyses at det beiter rein i hele dalen sommerstid, henviser til Reindriftsloven. Kap 8. § 65. Ferdsel i området hvor rein beiter. Støy fra de tre kraftverkene som skal ligge øverst i dalen innenfor en strekning på 2 km, vil være til sjenanse både for rein, fisk og turgåere.

Dersom alle fire kraftverkene som har søkt konsesjon får godkjenning, vil dette få store konsekvenser for den anadrome lakse, ørret og røyestammen ved den totale lavere vannføringen vassdraget vil få. Det har vært en nedgang i fiskebestanden i flere år, derfor var det med stor glede vi i 2011 kunne registrere en kraftig økning på ørret og røye i vassdraget, noe som i 2012 har resultert i at vi i bladet Fluefiskeren er merket som en elv det er verdt å besøke. Den anadrome laksebestanden er fortsatt synkende og vil neppe overleve en utbygging. Vi kan heller ikke se av søknaden at det er innkalkulert retting/asfaltering av kommunal veg 5 km, opp rotsundelvdalen til Helgeli, denne vil bli hardt belastet av tungtrafikken i byggeperioden. Status i dag er et lappverk og millimeter tynn asfalt som allerede er i oppløysning flere steder, vedlikehold pr i dag utgjør lapping av hull i veibanen på våren

Nedre Tverrelva

Nedre Tverrelva kraftverk vil i lag med de øvrige 3 kraftverkene som er til høring, berøre 6 km av den totale elvestrekningen på 10 km som utgjør hovedvassdraget i dag. Ørreten som utgjør hovedstammen av fisk i vassdraget har sin gyteplass i Nedre Tverrelva, der den pr i dag vandrer oppfor vanninntaket til kommunen. Da ørreten har oppgang merkbart senere i vassdraget enn det som regnes som normalt, på anadrome lakseførende vassdrag, dette pga lavere vanntemperatur blant annet fra Iselva. På denne årstiden er det generelt meget lav vannstand i vassdraget, innvirkningen fra kraftverket vil senke vannstanden ytterligere, noe som vil gjøre det vanskelig for ørreten å nå gyteplassen.

[...]

Det er heller ikke mulig å forutse hva lavere vannføring vil bety for den sjeldne Orhegg skogen som vokser i nedre del av Nedre Tverrelva og er regnet som landets nordligste. Etter flere år med nedgang i fiskestammene, kunne vi i 2011 innrapportere en kraftig økning i ørret og røye stammen, noe som førte til at vi i 2012 er blitt anbefalt av bladet Fluefiskeren som en elv det er verdt å besøke.

Anadrome laksefisk har hatt en jevn nedgang, blant annet pga stor isgang på våren som knuser yngelen og, pga den lave vanntemperaturen starter oppgangen til gyting senere hær enn det som er normalt på anadrome lakseførende vassdrag, på denne tiden er det meget lav vannføring

generelt i vassdraget. og anadrome laksefisk vil neppe tåle påkjenningen en utbygging av 4 kraftverk vil føre med seg.

[...]

Øvre Tverrelva

Øvre Tverrelva er hoved gyteplass for Røjestammen i Rotsundelva, en utbyggingen av denne vil event føre til bortfall av denne, pga lavere vannstand. Dette er meget beklagelig da det i 2011 ble påvist så stor økning i røye og ørretstammen at vi i 2012 er anbefalt av bladet Fluefiskeren som en elv det er verdt å besøke. Lavere vannstand totalt sett på Rotsundelva vil igjen true den anadrome laksestammen. En utbygging på 4 småkraftverk på en strekning på 6 km av den totale lengden av vassdraget på 10 km, vil få store konsekvenser for den anadrome laksefisk, røye og ørretstammen i elva. Spesielt med hensyn til at all fisk går opp merkbart senere i vassdraget enn det som regnes som normalt, på anadrome lakseførende vassdrag, dette pga lavere vanntemperatur blant annet fra Iselva. På denne årstiden er det generelt meget lav vannstand i vassdraget, innvirkningen fra kraftverkene vil senke vannstanden ytterligere.

[...]

Vi vil belyse at anleggsvegen som skal brukes i byggeperioden, ligger i en yndet turtrase som strekker seg fra Helgeli og til pilteri, dette er en delvis anleggsveg frem til Øvre tverrelva derfra er dette en tursti, som har vært benyttet i årtier av turgåere, trimmere, skoleklasser, 4-h m m. Det finnes flere rasteplasser: ved øvre Tverrelva, Rotsundelva, åpenhytte og gamle som brukes til kafferast av disse.

Det finnes også verneverdige steingjerder ved nederste del av øvre Tverrelva.

Støy fra de tre kraftverkene som skal ligge øverst i dalen innenfor en strekning på 2 km, vil være til sjenanse både for rein, fisk og turgåere.

[...]

Rotsundelva kraftverk

På en total elvestrekning på 10 km som utgjør Rotsundelva, vil 6 km av denne bli direkte berørt ved utbygging av Rotsundelva, Iselva, Øvre Tverrelva og Nedere Tverrelva kraftverk. En utbyggings periode som vil vare minimum 4 år, vil få en direkte konsekvens på en allerede prøvet lakse, ørret og røjestamme.

Med hensyn til både sprenging direkte i vassdraget, graving og en generelt lavere vannføring totalt sett, i tillegg til støynivået. Dette er noe en allerede hardt prøvet anadrome laksefisk, røye og ørretstamme ikke vil tåle konsekvensen av, Den naturlige innblandingen av innlandsørret, yngel vil opphøre da denne ikke kan pasere turbinen ved Fossen, en strekning på 600 m fra nedslaget til fossen og nedover, har alltid vært fredet med to enkeltunntak, dette for å skåne gyteplassen for anadrome laksefisk, denne gyteplassen blir nå berørt både av Rotsundelva og Iselva kraftverk.

[...]

Etter flere år med nedgang i fiskestammene, kunne vi i 2011 innrapportere en kraftig økning i ørret og røye stammen, noe som førte til at vi i 2012 er blitt anbefalt av bladet Fluefiskeren som en elv det er verdt å besøke.

Anadrome laksefisk har hatt en jevn nedgang, blant annet pga stor isgang på våren som knuser yngelen og, pga den lave vanntemperaturen starter oppgangen til gyting senere hær enn det som

er normalt på anadrome lakseførende vassdrag, på denne tiden er det meget lav vannføring generelt i vassdraget. og anadrome laksefisk vil ikke tåle påkjenningen en utbygging av 4 kraftverk vil føre med seg. Vi vil samtidi Rotg påpeke verdien vassdraget har for allmennheten, med rasteplasser og en over 50 år gammel tursti, som strekker seg fra Helgeli til Pilteri. Dette er et yndet turtereng, som ofte besøkes daglig året rundt av turgåere, turister, skolebarn, 4-h m m, det finns åpen gamle og hytte innfor fossen som brukes til kafferast, samt trimløype m post. [...]"

Tor Oldervoll har på vegne av flere (se under) har sendt inn uttalelse den 17.06.2012 om Melen kraftverk:

"Avgitt av:

Grunneiere: Elfrida Hansen, Hjørdis Solstad, Magnar Solstad, Oddbjørg Fjellstad, Erna Vevik, Gerd Hansen, Oskar Slettli, Marie Oldervoll v/Tor Oldervoll.

Andre: Borgny Elvenes, Gunnar Pedersen, Øystein Oldervoll,

Biologisk og arts mangfold.

Inngrepet ved en utbygging vil skade et område som berører bekkekløft, rødlistearter av planter og dyr (2), gamle bevaringsverdige tufter, samiske kulturminner og reinbeiteområde. Store deler av fjellområdene i nedbørfeltet til Rouvdasjohka består av inngrepsfri natur (INON).

Bekkekløfter: Bekkekløfter er en naturtype der flere vegetasjonstyper inngår, og som kjennetegnes ved konstant høy luftfuktighet og et potensial for et rikt arts mangfold, inkludert mange rødlistearter. På grunn av Norges geologi, topografi og fuktige klima, er det særlige gunstige forhold for utvikling av fuktige livsmiljø knyttet til bekkekløfter og fossesprøytsoner med et stort og til dels spesialisert biologisk mangfold. Norge har et internasjonalt ansvar for å bevare arts mangfoldet knyttet til bekkekløfter og fossesprøytsoner. Bekkekløfter er også en prioritert skogtype for et utvidet skogvern i Norge.

Biologisk mangfold: Fugle- og pattedyrfaunaen i planområdet anses som rik (2). Sikre rødlistearter av pattedyr og fugler er fjellrev (kritisk truet), bjørn og jerv (sterkt truet), gaupe, oter og hønehaug (sårbar), kongeørn, fjellvåk, jaktfalk, stær og steinskvett (nær truet). Av rødlistede plantearter er registrert bakkesøte og issøleie (begge nær truet).

Grunnvann / uttørring.

Rouvdasjohka tilfører grunnvann til store deler av området nedre Skattvoll og fjellsiden overfor. Disse områdene vil bli mindre produktiv med hensyn til:

- Før produksjon*
- Skogsbeite for geit og sau som er en av de beste på øst-siden av Kåfforddalen*
- Uttørring av skogen, bekkene forsvinner.*

Mest synlige.

Av de elvene som søkes utbygd i Indre Kåfford vil Rouvdasjohka bli den mest synlig. Straks man kommer ut av Isfjelltunnelen i Birtavarre vil man få rørgate trassen midt i syne. Hele eller deler av trassen vil man stort sett se i hele bygda fra Birtavarre og oppover.

Ingen bidrag til bosetting.

Ingen av fallrettighetshaverne driver jordbruk slik at utleie av fallrettighetene skulle kunne være et bidrag til jordbruksdriften. Alle rettighetshaverne leier jordene ut til bønder i bygda. Når

jorda blir mindre produktiv blir de også automatisk mindre attraktiv. Bøndene får heller ingen kompensasjon i form av utleie av fallrettighetene.

Det er ingen av nåværende eiere eller neste generasjon eiere som på grunn leieinntektene bosetter seg i Kåfford til det er inntektene for små.

Det bidrar heller til avfolkning fordi eierne vil holde på eiendommene sine for å sikre seg leieinntektene og bøndene bærer kostnadene.

Varige arbeidsplasser.

Utbyggingen gir ingen varige arbeidsplasser. Kraftverket vil bli fjernstyrt av den egentlige eieren Troms Kraft.

Inngrepsfri natur

Inngrepsfri natur er allerede i dag en «magelvare» i Indre Kåfford. I forbindelse med utbygging og drift av Goullas kraftverk er Indre Kåfford belastet med:

- Kraftlinjer langs dalen, opp fjellsidene på begge sider av Kåfforddalen og over fjorden.*
- Tørrlagt hovedelv og alle fossefall og elver på vestsiden av Kåfforddalen.*
- I tillegg blir indre Kåfford strekt berørt av utbygging av kraftlinja Balsfjord – Hammerfest*

Konklusjon:

Inntektene kraftverket kan generere står ikke i forhold til de negative konsekvenser utbyggingen vil medføre.”

Torleif Lyngstad har den 30.05.2012 sendt følgende uttalelse om Badjānanjohka kraftverk. i e-post til Kåfford kommune, som har videresendt den til NVE:

”...

1. SIKKERHET. Dambrudd. Storflom.

I saksutredninga synes utrederen å ta lett på spørsmål som angår sikkerhet ved eksempelvis dambrudd/skade på demninga. Det er sett bort fra hva kombinasjonen av ekstrem vanntilstrømming (ekstrem flom) og samtidig dambrudd vil kunne føre til mht. oversvømmelse og påfølgende skader og ulemper fra utløpet av juvet nedenfor planlagt kraftstasjon for Sykehjemmet/Helsesentret, de nedenforliggende boligene, boligene og øvrig bygningsmasse på nordsiden av elva (nedenfor Einebakkveien/Jordmorveien) mot Coop/Bedehuset, samt på de forannevnte veiene og bruene og veiene mellom Sykehjemmet og E-6.

I juni mnd. 1975 eller -76 var elva utsatt for en uvanlig stor flom. Vannet flommet over breddene på begge sider like ovafor Sykehjemmet og fløt nedover mot Coopen. Det flommet også vann mot og rundt bygningen som den gang huset plastryefabrikken og verkstedet til Arne Kr. Pedersen samt mot og rundt min bolig. Mine foreldre, som var født hhv. i 1898 og 1899, brukte å fortelle om flomløpene fra elva fra Baddjānan-gorsa og nedover jordene i retning campingplassen. Da min far begynte med småbruksdrift etter 1946 kjørte han i mange år jord på disse flomløpene. Disse er derfor ikke lenger synlige.

Flommen i 1975, eller -76, førte til utvasking av jord på dyrket mark tilhørende Einar Bjørkelund. Han anmodet da kommunen om å bidra til framtidig sikring av områder langs elva. Dokumenter vedr. dette finnes i kommunens arkiv.

Baddjānan-johka er betegnet som ei rullesteinselv som lett forandrer løp. Også av den grunn bør oppmerksomheten være rettet mot eventuell "ekstremflom".

Jeg vil ellers anmerke at det særlig på nordsiden av elva - ved den øvre delen av rørgata og i nærheten av der demninga er tenkt lagt - i tidligere tider skal ha gått store snøras. Dette iflg. gamle folks beretninger. Ett spesielt stort ras fylte bl.a. en nokså lang strekning av elveløpet mellom (ca.) kote 300 og kote 380. Også i området der dammen er planlagt har det gått store ras fra fjellet på nordsiden (jfr. betegnelsen "100-års ras").

2. FROSTRØYKDANNELSE

Erfaringene etter Goullas-utbygginga tilsier at temperert vann fra kraftproduksjon medfører dannelse av frostrøyk ved lave temperaturer. Jeg har bodd her siden 1946, og kan uten reservasjon slå fast at det pga. et iskaldt drag fra Baddjanaan-vaggi (Røysdalen) ofte kan være veldig kaldt her vinterstid. Dette til tross for at elva i stor grad har vært nesten fullstendig dekket av snø og is om vinteren. Jeg stiller meg spørsmålet: Hvordan vil åpent vann vinterstid påvirke klimaet i dette området?

Jeg ber om at dette spørsmålet vies oppmerksomhet da det vil ha betydning for de nærmestliggende boligene og Sykehjemmet/helsesentret.

3. KULTURMINNER

Ved elvebredden - på begge sidene - mellom kotene 260 og 360 (ca.) er det tufter etter 3-4 gammer som ble bygd og brukt av bygdefolk (4-5 familier) som flyktet til skogs da evakueringsordren kom i begynnelsen av november 1944. Tuftene på sørsiden av elva (ca. kote 360) blir antakelig ikke direkte berørt av utbygginga, mens det er fare for at den på nordsiden (ca. kote 260) vil bli det. Tuftene er ikke registrert.

4. MINSTEVANNFØRING

I kap. "Avbøtende tiltak", nederst i kapittelet under pkt. 4 hevdes det at "Det er ikke fisk rett nedenfor inntaket og heller ingen reelle miljøårsaker som tilsier pålagt minstevannføring." Til dette er å bemerke at det i mange årtiere - siden min barndom - har vært registrert røye (ikke ørret) i hele elvas lengde fra Baddjanaan-jav're og ned til sjøen. I "gamle dager" ble det satt ut røye i dette vannet. Disse ble fisket i vassdraget. Fra vannet har så røya fulgt elva nedstrøms der den renner gjennom steinur. I dette kapitlet refereres det til Terje Lilleberg ("... som er fisker..."), og som forteller at det tidligere har gått ørret i elva opp til øverste bru. Dette er nå en relativt luftig påstand, da det i mine levedager ikke har vært tatt nevneverdig antall ørret i elva. Det er sjørøya som har "befolket" den. Og den har gått helt opp til strykene i juvet ca. 300-350 m ovenfor den såkalte øverste bru. Fisken ovafor disse strykene har som foran nevnt kommen nedstrøms fra Baddjanaan-jav're.

Hva som vil skje i fremtiden med denne fisken er ikke jeg kapabel til å ha noen mening om. Bortsett fra at den ikke kan ha levelige muligheter uten en minstevannføring. Så kan man spørre seg om denne fisken kan ha noen betydning for noen. I min barndom hadde den en veldig stor betydning. Det var her vi ungene i nabolaget la grunnlaget for interessen for ferskvannsfiske og friluftsliv. Det skulle ikke så store fiskene til før våre sommeraktiviteter føltes spennende. Jeg unner framtidens unger de samme opplevelsene som de jeg og mine jevnaldrende hadde fra midten av 1940-tallet og framover. De har vært med og knytt sterke band mellom oss og hjembygda. At alskens byggevirkosomhet av veier, vann- og kloakkanlegg m.m. som har berørt elvas nedre del de seneste 20-30 årene har forstyrret oppgangen av fisk i elva, bør vi ta lærdom av, og fare varsomt fram med det vi i dag og i fremtiden driver/skal drive med i forhold til natur og miljø."

Håkon Stenvoll uttaler i brev datert 31.7.2012 om Badjānanjohka kraftverk:

"Jeg har lest alle høringsuttalelsene i forbindelse med utbyggingen av elva til familien Lilleberg og familien Cock. Jeg er skuffet og til dels sjokkert over de uttalelser som fremkommer. De er overveiende negative og til dels også direkte usanne, og jeg vil komme med et korrektiv selv om jeg vet at høringsfristen nå er gått ut.

a. Det har vært vei i opp på begge sider av elva som blir brukt til alle årstider, av alle folk med både traktor, bil, ATV og snøscooter, både for rekreasjon og ved uttak, Skogsveien på vestsiden til Lilleberg går opp til ca kote 300 m, og på østsiden til Cock er det kjørbare vei helt opp til kote 360 m slik at man kan kjøre nesten helt frem til grillhytta med bil, og faktisk helt frem med ATV. Denne veien er det dessuten gitt offentlige midler til bygging av. På denne måten kan heller ikke grunneiere nekte noen og bruke veien til eks. ta ut virke. Jeg vil også rette krass kritikk til de som mener at det er uheldig at det etableres vei opp, da det allerede eksisterer vei. De kan med bakgrunn av forannevnte ikke ha brukt dette området mye.

b. Dette med flommer og flomfare må være sterkt overdrevet, da elva ovenfra renner i en dyp dal. Nede ved bebyggelsen er elva gravd opp og det er etablert elveforbygging på begge sider av elva. Tar jeg ikke mye feil, så er det NVE selv som sto for dette arbeidet. Jeg kan heller ikke huske at dette med flom har vært noe tema eller problem mens jeg har bodd i Birtavarre.

c. Jeg har bodd som aller nærmeste nabo av elva siden 1998, og har aldri sett rein verken her eller i Røysdalen. Dette er områder som jeg bruker veldig mye. Om høsten på rypejakt og elgjakt hvor jeg går helt inn til og rundt Badjānanjavri. Sommeren hvor familien ofte er oppe ved Cock sin Grillhytte, og vinteren hvor vi har telt ved et vann som heter Holmennvannet. Dette vannet kommer vi til etter en offentlig godkjent snøskuterløype, som går opp Badjānavaggi og over Badjānanjavri. Jeg har aldri verken sett eller hørt om reinsdyr i dette området. Jeg har også diskutert dette med andre i bygda som heller ikke kan huske at det har vært rein i dette området.

d. Det hevdes i høringsuttalelser at det er fisk i elva, men barna har fisket med makk uten å få fisk. Selv er jeg en ivrig fisker, og har rett som det vært i elva å prøvd lykken, uten hell. At det skal være fisk i Badjānanjavri er bare tull! Jeg har fisket i det vannet både sommer og vinter uten resultat.

e. Totalt synes jeg det er positivt at det kan skapes så store varige verdier i et bygdesamfunn som nå ligger nede med stadig dårligere økonomi. Vi er en pendlerkommune hvor de fleste har lange avstander til arbeid og det er kjempepositivt at det kan skapes arbeidsplasser lokalt både i byggefasen og driftsfasen. Selv har jeg barn som vokser opp, jeg håper at de engang kan få ta del i denne verdiskapningen i form av for eksempel sommerjobb for ungdom.

f. At Troms Fylkeskommune, Sametinget, Reinbeitedistrikt 36, Reindriftsforvaltningen uttaler seg om ting fra et kontor, uten i det hele tatt å ha vært på stedet irriterer meg. Jeg håper at NVE tar seg tid til selv og komme på befaring for da med selvsyn å se mine fakta opplysninger."

Annfrid Trollvik og Asle Tveitnes har sendt inn uttalelse 18.06.2012 om Sogeselva kraftverk:

" ...

Generelt

Landskapet former mennesker og næringsliv i stor grad. Landskapet i dette området er skapt av breer og elver. Fjordene med bratte og frodige fjell med elver og fosser er det som er det Kåffjordske landskap. Det karrige jordbruket som skapte grobunn for overlevelse som fiskerbonde her, kunne bare gjøres med utnyttelse av de vannressursene som var tilgjengelig. I

mer moderne tid har utnyttelse av vannet som kraftressurs satt et stort preg på næringsliv og befolkning, spesielt i indre deler av Kåffjord med gruvedrift og utbygging av Goulaskraftverket. For reindrifta er også dette et viktig område som sommerbeite og spesielt kontakten mellom reindriftutøvere og sjøsamer er viktig for våres kultur. Goulaskraftverket er vår viktigste referanse for hvordan kraftutbygging påvirker samfunnet vårt. Goulasutbyggingen har gitt både positive og negative konsekvenser for samfunnet. Positive i form av finansiell styrking av kommunen (selv om dette i sammenligning med lignende utbygginger er lite) og lokalt entreprenørskap og kompetansebygging spesielt ved utbygginga. Utbygging har også gitt mange negative konsekvenser, spesielt ovenfor de som har benyttet seg av elva og fjorden til fiske og friluftsliv og ovenfor reindrifta. Dette er konflikter som enda henger igjen og som ikke er løst i dag, med tørrlegging av deler av Kåffjordelva med påfølgende fiskedød, islegging av indre deler av Kåffjorden, infrastruktur til forstyrrelser av reindrift og uavklarte reindriftsrettigheter.

De omsøkte elvene i disse konsesjonssøknadene utgjør i all hovedsak alle elvene av litt størrelse fra indre Kåffjord til Nordreisa grense foruten Olderdalen, så de samla konsekvensene vil kunne føre til store endringer i landskapet, for det biologiske mangfoldet og for framtidig næringsutvikling. Vi ønsker derfor at de samla konsekvensene tillegges stor vekt i konsesjonsbehandlingen.

Innspill til Sogeselva Kraftverk

Vi er grunneiere gnr. 13, bnr. 15 (...). Denne eiendommen deler Lassieelva med 12/1 nedenfor E6 til denne renner ut i havet. Her har vi en stall som driver oppdrett av Lyngshester og som benytter elva som eneste vannkilde gjennom hele året. Slik konsesjonssøknaden foreligger, er ikke dette hensyntatt og vi anser at konsekvensene av en regulering av elva vil medføre tørrlegging av denne elvestrekningen i større perioder av året, noe vi ikke kan akseptere. Konsesjonssøknaden inneholder også feil og mangler. Vi ønsker med bakgrunn i dette og opplysningene under, at NVE ikke gir konsesjon for Sogeselva.

[...]

Dagens situasjon og eksisterende inngrep

Merknader og innspill til kapittel 1

Lassieelva er ledet ut fra hovedløpet med håndbygde kanaler for å lede vannet ut til de forskjellige hovedbrukene, da området ellers er tørt og uten vannkilder. Denne måten å utnytte seg av vannet på har vært nødvendig for etablering av gårdsbruk her og det kan derfor antas dette er blitt gjort da det for første gang ble etablert jordbruk her. Første folketelling det er registrert beboere her (Langnes/Langnesbukta) var i 1805. Vi antar derfor at dette er gjort før den tid.

Det er ikke riktighet som det står i søknadens punkt 1.4 at det i perioder med liten eller ingen nedbør kan bekken tørrlegges, beregningen til 5 % av vannføringen er også diskutabel. Lassieelva har vært hovedvannkilde for Gnr./Bnr.: 12/10, 13/14, 13/1, 13/9 og 13/12. Lassieelva var hovedvannkilde for alle eiendommene fram til 1990 da de (bortsett fra 13/9) ble koblet til kommunalt anlegg. Av disse eiendommene er 12/10, 13/1 og 13/8 gårdsbruk, 12/10 ble nedlagt på 70 tallet, mens 13/1 og 13/9 er fortsatt i full drift. Vi har drevet 13/1 med ca. 120 vinterfora sauer samt stall for ca 5 hester fra 1975 til 2005 og har aldri i denne perioden opplevd at elva tørrlegges. Det hadde ikke vært mulig å bo og drive med så mange husdyr her dersom vannkilden gikk tørr. Det kan derimot hende at Hydropool / Elvekraft har erfart liten vannføring under sine befaringer, dette fordi noen har forsøkt å påvirke vannføringen i

Lassielva siden 2009. Elveløpet ryddes aktivt for å hindre at trær og annen vegetasjon reduserer vanntilgangen. Sommeren 2009 var vannstanden i elva mye lavere en vanlig og under en inspeksjon viste det seg at der Lassielva deler seg fra Sogeselva var elveløpet fysisk stengt med en mindre demning av stein. Dette gjentok seg flere ganger etter at vi måtte åpne det igjen for å få vann til hestene. Dette ble anmeldt til Kåfford kommune ved Landbrukssjef Birger Olsen. 2009

Teknisk plan

Merknader og innspill til kapittelet 2

Kart, bilder og illustrasjoner av demning, rørgatetrase og kraftstasjon er av simpel art. Det bør forventes at tiltak i den prisklassen og med såpass store naturinngrep holder mye høyere kvalitet. Det er umulig for lekmenn å forestille seg de landskapsmessige eller miljømessige konsekvensene ved hjelp av bilder med noen røde streker som hverken er referert til et oversiktskart eller en kartreferanse.

Det planlegges en anleggsveg på 2500m, mye av dette i urørt terreng, beskrivelsene av dette går over 3 linjer. Anleggsvegen er et stort inngrep og i dette terrenget vil det nok kreve større masseforflytninger og mulige sprengninger, dette medfører konsekvenser som bør være med på dette stadiet i konsesjonsprosess.

Det står at anleggsveien skal fjernes, betyr dette at terrenget skal tilbakeføres til slik det var? Eller skal det stå som et åpent "sår" som skal gro igjen av seg selv? I tillegg står det at en grunneier søker om oppgradering av en kjerreveg til traktorveg. Er dette å forstå som at han ønsker å overta anleggsvegen slik at dette blir en permanent veg?

Vi ber om at demning, rørtrase og anleggsveg illustreres i realistiske fotomontasjer eller 3D modeller og at planen av anleggsvegen beskrives mer nøyaktig før saken tas opp til behandling.

Virkning for miljø, naturressurser og samfunn

Merknader og innspill til kapittelet 3.

Flora og fauna

Faunaen er dårlig kartlagt i dette området og det er få observatører som melder inn observasjoner fra Kåfford generelt. I Sogeselva observeres årlig fossefall i sommermånedene så det er rimelig å anta at den hekker her. I tillegg observeres det årlig spor av oter, vinterstid i Sogeselva fra sjøen og opp til fossen. Så det er også rimelig å anta at dette er en del av et oterrevir. Skogsområdene langs elva benyttes av rypere og orrfugl. Det hekker også hønsehauk i området. Vi ber om at disse opplysningene tas med i vurderingene av konsekvenser.

Kulturminner

Håndbygde kanaler deler hovedelva for å lede vannet ut til de forskjellige hovedbrukene. Denne måten å utnytte seg av vannet på har vært nødvendig for etablering av gårdsbruk her. Vi antar at dette er blitt gjort da det for første gang ble etablert jordbruk her. Første folketelling det er registrert beboere her var i 1805. Vi anser dette som en viktig del av den sjøsamiske kulturhistorien i dette området og mener det er viktig å ivareta disse slik at de ikke gror igjen og forsvinner.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Som beskrevet over så benyttes Lassielva til helårs vannkilde for en stall for oppdrett av Lyngshest på Gnr. 13 bnr 15.

Konklusjon

Med bakgrunn i ovennevnte ber vi om at det ikke gis konsesjon til Sogeselva kraftverk. Dersom søknaden ikke avslås ber vi om at det fortas nye målinger av vannmengder i Lassielva og kreves tekniske løsninger som opprettholder dagens vannmengde, vi kan ikke akseptere at vannkilden til stallen vår tørrlegges. Videre ber vi om at innspill / merknader til teknisk plan og miljø og samfunnsvirkninger tas med i vurderinger og eventuelle konsesjonsvilkår."

Odd Gunnar Nilsen har sendt inn uttalelse den 24.4.2012 om Nomedal kraftverk:

"Vil bare gjøre dere oppmerksom på at jeg ikke har inngått noen avtale om fallrettigheter, og heller ikke skrevet under på noe avtale, angående kraftverk i numedalen Troms. Gnr. 10 bnr. 5. Heggelund."

Ellen Olsen uttaler i e-post datert 24.4.2012 om Nomedal kraftverk:

"...Jeg eier del av 9/24 Øverli. Det står at alle rettighetshavere har inngått falleieavtaler. Dette stemmer ikke, flere av oss på 9/24 har ikke inngått avtaler. 10/5 Heggelund - Odd Gunnar Nilsen har heller ikke inngått avtale. Har mistanke om at det gjelder flere."

Peter Andre Berg har sendt inn uttalelse den 17.6.2012 om Iselva, Rotsundelva, Nedre Tverrelva og Øvre Tverrelva kraftverk:

"Jeg har vokst opp i Rotsundelvdalen og var da nær nabo til både Nedre tverrelva og Rotsundelva. Her har eg fått mine første natur opplevelser av ren urørt natur, og fanget mine første ørreter og laks, nå i voksen alder har eg valgt og flytte tilbake "min" urørte hjemplass. Ifjor sommer kjøpte eg hus i nærheten av barndomshjemmet mitt, og nu på sen vinteren fikk man vite igjennom usikre kanaler om planene rundt disse kraftverkene, det har kommet svært lite info og har til dels vært "hysj hysj" stemning når man har prøvd og prate om dette i bygda. Det virker som det er slik at ingen tør å si sin mening om denne saken da de er redde for at naboene som har fallrettigheter skal bli irriterte og lage dårlig stemning og rykte for alle de som er imot men ikke tør å si stort.

Men grunnene til at jeg er imot denne utbygginga er som følger: Dette vil påvirke den generelle anadrome fiskebestanden som er sterkt preget av utbyggingen som var i Sikkajavre i 1950. Før dette var det en elv som ble kalt lensmangelva som gikk fra Sikkajavre og kom ut i løpet til Rotsundelva. Før dette var det ett samspill mellom disse elvene med røyer, da røyene fra Sikkajavre slapp seg ned så gikk en del av dem opp i Rotsundelva. Og bestanden av røyer i Rotsundelva ble da beskrevet som særdeles stor. Det foregår gyting i Rotsundelva (laks, røyer og ørret) i Nedre tverrelva (ørret) Øvre tverrelva (røyer) og fra gammelt av sies det at det foregår gyting i Iselva (røyer).

Estetisk så vil disse dammene være svært stygge og stikke seg mye ut i den urørte naturen vi har her. Spesielt med tanke på de som driver profesjonell næring med turister (ski, nordlys, fiske, elgsafari osv). Disse aktørene blir det flere og flere av og det bidrar svært positivt til hele lokalsamfunnet og ikke minst det ordinære næringslivet.

Denne utbygginga vil gi svært lite igjen til Nordreisa kommune med de eierne som planlegger utbygginga. Ymber som er eid av kommunen står bare bak ett av disse kraftverkene. Resterende er eid 100% av Troms kraft som er eid av Tromsø kommune og Troms fylkes kommune. I de siste ukene har mediene skrevet daglig om salget av noen av kraftverkene til Jämtkraft i Sverige. Er det slik at vi kan sitte igjen med flere kraftverk som er eid av utenlandske eiere om noen år? Grunnlaget for salget Troms Kraft gjorde var dårlig økonomi ifølge mediene, da er det vanskelig og se at de skal ha økonomi til og bygge ut mer nå!

Hva vil skje med drikkevannet vårt som kommer fra Nedre tverrelva? Ymber sier at de samarbeider med det kommunale vannverket om en løsning der drikkevannet blir tatt direkte fra dammen. Hva vil skje vist dammen går i stykker?

Vi har en sjelden gråorheggskog i utløpet til Nedre tverrelva, med flere rødlistede arter. Hvordan vil dette prege disse?

Hvordan vil naturen se ut etter disse utbyggingene? Når man ser på andre kraftverkene som er bygd rundt om i Norge så er det mye stygge sår som er til sjenanse for brukerne av naturen. Eg synes det er viktigere og ta vare på det lille vi har igjen i det her landet av urørt natur. Se foreksempel til Skottland hvordan de forvalter naturen sin. Er det slik at man skal være litt fattigere i verdens rikeste land for å ha urørt natur så ja det er prisen i alle fall eg er villig til å betale!

Hvordan vil all denne tungtrafikken utbygginga fører med seg påvirke det allerede dårlige veidekket vi har, bestående av oljegrus, små biter av asfalt og hull på hull.

Har vi bruk for denne kraften? Nå har Nve gitt tilatelse til å bygge en stor linje som skal sikre at hele landet har en stabil tilførsel av strøm. Eller etter min personlige mening som skal lette salget av strøm til utlandet da vi produserer mer enn nok strøm både her i nord og der i sør til at vi alle skal berges godt. Første kvartal i år ble det eksportert svimlende 4,8 TW støm til utlandet. Nå må ikke denne grønne strømmen bli en stor hvilepute i klimadebatten, og enda verre bli slik det ble med de svært miljøvennlige dieselbilene som plutselig ble miljø verstingene! ... ”

Tove og Sigurd Guttormsen har sendt inn uttalelse den 17.6.2012 om Iselva, Rotsundelva og Øvre Tverrelva kraftverk:

”

Som hytteeiere er vi brukere av naturen i dette området hvor flere utbygginger av småkraftverk er planlagt. Vi bruker naturen her alle årstider; skigåing, turgåing, jakt og fiske, og vi er bekymret for den totale belastningen for naturen som utbyggingene kan gi. Spesielt at elva har anadrom fisk og konsekvensene for disse og at utbyggingene vil føre med seg mange inngrep i urørt natur og reduksjon av villmarkspreget naturområde.

Anleggsvei innover dalen vil være en negativ konsekvens for oss som hytteeiere. Spesielt i anleggsperioden som vil bli lang dersom alle 3 (Øvre Tverrelv, Rotsundelva og Iselva) småkraftverk skal utbygges, men også i driftsperioden etterpå. En vei vil alltid føre med seg økt trafikk, støy og forurensning.”

Hanne Sandøy og Anna Heidi Sandelin har sendt inn uttalelse den 18.6.2012 om Iselva, Rotsundelva, Nedre Tverrelva og Øvre Tverrelva kraftverk:

” ...

På side 27 i konsesjonssøknaden leser vi følgende:

«Med referanse til Lokale Energiutredninger (LEU) og Regionale Kraftsystemutredninger (KSU) beskrives kraftbalansen i Ymber sitt område som tilfredsstillende.»

Rotsundelvdalen er et lite dalføre med Rotsundelva som hovedløp og flere sideelver. Totalt i vår lille dal er det planlagt 4 forskjellige småkraftverk, i 3 sideelver og i hovedelva. For hver enkelt kraftverkutbygging er områdene de angår vurdert av middels verdi i konsesjonssøknaden, og et eventuelt inngrep i form av enkelt-utbygging som middels negativt for området. Samla vil

imidlertid utbyggingene representere betydelige store inngrep og en stor forringelse av våre nære naturområder.

Alle kraftverkene vil berøre fine naturområder som er ynda turmål for lokalbefolkninga. Ved utbygging av Nedre Tverrelva vil den fine morenesletta med dalens eldste furuskog bli delvis ødelagt, av veier, sår etter utbygging og av kraftverket som blir stående her. Det vil også bli store sår oppe i høggfjellet som ikke vil gro på generasjoner, kanskje aldri. Ved utbygging av Øvre Tverrelva vil vi få store, synlige sår i sida av Pinnabakkfjellet som heller ikke vil gro til på flere generasjoner.

Mest negativt er likevel utbygginga av kraftverkene i Iselva, og særlig utbygginga av Rotsundelva med inntak over den øverste fossen. Disse ligger «midt i glaninga» i vårt aller vakreste, mest varierte og mest tilgjengelige turområde, som brukes flittig både av bygdefolk og utenbygds folk. Området har uvurderlig verdi som natur- og rekreasjonsområde.

«Nærhet til uberørte naturområder gjør at verdien for fagtema landskap settes til stor og konsekvensen av tiltaket settes til mellom middels og stor negativ.»

(Konsesjonssøknaden s. 22)

Her fisker vi, går tur vinter og sommer, ser på fossene og opplever urørt natur i vårt nærområde. Terrenget er barnevennlig og lett å ta seg fram i som det er idag. Det er sti/kjerrevei fra Øvre Tverrelva og langt opp i Pilteridalen. Den blei i gammel tid lagd/utbedra for å kunne frakte bl.a. nødvendig tilleggsfôr til husdyra fra Pilteridalen. Det er gammel slåttemark i Pilteridalen og det står enda gamle høylaer her. Stien/kjerreveien faller fint inn i terrenget, og holdes ved like av ferdsel av folk og dyr. Den er et viktig lokalt kulturminne, brukt i utallige generasjoner i pakt med naturen. En bygging av en 4 meter bred anleggsvei gjennom dette området vil ødelegge både natur- og kulturopplevelsen her, og vil for alltid være et sår i naturen. Veien vil også gå over myrområder som er viktige vannreservoarer for plantelivet omkring. Myrene vil bli ødelagte av et slikt inngrep, og vil ikke kunne tilbakeføres til den funksjonen de har, med å samle opp vann og hindre erosjon av grunnen ut i elva.

«Fiskarhollet» vil også bli berørt. Det er en viktig fiskeplass og rekreasjonsområde. Området er særs viktig pga. fossene. Begge fossene kan oppleves på nært hold både nedenfra og ovenfra. Det er helt grei adkomst til dem, og naturlige utspring en kan stå/ligge på for å se ned i fossejuvet, helt unike opplevelser. Under den nedre fossen er det en fin kulp der vi vet det er tatt en del laks og røye. Mange har kulpen som fast stoppested på fiskeruta i elva.

[...]

Den nederste fossen ovenfra. I «fosserommet» er det ifølge konsesjonssøknaden avdekt flere mindre vanlige til sjeldne mosearter i sprutsonen. I forslag til avbøtende tiltak s. 55 er minstevannsføring viktigst for å bevare vegetasjonen her. Men, sitat fra konsesjonssøknaden s. 55:

«Det er store muligheter for at en så høy vannføring (tilstrekkelig for å bevare mosevegetasjonen) ikke er realistisk ved en utbygging.»

«En må regne med at de fleste artene går mye tilbake og noen går kanskje helt ut. Tiltaket medfører signifikante tap av alle de tre sonene av inngrepsfrie områder». (s. 54)

Det biologiske mangfoldet i området settes i konsesjonssøknaden til middels - mot stor - verdi. I tillegg til de artene som nevnes i konsesjonsrapporten, er vi også kjent med at området her er

biotop for sjeldne plantearter på rødlista: Hvit bakkesøte og blå bakkesøte, dokumentert av Ivar Heggelund. (Kilde Ivar Heggelund)

Inngrepet vil også påvirke fisket i elva. Vel har elva for bratt fall til å være ei god produksjon selv, men det gytes, og det vokser opp stamfisk i elva. Det er den elva vi har. Utbygging av kraftverk vil redusere mulighetene for fisken med lite vannføring i et strekk og tilbakeføring av vann med anna temperatur fra kraftverk på tre steder (Øvre Tverrelva, Iselva og Rotsundelva).

[...]

Skal ikke våre etterkommere få muligheten til disse opplevelsene?

«(...) fosser i en hovedelv slik som Rotsundelva er relativt sjeldne.»

«Forslag til skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiene er å la lokaliteten forbli upåvirket.» (Konsesjonsrapporten s. 51)

Ved utbygging vil dette bli borte. Hva er fossene med minstevannsføring på 221 l/s (tall fra konsesjonssøknaden) mot ei omtrentlig middelvannsføring på 2768 l/s som på bildene, tatt 14. juni 2012? En foss med en betongvegg bak og sår etter en 20 meter bred rørtrasè (tall fra konsesjonssøknaden) i terrenget blir aldri en naturopplevelse som er sammenlignbar med opplevelsene slik fossene er i dag. Erfaring fra andre tilsvarende utbygde småkraftverk (eks. Bentsjordelva i Storffjorden som skal gi 6,20 GWh) viser at traseene ofte blir opptil dobbelt så brede som nevnt i konsesjonssøknaden. (Kilde: Ragnhild Sandøy, leder av Ishavskysten friluftsråd.) Det ble på møtet på Rotsundelv samfunnshus i vår snakka om at det muligens blir tunnell fra inntaket og i fjellet ned til kraftstasjonen for å spare miljøet. Dette har vi ingen tro på. Vi ser ikke i konsesjonssøknaden at det er gjort noen form for grunnundersøkelser eller beregnet kostnader for dette. Vi ser også følgende av Kostnadsoverslaget s. 14: «div. tiltak (terskler, landskapspleie m.m): 0,000 kr.»

Næringsutvikling i små bygder er naturligvis viktig. For ei tid sida ble en undersøkelse blant turister som reiser til Norge offentliggjort i media. Grunn nr.1 til at turistene ville reise til Norge var FOSSENE. Ved å ødelegge noen av de vakreste og mest tilgjengelige fossene vi har i vår kommune, ja kanskje fylke og landsdel også, tror vi at store næringsmuligheter i turistøyemed kan ødelegges. Vi mener at våre etterkommere mister muligheter, både innen næring og naturopplevelser, av verdi mye større enn strøm til 307 husstander som kraftverket kan gi (tall fra konsesjonssøknaden).

På møtet i vår på Rotsundelv samfunnshus ble det opplyst fra Elvekraft AS v/ Pål Pettersen om en betydelig usikkerhet i forhold til kraftpriser og lønnsomhet med utbygging av disse småkraftverkene. Vi spør oss om fornuften ved å bygge ut nå? Kraftbalansen er som nevnt i konsesjonssøknaden tilfredsstillende i vårt område idag, og dagens teknologi vil gi store sår i naturen. Skal NVE tillate å bygge ut naturperler bare for å eksportere krafta derfra ut av vårt område, kanskje bare for småpenger? Grønne sertifikat heter det. Som vi ser det blir det dyrekjøpte sertifikat som ødelegger natur og områder som er viktig for oss. Det ser fint ut på papiret, men det blir ikke fint i vår nære urørte natur. Kanskje vil våre etterkommere en gang i framtida få bruk for krafta fossene kan produsere. La det bli deres avgjørelse å bygge ut, når behovet er der. Den teknologiske utviklinga er trolig kommet videre da, og kanskje vi vil slippe så store ødeleggelser i naturen som vi vet det vil bli om kraftverkene bygges ut i dag.

Vi er ikke imot all kraftutbygging, men der det gjøres store inngrep i verdifull natur og verdifullt landskap er vi sterkt imot kraftutbygging. Utbygging av kraftverkene i Rotsundelvdalen, og spesielt i Iselva og Rotsundelva, er slike eksempler. Sår i vår arktiske natur gror veldig sakte,

og kanskje aldri. Vi som bor her og bruker naturen, og nå i særdeleshet NVE, må ta konsekvensen av dette og vise ansvar overfor naturen i avgjørelse av konsesjonssøknaden. Vi ber om et nei til utbygging."

Agnes og Arnold Bjørgve har sendt uttalelse den 4.6.2012 om Iselva, Rotsundelva, Nedre Tverrelva og Øvre Tverrelva kraftverk:

"...

Vår bakgrunn:

Bosatt i Rotsundelv og flittige brukere av naturområdene i dalen.

Vår høringsuttalelse går ut på at det er en del informasjon i søknadene som ikke er detaljert nok samt at det også er flere negative konsekvenser som ikke er belyst godt nok.

Selv om bare en av elvene bygges ut vil det være nødvendig med omfattende oppgraderinger/nybygging av linjer.

Etter vår mening bør alle elvene nevnt her skjermes da usikkerhetene er for mange.

Hvis det er nødvendig å bygge ut noen elver er det etter vår mening viktig å skjerme i prioritert rekkefølge:

1. Rotsundelva fordi: a) Fosser legges i rør. b) Området er flittig benyttet til friluftsliv. c) Demningen vil bli veldig godt synlig i terrenget. d) Må lages vei fra øvre Tverrelva og inn i sårbart område. I følge opplysninger på infomøte i Rotsundelv er det usikkert om denne kan bygges uten å anlegge tunell.

2. Nedre Tverrelva fordi: a) Ca 2,5 km av 3,3 km av rørgate/anleggsvei går over tregrensen/på snauffjellet. Det vil gi synlige spor som sannsynligvis aldri vil leges. b) Uheldig valg av vei/rørgate og vil være mest synlig i fra bebyggelse/vei. c) Utbyggingen vil være skadelig for Or og furu skog. Det er en god del uklarheter/ usikkerheter i søknaden. Se for øvrig egen høringsuttalelse fra oss.

3. Iselva fordi: a) Uberørt natur. b) Ligger nært området Rotsundelva som det også er søkt om. c) Må lages vei fra øvre Tverrelva og inn i sårbart område.

4. Øvre Tverrelva fordi: a) Uberørt natur. b) Stasjonsområdet benyttes til friluftsliv."

Agnes og Arnold Bjørgve har sendt uttalelse den 4.6.2012 om Nedre Tverrelva kraftverk:

"...

Vår bakgrunn:

Bosatt i Rotsundelv og flittige brukere av naturområdene i dalen.

Vi har fritidsbolig i umiddelbar nærhet av Nedre Tverrelva og kjenner dermed godt til området og forholdene der.

Rotsund/Rotsundelv er et lite bygdemiljø, og det at noen har økonomisk interesse i å utnytte naturressurser på bekostning av allemannsretten er problematisk og kan skape grobunn for konflikter i et lite miljø.

Vår høringsuttalelse belyser at det er en del informasjon i søknaden som vi mener ikke er detaljert nok samt at det også er flere negative konsekvenser som ikke er belyst i det hele eller godt nok.

Vi stiller av den grunn en del spørsmål og kommer med opplysninger som vi mener mangler i konsesjonssøknaden.

Vi refererer til sidenummer i søknaden og skriver utdrag av denne.

Våre innvendinger/spørsmål er i uthevet kursiv.

Side 1 (2)

22kV linje må forsterkes:

Hva innebærer dette? Må det da lages en parallell trase, nye linjer, stolper? Linjenettet er pr. i dag ikke klargjort for økning.

Side 2

Byggebredde 20 m:

Samt noen større svinger i nedre del (her er det veldig bratt) Dette er Ikke nevnt, men inntegnet på noen av kartene i søknaden.

Revegetert i løpet av noen år:

Antall år? Jordsmonnet er skrint og her vokser gamle furuer.

Hvordan blir revegeteringen når traseen vil bli brukt til kjøring med ATV fra Ymber og eventuelt andre som også vil ha fått lettere adkomst?

Landskapet vil bli ubetydelig påvirket:

Denne 20 meter brede "byggebredden" vil være godt synlig helt fra E6 nederst i dalen og hele veien opp dalen. Og dette vil være synlig i mange år fremover. Se vedlegg bilde 35 som viser E6 og veien opp dalen sett i fra rørgata.

Vårt bilde 36 viser rørgaten sett nedenfra. To tredjedeler av traseen vil være over skoggrensen/ på snauffellet.

De vedlagte bildene i konsesjon -søknaden viser også hvor skrint og tynt jordsmonnet er.

Side 9

Adkomst via rørgatetraseen:

Vil ikke dette være vanskelig/komplisert pga at det er veldig bratt i nedre del?

Side 10

Forbehold om mindre justeringer i størrelse for rørdiameter, installasjon og driftsvannføring.

Her hadde det vært ønskelig med en konkretisering.

Side 13

På den nederste delen må det ryddes skog:

Det er her den eldste populasjonen av furutrær i Rotsundelv vokser.

Side 14

Rørgrøfta antas å bli revegetert etter en del år avhengig av høyde og vekstvilkår.

Og det vil si hvor mange år? 5, 10, 50 eller 100?

Grøften dreneres ut til siden med visse mellomrom.

Ytterligere skade i terrenget. Varige sår i landskapet.

Matjordlaget som er tatt vare på tidligere legges tilbake til rør traseen.

Her er det vel ikke snakk om matjord, men et tynt lag med torv, gress og mose.

Side 15

Denne linjen må forsterkes.

Konkretisering! Nye større/flere stolper?

Linjenettet er ikke klargjort for noen av søknadene i Rotsundelvdalen.

Plassering av overskuddsmasser gjøres i detaljplanleggingen.

Hvilke hensyn tas her?

Side 16

Kostnadsoverslag pr 4.kvartal 2007

Hva vil det koste i 2013-14?

Side 17

Midlere vinterproduksjon (01.10-30.04) 0,85 Gwt

Lite eller ingen produksjon i de månedene da det er størst behov for strøm!

Andre fordeler: Bidra med CO2- fri...Nasjonal kraftoppdekning. . inntekter ...skatter ...kommuner..

Gjelder alle kraftutbygginger og ikke spesielt for denne utbyggingen.

Side 18

Det må påregnes justeringer under detaljplanleggingen, blant annet rør traseen.

Hvilke justeringer og hvorfor? Usikkerhetsmomenter i en sårbar natur.

Detaljtegningene for nedre del er lite detaljerte, kan gi for mye frihet til utbygger hvis tillatelse blir gitt.

Side 20

Andre kilder som dette kapittel baserer seg på er opplysninger fra Ymber AS, grunneiere og observasjoner på befaringen.

Aktører som eventuelt vil få økonomiske fordeler av utbyggingen.

I ca 3 måneder vil vannføringen være upåvirket av kraftverket.

På grunn av for lite vannføring og ingen produksjon (Dette er en periode da strømmen er dyrest og behovet er størst)

Side 23

3.4 Sitatene er satt sammen annerledes enn originalteksten for å skape en lettest tekst.

Hvorfor? Lettest for hvem? Dette kan gi rom for tolkninger og muligheter for unnlatelser hvis originalteksten ikke leses i detalj.

Side 28

3.6.1 Grunneiere opplyser om en liten stamme av smårøye i elva(..)derimot finnes det ikke gyteområder i elva.

Grunneierne, som her har uttalt seg, tar i så måte feil fordi det ikke er røye, men ørret i elva. Barn har i dag gleden av å fiske i elva (blant annet våre barn). Fiskene er små, men bitevillige.

Etter en eventuell utbygging vil disse mulighetene være borte for alltid.

Side 29

Det virker som om grunnforholdene er slik at det er godt grunnlag for revegetering av topografien langs rørgata.

Hvordan er grunnforholdene som gir godt grunnlag? Konkretisering!

Side 30

I anleggstiden og i en del år etter utbygging vil rørgatetraseen være god synlig i landskapet.

Hvor lenge er "en del år"?

Det går også en skogsbilvei på ryggen nord for Gipmevaggi som i følge kart stopper på kote 240 (se figur 10)

Er det vurdert om traseen kan gå på Nordsiden da dette gir minst synlig skade?

Side 32

Adkomstvei til inntaket vil ha små positive konsekvenser for skogsbruket.

Hva menes det her? Veien skal ikke være permanent.

Elva brukes i dag som drikkevannskilde for kommunalt vannverk.

Etter utbygging vil vannkvalitet og mengde sikres gjennom løsning med bruk av kraftverket som kilde i perioder der det er behov for dette.

Dette vil medføre enda mer graving og skade i grå-or skogen da vanninntaket og kraftverker blir liggende langt i fra hverandre på hver side av elva.

Det drives ikke fiske i elva.

Barn fisker i elva. Viktig nok for rekreasjon og barns opplevelse av naturen.

Ymber har informert lederen av trimgruppa, som ikke har noen innsigelser mot prosjektet.

Leder for trimgruppa har ikke anledning til å uttale seg på vegne av brukerne eller idrettslaget. Lederen er, av ikke oppgitte grunner, ikke navngitt. Denne er dessuten på årlig valg. Dette punktet bør vurderes som irrelevant.

Side 33

Adkomst i ettertid: Om sommeren går vi eller bruker 4-hjuling langs rørgatetraseen ved behov for transport opp til inntaket.

Ved bruk av 4-hjuling vil ikke traseen bli gjengrodd da jordsmonnet er veldig tynt.

Faren for at andre også skal kunne få lettere tilgang til kjøring er også stor og vil kunne få konsekvenser for revegeteringen av området.

Samfunnsmessige virkninger

Gjelder generelt alle utbygginger.

Kraftlinjene i Rotsunddalen må forsterkes

Nye stolper og linjer. Her må det sannsynligvis lages nye større linjer og nye parallelle traseer.

Side 34

Positive konsekvenser for lokalsamfunnet og skogdriften.

Hvilke positive konsekvenser for lokalsamfunnet?

Slik vi ser det er det betydelige negative konsekvenser.

Hvilke positive konsekvenser for skogsdriften? Konkretisering!

Kommentarer til Vedlegg i konsesjonssøknaden:

Det "mangler" bilder mellom bilde 5 og 6. Dette legger vi ved her (bilde 31, 32, 33, og 34)

Her er det gamle furutrær som vil bli ryddet bort. Disse trærne er de eldste i hele Rotsunddalen og den største lokasjonen her som ikke er plantefelt. Vi finner det underlig at dette ikke er nevnt i den biologiske rapporten.

Bildene 1-5 i konsesjonssøknaden viser også hvor tynt jordlaget er da traseen går langt opp på snauffellet.

Utredninger av biologisk mangfold vurderes som: Mellom middels og stor verdi.

Side 10 Forslag til skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdier er å la lokaliteten forbli upåvirket.

Samlet vurdering av konsekvens: Middels negativt først og fremst pga tapet av inngrepsfrie områder.

Legger også ved bilde 35 der veien i Rotsunddalen og E6 er tegnet inn og som delvis viser hvor synlig inngrepet blir i terrenget. (gjenbruk av bilde fra konsesjonssøknaden)

Sammenkobling med vannverket og nødvendige gravearbeider er ikke nevnt som en skadevirkning. Det åpnes opp for ny mulighet for å komme med motorisert ferdsel inn i terrenget.

Konklusjon: Ikke bygg ut denne elva. Utbyttet vil neppe oppveie de negative konsekvensene for naturen i området.

Alternativt hvis utbygging er absolutt nødvendig:

Ved å plassere kraftverket ved det kommunale vanninntaket og la rør-traseen samt den midlertidige anleggsveien gått på nordsiden av elva, vil det da ikke være mindre skade på naturen i området?

Mulige besparelser i skadeomfang:

- 1. Traseen kan delvis følge eksisterende skogsvei, eventuell scooterløype.*
- 2. Problematikken rundt vanninntak og sikring av vann vil være enklere.*
- 3. Rørgata vil ikke i så stor grad bli synlig fra veien opp dalen og usynlig fra E6.*
- 4. Ingen skade på furuskogen på sør-siden.*

5. Grå-or skogen vil ikke bli mye berørt pga at kraftverket kommer lengre opp.
6. Problematikken rundt støy fra kraftverket ville bli mindre, her er lengre avstand til bolig/hytter.
7. Adkomstvei til kraftverket kan følge eksisterende vei og man unngår å lage en helt ny trasse som, i følge prospektet/søknaden vil gå rett forbi et bolighus og langs elva.
8. Bygningsarbeid med rørgater, anleggsvei og kraftverk vil foregå i allerede berørte områder i de nedre delene av anleggsområdet.
9. Det vil være mulig å fiske fra det kommunale vanninntaket og nedover.”

Etter befaringene har NVE mottatt følgende tilleggsinformasjon:

NVE ba i brev av 10.7.2012 søkerne for Iselva, Øvre Tverrelva og Nedre Tverrelva kraftverk om å dokumentere elvenes betydning for anadrom fisk. Bakgrunnen for kravet var at elvenes betydning for anadrom fisk var mangelfullt beskrevet i rapportene om biologisk mangfold som fulgte med søknadene. Fiskeundersøkelsene ble utført i juli/august 2012, og rapporten ble oversendt NVE i e-post av 4.10.2012. Konklusjonene i rapporten for hver av elvene var som følger:

”Iselva er en svært kort og kald sideelv med uegnete forhold for fisk. I Øvre Tverrelva er det noen få ungfisk av ørret og røye som vandrer opp på beite, men kraftstasjonen er fornuftig plassert i forhold til mulighetene for fiskeproduksjon. Det samme gjelder i Nedre Tverrelva; kraftstasjonen er plassert der fiskeproduksjonen avtar sterkt. Nedre Tverrelva er imidlertid mye viktigere for fisk enn de andre; i nedre halvdel var det både laks, ørret og røye, og tetthetene var «normale». Ørret gyter i nedre del av elva, men det er ikke mulig å si om dette er avkom etter sjørørret eller ikke.”

Peter Andre Berg, Leder i Rotsundelv sportsfiskeforening, sendte 13.9.2012 inn fangststatistikk fra fiske etter anadrom laksefisk i Rotsundelva:

”...

Her får du en liten oversikt av bestanden vår av laks, ørret og sjørøye. Bruker kun år og samlet antall kg.

2011. 72kg

2010. 31kg

2009 94kg

2008. 189kg

2007. 274kg

2006. 84kg

2005. 113kg

2004. 64kg

2003.108kg

2002. 184kg

2001. 80kg

1997. 48kg

Som du ser har fangsten av anadrom laksefisk svingt meget de siste årene.

Ang hva vi selger av kort var ikke dette like lett å finne ut, men ifjor ble det solgt 54 kort samlet (døgn og sesong).

Det har vært ett stabilt kortsalg på mellom 40-60 kort i denne elven i senere tid.

... ”

NVE sendte 26.9.2012 en forespørsel til **Direktoratet for naturforvaltning** ang. mulig konflikt mellom omsøkte kraftverk i Nordreisa og Kåfjord og hekkeplass for rovfugl. I svar datert 27.9.2012 ble det konstatert at ingen av de omsøkte kraftverkene i Nordreisa og Kåfjord kommer i konflikt med kjente reirlokalteter.

Fylkesmannen i Troms har i brev datert 27.09.2012 sendt følgende tilleggsuttalelse etter sluttbefaringen:

” ...

Hanskejohka kraftverk – Småkraft AS – Kåfjord kommune

Utredningene av øvre foss tilfredsstiller ikke kravene til utredning etter naturmangfoldloven. Området må utredes nærmere for å kunne avgjøre konsesjonsspørsmålet. Uten ytterligere utredning frarår vi at konsesjon gis pga føre-var-prinsippet.

Det er en adkomst til fjellet langs nabodalen, men selve Hanskejohka kan ha mindre betydning for friluftslivet enn antatt.

Det er to meget synlige fosser sett fra Kåfjorddalen som har stor verdi for landskapet. I elvekløfta virket nedre foss å ha sparsomme mosesamfunn knyttet til vannføringen i vassdraget. Øvre foss er meget utilgjengelig, men er beskrevet å ha godt utviklet fosserøykvegetasjon. Fylkesmannen kan ikke akseptere at det gis konsesjon uten at naturmangfoldet knyttet til denne utredes nærmere. Vi synes ikke utredningene ikke tilfredsstiller kravene til utredning etter naturmangfoldloven.

Nedenfor tunnellutslaget er det beskrevet at rørgaten skal legges i eksisterende flomvoll langs elva. Denne vil bli sterkt utsatt for erosjon. For å unngå dette må rørgata trekkes lengre bort fra vassdraget. Det er en interessant vegetasjon på grove løsmasser med flere mer varmekjære lågurter slik som mye markjordbær i dette området. Det er også reinrosesamfunn her, og fjellmarinøkkel ble blant annet registrert som en mer sjelden art (tidligere rødlistet). På venstre side av vassdraget er det meget verdifull naturbeitemark med åpen oreskog. Det er jevnt mye død ved av or på begge sider av elva. Vi vil gjøre oppmerksom på at det er registrert to rødlistete sopparter i dette området (fremgår av miljørapporten). Konsekvensene for fremføringen av rørgatetraseen for naturmangfoldet nedstrøms tunellutslaget må beskrives mer inngående for prosjektet.

Melen kraftverk – Melen Kraft AS – Kåfjordkommune

Det ble registrert en verdifull naturtype med kalkrik vegetasjon i fjellet i hele området langs elva fra tregrensa og opp til inntaket. Bergartsskillet mot grunnfjellet syntes å være markant omtrent ved tregrensa. Rørgata i dette området vil også bli meget synlig ned mot dalen og Birtavarre og terrenget er vanskelig å tilbakeføre i dette området. Fylkesmannen tilrår på det sterkeste at inntaket trekkes ned til tregrensa.

Elva går videre i en markant elvekløft helt ned til like ovenfor kraftstasjonen. Det er lite utviklet vegetasjon som er knyttet til vannføringen i vassdraget langs elva. Elvekløfta har imidlertid stor landsskapsverdi sett fra kløftemiljøet med blant annet varierte formelementer i berg. I nedre del ovenfor kraftverket er det verdifull, rik kulturmark med bakkese, marinøkkel, fjellmarinøkkel

og typiske urter som bla. marikåper og fjelløyentrøst knyttet til beitemark som holdes i hevd. Det må unngås at rørgatetraseen berører denne ved å legge rørgata nærmest mulig elva. Fylkesmannen er bekymret for at kulturmarka uansett blir berørt av inngrepene knyttet til rørgatefremføringen.

Badjanaanjohka kraftverk – Birtavarre Energi AS (SUS) – Kåfjord kommune

Et stykke ovenfor brua over sideveien er det oppganghinder for fisk, ca ved øverste alternativ for kraftverk. I denne strekningen går elva i kraftige trappetrinns-stryk. Nedover går elva i slike stryk, men noe avtagende fall. Nedenfor brua (veien opp dalen), er det noe avtagende fall. Det er gjort tilleggsundersøkelser mhp fisk. NVE opplyser at det ikke er påvist fisk i Badjanaanjohka ved elfiske i følge rapporten. Det er flere alternative plasseringer av kraftverket. Siden det ikke er påvist fisk i elva, kan den nederste alternativet brukes. Etter vårt syn er det en gunstig plassering mhp omgivelsene og vil sannsynligvis gi minst inngrep.

Det går en rekke stier og kjørespor langs elva. Elva er viktig i landskapet både med lyden og synet av elva. Det er derfor vesentlig med tilstrekkelig minstevannføring for å beholde elva slik at den forblir viktig for friluftslivet.

Kraftverksinntaket: det er flere mulige plasseringer på kote ca 430-435. Inntakene ligger ca på skoggrensa, de vil være akseptable mhp miljø og landskap. Det er vesentlig at terrenget tilbakeføres til opprinnelig terreng da dette er i en urørt del av dalen. Det er en fordel at rørtaseen berører skrå terreng i liten grad, og kommer inn på flatere terreng.

Trollvikelva kraftverk – Fjellkraft AS – Kåfjord kommune

Trollvikelva går for en stor del i løsmasser med mye blokkstein og ingen markerte fosser langs elva. Det er bare sparsomt med vegetasjon knyttet til vannføringen i elva. Vassdraget kan ha betydning for fossefall. Oppover dalen er det dominerende trivielle vegetasjonstyper dominert av lyngbjørkeskog og småbregneskog. I nedre del er det elementer av høgstaudeskog der hensyn må vises ved rørgatefremføringen.

I øvre del er rørgatetraseen planlagt i en bratt løsmasseavsetning. Fylkesmannen er meget skeptisk til at det er teknisk mulig å tilbakeføre terrenget uten store, synlige og varige inngrep som også kan bli utsatt for erosjon fra vassdraget. Vi anbefaler at inntaket trekkes ned til nedenfor dette området.

Sogeselva kraftverk – Sogeskraft SUS – Kåfjord kommune

Sogeselva har en meget synlig foss i nedre del som også har en tilrettelagt adkomst ovenfor fossen for nærturer med fin utsikt over fossen og fjorden. Elva har også en synlig foss ved kote 500. Det er et relativt stort mangfold av moser knyttet til vassdraget samlet. Elva deler seg i to ved kote 230 i Sogeselva og Lassielva. Nedenfor delingen er det et verdifullt miljø ved Lassielva, med godt utviklete mosesamfunn knyttet til fuktige miljøer. Dette kan bli berørt av prosjektet.

Rørgatetrasen går nesten hele veien gjennom trivielle vegetasjonstyper. Imidlertid er traseen meget lang, terrenget nokså kupert og traseen vil trolig bli ganske synlig med store inngrep på grunn av sprengning og terrengtilpasninger. I nedre del ovenfor innmarka er det meget verdifull naturbeitemark med blant annet bakkeseite som vil bli berørt av rørgatetraseen. Fylkesmannen vil anbefale at Sogeselva ikke gis konsesjon på grunn av den samlede belastningen og det marginale kraftutbyttet i prosjektet.

Nomedal kraftverk – Nomedal Kraft SUS – Kåfjord kommune

Elva går dominerende i løsmasser med mye blokkstein fra vannverket og opp til inntaket. Det er ingen fosser på denne strekningen og lite vegetasjon som er knyttet til vannføringen i vassdraget. Det går en sti langs vassdraget, men øvre del synes lite brukt i friluftslivssammenheng. Nedenfor nederste vannverk skifter elva karakter og går i fosser og stryk gjennom ei mindre elvekløft. Denne er imidlertid klart definert med godt utviklete mosesamfunn knyttet til fosserøyk og vannføringen i vassdraget. Det er et relativt stort mangfold av moser langs elva i dette området. Kløfta har også stor estetisk verdi og egner seg godt til undervisningsformål med den lette adkomsten. Det anbefales på det sterkeste å trekke kraftverket på oversiden av kløfta noe som innebærer omtrent 20 høydemeter. Det er teknisk også enkelt å gjennomføre dette, og på denne måten ivareta den verdifulle kløfta. Det er også verdifull høgstaudekog av or på begge sider av vassdraget i dette området og denne vil i større grad bli skånet ved flytting av kraftstasjonen. Krav om minstevannføring vil bidra til vedlikehold av denne naturtypen.

Rørgatetraseen vil overveiende bare berøre trivielle naturtyper som lyngbjørkeskog, småbregnesskog og enkelte mindre rike myrpartier. I den bratteste delen omtrent 1 kilometer ovenfor kraftstasjonen er det et parti med verdifull høgstaudekog med or og selje med kontinuitetspreg der rørgatetraseen må vise spesielle hensyn ved skånsom fremføring eller omlegging.

Dersom våre innspill tas hensyn til har Fylkesmannen ellers ingen innvendinger til prosjektet.

Kristianelva – Kristianelva Kraft SUS – Nordreisa kommune

Ingen nye merknader.

Iselva kraftverk – Elvekraft AS – Nordreisa kommune

I området der inntaket er planlagt finnes det flere markerte morener. Det kan også være en sandur der, se bilde. Stort landskapsbilde. Dette styrker ønske om å beholde landskapet som urørt. Vi opprettholder vår tilrådning om at søknaden avslås. Dersom det gis konsesjon vurderer vi å klage på den.

Rotsundelva kraftverk – Rotsundelva Kraft SUS – Nordreisa kommune

Veien og kjørespor stopper ved Øvre Tverrelv, porten til Pilteri. Herfra går det en turiststi videre. Ovenfor Øvre Tverrelv må det ved en konsesjon lages ny veitrase. Vi vurderer verdien av friluftslivet og landskapet som meget stor. Dette styrker ønske om å beholde landskapet som urørt. Vi opprettholder vår tilrådning om at søknaden avslås. Dersom det gis konsesjon vurderer vi å klage på den.

Øvre Tverrelva kraftverk – Elvekraft AS – Nordreisa kommune

Etter befaringen mener Fylkesmannen i Troms at Øvre Tverrelva er mindre konfliktfylt enn det vi vurderte i uttalelsen. Tap av INON-arealer synes å være mindre enn beregnet. Legging av rørgata blir utfordrende på grunn av det bratte terrenget, noe som sannsynligvis kommer til øke byggekostnader.

I INON-arealberegningene til DN er vegenden plassert ca 800 m fra Øvre Tverrelva. Det går en traktorveg/kjørespor helt fram til brua ved Øvre Tverrelv. I DN's system for beregning av INON-arealer er traktorveg klasse 7/8 laveste vegklasse som beregnes som inngrep.

Ca 500 m av vegen som i dag ikke er regnet med som inngrep, kan falle inn under traktorveg klasse 7/8 uten at vi avgjør dette nå. Dersom dette gjøres, vil for eksempel bortfall av villmark

reduseres vesentlig. Det ser derfor ut til at tap av INON-arealer blir mindre enn beskrevet i søknaden, og en utbygging vil være mindre konfliktfylt mhp tap av urørte arealer.

Miljørappporten anbefaler en minstevannføring på minst 10 % av middel 47 l/s. Mye av kantvegetasjonen langs elva er forsynt av vann via grunnen. Det er flere steder tydelige kilder og sig. Noen partier er nok avhengig av en viss vannføring om sommeren og ikke tørrlegging om vinteren for å opprettholde en viss vegetasjon i og nær elva. Dette er aktuelt i en bekkekløft og i storsteinete partier i elva, som det er en del av. Bekkekløfta er gitt regional verdi. Vi anbefaler at pålagt minstevannføring blir minst på 10 % av middelvannføringen. Dette begrunnes også med at det er betydelige antall dager med vannføring under minstevannføring + minste slukeevne.

Store deler av rørtraseen vil gå i skrått terreng, til dels nær rasvinkel. Dette gir store utfordringer i anleggsperioden for å få tilfredsstillende tilbakeføring til naturlig terreng.

Rørtraseen vil krysse en sørvendt li med høystaudeskog. Den er gitt lokal verdi, og vi mener det er akseptabelt om rørtraseen krysser lia. Men også her gis det store utfordringer i anleggsperioden for å få tilfredsstillende tilbakeføring til naturlig terreng

Nedre Tverrelva kraftverk – Ymber AS – Nordreisa kommune

Vegetasjon langs elva er lite avhengig av vannføringen. Fylkesmannen i Troms mener det er viktig at de grå-heggeskog forekomstene mellom kote 70 og kote 160 ikke blir berørt av rørgaten, eller ila utbyggingsfasen. Skogen er en viktig naturtype med stor verdi for biologisk mangfold. Dette må tas hensyn til under byggingen.”

Fylkesmannen i Troms sendte en tilleggsuttalelse for Sogeselva og Melen kraftverk per e-post den 24.4.2013.

”Sogeselva kraftverk.

Vi har i vår uttalelse etter sluttbefaringen vurdert at det var et verdifullt elvekløftmiljø nedenfor elvedelingen mellom Sogeselva og Lassielva som styrket verdien til naturmangfoldet i vassdraget. Senere avklaringer viser at denne lokaliteten er lokalisert nedenfor øverste elvedeling mellom kote 300 og 360.

Det er en verdifull naturtype med naturbeitemark som blir berørt av rørgata ned til kraftverket i nedre del. Det er usikkert om det er mulig å unngå inngrep i denne naturtypen. Dersom rørgata blir lagt i tunnel vil beitemarka kunne unngås, men det er usikkert om tunellutslag og inngrep i forbindelse med adkomst til utslag og lagring av tunellmasser vil unngå å berøre beitemarka. Dersom man skal avklare dette mer detaljert, bør det gjøres ved en nærmere kartlegging for å ivareta §8-12 i naturmangfoldloven ved inngrep som kan berøre verdifullt biologisk mangfold.

Melen kraftverk

Vi har i vår uttalelse etter sluttbefaringen vurdert at i nedre del ovenfor kraftverket er det verdifull, rik kulturmark Det er en meget verdifull naturbeitemark som kan bli berørt av rørgatetraseen i nedre del av prosjektet ned mot kraftstasjon. Det er usikkert om det er mulig å unngå inngrep i denne naturtypen. Konsekvensene for denne lokaliteten bør knyttes til en fastlagt justert rørgatetrase. Dersom man skal avklare dette mer detaljert, bør det gjøres ved en nærmere kartlegging for å ivareta §8-12 i naturmangfoldloven ved inngrep som kan berøre verdifullt biologisk mangfold.”

Søkers kommentarer og tilleggsopplysninger

Søkers kommentarer til høringsuttalelsene samt ev. tilleggsopplysninger og utredninger for den enkelte sak er redegjort for i den enkelte kraftverkssøknad.

NVEs vurdering

NVE har hatt en samlet behandling av de 11 søknadene om bygging av småkraftverk i Kåfjord og Nordreisa kommuner for å avdekke ev. samlede virkninger av utbyggingene som ikke kommer frem eller som blir mindre fremtredende dersom den enkelte sak vurderes for seg. En slik tilnærming er i tråd med naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning, og OEDs egne retningslinjer for behandling av små vannkraftverk fra 2007. Under hvert deltema har NVE gjort en vurdering den samlede belastningen i tillegg til konsekvensene av det enkelte småkraftverk. På denne måten mener vi at ev. samlet belastning kan avdekkes bedre enn dersom hver sak behandles for seg. NVE bygger sine vurderinger på de 11 søknadene, rapport om samlet virkning av småkraftverk på reindrift, høringsuttalelser og andre eksterne kilder. I tillegg har NVE vært på befaring i området i august 2012.

Alle de omsøkte kraftverkene ligger innenfor reinbeitedistrikt 36 Cohkolat ja Birtavárri. Rapport om samlet virkning av småkraftverk for reindriften i reinbeitedistrikt 36¹ ("reindriftsrapporten") ble etter krav fra NVE utarbeidet i forkant av høringen. Rapporten skulle belyse mulige konsekvenser for reindriftnæringen av å bygge de 11 omsøkte småkraftverkene. Rapporten ble kritisert av Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark og Sametinget for ikke å være oppdatert etter at søkerne endret sine søknader som resultat av konklusjonene i rapporten. Dette gjelder først og fremst at permanente veier opp til inntaket er tatt ut av de fleste prosjektene. En av søkerne påpeker at det har vært reist kritikk mot metodiske prinsipper benyttet i flere av publikasjonene som reindriftsrapporten er basert på. De trekker paralleller fra en utredning utført i forbindelse med konsekvenser av vindkraftverk på reindrift, som konkluderer med at disse ikke har vesentlig innvirkning på reindrift. NVE vil poengtere at reindriftsrapporten er et supplement i vår vurdering. I tillegg arrangerte NVE et møte med representanter fra reinbeitedistriktet i det aktuelle området siden reinbeitedistriktet ikke hadde mulighet til å delta på felles befaring. Reindriftsforvaltningen samt representanter for søkerne var med på møtet. Reindrift var også et sentralt tema på innsigelsesmøte mellom NVE og representanter for Sametinget og Områdestyret.

Reindrift

I OEDs retningslinjer for små vannkraftverk blir tap, oppstykking og redusert bruk av beiteland på grunn av arealinngrep og annen menneskelig aktivitet trukket frem som en av de største utfordringene for reindriftnæringen i dag. Den samlede effekten av en rekke mindre inngrep og forstyrrende aktiviteter innenfor reinbeiteområder er ofte langt større enn effekten av de enkelte inngrep (OED, 2007).

Reinbeitedistrikt 36 Cohkolat ja Birtavárri tilhører Vest-Finnmark reinbeiteområde, og er i følge reinbeitedistriktet beiteområde for omlag 9800 rein (31.3.2012) fra sen vårvinter til november/desember. Om vinteren beiter reinen sør og sør-vest for Kautokeino. Beitevandringene mellom sommer- og vinterbeitet er i stor grad fremdeles naturlige. Reinen går i større flokker, og gjetes mindre enn normalt for reindrift i dag. Kalvingsområdet ligger rett sør for sperregjerdet mellom Kåfjorddalen og Reisadalen. Etter kalving slippes reinen inn i sommerbeitet nord for gjerdet. I følge

¹ Utbygging av småkraftverk i Nordreisa og Kåfjord kommuner: Konsekvenser for reindriften i reinbeitedistrikt 36 Chokolat ja Birtavárri (Ráisduttar). Norut, rapport 2010:15.

reindriftsrapporten er det tre hovedferdselsårer som avhenger av hverandre for at sommerbeitet skal kunne utnyttes optimalt.

I følge reindriftsrapporten har reinbeitedistrikt 36 Cohkolat ja Birtavárri mistet flere lavtliggende kalvings- og sommerbeiteområder til ulike utbyggingsprosjekter siden 1950/60-tallet. I denne sammenhengen har betydningen av de urørte fjellområdene økt. Reindriftsrapporten konkluderer med at det hovedsakelig er anleggsveier opp på fjellet og inn i Rotsunddalen i forbindelse med bygging av de omsøkte småkraftprosjektene, som vil være problematiske for reindrifta. I følge reindriftsrapporten kan anleggsveier, permanente og midlertidige, åpne for økt ferdsel inn i de høytliggende beiteområdene, og generere økt aktivitet og dermed forstyrrelser for reinen. Videre hevdes det at veiene vil kunne sperre trekkleier og dermed endre reinens naturlige trekk og beitemønster. Dette kan igjen føre til at beitekapasiteten i distriktet ikke blir utnyttet optimalt, og at beiteområder i verste tilfelle kan gå tapt eller bli gjort utilgjengelige. I følge Sametinget og Reindriftsforvaltningen er reindrifta i området i en presset situasjon. Reintallet skal ned for å øke slaktevekta. I denne sammenhengen er det avgjørende at reinbeitene bevares.

I dag opplever reinbeitedistriktet at det periodevis er store forstyrrelser forbundet med trafikk inn mot kalvingsland sør i beiteområdet, samt inn i beiteområdene i Rotsunddalen, Sikkajavri, og i Reisadalen opp mot Kildal kraftverk. Dette øker verdien av de hittil urørte fjellområdene. Flere av de omsøkte prosjektene hadde i de opprinnelige planene skissert permanente veier opp til inntaket. Som et resultat av konklusjonen i reindriftsrapporten er de fleste permanente veier fjernet fra prosjektene. Unntaket er Badjananjohka kraftverk hvor det søkes om permanent vei opp til inntaket.

Sametinget og Områdestyret i Vest-Finnmark v/Reindriftsforvaltningen har fremmet innsigelse mot totalt 8 av prosjektene på grunn av konsekvenser for reindrifta.

Rotsundelva, Iselva og Øvre Tverrelva kraftverk

Indre del av Rotsunddalen er i følge reinbeitedistriktet et kjerneområde for reindrifta.

Reindriftsforvaltningens arealbrukskart viser at det går en drivlei gjennom dalen. I tillegg går det naturlige trekkveier på begge sider av dalen. Dalføret er et kjerneområde for reinen på grunn av tidlig snøfrie, lavereliggende og frodige beiter, samt breer og høyereliggende luftingsmuligheter på hver side av Pilteridalen og Rotsunddalen som gjør at reinen kan trekke opp og ned etter behov. På grunn av dalens sentrale rolle som sommerbeiteområde, og den korte avstanden mellom de tre kraftverkene som er planlagt her, mener flere av høringspartene at omsøkte kraftverk i indre Rotsunddalen - Iselva, Rotsundelva og Øvre Tverrelva kraftverk, må sees i sammenheng.

Fra parkeringsplassen ved Helgeli går det en 1,8 km lang traktorvei innover i dalen frem til planlagt kraftstasjonsplassering for Øvre Tverrelva. Denne veien skal opprustes og vil forbli permanent. Veien vil bli benyttet ved bygging av Øvre Tverrelva, Iselva og Rotsundelva kraftverk. Fra Øvre Tverrelva og videre innover i dalen skal det bygges en 1,2 km lang, midlertidig anleggsvei inn til felles kraftstasjonsområde for Iselva og Rotsundelva kraftverk. Kraftstasjonene til Rotsundelva og Iselva kraftverk er planlagt nært ved hverandre, på henholdsvis øst- og vestsiden av Rotsundelva. Kraftstasjonsområde for Øvre Tverrelva ligger lengre ned i dalen, rett øst for Øvre Tverrelvas utløp i Rotsundelva.

Søker bestrider reinbeitedistriktets historiske bruk av området, og hevder at beitemark i Rotsunddalen fra gammelt av har vært forbeholdt husdyr tilknyttet gårdsbrukene i dalen, mens reinen har beitet i de høyereliggende områdene. Søker åpner for avbøtende tiltak som blant annet steinsetting og bom.

Reinbeitedistriktet, Sametinget og Områdestyret er sterkt i mot en utbygging av kraftverkene i indre Rotsunddalen, og mener at en utbygging av Øvre Tverrelva, Rotsundelva og Iselva kraftverk samlet

sett vil medføre betydelige ulemper for reindrifta i området. Det forventes at tilgjengeligheten inn i området vil øke til tross for at anleggsveien inn til kraftstasjonene til Iselva og Rotsundelva kraftverk fjernes, da de mener anleggsveien vanskelig lar seg fjerne helt. Økt ferdsel i området er ikke ønskelig, da det er snakk om viktige sommerbeiter. Søker påpeker at eksisterende vei fra Helgeli har bom, og mener at en opprustning av denne veien ikke vil medføre økt trafikk. Nordreisa kommune ønsker at den planlagte midlertidig anleggsveien frem til kraftstasjonene til Iselva og Rotsundelva kraftverk skal være permanent av hensyn til rekreasjon og uttak av skogsvirke. Søker påpeker at alle tre planlagte kraftverk i indre Rotsunddalen vil være automatiserte. Det er søkers syn at kraftverkene dermed vil kreve minimalt med tilsyn og føre til liten grad av økt trafikk i området. De mener en utbygging av de tre omsøkte kraftverkene vil medføre liten grad av ulempe for reindrifta.

Kraftstasjonsplasseringene til Iselva og Rotsundelva kraftverk trekkes frem av flere høringsparter som særlig konfliktfylte. Disse er planlagt i et relativt trangt dalføre som fungerer som drivlei, og hvor reinen krysser elva for å komme videre ned og ut mot fjorden og andre sommerbeiteområder. Reinbeitedistriktet hevder at tekniske installasjoner og økt støynivå vil kunne medføre at reinen skyr området, og dermed gi konsekvenser for beiteutnyttelse og bruk av sentrale deler av sommerbeitet. Søker påpeker at dette er en omdiskutert, mulig virkning som ikke kan bekreftes av reindriftrapporten. Omsøkte inntaksplasseringer og røtraseer oppfattes som mindre konfliktfylte. NVE er enig i at inntak og rørgate vil få begrensede konsekvenser.

Kraftstasjonsplasseringene til Rotsundelva og Iselva kraftverk er planlagt i drivleia, i kort avstand fra hverandre på hver sin side av Rotsundelva. NVE er enig med høringspartene i at det kan være uheldig med større tekniske installasjoner i drivleia, og hvor reinen har sitt elvekryssingspunkt. NVE viser til at forskningen ikke er entydig på unnvikelseeffekter knyttet til tekniske inngrep. Vi merker oss likevel at området er av stor betydning for reindrifta, og mener det er vanskelig å se for seg avbøtende tiltak som i tilstrekkelig grad vil kunne bøte for de negative virkningene kraftstasjoner i dette området vil kunne medføre for reindrifta.

Øvre Tverrelva kraftverk er planlagt litt nord for Rotsundelva og Iselva kraftverk, og NVE mener at de negative virkningene på reindrifta ved å realisere dette prosjektet er lavere enn ved Iselva og Rotsundelva kraftverk. En utbygging vil etter NVEs oppfatning ikke berøre reindrifta i avgjørende grad dersom kraftverket bygges ut som omsøkt.

NVE har forståelse for at indre Rotsunddalen med trekk- og drivlei og rike sommerbeiter er viktig for reinbeitedistriktet. Vi ønsker også å påpeke at distriktet har beiterett i dette området. Videre er vi av den oppfatning at opprustning av eksisterende vei frem til Øvre Tverrelva ikke i seg selv vil føre til økt motorisert ferdsel i området, så lenge den er stengt med bom også i fremtiden. Vi er heller ikke enige med enkelte av høringspartene i at midlertidig anleggsvei inn mot planlagt kraftstasjonsområde for Rotsundelva og Iselva kraftverk vil medføre økt tilgjengelighet til området, da veien er stengt med bom ved Helgeli. Dalen er i dag brukt til noe friluftsliv og fiske, og det går en veietablert tursti mot Pilteridalen langs Rotsundelva i nærheten av planlagt trasé for midlertidig vei. Når det gjelder økt aktivitet som følge av vedlikehold og tilsyn av de tre omsøkte kraftverkene, mener imidlertid NVE at det må påberegnes økt trafikk og aktivitet. Vi vurderer det slik at økt trafikk og aktivitet i dette området kan ha negative virkninger med tanke på områdets sentrale rolle som sommerbeite og drivlei.

NVE har ilagt de negative konsekvensene for reindrifta av Iselva og Rotsundelva kraftverk stor vekt i konsesjonsspørsmålene. Vi mener at virkningene ved en eventuell utbygging av Øvre Tverrelva kraftverk isolert sett er moderate, men er enig med reindrifta i at den samlede belastningen ved å bygge alle tre omsøkte kraftverk i indre Rotsunddalen vil være stor.

Nedre Tverrelva kraftverk

Opprinnelig inntaksplassering på kote 480 berører høyfjellet. Reinbeitedistriktet uttaler at en utbygging (med opprinnelig inntaksplassering) vil medføre at noen av distriktets siste villmarkspregede områder, som av distriktet betegnes som kjerneområder, vil gå tapt. Det er spesielt uheldig for reindrifta at inntaket ligger såpass høyt til fjells da høyfjellet er særlig viktig for reinen. I etterkant av befaring har NVE bedt søker utarbeide to alternativer med inntak på kote 400 og 340. Søker mener at begge alternativer er mer teknisk krevende enn opprinnelige løsning, men at det med inntak på kote 340 vil være svært krevende å komme ut fra inntaket med rørgata. Reinbeitedistriktet opplyser i møte med NVE at de foretrekker inntaksalternativet på kote 340, da dette sparer de mer verdifulle områdene på høyfjellet.

Nordreisa kommune uttaler at nedre del av midlertidig anleggsvei for Nedre Tverrelva bør beholdes som traktorvei og tursti for rekreasjon og uttak av skogsvirke, men at veien skal stenges for annen motorisert ferdsel. Reinbeitedistriktet uttaler at traseen for midlertidig anleggsvei også etter at veien er fjernet vil kunne lette ferdsel for fotturister og ATV inn i høyereliggende områder, og at reinens bevegelse vestover følgelig påvirkes. Det er deres vurdering at kraftverket kan hindre reinens trekk fra områdene sørøst for Sikkajavri mot vest og sør, og presse reinen høyre opp i terrenget hvor det per i dag finnes turgåere og ATV. Søker uttaler at området rundt Sikkajavri fortsatt vil brukes som utfartsområde, men at bruken ikke vil øke i særlig grad ved en eventuell utbygging av Nedre Tverrelva kraftverk. Søker ser at et kraftverk vil kunne medføre økt aktivitet i området, men mener økningen blir marginal i driftsperioden. Det påpekes at en eventuell trasé der hvor anleggsveien har blitt tilbakeført ikke vil være åpen for motorisert ferdsel utover sporadisk tilsyn av inntaket. Søker påpeker at det i dag går en sti opp til trimkasse omentrent halvveis opp til planlagt inntak. Terrenget i den øvre halvdelen er lett fremkommelig, og søker mener at en eventuell utbygging ikke vil endre fremkommeligheten i området.

NVE er enig med reinbeitedistriktet i at opprinnelig inntaksplassering på kote 480 vil berøre et uheldig stort område med villmarkspregede beiteområder. Vi mener at de negative virkningene kan avbøtes ved at inntaket trekkes ned til kote 400, og dermed påvirker et betydelig mindre område med villmarkspreg. Dette vil også bety at rørgate og trasé for midlertidig anleggsvei trekkes ned fra høyfjellet. NVE ser det slik at en utbygging kun i liten grad vil lette ferdsel inn i høyereliggende områder. Vi tar også med i betraktningen at det går turstier et stykke opp langs begge sider av elva.

Sametinget oppfordrer NVE til å avslå søknaden på grunnlag av ulempene som vil påføres reindriftsnæringen i området, mens reinbeitedistriktet og Reindriftsforvaltningen/Områdestyret i møte med NVE har uttalt at de kan akseptere en utbygging gitt at veien gjøres utilgjengelig for kjøretøy, og at det tas hensyn i anleggsperioden. De oppfordrer til nær dialog mellom søker og reinbeitedistriktet dersom konsesjon blir gitt.

NVE mener konsekvensene av Nedre Tverrelva kraftverk er akseptable for reindriftsinteressene dersom anleggsveien fjernes etter anleggsperioden, inntaket trekkes ned til kote 400, og det settes krav om at anleggsarbeidet skal planlegges i samråd med reinbeitedistriktet. I tillegg må tidspunkt for anleggsarbeid tilpasses reinens bruk av området. NVE kan sette vilkår om at planlagt tidspunkt for tilsyn med inntaket skal utføres i samråd med reinbeitedistriktet.

Kristianelva kraftverk

Inntaket er planlagt på kote 380. Rørgata skal være nedgravd bortsett fra de øverste 70 meterne som skal gå i dagen. Tiltaket berører en trekkvei mellom Rotsunddalen og den vestvendte lia mellom Djupvik og Nordmannvik, som i følge reinbeitedistriktet brukes sporadisk.

I sin høringsuttalelse uttaler reinbeitedistriktet at en utbygging av Kristianelva kraftverk er svært uheldig for reindrifta. I etterkant av høringsrunden har distriktet moderert sin uttalelse noe i møte med NVE, og åpner samtidig for avbøtende tiltak. De uttaler at det er viktig at trekkveien ikke stenges i de periodene den er i bruk. Videre påpeker de at inntaksplasseringen ligger i bratt og ulendt terreng, og at området rundt inntaket av denne grunn sannsynligvis er mindre viktig for reinen. Kraftstasjonen er planlagt ned mot bebyggelsen, og vil dermed ikke få negative konsekvenser for reindrifta.

NVE mener det er viktig at trekkleia ikke sperres som følge av anleggsarbeid og anleggsdeler. Dette vil kunne påvirke tilgjengeligheten til andre viktige beiteområder sørover langs Kåfjorden mot området mellom Djupvik og Nordmannvik. Vi vurderer det slik at ingen av anleggsdelene slik planene nå foreligger vil være til nevneverdig ulempe for reindrifta. Inntaket vil ligge i særs bratt terreng, og NVE slutter seg derfor til reinbeitedistriktets vurdering av at reinen sannsynligvis ikke krysser elva i dette området. Dette gjelder også de øverste 70 m av rørgata som skal bygges i dagen og boltes til fjell.

Områdestyret kan godta en utbygging gitt at anleggsveien fjernes og gjøres utilgjengelig for terrengkjøretøy etter endt byggeperiode, og at det må tas sikte på ikke å sperre trekkveien for rein, under planlegging og anleggsperiode. Søker påpeker at kraftverket vil være automatisert og mener det vil kreve minimalt med tilsyn.

NVE mener konsekvensene av Kristianelva kraftverk er akseptable for reindriftsinteressene dersom det settes krav om at anleggsarbeidet skal planlegges i samråd med reinbeitedistriktet, og at tidspunkt for anleggsarbeid tilpasses reinens bruk av området.

Nomedal kraftverk

Planområdet er avmerket som sommerbeite 1 i Reindriftsforvaltningens arealkart. Det går en trekkvei i området, som i følge reinbeitedistriktet først og fremst er i bruk om våren. Det ligger en holme i elva rett oppstrøms inntak etter opprinnelig plan. Reinbeitedistriktet påpeker at denne trolig brukes av rein for å krysse elva, og dermed er en viktig del av trekkveien. I etterkant av befaring har tiltakshaver kommet med justerte planer hvor inntaket er trukket ned fra kote 363 til 336, og dermed ikke vil berøre holmen. NVE mener at endringen reduserer graden av konflikt med reindriftsinteressene, og de høyereliggende områdene berøres ikke i samme grad. Området beskrives som mindre kritisk for reindriften av reinbeitedistriktet.

Områdestyret og reinbeitedistriktet mener at anleggsveien vil kunne medføre økt og uønsket ferdsel inn i området, til tross for at veien blir fjernet etter endt byggeperiode. De presiserer at området i dag er brukt til friluftsmål, blant annet med sti og oppsatt trimpostkasse i nedre halvdel av prosjektområdet. Det er ikke ønskelig med ytterligere ferdsel i området, og det er tvil om en bom vil kunne hindre en slik utvikling. Sametinget presiserer at det ved en eventuell konsesjon må settes krav om nær dialog med reindriftsutøverne i anleggsperioden, og at det er en forutsetning at veien fjernes og revegeteres etter endt byggeperiode. Søker bekrefter at anleggsveien skal fjernes etter at anleggsarbeidene er fullført og gjøres utilgjengelig for motorisert ferdsel.

Gitt de relativt omfattende planendringene som foreliggende prosjekialternativ representerer, jmf. prosjektbeskrivelse i KSK-notat 33/2013, mener NVE at konsekvensene for reindrifta ved å bygge Nomedal kraftverk vil være små og akseptable gitt at det settes krav om at anleggsarbeidet skal planlegges i samråd med reinbeitedistriktet og at tidspunkt for anleggsarbeid tilpasses reinens bruk av dalen. NVE forutsetter i så fall at midlertidig anleggsvei tilbakeføres til en naturlig del av terrenget.

Sogeselva kraftverk

Plataået i øvre del av opprinnelig planområde er frodig vår- og høstbeite. Videre går det en trekkvei i området. Reinbeitedistriktet opplyser likevel om at dette er et mindre kritisk område for reinen.

Det foreligger nye planer for prosjektet. De nye planene innebærer blant annet at inntaket er trukket ned fra høyfjellet på kote 560 til kote 467, og at driftsvannveien legges i tunell mellom kote 115 og 40. Reinbeitedistriktet stiller seg mer positive til de nye planene, som innebærer at høyfjellsområdet ikke vil bli påvirket av prosjektet. Reindriftsinteressene er likevel i mot en utbygging på grunn av konsekvensene av anleggsvei med økt trafikk og aktivitet i fjellet, til tross for at den øvre delen av anleggsveien skal fjernes etter byggeperioden. De mener at en bom ikke vil være tilstrekkelig til å hindre bruk av veien. Sametinget kan godta en utbygging dersom tiltakshaver stiller garanti for at anleggsveien fjernes etter endt byggeperiode. Søker påpeker at oppgradering av eksisterende kjerrevei til skogsbilvei klasse 7/8 tidligere er godkjent av kommunen i forbindelse med uttak av tømmer.

Søker opplyser om at den delen av anleggsveien som ikke er godkjent av kommunen skal fjernes i etterkant av anleggsperioden. Dette gjelder de øvre delene av veien som ville kunne medføre størst ulempe for reindrifta. Oppgradering av eksisterende kjerrevei i sammenheng med uttak av tømmer er allerede godkjent av kommunen, og vil dermed ikke inngå som del av NVEs behandling. NVE forutsetter at midlertidig anleggsvei i de øvre og mest viktige områdene for reindrifta tilbakeføres til en naturlig del av terrenget. Etter vår mening vil den midlertidige anleggsveien under disse vilkårene ikke medføre økt aktivitet i området. Gitt de omfattende planendringene hvor blant annet inntaket er trukket ned fra de høyereliggende områdene, mener NVE at tiltakets påvirkning på reindriften vil være liten.

Trollvikelva kraftverk

Planområdet ligger i Trollvikdalen, som omtales i referat fra innsigelsesmøte med Sametinget og Reindriftsforvaltningen som et viktig og sårbart beiteområde for reindrifta. Hovedtrekkleia fra fjellet og ned gjennom Badjanaanvaggi, ender i dette området. Det går en trekklei i dalsiden fra Trollvikelva og østover.

I etterkant av NVEs sluttbefaring ble tiltakshaver bedt om å utrede et redusert alternativ med inntak på kote 410. Endringene innebærer at de høytliggende områdene ikke vil bli berørt i samme grad som ved de opprinnelige planene. Reindriftsinteressene har i møte med NVE uttrykt at de oppfatter endringene som positive.

Reinbeitedistriktet uttaler at selve anlegget vil ha liten effekt på reindrifta. Sametinget mener det særlig er i anleggsperioden prosjektet vil kunne medføre negative konsekvenser for reindrifta, og at det vil være utfordrende å tilpasse anleggsarbeidet til reinens bruk av området, som både er vår-, sommer- og høstbeite. De mener at de negative virkningene for reindrifta vil forverres ytterligere dersom byggingen av midlertidig anleggsvei fører til at det etableres adkomst til området.

Reinbeitedistriktet og Områdestyret mener at de negative virkningene ved prosjektet kan avbøtes ved at det settes vilkår om at det i anleggsfasen tas særskilt hensyn til reindriften. De forutsetter at byggearbeidet så langt det er mulig må utføres når det ikke befinner seg rein i området, og i nært samarbeid med reinbeitedistriktet. I tillegg mener de at det må stilles særskilt krav om at eventuell anleggsvei må tilbakeføres til naturen på slikt vis at traseen heller ikke blir tilgjengelig med terrengkjøretøy i framtiden. Søker er positiv til nødvendige tilpasninger og avbøtende tiltak i anleggsperioden, men påpeker at det vil være nødvendig med noe tilsyn med inntaket ved bruk av motorisert transport. Reinbeitedistriktet oppfatter dette som uheldig.

NVE er enig med Sametinget i at det er anleggsfasen som er hovedutfordringen for reindrifta. Samtidig slutter vi oss til reinbeitedistriktet og Områdestyrets vurdering av at konsekvensene for reindrifta ved å bygge Trollvikelva kraftverk er små og akseptable gitt at NVE setter krav om at anleggsarbeidet skal planlegges i samråd med reinbeitedistriktet, og at tidspunkt for anleggsarbeid tilpasses reinens bruk av dalen. NVE forutsetter at midlertidig anleggsvei tilbakeføres til en naturlig del av terrenget.

Badjananjohka kraftverk

Tiltaksområdet ligger i Badjananvaggi rett øst for oppsamlingsområde og kalvingsland. Badjananvaggi er en av tre drivleier fra oppsamlingsområde og kalvingsland på fjellet og videre ut på sommerbeiteområdet, og strekker seg videre nedover mot beiteområder ved kysten og langs fjorden mot Olderdalen. Dalen karakteriseres som trang ved inntaksområdet.

Det foreligger mindre endringer i forhold til opprinnelige utbyggingsplaner. Dette innebærer blant annet at inntaket er trukket noe ned. Det foreligger tre alternativer for plassering av kraftstasjonen, på henholdsvis kote 70, 58 og 28. Det er planlagt permanent adkomstvei frem til kraftstasjonen, samt snu- og parkeringsplass. Lengde og trasé for adkomstvei avhenger av de alternative plasseringene av kraftstasjonen.

Søker bestrider reindriftsinteressene i området, og uttaler at området ikke har vært brukt til reindrift de siste 20-30 årene.

Vei inn i området vil ifølge reindriftsinteressene medføre økt og uønsket ferdsel på fjellet. Reinbeitedistriktet stiller seg i tillegg kritisk til snu- og parkeringsplass ved planlagt inntak. Reindriftsinteressene uttaler at det til tross for dalens nærhet til tettstedet Birtavarre i dag er få adkomstmuligheter til dalen. Reinbeitedistriktet mener reinens fluktmuligheter ut av den trange dalen kan begrenses av menneskelige forstyrrelser, og at etablering av rørgate og permanent anleggsvei vil kunne føre til at reinen blir sperret inne i dalføret. Dette vil i følge reinbeitedistriktet igjen kunne medføre at reinen skyr de nedre delene av dalen. Sametinget og Områdestyret uttalte i møte med NVE at de kan godta prosjektet dersom det settes vilkår om at anleggsveien fjernes, og at byggeaktiviteten tilpasses reinens bevegelse inn og ut gjennom dalen.

Søker uttaler at det i dag allerede går eksisterende traktorveier opp langs begge sider av elva. Eksisterende vei på østsiden går opp til en grillhytte på ca. kote 360. Den egner seg for grovt kjøretøy og brukes av grunneiere til nyttetransport og i friluftssammenheng. Veien er ikke sperret med bom. Veien på vestsida av elva, der rørgaten er planlagt, går ikke like langt opp i terrenget som veien på østsiden, og er av svært lav standard. Søker har i sine kommentarer til høringsuttalelsene åpnet for ikke å bygge permanent vei til inntaket. Det vil da bli etablert en midlertidig vei langs rørgata, som tilbakeføres etter anleggsperioden. Lengden på denne er oppgitt å være 2000 m.

NVE mener det må legges vekt på reindriftnæringens syn i forhold til etablering av permanent vei. Videre ser vi viktigheten av Badjananvaggi som drivlei mellom fjell og beiteland langs fjorden, en funksjon som i følge OEDs retningslinjer er av stor verdi. I dette tilfellet vil vi allikevel påpeke at det går eksisterende traktorveier opp mot planlagt inntak langs begge sider av elva. Eksisterende vei på østsiden av elva går langt opp mot planlagt inntak. NVE mener at dette gir Sametingets og Områdestyrets argument om økt tilgjengelighet redusert betydning for konsesjonsspørsmålet. Selv om det i noen grad allerede er lagt til rette for ferdsel oppover langs Badjananjohka, er det NVEs vurdering at en permanent vei opp til inntaket vil kunne åpne for ytterligere ferdsel inn i området.

Reinbeitedistriktet mener prosjektet vil medføre negative konsekvenser i anleggsperioden, samt fare for usikker is i forbindelse med inntaksmagasinet. NVE vil påpeke at det i all hovedsak er magasiner

med regulering som kan gi fare for usikker is. Det er i dette tilfellet ikke søkt om regulering. NVE mener likevel at man ved etableringen av tiltaket må etterstrebe et inntaksmagasin av minst mulig utstrekning og areal, dalens utforming ved inntaket tatt i betraktning. Søker har på eget initiativ foreslått en løsning med inntak av typen Coanda. Slike inntak har ikke magasin, og er gjerne mindre dominerende i terrenget enn tradisjonelle inntaksløsninger. NVE mener en slik løsning vil kunne bidra til å bevare terreng og vegetasjon i inntaksområdet, og dermed bidra til å redusere konflikten med reindrifta.

NVE mener at veien opp til inntaket må tilbakeføres til en naturlig del av terrenget for å unngå økt ferdsel inn i området. Siden Badjananjohka kraftverk ligger ved en drivlei som fungerer som korridor mellom oppsamlings- og kalvingsområde og rike beiter langs Kåfjorden, vil det være avgjørende ikke å sperre drivleia, noe som ikke er tillatt etter reindriftsloven § 22. Dersom det i tillegg til vilkårene diskutert ovenfor settes krav om at arbeid i anleggsperiode og tilsyn med inntaket skal tilpasses reinens bevegelse inn og ut gjennom dalen, mener NVE allikevel at virkningene for reindrifta vil være akseptable. Dette forutsetter nær dialog mellom tiltakshaver og reinbeitedistriktet.

Melen kraftverk

Tiltaksområdet berører i følge reindriftsforvatningens arealbrukskart sommerbeite 1. I tillegg ligger prosjektområdet rett vest for oppsamlingsområde og kalvingsland, og reinbeitedistriktet opplyser om at simlene slipper ned i planområdet etter kalving. Området er tidlig snøfritt og er et viktig beiteland lokalt. Sametinget mener at omsøkt tiltak representerer et betydelig inngrep med sprenging for å etablere inntak og deler av rørgate i et urørt område nær høyfjellet, og at anleggsfasen vil kunne bli problematisk for reindrifta. Områdestyret mener at anleggsveien vil lette adkomst til fjellet og medføre økt trafikk i området, til tross for at anleggsveien fjernes etter endt byggeperiode. Dette vil igjen kunne hindre reinens bruk av området, og avskjære reinens bruk av andre deler av beiteområdet. Reinbeitedistriktet uttaler at lavtliggende områder derfor trolig vil gå tapt dersom prosjektet realiseres. Søker mener at de negative konsekvensene for reindrifta reduseres ved at anleggsveien fjernes etter endt byggeperiode. De er villige til å gjøre en eventuell trasé utilgjengelig for terrengkjøretøy.

NVE er enig med Sametingets vurdering av at etablering av planlagt inntak representerer et uheldig inngrep i et høyfjellsområde som er viktig for reindrifta, og legger dette noe vekt.

Hanskejohka kraftverk

Tiltaksområdet til Hanskejohka kraftverk ligger relativt nært ved kalvingsland og viktige vårbeiter, men anses av Sametinget og Områdestyret å ville medføre begrensede konsekvenser for reindriften, da tunellinntak, overføring og inntaksbasseng er planlagt mot kanten av plataet. Dette forutsetter at prosjektet bygges som omsøkt uten vei opp til inntaket, at anleggsveien i nedre del fjernes etter endt byggeperiode og gjøres utilgjengelig for terrengkjøretøy, og at det settes vilkår om at anleggsarbeidet skal utføres i perioder når det ikke befinner seg rein i området. Reinbeitedistriktet mener dette tiltaket isolert sett vil ha liten påvirkning på reindrifta, og kan godta en utbygging. Områdestyret og Sametinget legger til at tiltaket bør sees i sammenheng med godkjent 420 kV kraftlinje som skal bygges i området.

NVE er enig i at tiltaket syntes å ville få svært begrensede virkninger for reindrifta, og at prosjektet dermed anses som akseptabelt i forhold til temaet reindrift.

Samlet belastning for reindrift

NVE er av den oppfatning at forholdet til reindrift alene kun vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet i et fåtall av de 11 omsøkte prosjektene. Det vil allikevel være et tema som

sammen med andre vurderinger vil påvirke avgjørelser i enkeltsaker både når det gjelder konsesjonsspørsmålet og krav til avbøtende tiltak.

NVE mener det er viktig at det blir tatt hensyn til reindrift som eksisterende næring i området. NVE har i dialog med reinbeitedistriktet merket seg at distriktet føler seg presset fra både nordøst og sør med ny 420 kV kraftlinje, og stadig frykter for at driv- og trekkleier skal sperres og godt beite skal gå tapt. Reinbeitedistriktet er på grunn av dette avhengig av å ha alternative ruter inn og ut av området, noe som betyr at driv- og trekkleier som ikke har vært i bruk på en stund kan bli aktuelle å benytte i fremtiden. Indre Rotsunddalen, de tidlig snøfrie og lavereliggende områdene i nærheten av kalvingsland og oppsamlingsområde, samt driveleia gjennom Badjananvaggi er områder som reinbeitedistriktet fremholder som særlig viktige. I tillegg er det viktig for reinbeitedistriktet at høyereliggende områder forblir urørte. Det er i følge Reindriftsforvaltningens offisielle arealbrukskart tre driveleier fra oppsamlings- og kalvingsområde og videre ut på reinbeitedistriktets sommerbeiteområder. To av disse driveleiene kan bli påvirket av omsøkte tiltak. Dette gjelder driveleia som går fra fjellet og ned gjennom Badjananvaggi, og driveleia som går gjennom indre Rotsunddalen. Den tredje driveleia går ned mot Reisadalen, og påvirkes ikke av omsøkte tiltak.

NVE mener søknadene Hanskejohka, Nomedal, Trollvikelva, Sogeselva, Nedre Tverrelva og Kristianelva kraftverk er minst konfliktfylte i forbindelse med temaet reindrift, mens Rotsundelva og Iselva kraftverk vil medføre større konflikter. Virkningene for reindriften av å bygge Øvre Tverrelva kraftverk vil isolert sett være akseptable, men store sett i sammenheng med en eventuell utbygging av Rotsundelva og Iselva kraftverk i samme område. Virkningene for reindriften av Melen kraftverk vil være uheldige, slik utbyggingsplanene nå foreligger. NVE mener at Badjananjohka kraftverk i utgangspunktet kan medføre negative virkninger, men at virkningene kan være akseptable dersom det blir satt krav om avbøtende tiltak.

Kraftstasjonene til Rotsundelva og Iselva kraftverk i indre del av Rotsunddalen er planlagt i en drivelei. I følge reindriftsrapporten kan dette få konsekvenser for reinens utnyttelse av et større sommerbeiteområde nedover i dalen og langs Kåfjorden frem til området rett nord for Nordmannvik. I samme område er Hjemtverrelva kraftverk omsøkt på vestsiden av Rotsunddalen, mellom Øvre og Nedre Tverrelva. Diskusjonene her kan brukes når søknad om bygging av Hjemtverrelva kraftverk skal behandles. NVE avslo 3.4.2013 søknad om bygging av Tiemann kraftverk i Nordreisa kommune.

NVE mener at Kristianelva kraftverk ikke vil påvirke reinens bevegelse mellom Rotsunddalen og området nord for Nordmannvik. I tillegg har Vikeelva kraftverk ved Nordmannvik fått konsesjon. De negative virkningene av en eventuell utbygging av Vikeelva kraftverk er redusert ved at inntaket er trukket ned slik at det i mindre grad vil påvirke reindriften.

Badjananvaggi er innfallsport for reinen fra oppsamlings- og kalvingsområde ned til de kystnære og tidlig snøfrie områdene langs Kåfjorden mot Nordmannvik. Den er derfor betraktet som viktig for god utnyttelse av reinbeitedistriktets sommerbeiteområder. I motsetning til Rotsundelva og Iselva kraftverk i indre Rotsunddalen, er selv kraftstasjonsplasseringen til Badjananjohka kraftverk lite problematisk, da den vil befinne seg utenfor drivelei og i nærheten av eksisterende bebyggelse. For å sikre videre bruk av driveleia mener NVE det er avgjørende at de resterende anleggsdelene bygges og driftes i nært samarbeid med reinbeitedistriktet.

Både Melen og Hanskejohka kraftverk er planlagt med inntak på høyfjellet i nærheten av oppsamlings- og kalvingsområde. Inntak og overføring for Hanskejohka kraftverk er planlagt mot kanten av fjellplatået, og anses ikke å ville medføre ulemper for reindriften, mens inntaket til Melen kraftverk vil påvirke et tidlig snøfritt beiteområde brukt av simle med kalv, og anses som uheldig for reindriften.

Planendringer hvor inntak er trukket ned fra høyereliggende områder med høy verdi for reindrifta, gjør at Nomedal, Trollvikelva og Sogeselva kraftverk i mindre grad vil påvirke reindrifta. For Nedre Tverrelva kraftverk har NVE bedt søker utrede alternativ hvor inntaket er trukket ned fra de høyereliggende områdene. I samtlige av disse prosjektene kan NVE stille krav om at midlertidige anleggsveier tilbakeføres til naturlig vegetasjon etter endt byggeperiode.

Flere høringsparter mener at tiltakene bør sees i sammenheng med 420 kV kraftlinja som skal krysse distriktet sør i sommerbeiteområdet, og de samlede konsekvensene av disse inngrepene. Hanskejohka kraftverk er det av de omsøkte prosjektene som vil ligge nærmest ledningstraseen, om lag 3 km. Reindriftsrapporten konkluderer med at Hanskejohka kraftverk vil få små konsekvenser for reindrifta. I tillegg mener NVE at det vil være såpass lang avstand mellom traseen for 420 kV kraftlinja og de planlagte småkraftverkene at virkningene av tiltakene trolig ikke vil forsterke hverandre når det gjelder temaet reindrift. Vi viser for øvrig til NVEs 'bakgrunn for vedtak' for utbygging av 420 kV kraftlinja mellom Balsfjord og Hammerfest, hvor ledningen og virkninger for reindrifta er vurdert isolert, og i sammenheng med småkraftverksplaner.

Biologisk mangfold

Rotsundelva kraftverk

Det er registrert tre verdifulle naturtyper i influensområdet. Den baserike bekkekløfta ved den nedre fossen i planområdet, omlag 300-350 m oppstrøms planlagt kraftstasjon, har en verdifull fossesprutsone med flere sjeldne mosearter og potensial for funn av rødlistede arter. Lokaliteten har fått verdi B – regional verdi. I tillegg har fylkesmannen registrert en fukteng i fossesprutsonen på østsiden av den øvre fossen. Mellom skogsbilveien og Rotsundelva ved Helgeli er det registrert en forekomst av den verdifulle naturtypen gråor-heggeskog. Lokaliteten er blant landets nordligste, og strekker seg fra sjøen og opp langs Rotsundelva frem til området hvor Øvre Tverrelva renner ut i Rotsundelva. Den befinner seg også innenfor influensområdet til Iselva og Nedre Tverrelva kraftverk. Lokaliteten har fått verdien B – regionalt viktig.

Oter bruker deler av Rotsundelva som leveområde om sommeren. Oter er rødlistet i kategorien sårbar. Det forventes ikke at arten vil bli særlig berørt av tiltaket, gitt at fiskebestanden i hele elva opprettholdes og tilgangen på mat forblir uforandret. Fylkesmannen oppgir at det er observert kongeørn og fjellvåk, og at det er gode hekkemuligheter i området.

Biomangfoldrapporten som følger søknaden konkluderer med at områdets verdi for biologisk mangfold er satt til middels verdi, og konsekvens av tiltaket til middels negativt. Fylkesmannen har i tillegg gjort funn av den verdifulle naturtypen fukteng med store forekomster av basekrevende plantearter i en fossesprøytzone på østsiden av den øvre fossen, noe som medfører at verdien på biologisk mangfold i influensområdet er større enn oppgitt av søker.

Den midlertidige adkomstveien til kraftstasjonsområdene til både Rotsundelva og Iselva kraftverk er planlagt i utkanten av lokaliteten med gråor-heggeskog, og biomangfoldrapportene vurderer det slik at lokaliteten vil bli lite påvirket ved en eventuell utbygging. Fylkesmannen uttrykker bekymring for at lokaliteten skal bli berørt, og legger vekt på at den omtales som landets nordligste. Verken bekkekløfta med fossesprøytzone i nedre foss, eller fuktengen i fossesprøytsonen ved den øvre fossen vil bli direkte berørt av de planlagte inngrepene, men indirekte ved at det fraføres vann dersom prosjektet realiseres. En utbygging kan i følge rapporten om biologisk mangfold påvirke det verdifulle mosesamfunnet i fossesprutsonen i nedre foss negativt. Slipp av minstevannføring kan muligens redusere de negative virkningene, men dette vil kreve en svært høy minstevannføring. Rapporten konkluderer med at lokaliteten bør forbli upåvirket.

Fylkesmannen og FNF mener en utbygging vil gi store konsekvenser for naturmangfoldet i området. NVE mener at redusert vannføring gjennom nedre foss kan påvirke det verdifulle mosesamfunnet i fossesprøytsonen negativt. Vi mener det samme er gjeldende for fuktengen i fossesprøytsonen i øvre foss. Vi merker oss også at det er registrert to naturtyper med regional verdi innenfor influensområdet, og at begge, i ulik grad, vil bli påvirket av en eventuell utbygging. NVE mener at virkningene på biologisk mangfold ved en eventuell utbygging vil være store, og ilegger dette stor vekt i vår vurdering.

Iselva kraftverk

Skogsområdene langs elva og fjellvegetasjonen rundt inntaket er trivielle med vanlige vegetasjonstyper. Selve elva med brevann har siltavsetninger som gir grunnlag for en spesialisert moseflora. Her ble det gjort funn av den rødlistede mosearten gultann-nikke (sårbar). Det anses som svært sannsynlig at arten er utbredt langs store deler av elva. Biologen som utførte registreringene mener det er stort potensial for funn av flere spesialiserte arter i siltavsetningene langs elven.

Mellom skogsbilveien og Rotsundelva ved Helgeli er det registrert en forekomst av den verdifulle naturtypen gråor-heggeskog. Lokaliteten er blant landets nordligste, og strekker seg fra sjøen og opp langs Rotsundelva frem til området hvor Øvre Tverrelva renner ut i Rotsundelva. Den befinner seg også innenfor influensområdet til Rotsundelva og Nedre Tverrelva kraftverk. Lokaliteten har fått verdien B – regionalt viktig.

Oter (sårbar) bruker Rotsundelva, som Iselva renner ut i ved planlagt kraftstasjonsplassering, som leveområde om sommeren. Det er ikke fisk i Iselva, og det forventes ikke at arten vil bli berørt av en eventuell utbygging av Iselva kraftverk.

Biomangfoldrapporten som følger søknaden konkluderer med at områdets verdi for biologisk mangfold er noe over middels, og konsekvens middels negativt. Fylkesmannen mener en utbygging vil gi store konsekvenser for naturmangfoldet i området.

Den midlertidige adkomstveien til kraftstasjonsområdene til Rotsundelva og Iselva kraftverk er planlagt i utkanten av lokaliteten med gråor-heggeskog. Vi viser til vurderingen av Rotsundelva kraftverk. Rapport om biologisk mangfold vurderer det slik at flomtoppene kan være tilstrekkelig til å bevare mosesamfunnene langs elven ved en eventuell utbygging. Fylkesmannen stiller spørsmålsteget ved denne vurderingen, og presiserer at det kun er gjort et fåtalls funn av gultann-nikke nasjonalt. NVE er enig i Fylkesmannens vurdering av at det knytter seg usikkerhet til om hvorvidt forekomstene av gultann-nikke vil bli upåvirket av tiltaket, og ut fra en føre-var-tilnærming vil usikkerheten rundt konsekvens for gultann-nikke være et tilleggsmoment til konsesjonsspørsmålet.

Øvre Tverrelva kraftverk

Det er registrert to verdifulle naturtyper i influensområdet. En forekomst av bjørkeskog med høgstauder er registrert i midtre del av planlagt rørtasé. Forekomsten er gitt verdi C – lokal verdi. Mellom kote 200 og 273 er det registrert en bekkekløft med bergvegg og enkelte små rasmarker. Lokaliteten er gitt verdi B – regional verdi. Til tross for at floraen i planområdet beskrives som relativt rik, ble det ikke registrert rødlistede eller krevende plantearter i eller langs berørt elvestrekning.

Biomangfoldrapporten oppgir at flere rødlistede fugle- og pattedyrarter bruker området. Dette gjelder strandsnipe, fiskemåke, storlom, hønsehauk og jaktfalk (nær truet), jerv (sterkt truet), gaupe og oter (sårbar). Fjellvåk hekker med stor sannsynlighet i bekkekløfta.

Biomangfoldrapporten konkluderer med at verdien av biologisk mangfold i influensområdet er middels til stor. Konsekvensen for biologisk mangfold ved å realisere prosjektet er vurdert til middels negativ. Sentralt i vurderingen er tap av inngrepsfrie områder.

Høgstaudeskogen vil bli direkte påvirket ved etablering av rørgata gjennom lokaliteten. Fylkesmannen mener imidlertid at inngrepet i lokaliteten er akseptabelt. NVE er enig med Fylkesmannen, men presiserer at bredden på rørgatetraseen gjennom lokaliteten bør holdes på et absolutt minimum. Redusert vannføring kan påvirke ulike fuktmiljøer langs elven, og bekkekløfta vil følgelig bli indirekte berørt. Det antas også at redusert vannføring kan påvirke oter. Biomangfoldrapporten konkluderer med at minstevannføringen om sommeren av denne grunn bør økes ved en gitt konsesjon. Fylkesmannen anbefaler en minstevannføring på minst 10 prosent av middelvannføringen. NVE vurderer det slik at virkningene på biologisk mangfold av en utbygging av Øvre Tverrelva kan være akseptable dersom det settes krav om tilstrekkelig minstevannføring til å opprettholde livet i og langs elven, spesielt av hensyn til bekkekløfta med regional verdi og tilhørende arter.

Nedre Tverrelva kraftverk

Naturtypen gråor-heggeskog er registrert langs elva og i den sørvendte lia nord for elva. Den er blant landets nordligste, og strekker seg fra sjøen og opp langs Rotsundelva frem til området hvor Øvre Tverrelva renner ut i Rotsundelva. Den befinner seg også innenfor influensområdet til Rotsundelva og Iselva kraftverk. Lokaliteten har fått verdien B – regionalt viktig. Det er middels potensial for funn av rødlistearter i influensområdet, og da særlig i tilknytning til gråor-heggeskogen. Det er sannsynligvis oter i nedre del av elva.

Biomangfoldrapporten som følger søknaden konkluderer med at verdien av biologisk mangfold i influensområdet er middels til stor. Konsekvensen for biologisk mangfold ved å realisere prosjektet er vurdert til middels negativ.

Kraftstasjonen vil komme i direkte konflikt med gråor-heggeskogen i nedre del av tiltaksområdet, og biomangfoldrapporten konkluderer med at det beste for lokaliteten er å la den forbli upåvirket. Kraftverket er imidlertid planlagt i utkanten av lokaliteten ca. 50 m sør for elveløpet. Vannet skal føres tilbake til elva i et nedgravd rør. På denne måten vil lokaliteten kun i liten grad bli direkte påvirket av tiltaket. I tillegg vil gråor-heggeskogen bli indirekte påvirket av redusert vannføring som følge av en utbygging. Det er imidlertid flomtoppene som av biomangfoldrapporten anses som av størst betydning for opprettholdelsen av skogen. Brukere av området er bekymret for at det de hevder at den eldste populasjonen av furutrær i Rotsunddalen, som befinner seg innenfor den nedre delen av området hvor det i følge søknaden skal ryddes skog, skal bli påvirket av tiltaket. NVE kan sette vilkår om at furutrærne i størst mulig grad skal søkes ivaretatt dersom det gis konsesjon.

NVE merker seg at kraftstasjonen kun i liten grad vil berøre gråor-heggeskogen. Vi mener en utbygging med omsøkt slukeevne vil bevare de naturlige flomtoppene i elva i tilstrekkelig grad til å opprettholde gråor-heggeskogen. NVE mener at konsekvensene av tiltaket på biomangfold er begrensede, og har ilagt dette mindre vekt i konsesjonsspørsmålet.

Kristianelva kraftverk

Det er ikke registrert rødlistearter, verdifulle naturtyper eller truet vegetasjon i tiltaksområdet. Tiltaket vil medføre stor reduksjon av vannføring i elven, men dette vurderes kun å ville påvirke vanlige karplanter og moser langs elven. Vegetasjonen langs planlagt rørgatetrasé er triviell, og det forventes at traseen vil revegeteres relativt raskt.

Biologen som utførte kartleggingen av området har vurdert verdien av biologisk mangfold i tiltaksområdet til liten, og konsekvensen av tiltaket til liten negativ konsekvens.

I søknaden er kraftstasjonen omsøkt plassert ca. 10 høydemeter nedenfor der hvor elven deler seg i to løp. Kraftstasjonen ville da ha utløp i det vestlige løpet, noe som i praksis ville medføre tørrlegging av det østlige løpet store deler av året. På anmodning fra NVE har søker utredet en alternativ plassering av kraftstasjonen over elvedelingen på kote 40, slik at den naturlige fordelingen av vann opprettholdes i begge løpene. En slik løsning vil etter NVEs vurdering redusere konsekvensene på biologisk mangfold langs elveløpet i det østre løpet vesentlig. NVE mener at konsekvensene av tiltaket på biomangfold er små og akseptable dersom kraftstasjonen plasseres ovenfor kote 40.

Nomedal kraftverk

Det er registrert tre lokaliteter med verdifulle naturtyper i influensområdet. I den nedre delen av influensområdet renner elva i en bekkekløft gjennom et område med høgstaudeskog med gråor-hegg og kontinuitetspreg. Fylkesmannen vurderer lokaliteten til høy verdi for biologisk mangfold, og biologen som utarbeidet biomangfoldrapporten mener det er potensiale for rødlistede arter tilknyttet lokaliteten. Bekkekløfta er liten, men i følge Fylkesmannen klart definert med godt utviklete mosesamfunn knyttet til fosserøyk og vannføring. I den bratteste delen omtrent 1 kilometer ovenfor opprinnelig kraftstasjonsområde har Fylkesmannen registrert nok et parti med verdifull høgstaudeskog med gråor-hegg og kontinuitetspreg.

Biologen som utførte kartleggingen av området har vurdert verdien av biologisk mangfold i tiltaksområdet til noe under middels, og konsekvensen av tiltaket til middels negativ konsekvens. Sentralt i vurderingen er tap av inngrepsfrie områder. Ytterligere funn av verdifulle naturtyper på NVEs befaringsområde i området, medfører imidlertid at verdien på biologisk mangfold i influensområdet er større enn det som kommer frem av søknaden.

Fylkesmannen ber i sin uttalelse etter sluttbefaringen om at kraftstasjonen flyttes oppstrøms bekkekløfta av hensyn til negative virkninger for den fuktighetskrevede vegetasjonen knyttet til fosserøyk og vannføringen i kløfta. Fylkesmannen mener også at det ved etablering av rørgatetråsen må vises hensyn til lokaliteten med høgstaudeskog rett ovenfor planlagt kraftstasjon. Etter befaringen har søker justert prosjektet og plassert kraftstasjonen på kote 32 slik at naturtypelokalitetene ikke berøres. NVE mener at konsekvensene av tiltaket på biologisk mangfold er små og akseptable når kraftstasjonen er flyttet ovenfor området med bekkekløft og høgstaudeskog.

Sogeselva kraftverk

Det er i biomangfoldrapporten registrert to bekkekløfter innenfor tiltaksområdet. Ingen av disse er vurdert som verdifulle naturtypelokaliteter. Biomangfoldrapporten nevner at elva har relativt mange arter fordi den strekker seg over et stort høydeintervall, men beskriver moseartene som relativt trivielle. Basert på kart som viser befaringsruten har biologen ikke befart det første stykket av Lassiella nedenfor kote 375 og heller ikke det østre navnløse løpet fra Lassiella som går tilbake til Sogeselva.

Fylkesmannen har under befaringen av tiltaksområdet den 22.8.2012 registrert en hittil ukjent bekkekløft med et stort mangfold av moser knyttet til fuktige miljøer og til dels krevende arter. Bekkekløften ligger i Lassiella omtrent på kote 345, mellom hytta øst for elva og den øverste elvedelingen. Denne kan bli indirekte berørt av prosjektet ved at vannføringen i løpet reduseres kraftig og muligens tørrlegges store deler av året. Fylkesmannen mener det er et relativt stort mangfold av moser knyttet til vassdraget som helhet.

Planlagt rørgatetrasé vil hovedsakelig berøre trivielle vegetasjonstyper. Fylkesmannen har imidlertid registrert en lokalitet med den verdifulle naturtypen naturbeitemark, rett ovenfor innmarka i nedre del av rørgatetraseen. Lokaliteten beskrives som meget verdifull, men det er usikkert om det justerte tiltaket, med tunnelinnslag og inngrep i forbindelse med adkomst til utslag og lagring av masser vil unngå å berøre beitemarka. En høringspart nevner at det årlig observeres spor av oter (sårbar) som vinterstid går fra sjøen og opp til fossefoten omtrent på kote 60, og at det er observert hønsehauk (nær truet) i området. Oter indikerer at det kan være noe fisk i elva. Det forventes ikke at oter blir særlig berørt av tiltaket. De permanente virkningene av utbyggingen vurderes å være begrenset for rovfugl, men det kan bli forstyrrelser i anleggsperioden.

Fylkesmannen mener det ikke bør gis konsesjon til bygging av Sogeselva kraftverk på grunn av den samlede belastningen på biologisk mangfold. Gnr. bnr. 13/15 hevder at det er årssikker vannføring i Lassielva. Søker hevder på sin side at Lassielva er tørrlagt store deler av vinteren.

NVE er enig i Fylkesmannens vurdering av at den samlede belastningen på biologisk mangfold vil bli relativt stor. I tillegg er sannsynligheten for tørrlegging av deler av elven stor siden minstevannføringen skal fordeles over 3 elveløp som til sammen er over 4 km lange. NVE har tillagt faren for tørrlegging og konsekvensene for den verdifulle naturtypen bekkekløft stor vekt i vår vurdering av konsesjonsspørsmålet.

Biologen som utførte kartleggingen av området har vurdert verdien av biologisk mangfold i tiltaksområdet til liten til middels, og konsekvensen av tiltaket til middels til liten negativ konsekvens. Ytterligere funn gjort av Fylkesmannen av de verdifulle naturtypene naturbeitemark og en hittil ukjent bekkekløft, medfører imidlertid at verdien på biologisk mangfold i influensområdet øker. Etter at planene for tiltaket er justert vil kun en av de to bekkekløftene som er omtalt i biomangfoldrapporten bli påvirket, men i tillegg kommer bekkekløften omtrent på kote 345, som Fylkesmannen fant.

Det er slik NVE ser det knyttet usikkerhet til flere av konsekvensene av tiltaket bl. a. på grunn av manglende befarig av biolog på fraført elvestrekning. I tillegg har røtraseen blitt betraktelig endret i forhold til de opprinnelige planene som lå til grunn for biomangfoldrapporten og høringspartenes uttalelser. I følge § 9 i nml. om føre-var-prinsippet skal det i tilfeller der det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om virkningene for naturmiljøet tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Muligheten for slipp av en minstevannføring som sikrer tilstrekkelig vannføring i alle 3 elveløpene, samt ivaretar den samfunnsmessige nytten av prosjektet, er svært begrenset. NVE har lagt stor vekt på de negative konsekvensene prosjektet vil få for biologisk mangfold, spesielt med tanke på de verdifulle naturtypene og faren for tørrlegging av elveløpene. I tillegg legger vi vekt på usikkerheten rundt konsekvensene for de delene av influensområdet som ikke er tilstrekkelig kartlagt.

Trollvikelva kraftverk

Det er registrert tre lokaliteter med verdifulle naturtyper i tiltaksområdet, alle med lokal verdi – verdi C. I nedre del er det registrert en bekkekløft hvor elva har gravd seg ned i ustabile løsmasser og dannet en 15-20 m høy elvebredde. Kløfta danner ikke grunnlag for naturtyper med kontinuitet, og Fylkesmannen mener området har liten verdi for biologisk mangfold. Det er registrert en svært liten forekomst av høgstaudebjørkeskog på ca. kote 100 på østsiden av elva. Det er også registrert et lite område med høgstaudebjørkeskog i nærheten av planlagt kraftstasjonsområdet, men lokaliteten har en fattigere artssammensetning enn den øvre. Potensialet for funn av rødlistearter i bekkekløfta og lokalitetene med høgstaudebjørkeskog er ansett som lavt. Det er ingen utpregete fosser eller stryk på berørt elvestrekning.

Rødlisteartene gaupe (sårbar), jerv (sterkt truet), brunbjørn (sterkt truet) og ulv (kritisk truet) trekker gjennom området. I følge artskart er også rødlistearten jaktfalk (nær truet) registrert nært ved influensområdet. Det er observert spor etter kongeørn innenfor tiltaksområdet.

Biomangfoldrapporten konkluderer med at området har middels verdi, og tiltaket liten negativ konsekvens for biologisk mangfold. Vegetasjonen knyttet til bekkekløfta og høgstaudebjørkeskogen er ikke direkte avhengig av vannføring, og forventes i liten grad å bli påvirket ved redusert vannføring i elven. Lokalklimaet i bekkekløfta kan bli noe påvirket, men området vurderes å ha liten verdi for biologisk mangfold. Kraftstasjonen vil medføre noe bortfall av vegetasjon i høgstaudebjørkeskogen i nedre del av tiltaksområdet. Fylkesmannen mener det må vises hensyn ved etablering av anleggsdeler i dette området.

NVE vurderer det slik at tiltakets konsekvenser for biologisk mangfold i driftsfasen vil bli små og akseptable, men at støy og økt aktivitet i området vil medføre midlertidige forstyrrelser for vilt og annet biologisk mangfold.

Badjanaanjohka kraftverk

Elva renner i en sedimentkløft med enkelte bergvegger, gjennom influensområdet. Det vokser gråor oppover langs elven, med en mer utpreget gråorskog på ca. kote 180. Lokaliteten er liten og fragmentert, men lokalt viktig for biologisk mangfold. Det er registrert et område med sørvendt berg og rasmark i nærheten av elvestrengen på vestsiden av elven. I følge søknaden vil tiltaket ikke gi store direkte effekter på lokaliteten. Verken gråorskogen langs elven eller lokaliteten med sørvendt berg og rasmark er betinget av vannføringen i elven, og forventes ikke å bli særlig påvirket av en eventuell redusert vannføring.

Rødlisteartene gaupe (sårbar) og fiskemåke (nær truet) kan streife innom influensområdet. Fjellvåk hekker i bekkekløfta på ca. kote 200. Jaktfalk og kongeørn, begge rødlistet i kategori *nær truet* finnes i området. Tiltaket vil trolig i liten grad berøre artene.

Biomangfoldrapporten som følger søknaden konkluderer med at området har middels verdi, og tiltaket middels negativ konsekvens for biologisk mangfold. En tilleggsutredning nedjusterer denne verdivurderingen noe. I tillegg er tap av inngrepsfrie områder sentralt i denne vurderingen. Selve elva og dalen den renner igjennom er i kommunens arbeid med biologisk mangfold beskrevet som lokalt viktig på grunn av stor variasjon av naturtyper langs elva. Kommunen stiller seg allikevel positive til prosjektet.

NVE er enig med Fylkesmannen, som mener områdets verdi og tiltakets konsekvens for biologisk mangfold tilsier at det må settes vilkår om minstevannføring. Dersom det settes krav om slipp av tilstrekkelig minstevannføring, og at det blir tatt hensyn til nevnte naturtypelokaliteter i anleggsfasen, mener NVE at tiltakets virkninger på biologisk mangfold i området er begrensede og akseptable.

Melen kraftverk

Det er registrert tre lokaliteter med verdifulle naturtyper i influensområdet. Store deler av berørt elvestrekning går igjennom en bekkekløft med verdi B – regional verdi. Kløfta, som strekker seg fra høyfjell til lavland, har flere basekrevende arter og stort artsmangfold av karplanter og kryptogamer. Det ble ikke registrert rødlistearter tilknyttet kløfta. Potensialet for funn av rødlistede mose- og lavararter anses her som middels.

På NVEs befaring av planområdet ble det registrert ytterligere to verdifulle naturtyper. Fra tregrensa og opp til inntaket ble det registrert omlag 100 m med naturtypen kalkrikt område i fjellet, i selve

elveløpet. Ovenfor planlagt kraftstasjonsområde i nedre del av tiltaksområdet ble det registrert en lokalitet med rik kulturmark.

De rødlistede fugle- og pattedyrartene fjellrev (kritisk truet), bjørn og jerv (sterkt truet), gaupe og oter (sårbar), fiskemåke, hønsehauk, jaktfalk og stær (nær truet) opptrer i planområdet. Strandsnipe (nær truet) opptrer muligens. Oter er trolig ikke direkte knyttet til elva, som mangler fisk. De øvrige artene vil kunne påvirkes indirekte av en utbygging gjennom støy og økt aktivitet i forbindelse med anleggsperioden.

Biomangfoldrapporten som følger søknaden konkluderer med at området har middels verdi, og tiltaket middels negativ konsekvens for biologisk mangfold. Ytterligere funn av verdifulle naturtyper på NVEs befaring i området, medfører imidlertid at verdien på biologisk mangfold i influensområdet er større enn det som kommer frem av søknaden.

Rørgatetraseen i nedre del av tiltaksområdet er planlagt slik at den ikke skal berøre lokaliteten med rik kulturmark. Fylkesmannen mener lokaliteten muligens kan spares dersom rørgata flyttes noe nærmere elveløpet i nedre del av traseen. De stiller allikevel spørsmålsteget ved om lokaliteten under alle omstendigheter vil bli direkte berørt.

Det biologiske mangfoldet langs elva vil bli indirekte berørt av prosjektet ved redusert vannføring. Biomangfoldrapporten konkluderer med at slipp av minstevannføring som omsøkt trolig er for lav til at de ulike fuktmiljøene langs elva opprettholdes som naturtyper. Dette vil igjen få ringvirkninger for leveområdene til blant annet lav- og mosefloraen som er tilknyttet kulper og stryk på strekningen. NVE merker seg at dette også omfatter arter tilknyttet de verdifulle naturtyperlokalitetene som er registrert langs elven i øvre og midtre del av planområdet. Fylkesmannen går inn for at ett av de 11 omsøkte prosjektene med mindre bekkekløfter bør avslås for å bevare naturtypen i området. Melen trekkes frem av Fylkesmannen som den kanskje mest interessante. NVE mener at de negative virkningene på biologisk mangfold ved en eventuell utbygging vil være relativt store, og har ilagt dette stor vekt i vår vurdering av konsesjonsspørsmålet.

Hanskejohka kraftverk

Det er registrert fire lokaliteter med verdifulle naturtyper i influensområdet. Det er registrert en lokalitet med den verdifulle naturtypen bekkekløft med bergvegg og fossesprøytsone på berørt elvestrekning. Lokaliteten har fått verdi A – svært viktig, og beskrives som stor, variert og artsrik med rødlisteartene hengepiggefrø og gransildre (nær truet). Potensialet for ytterligere rødlistede karplanter og moser vurderes som stort. Enkelte partier av kløfta har markert fossesprøytpåvirkning. Det er gjort funn av miljøer som er knyttet til et fuktig klima.

I dalbunnen i Kåfjorddalen er det registrert en lokalitet med den verdifulle naturtypen gråor-heggeskog. Lokaliteten har verdi B – viktig. Lokaliteten har et særs rikt fugleliv. Det er ikke funnet spesielt krevende eller sjeldne plantearter. Langs nedre del av Hanskejohka er det registrert ytterligere en lokalitet med gråor-heggeskog (verdi B). Her er det gjort funn av de rødlistede soppartene taigaseigsopp og grånende seigsopp (nær truet). I øvre del av planområdet, rett før elva renner ned i Kåfjorddalen, er det registrert en lokalitet med kalkrikt område i fjellet. Lokaliteten har fått verdi C – lokalt viktig, og er hovedsakelig dominert av trivielle arter. I tillegg har Fylkesmannen registrert interessant vegetasjon på grove løsmasser med flere mer varmekjære lågurter, i området mellom planlagt tunellpåkugg og kraftstasjon. I følge artskart er det også gjort funn av rødlistearten hengepiggefrø (nær truet) langs nedre del av elva. Det finnes jerv (sterkt truet) i området rundt planlagt inntak. Gaupe (sårbar) streifer gjennom området. Det er potensial for klippehekkende rovfugl nær elva.

Biomangfoldrapporten som følger søknaden konkluderer med at området har middels verdi, og tiltaket liten til middels negativ konsekvens for biologisk mangfold. NVE stiller imidlertid spørsmålsteget ved verdivurderingen i denne rapporten, da det befinner seg en bekkekløft med verdi A – høy verdi, innenfor influensområdet.

Fylkesmannen mener at konsekvensene på naturmangfoldet ved etablering av rørgata ikke er godt nok beskrevet i søknaden. De mener også at utredningene som er utført i øvre foss i bekkekløfta ikke tilfredsstiller kravene til utredning etter naturmangfoldloven, og at området må utredes nærmere før konsesjonsspørsmålet kan avgjøres. Uten ytterligere utredninger mener de at prosjektet bør avslås på grunnlag av føre-var-prinsippet.

Lokaliteten med kalkrikt område i fjellet vil bli direkte påvirket ved etablering av inntak og overføringstrasé. Biomangfoldrapporten mener arealbeslaget vil være relativt lavt. NVE påpeker at det vil være nødvendig med en del sprenging innenfor naturtypen. Lokalitetene med gråor-heggeskog i nedre del av influensområdet vil bli direkte berørt gjennom etablering av rørgate og kraftstasjon. Lokalitetene er vurdert som *viktige*, og det er funnet to rødlistede sopparter i planlagt rørgatetrasé. Vi legger dette til vår samlede vurdering.

Bekkekløfta med bergvegg og fossesprøytsone vil bli indirekte påvirket av en utbygging ved redusert vannføring gjennom kløfta. NVE legger vekt på at det er registrert miljøer som er knyttet til fuktig klima i kløfta, og at biomangfoldrapporten konkluderer med at redusert vannføring vil være klart negativt for disse artene. Det er av stor betydning for konsesjonsspørsmålet at bekkekløfta er vurdert som *svært viktig*, at det er gjort funn av rødlistede arter, og at potensialet for funn av ytterligere rødlistede mose og karplanter anses som stort.

NVE er av den oppfatning at det foreligger tilstrekkelig informasjon om de biologiske verdiene i influensområdet til at det kan fattes vedtak i saken, men at usikkerheten rundt de biologiske verdiene i den øvre delen av kløfta tilsier at føre-var-prinsippet også kommer til anvendelse.

Forholdet til Naturmangfoldloven

De berørte områdene er vurdert i rapport om biologisk mangfold som følger søknadene. I tillegg har NVE befart området og foretatt søk i naturdatabase og artskart 17.4.2013.

I henhold til naturmangfoldloven § 10 skal konsekvensene for et økosystem vurderes ut i fra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli påvirket av. Dette innebærer at andre tiltak og påvirkninger på økosystemet må vurderes, slik at den samlede belastningen kan identifiseres, jf. også formuleringen i lovens § 8 om effekten av påvirkninger. I vurderingen av samlet belastning skal det både tas hensyn til allerede eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep.

Totalt for de 11 omsøkte prosjektene i Nordreisa og Kåfjord, er det funnet 19 verdifulle naturtyper i forbindelse med naturtyperegistreringene. NVE viser til OEDs retningslinjer for små vannkraftverk (2007) hvor det fremgår at inngrep som kommer i konflikt med biologisk mangfold av stor og middels verdi må påregne pålegg om avbøtende tiltak som reduserer konflikten. Det står også at tiltak som kommer i konflikt med naturtyper Norge har et internasjonalt ansvar for ikke kan påregne konsesjon. Bekkekløfter er ifølge de samme retningslinjene en naturtype Norge har et internasjonalt ansvar for.

Naturtypen bekkekløft er registret i 7 av prosjektene, og er den enkeltstående typen som går igjen flest ganger. Kløfta i Hanskejohka er gitt verdi A (svært viktig), mens tre kløfter har fått verdi B (viktige). En lokalitet er vurdert til verdi C (lokalt viktig), mens de resterende har blitt påpekt av Fylkesmannen på et senere tidspunkt, og har ikke blitt klassifisert i henhold til DN-håndbok 13. Bekkekløfter og fossesprøytsoner vil kunne bli indirekte berørt dersom vann fraføres elva. Dette gjelder både

Hanskejohka og Rotsundelva kraftverk, med henholdsvis A og B-verdi. Fylkesmannen går inn for at minst ett av de omsøkte prosjektene med mindre bekkekløfter bør avslås for å bevare naturtypen i området. Melen (verdi B – viktig) trekkes frem som den kanskje mest interessante.

Naturtypen gråor-heggeskog er registrert innenfor influensområdet til 5 av prosjektene. Alle lokalitetene er gitt verdi B. Tre av prosjektene vil berøre den samme lokaliteten. Dette gjelder prosjektene i Rotsunddalen, som vil berøre en lokalitet som beskrives som blant landets nordligste, og som strekker seg fra sjøen og opp langs Rotsundelva frem til området hvor Øvre Tverrelva renner ut i Rotsundelva. Lokaliteten er imidlertid fragmentert, blant annet av hovedvei og kraftlinje innover Rotsunddalen, og vil kun bli marginalt berørt av de omsøkte prosjektene.

Det er registrert få rødlistede plantearter innenfor de omsøkte influensområdene. Hanskejohka og Iselva kraftverk er unntakene. Rødlistearter vil i begge prosjekter bli indirekte berørt gjennom fraføring av vann. Rødlistede sopparter i gråorskogen i nedre del av Hanskejohkas kraftverk sitt influensområde vil kunne bli direkte berørt. Det er registrert oter innenfor planområdet til flere av prosjektene i Rotsunddalen og Kåfjorddalen, men det antas at arten ikke vil bli nevneverdig påvirket av tiltakene. Andre rødlistede pattedyr kan streife gjennom influensområdene, men forventes heller ikke å bli nevneverdig påvirket utover midlertidig støy og økt trafikk i anleggsperioden.

Fossekall vil trolig bli indirekte berørt gjennom redusert vannføring i flere av de omsøkte elvene. Arten er avhengig av rennende vann, og står på Bern liste II. Fylkesmannen kan sette vilkår om kunstige hekkeplasser dersom det er behov, i medhold av standardvilkår om naturforvaltning.

Dersom alle de omsøkte prosjektene skulle få konsesjon så mener NVE at dette vil kunne få betydning for bekkekløftmiljøene i Nordreisa og Kåfjord, da dette er et miljø som er registrert i 7 av 11 prosjekter. Samlet mener NVE at man ikke kan se bort ifra at livsmiljøet vil kunne bli forringet i området ved en full utbygging.

De andre naturtypene og artene som er registrert i influensområdene blir ikke berørt i en slik grad at dette vil ha noen betydning for den samlede belastningen for den enkelte art eller naturtype. NVE er av den oppfatning at forholdet til biologisk mangfold alene kun vil være av helt vesentlig betydning for konsesjonsspørsmålet i et fåtall av de 11 omsøkte prosjektene. For disse vil en eventuell konsesjon være i strid med nml. §§ 4 og 5 om forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer, og arter. For de øvrige prosjektene vil biologisk mangfold allikevel være et tema som sammen med andre vurderinger vil påvirke avgjørelser i enkeltsaker både når det gjelder konsesjonsspørsmålet og krav til avbøtende tiltak.

NVE har vært i kontakt med Direktoratet for naturforvaltning ang. mulig konflikt mellom omsøkte kraftverk i Nordreisa og Kåfjord og hekkeplass for rovfugl. Det ble det konstatert at ingen av de omsøkte kraftverkene i Nordreisa og Kåfjord kommer i konflikt med kjente reirlokalteter.

Jf. nml. § 11 skal tiltakshaver dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket forårsaker, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

Bestemmelsen i § 12 gjelder valg av driftsmetoder, teknikk eller lokalisering "for å unngå eller begrense skader" på naturmangfoldet.

Ved ev. konsesjoner til ett eller flere av de 11 omsøkte kraftverkene i Nordreisa og Kåfjord vil NVE gi et sett vilkår som etter vår mening ivaretar prinsippet i § 11. Vi vil også følge opp og føre tilsyn for å sikre at bygging og drift skjer på en miljømessig forsvarlig måte.

Etter NVEs syn har det i de omtalte 11 sakene vært viktig å finne frem til driftsmetoder og tekniske løsninger som er til det beste for naturmangfoldet. NVE etterspurte nye løsninger for flere av de

omsøkte prosjektene i etterkant av høringsrunden og NVEs egen sluttbefaring. Det har fremkommet nye løsninger for flere av prosjektene bl.a. i form av tunnel, flytting av kraftstasjon og inntak. Disse løsningene er tatt inn i sluttbehandlingen av de omsøkte kraftverkene og fremkommer i beskrivelsen av det enkelte kraftverk. § 12 vil også ivaretas gjennom NVEs godkjenning av detaljplan og oppfølging av anlegget i en byggeperiode, dersom det gis konsesjon.

Fisk

Rotsundelva kraftverk

I Rotsundelva fanges det både laks, ørret og sjørøye. Rotsundelva kraftverk vil berøre anadrom strekning mellom avløpet til kraftstasjonen på kote 120 og opp til vandringshinderet på kote 132, en strekning på om lag 370 m. Fiskeundersøkelsen konkluderer med at det påvirkede elvearealet har ganske liten betydning som produksjonsområde for laksefisk, men at det bør slippes minstevannføring for å sikre ungfisken i elva og oppvandringsmulighetene for voksen fisk til kulpen under fossen dersom det gis konsesjon. Dette er vesentlig i en elv som ellers har få kulper. Nordreisa kommune uttaler at det går opp anadrom fisk opp i Rotsundelva og noe i sideelvene, men mener likevel at tiltaket vil ha små konsekvenser siden alle anlegg er pålagt minstevannføring.

Rotsundelv sportsfiskeforening opplyser om at den 600 m lange gytesonen for anadrome laksefisk nedenfor vandringshinderet er fredet for fiske. Den sene oppvandringstiden gjør av vannføringen i elven allerede er lav. Ytterligere reduksjon i vannføring i denne perioden vil kunne få negative konsekvenser for fiskebestanden. Ved ev. stopp i kraftverket kan endring i vannføring skade fisk og fiskeinteresser.

Langs Rotsundelva er det stor friluftaktivitet med flere populære fiskeplasser. NVE vurderer at tiltaket kan få store negative konsekvenser for fiskebestanden som ved en ev. konsesjon må avbøtes med slipp av minstevannføring og omløpsventil. NVE har tillagt konsekvenser for fisk stor vekt i forhold til konsesjonsspørsmålet.

Iselva kraftverk

Fiskeundersøkelsen i Iselva konkluderer med at elva er uegnet for fisk da den er stri og full av breslam. Selve bygging av Iselva kraftverk med riggområde på den andre siden av Rotsundelva krever kryssing av Rotsundelva som er planlagt i elven uten bro og vil kunne påvirke fiskebestanden negativt i anleggsfasen. NVE vurderer at en løsning med elvekryssing kan få negative konsekvenser for fiskebestanden i Rotsundelva. Søker har presentert tilkomstalternativer som ikke vil kreve kryssing av Rotsundelva. NVE har av den grunn ikke ilagt konsekvenser for fisk særlig vekt.

Øvre Tverrelva kraftverk

I Øvre Tverrelva ble det funnet noen få ungfisk av ørret og røye, men kraftstasjonen er i følge fiskerapporten fornuftig plassert i forhold til mulighetene for fiskeproduksjon. NVE anser virkningene av en eventuell utbygging på strekningen til å være små og akseptable.

Nedre Tverrelva kraftverk

Nedre Tverrelva er i følge fiskeundersøkelsen mye viktigere enn Øvre Tverrelva og Iselva når det gjelder fiskeproduksjon. Elva har høye tettheter av laks og røye og ørreten gyter her. Det er ikke oppgitt noe eksakt vandringshinder, men i følge fiskerapporten er det svært små areal ovenfor omsøkt avløp på kote 55 som egner seg til fiskeproduksjon på grunn av fall over 3 %. Ved en ev. konsesjon vil fiskeinteressene nedstrøms tilsi at det er behov for å sette inn en omløpsventil. NVE mener at

virkningene på fisk er akseptable dersom det settes vilkår om omløpsventil og slipp av minstevannføring i kraftverket.

Badjananjohka kraftverk

Badjananjohka er ifølge søknaden ikke fiskeførende, men på bakgrunn av høringsuttalelser hvor det ble hevdet at det finnes fisk i Badjananjohka, krevde NVE at det ble foretatt en fiskeundersøkelse av elva. Den fastslo at vandringshinderet ligger på kote 56, om lag 240 m oppstrøms nederste alternativet for kraftstasjonsplassering på kote 28. Fiskeundersøkelsen konkluderer med at Badjananjohka har lav økologisk verdi for anadrom laksefisk og at det ikke finnes aktuelle gyteområder eller gode oppvektsområder på den strekningen som blir berørt av en eventuell utbygging.

Trollvikelva og Melen kraftverk

I Trollvikelva kan det forekomme sjørøye og sjørret opp til vandringshinderet ved broa. Ved høye vannføringer kan de trolig komme noe lenger opp i elva. Elva er imidlertid for bratt og uten egnede kulper og bunnsstrat for gyting. Det konkluderes med at elva har et svært lavt potensial for anadrom fisk. Dette gjelder også Melen, hvor sjørøye i enkelte perioder med stor vannføring kan gå et stykke opp i elva for å gyte, men elva er tidvis naturlig tørrlagt i nedre del. NVE mener at det er små fiskeinteresser knyttet til disse to prosjektområdene, og vi har ikke tillagt forholdet vekt. For de øvrige 4 kraftverkene er det ikke kjente fiskeinteresser.

NVE har tillagt tiltakets konsekvenser for fisk stor vekt i forhold til konsesjonsspørsmålet for Rotsundelva kraftverk. I de øvrige elvene vurderes konfliktnivået i forhold til fisk som lavt og NVE har derfor ikke tillagt dette særlig vekt i vår vurdering.

Landskap

Utbygging av småkraftverk kan føre til bortfall av viktige og særpregede landskapselementer som for eksempel fosser og stryk. Også tekniske inngrep som veibygging og etablering av rørgate kan gi synlige spor i landskapet av mer eller mindre varig karakter.

Ved å behandle søknader innenfor et geografisk område samlet, kan en lettere vurdere om prosjektene vil ha en virkning for området som helhet utover de virkningene som er knyttet til det enkelte vassdrag.

Det er særlig Fylkesmannen i Troms og FNF Troms som har gitt landskapsmessige forhold stor oppmerksomhet i sine uttalelser. Det foreligger ingen innsigelser fra Fylkesmannen for dette temaet, men for flere prosjekter er det uttalt at søknadene bør avslås, og at en tillatelse vil bli vurdert påklagd. FNF Troms mener at 9 av prosjektene bør avslås, mens de siste to er mindre konfliktfylte. Det foreligger også flere uttalelser som gjelder landskap, særlig når det gjelder prosjektene i Rotsunddalen, og hovedinnholdet i disse framgår av omtalen av det enkelte prosjekt.

Fylkeskommunen mener det ikke er gjort tilfredsstillende utredning av hvilke landskapsmessige konsekvenser prosjektene vil ha, og at landskap, kulturminner og kulturmiljø, friluftsliv og reiseliv burde ha vært gjort til gjenstand for en samlet vurdering på samme måte som reindrift. Med unntak av søknaden om Hanskejohka kraftverk har fylkeskommunen med denne begrunnelsen ikke tatt stilling til søknadene. Fylkesmannen hevder at utredningsplikten for landskap ikke er oppfylt for de fleste prosjektene, men i motsetning til fylkeskommunen er det foretatt konkrete vurderinger av søknadene i uttalelsene.

NVE registrerer at noen av høringspartene mener at flere av søknadene ikke holder en tilfredsstillende kvalitet når det gjelder omtalen av landskapsverdier og mulige konsekvenser av prosjektene for dette

tema. Etter vårt syn er søknadene innefor den mal som gjelder ved utarbeidelse av søknader og NVE forventer at høringspartene i tillegg, og på selvstendig grunnlag, også skal kunne gi vurderinger av landskapsvirkninger. Vi har ikke vurdert det slik at det er aktuelt med en egen rapport for landskapsvirkninger, da tiltakene er planlagt i flere adskilte landskapsrom. Imidlertid utgjør søknadene bare en del av NVEs beslutningsgrunnlag. De innkomne høringsuttalelsene og befaringene har gitt NVE et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag. Det vises til de konkrete vurderingene av det enkelte prosjekt, og den avsluttende vurderingen av samlet belastning for dette tema.

Rotsundelva, Iselva og Øvre Tverrelva kraftverk

Øvre Tverrelva, Iselva og Rotsundelva kraftverk har en beliggenhet i Rotsunddalen som tilsier en samlet vurdering av de landskapsmessige konsekvensene.

Fylkesmannen peker på at indre del av Rotsunddalen har store landskapsverdier, og at verdivurderingene i søknadene er mangelfulle. Landskapet er å betrakte som urørt og sårbart, og har store verdier for friluftsliv. Fylkesmannen tilrår at søknadene avslås.

I sin tilleggsuttalelse er det vist til at inntaket til Iselva kraftverk er planlagt i et område med flere markerte morener, og at det styrker vurderingen av at landskapet bør beholdes urørt.

Fylkesmannen viser ellers i sin tilleggsuttalelse til at INON beregningen er feil for Øvre Tverrelva kraftverk sin del, og at reduksjonen av villmarkspregede arealer ikke har det omfang som oppgitt i søknaden. For Øvre Tverrelva kraftverk er det også uttrykt bekymring for at store deler av rørtraseen vil gå i skrått terreng, og at dette vil gi store utfordringer i anleggsperioden. Det kan også bli en utfordring å tilbakeføre terrenget tilfredsstillende.

Også FNF Troms peker på at en utbygging av elvene i indre Rotsunddalen vil forringe landskapet i et stort, uberørt område, og fraråder at konsesjon blir gitt. Søker mener at området ikke bærer preg å være urørt, og uttaler at det er synlige hogstfelt, skogsbilveier, hytter og andre inngrep i området. I tillegg foreslår søker tunnel eller boring som alternativ i øverste del av vannveien for Rotsundelva kraftverk.

Nordreisa kommune er positiv til en utbygging av alle 5 prosjektene i kommunen, og det framgår av saksframlegget at den landskapsmessige betydningen vurderes som liten etter avsluttet anleggsperiode, kun begrenset til demning og kraftstasjon som synlige landskapselementer.

De øvrige høringsuttalelsene fra lokalt hold peker i varierende grad på at prosjektene vil berøre urørt natur. Flere av uttalelsene framhever de to fossene i Rotsundelva som spesielt viktige landskapselement, da de er et imponerende skue og ligger lett tilgjengelig/synlig fra populære stier. Den nedre fossen har et fall på omtrent 20 m og faller ned i "fosserommet". Også Iselva pekes ut som et synlig landskapselement som bør bevares urørt. Rotsund og omegn grendelag tar ikke stilling til konsesjonsspørsmålet, mens de øvrige uttalelsene går imot at det skal gis konsesjon.

NVE mener at de tre prosjektene som ligger i indre Rotsunddalen berører et større område som i stor grad er urørt av inngrep, og at landskapsverdiene er store. Prosjektene fører samlet til at bortfallet av villmarkspregede områder blir stort.

Selv med en mindre INON-reduksjon enn hva som framgår av søknaden, er Øvre Tverrelva etter NVEs vurdering fortsatt en del av et større område som både oppleves som urørt og har store landskapsverdier. OEDs retningslinjer sier følgende om forholdet mellom INON og begrepet urørthet:

"... Opplevelsen av urørthet er et kvalitetskriterium selv om INON-kriteriene ikke er tilfredsstillt. Dette innebærer at et inngrepsfritt område kan oppleves som urørt selv etter et

inngrep. For eksempel vil man kunne ha inngrep i bunnen av en trang dal som reduserer INON, selv om dette ikke oppleves på toppen av fjellplatået som omkranser dalen eller i nabodalen. På den andre siden kan nye inngrep i et område som oppleves som urørt, men ikke er definert som INON-område, kunne oppleves som negative.”

Med dette utgangspunktet er NVE av den formening at også Øvre Tverrelva må betraktes som en del av det større, urørte området i indre del av Rotsunddalen som har store landskapskvaliteter. FNF Troms beskriver det som ”... et særegent og storslått landskap som føles veldig bortgjemt til tross for at det er relativt tilgjengelig.”

I OEDs retningslinjer for små vannkraftverk framgår det at det ved ”planlegging av småkraftutbygging i områder med stor landskapsverdi skal det utvises særlig varsomhet med sikte på å bevare landskapskvalitetene og helheten i landskapet.” Det er NVEs vurdering at dette forholdet i stor grad er relevant i vurderingen av søknadene fra indre del av Rotsunddalen, og dette viser at prosjektene er svært konfliktfylte.

NVE mener at Rotsundelva med sine markante fossefall har svært stor verdi for opplevelsen av landskapet. Iselva går i flere mindre fosser og stryk og er slik NVE ser det også viktig i landskapet, om enn ikke i like stor grad som Rotsundelva.

De tre prosjektene reduserer landskapsverdier i ulik grad, men det er NVEs oppfatning at en her bør legge vekt på helheten i landskapet, og at alle tre prosjektene i den forbindelse må vurderes likt, selv om prosjektene vurdert hver for seg kan ha noe ulik landskapsmessig konsekvens.

Nedre Tverrelva kraftverk

Fylkesmannen har ingen merknader når det gjelder landskap utover at det er for dårlig utredet. FNF Troms mener at en utbygging vil være negativt for landskapet, at det er viktige friluftsinnteresser i området, og at en utbygging vil redusere INON-områder.

Nordreisa kommune er positiv til en utbygging av alle 5 prosjektene i kommunen, og det framgår av saksframlegget at den landskapsmessige betydningen vurderes som liten etter avsluttet anleggsperiode, kun begrenset til demning og kraftstasjon som synlige landskapselementer. De øvrige høringsuttalelsene fra lokalt hold peker på at prosjektet vil berøre urørt natur og landskap med høyfjellsvegetasjon, og disse høringspartene er i hovedsak imot at det skal bli gitt konsesjon.

Den største landskapsmessige utfordringen er etter NVEs vurdering knyttet til plassering av inntak, og rørgatetraseens øvre del. Anleggsdelene er planlagt på sørsiden av elva, hvor tregrensa går på ca. kote 340. Det er opprinnelig søkt om inntak på kote 480, men det er også utredet alternative plasseringer på kote 400 og 340 hvor terrenginngrep i rørgatetraseen blir mindre i omfang og synlighet. Søker mener imidlertid at inntak på kote 340 og 400 vil medføre at damkonstruksjonen blir større.

NVE mener at en rørgate med inntak som omsøkt på kote 480 vil berøre en betydelig strekning eksponert høyfjell med sårbar høyfjellsvegetasjon. Strekningen kan reduseres med om lag 500 m ved at inntaket trekkes ned til kote 400, og rørgata legges ned mot bjørkeskogen som strekker seg opp langs elven. Her er vegetasjonen mindre sårbar og det finnes arter som vil bidra til at rørgata revegeteres raskere. Det skal ikke etableres permanent anleggsvei i forbindelse med en ev. utbygging, men en midlertidig vei i rørgatetraseen, som skal tilbakeføres etter utbygging.

Det er pekt på at rørgatetraseen vil bli mindre eksponert med en plassering på andre siden av elva. NVE er av den oppfatning at dette samlet sett vil ha større konsekvens pga. en verdifull naturtype som da ville bli berørt. Det vises her til vurderingen av biologisk mangfold.

NVE mener at Nedre Tverrelva kraftverk vil kunne være akseptabel i forhold til virkninger på landskapet med alternativ inntaksplassering og en justering av rørgatetraseen ned mot bjørkeskogen som strekker seg opp langs elva. Både inntak på kote 340 og kote 400 vil kunne aksepteres.

Kristianelva kraftverk

Kristianelvas beliggenhet er noe isolert sammenlignet med de øvrige omsøkte prosjektene i Nordreisa og Kåfjord. Elva har utløp i Lyngenfjorden der Rotsundet møter Lyngenfjorden, og er et synlig element i dette landskapsrommet sammen med naboelva Midtelva.

Fylkesmannen viser til at Kristianelva går i stryk på hele utbyggingsstrekningen med innslag av synlige fosser. FNF Troms peker på at elva har et godt synlig løp, og at en utbygging vil dominere i det store landskapsbildet i ytre del av Lyngenfjorden. Dette er etter FNF Troms syn likevel et av de minst konfliktfylte prosjektene i Nordreisa, men mener samtidig at de landskapsmessige virkningene er dårlig utredet.

Det er NVEs vurdering at en ev. utbygging av Kristianelva vil ha en viss landskapsmessig betydning. Tiltaket vil redusere vannføringen i fosser og stryk som er godt synlige på utbyggingsstrekningen. Rørgatetraseen på østsiden av elva vil også være synlig i fjordlandskapet, både der denne skal ligge i dagen i øvre del over en strekning på 70 m, og på den strekningen den skal graves ned. Rørgata vil bli mindre synlig over tid, særlig om øvre del med rør i dagen kamufleres. De landskapsmessige konsekvensene av rørgaten på vestsiden av elva anses som uakseptable da øvre delen av rørgaten vil ligge i en skråbratt rasmark med store skjæringer og behov for å stabilisere løsmassene. NVE mener det østlige alternativet for rørgaten vil få minst konsekvenser for landskapet.

Kristianelvas løp er relativt smalt nedover fjellsiden. Dette medfører at slipp av tilstrekkelig minstevannføring vil kunne opprettholde noe av landskapsverdien til elva dersom det gis konsesjon. Sammen med naboelva øst for Kristianelva vil noe av det landskapsmessige uttrykket som elvene i Rotsundet gir bli bevart. NVE mener derfor at en utbygging av Kristianelva kraftverk er akseptabelt i forhold til landskapsverdiene, dersom det pålegges en minstevannføring som bidrar til at elvas verdi som synlig landskapselement opprettholdes til en viss grad. Gjennom ev. detaljplanlegging og gjennomføring av utbyggingen, må det legges vekt på å begrense de landskapsmessige virkningene av rørgata.

Nomedal kraftverk

Fylkesmannen viser til at Nomedalselva i nedre del består av småfosser i en liten bekkekløft. Pga. både biologisk og landskapsmessig verdi anbefales det sterkt å flytte kraftstasjonen ovenfor denne strekningen. Søker har presentert et utbyggingsalternativ for denne løsningen hvor inntaket i tillegg er flyttet ned fra kote 363 til 336. FNF Troms peker først og fremst på friluftsinteresser og INON, og ikke på landskapsverdier direkte.

Både søker og høringspartene gir uttrykk for at Nomedalselva er lite synlig på berørt strekning og har begrenset betydning som landskapselement. Med et prosjekt som er justert pga. de konfliktene som er avdekket gjennom høringen og befaring, er det NVEs vurdering at Nomedal kraftverk vil ha akseptable landskapsmessige konsekvenser ved en ev. konsesjon.

Sogeselva kraftverk

Både Fylkesmannen og FNF Troms viser til at fossene i Sogeselva har viktig betydning som landskapselement. Etter befaringen har søker sendt inn en justert søknad med inntak på kote 470.

Opprinnelig var inntaket planlagt på kote 560. Den øvre fossen vil etter de reviderte planer ikke få endret vannføring.

Den nederste fossen, mellom kote 60 og 110, er godt synlig fra E6 og fra andre siden av Kåfjorden. Fylkesmannen peker også på at det er tilrettelagt adkomst til fossen, som i hovedsak har betydning som nærturområde.

De justerte planene innebærer en annen rørgatetrasé, og denne er ikke beskrevet eller undersøkt nærmere. NVE legger imidlertid til grunn at også den justerte traseen vil gå gjennom et relativt krevende terreng med fjellrygger uten særlig løsmasseoverdekning. Dette vil innebære at rørgrøfta stedvis forutsetter sprenging. Terrenginngrepene vil dermed bli permanente, da tilbakeføring og revegetering ikke vil avbøte de negative virkningene for landskapet.

Under befaringen ble det klart at elva renner gjennom en bekkekløft som ligger nedenfor den øverste elvedelingen og som bl.a. har landskapsmessig betydning.

Ved en ev. konsesjon vil det være viktig, bl.a. av hensyn til opplevelsen av vassdraget at alle løpene av elva beholder en viss vannføring gjennom året og særlig på sommeren. I tillegg kommer hensynet til den nedre fossen som er synlig fra E6. Dette innebærer at kravet til slipp av minstevannføring må settes høyt nok til at fossen beholder noe av sin karakter som et tydelig landskapselement. Vi konstaterer at Sogeselva gir et lite bidrag i ny produksjon og at kostnaden ved en ev. utbygging er relativt høye. NVE mener at de totale landskapsmessige virkningene har betydning for konsesjonsspørsmålet.

Trollvikelva kraftverk

Fylkesmannen peker på at Trollvikelva er lite synlig i landskapet uten særpregede fosser eller stryk. Imidlertid er det på øvre del av utbyggingsstrekningen partier med bratte løsmasseavsetninger, hvor inngrep vil kunne bli svært synlig. På bakgrunn av krav fra NVE har søker lagt fram et alternativ med inntak nedenfor løsmasseavsetningen på kote 410. Fylkesmannens merknad er dermed imøtekommet av søker.

FNF Troms omtaler ikke spesielle landskapsverdier i Trollvikdalen, men viser til at dalføret er mye brukt til friluftsliv, i første rekke av lokalbefolkningen. FNF Troms henstiller på dette grunnlag til at konsesjon ikke blir gitt.

NVE mener at redusert vannføring i elva vil være stedvis synlig fra turstien langs elva, men slipp av minstevannføring vil avbøte noe av den reduserte landskapsopplevelsen. NVE mener at utbygging av Trollvikelva etter justert søknad vil være akseptabel hva gjelder landskapsmessige forhold, og at vurderingen etter dette tema ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Badjananjohka kraftverk

Badjananjohka danner ikke store fall eller stryk på utbyggingsstrekningen. Fylkesmannen har ingen vesentlige merknader for tema landskap, mens FNF Troms legger vekt på at området utgjør et nærfriluftsområde for Birtavarre, og at fraføring av vann og de planlagte fysiske inngrepene vil redusere de landskapsmessige verdiene som danner grunnlag for friluftinteressene. Begge de nevnte høringspartene legger vekt på at dersom det gis konsesjon, må det stilles krav om tilstrekkelig minstevannføring.

Det er i søknaden ikke lagt opp til slipp av minstevannføring, men søker har skissert mulige produksjonsmessige og økonomiske konsekvenser av to ulike vannslipp. NVE mener at det er viktig at

et småkraftverk som er lokalisert nært et tettsted som Birtavarre, beholder en del av vannføringen av hensyn til landskapet og friluftsliv.

Det foreligger i alt fire ulike alternativer for plassering av kraftstasjonen. NVE er enig med søker i at kraftstasjonsplassering på kote 58 eller 70 (2 alternative løsninger presentert) vil innebære vesentlig større inngrep i terrenget enn alternativet på kote 28, og at sistnevnte plasseringen landskapsmessig er langt den beste løsningen.

NVE mener at en utbygging av Badjananjohka kraftverk vil ha akseptable landskapsmessige virkninger som ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet, forutsatt avbøtende tiltak som reduserer de mest uheldige konsekvenser ved en ev. utbygging for dette tema. Dette vil bl.a. være slipp av minstevannføring. Det vil også være en forutsetning at kraftstasjonen blir plassert med avløp på kote 28, da terrenginngrepene vurderes å være for omfattende for de alternative løsningene.

Melen kraftverk

Fylkesmannen viser til at rørgata vil bli meget synlig fra dalen, og at det vil være vanskelig å tilbakeføre terrenget etter en ev. utbygging. Det pekes også på at elva følger en markant bekkekløft som har en stor landskapsverdi. FNF Troms viser også til at det blir store, synlige inngrep. Tor Oldervoll m.fl. peker på at av alle prosjektene i indre Kåfjord, vil denne være den mest synlige, både i bygda og fra E6.

NVE er av den oppfatning at høringspartene peker på vesentlige forhold. Inngrepene i forbindelse med en ev. utbygging vil ha en bred innsynsvinkel og rørgatetraseen særlig over tregrensa vil være godt synlig, og over lang tid. NVE er av den oppfatningen at landskapsvirkningene av terrenginngrepene og bekkekløftas verdi for landskap er vesentlige og av betydning for konsesjonsspørsmålet.

Hanskejohka kraftverk

Kraftverket vil redusere vannføringen i Hanskejohka. Ifølge søknaden skal bekken fra Hanskegurra overføres til inntaket i et nedgravd rør. Sprenging må påregnes på deler av strekningen. Det er utredet et alternativ uten overføring. Kåfjord kommune uttaler at en utbygging vil forsterke negative virkninger på Kåfjordelva, som er tidligere utbygd, med mindre vannføring. Fylkesmannen, fylkeskommunen og FNF Troms mener at elva har stor inntrykksstyrke, deriblant to meget synlige fosser og bekkekløft, og at søker har undervurdert både Hanskejohkas landskapsmessige betydning og tiltakets konsekvens. FNF Troms peker også på at tiltakets øvrige inngrep vil være negativt for landskapet. Fylkesmannen uttaler at en utbygging vil ha stor negativ konsekvens for landskapet og at søknaden bør avslås. Troms fylkeskommune mener også at søknaden bør avslås, og at kravet til minstevannføring må være høyt dersom det likevel blir gitt konsesjon.

NVE ser at fossene i kløfta har god inntrykksstyrke i en begrenset sektor i Kåfjorddalen. NVE registrerer at høringspartene som har synspunkter på landskapsforhold, er samstemte.

Området for inntak og overføring er planlagt på høyfjellsplatået overfor Kåfjorddalen. NVE legger til grunn at særlig overføringen fra Hanskegurra vil føre til markerte terrenginngrep som vil være godt synlig i lang tid. I henhold til OEDs retningslinjer for små vannkraftverk skal inngrep unngås i vassdrag som er del av sårbare høyfjellsområder dersom muligheten for avbøtende tiltak er begrensede. Etter NVEs vurdering vil dette kunne gjøres gjeldende for inntaksområdet, og i særlig grad for overføringen.

Minstevannføringen må settes høyt for å opprettholde noe av landskapsopplevelsen av fossene. Ellers er mye av elva i dalbunnen tidvis naturlig tørrlagt slik at minstevannføringen vil bety lite for landskapet her.

NVE mener at de landskapsmessige konsekvensene ved en ev. utbygging av Hanskejohka kraftverk, og spesielt reduksjonen av verdien av fossene, vil være av betydning for konsesjonsspørsmålet.

Samlet belastning for tema landskap

NVE mener at ved en landskapsmessig vurdering av prosjektene, kan disse ut fra sin beliggenhet plasseres i to grupper: prosjekter som kan knyttes til landskapsrommet som Kåfjorddalen/Kåfjorden utgjør, og prosjekter i landskapsrommet Rotsunddalen. Kristianelva har i denne sammenheng en mer isolert beliggenhet.

I vurderingen av Kristianelva kraftverk er det mer relevant å vurdere samlet belastning i forhold til andre nærliggende utbyggingsprosjekter. Sør for Kristianelva er det gitt konsesjon til Vikeelva kraftverk. Det var vurdert at de landskapsmessige konsekvensene av en utbygging av Vikeelva var små. Elva er lite synlig på avstand, men har lokalt betydning for bruken av Nordmannvikdalen.

Lenger nord i Rotsundet er Sikkajohka/Lensmannselva utbygd. Sikkajavri er regulert og utnyttes i et kraftverk ved Rotsundet. Rørgaten i dagen er et synlig landskapselement.

NVE mener at redusert vannføring i Kristianelva vil være den vesentligste landskapsmessige konsekvens ved en ev. utbygging. Verken Sikkajavrereguleringen eller en ev. utbygging av Vikeelva har tilsvarende virkning, og NVE legger til grunn at en ev. utbygging av Kristianelva ikke vil bidra til en uakseptabel samlet belastning på det landskapet den er en del av.

Når det gjelder prosjektene i Rotsunddalen, er det NVEs vurdering at de tre prosjektene i indre Rotsunddalen, både hver for seg og samlet, vil ha landskapsmessige virkninger som innebærer at områdets urørte preg vil gå tapt. En ev. utbygging av Nedre Tverrelva vil etter NVEs vurdering gi en begrenset merbelastning på landskapet.

Kåfjorddalen er betydelig påvirket av kraftutbygging fra tidligere. Kåfjordelva er regulert, og mellom reguleringsmagasinet Guolasjavri og kraftstasjonen nord for Hanskejohka er det tatt inn en rekke bekker på vestsiden av dalen. En videre utbygging av vannkraft i Kåfjorddalen må etter NVEs mening vurderes i lys av dette, der de landskapsmessige konsekvensene vil være et viktig vurderingstema.

Det framgår av Kåfjord kommune sin saksutredning at den samlede belastningen av kraftutbygging i Kåfjord vil bli stor dersom alle seks omsøkte prosjekter i kommunen gis konsesjon. De trekker frem at det på en ca. 40 km lang strekning mellom Kåfjorddalen og Nordmannvik kun vil være to elver som ikke er berørt av kraftutbygging dersom det gis konsesjon til alle kraftverkene.

NVE mener at i Kåfjorddalen vil en utbygging av Melen og Hanskejohka ha betydelige landskapsmessige konsekvenser, og hensynet til den samlede belastningen tilsier at dette må vektlegges i vurderingen av konsesjonsspørsmålet. En ev. utbygging av Badjananjohka vil etter vårt syn ikke ha tilsvarende negativ virkning på landskapet fordi elva i større grad ligger skjult i terrenget.

Når det gjelder elvene som har utløp direkte til Kåfjorden, er det NVEs vurdering at Sogeselva skiller seg ut ved å ha elveløp og fosser som utgjør tydelige landskapselement i dette landskapsrommet. Dette forholdet sammen med vurderingen av de terrengmessige inngrep, tilsier at avbøtende tiltak ikke i tilstrekkelig grad vil kunne bøte på de ulempene en ev. utbygging ville medføre. Trollvikelva og Nomedalselva er begge lite synlige i terrenget, med unntak fra stiene langs elvene som stedvis gir noe

innsyn. Utbygging av disse elvene bidrar, etter NVEs mening, lite til å øke samlet belastning for landskapsrommet rundt Kåfjorden.

Friluftsliv

Ifølge høringspartene pågår det i regi av fylkeskommunen en kartlegging av hvilke arealer som har betydning som friluftsområder i Troms, og alle prosjektene berører enten svært viktige (A) eller viktige (B) friluftsområder. Bare ett vassdrag (Sogeselva) faller ikke inn under en av disse to kategoriene, men også her er det registrert friluftsinnteresser (kategori C).

Prosjektene i Rotsunddalen berører i følge fylkeskommunen alle kategori A-områder. Vi registrerer at det er noe ulikt syn på Nedre Tverrelva, da fylkeskommunen angir dette som et B-område. Søker mener at friluftsliv i indre Rotsunddalen er begrenset, og at området hovedsakelig brukes av lokalbefolkningen.

I saksframlegget til Nordreisa kommune pekes det på friluftsinnteressene som er knyttet til indre del av Rotsunddalen og Kristianelva. Kommunen ønsker at et av anleggene i indre Rotsunddalen skal bygges som visningsanlegg. Søker stiller seg positiv til dette. Kommunen viser til at anleggsveier kan bedre tilgjengeligheten for friluftsliv, gitt at det foretas tilpasninger av anleggsveier/rørgatetraseer etter avsluttet anleggsperiode.

NVE mener at indre del av Rotsunddalen skiller seg ut som et område med svært stor verdi for friluftslivet. Ikke alle delområdene som er berørt av småkraftplanene i indre del av dalen er vurdert som like viktige, men som nevnt i vurderingen av landskap over, utgjør området etter vårt syn likevel en helhet som bør vurderes samlet.

Langs Kristianelva går det en sti inn til deler av de samme fjellområdene som er tilgjengelige fra Rotsunddalen. Området er vurdert som viktig i kartleggingen av friluftsområder i Troms. Søker mener at omfanget av friluftsliv ved Kristianelva er begrenset. NVE mener at konsekvensene av utbygging for friluftsliv vil være små dersom det ved en ev. konsesjon legges vekt på tilpasning av trasé og tilbakeføring av terrenget på en slik måte at stien beholder sin verdi og funksjon. Dette kan ivaretas gjennom detaljplanleggingen.

Av de øvrige områdene med B-status, vil NVE bemerke at Melen synes å skille seg ut som det området som har størst regional betydning ved at det er en viktig innfallsport for friluftsliv knyttet til fjellområdet mellom Kåfjorden/Kåfjorddalen og Reisadalen. Dette gjelder til en viss grad også for området ved Hanskejohka, men ifølge tilleggsuttalelsen fra Fylkesmannen følger stien opp fra Kåfjorddalen et nabodalføre uten nærkontakt med Hanskejohka.

De øvrige prosjektene (Badjananjohka, Trollvikelva, Nomedalselva og Sogeselva kraftverk) berører også områder med friluftsinnteresser, men av mer lokal karakter enn de øvrige. I denne sammenheng må det nevnes spesielt at Badjananjohka har en beliggenhet nært tettstedet Birtavarre, og det er gjennomført tiltak for tilrettelegging for friluftsliv på østsiden av elva langt opp mot planlagt inntak.

Når det gjelder Nedre Tverrelva, viser FNF Troms til at det er friluftsinnteresser i nærområdet som er knyttet til Sikkajavri og området rundt. NVE vil bemerke at dette er områder som fra tidligere er påvirket av kraftutbygging.

Høringsuttalelsene fra lokalt hold i Nordreisa peker alle på at det er viktige friluftsinnteresser som vil bli berørt av prosjektene her. Rotsundelva har fiskeinteresser, og fra den veletablerte stien inn mot Pilteridalen kan man se de to markante fossefallene i Rotsundelva. Stien går fra Øvre Tverrelva, og de tre tiltakene vil bli synlige fra denne. Rotsund og omegn grendelag uttaler at *"særlig vil utbyggingen*

av Iselva og Fossen i Rotsundelva være betydelige inngrep i viktige rekreasjonsområder for befolkningen”.

NVEs vurdering er at de største friluftsjnteressene langt på vei er knyttet til de områdene som også har størst landskapsverdi. Dette er særlig relevant for vurderingen av Iselva, Rotsundelva, Øvre Tverrelva og Melen, og dette støtter opp om den vektleggingen som er gjort av landskap for de ulike prosjektene. For Badjananjohka, Trollvikelva, Nomedalselva, Kristianelva og Nedre Tverrelva, er NVE av den oppfatning at friluftsjnteressene ikke er av avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet, mens verdier knyttet til landskapsvirkninger alene er mer tungtveiende for Hanskejohka og Sogeselva sin del.

Troms fylkeskommune etterlyser en samlet vurdering av utbyggingenes konsekvenser også for reiselivet i området. Temaet har i liten grad vært viet oppmerksomhet hos høringspartene selv om det så vidt er nevnt at realisering av planene vil kunne være uheldig for reiselivet. NVE har derfor ikke ansett en egen rapport om samlet belastning på temaet reiseliv som nødvendig.

NVE mener at det ikke er avdekket konkrete konflikter mellom reiselivsjnteresser og de foreliggende utbyggingssøknadene. I den grad det likevel skulle være et motsetningsforhold mellom utbygging og sjnteresser, er det NVEs vurdering at dette ville være knyttet til områder med særlige verdier knyttet til landskaps- og friluftsjnteressene. Dette er en generell betraktning som kan støtte opp om de vurderingene som ellers er gjort av landskap og friluftsliv.

INON

Inngrepsfrie naturområder i Norge (INON) er en kartfesting av inngrepsfri natur og definert som områder som ligger en kilometer eller mer fra tyngre tekniske inngrep. Forholdet er omtalt i OEDs retningslinjer for små vannkraftverkt, hvor det bl.a. framgår at det er et nasjonalt mål å sikre at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på. INON er en indikator på hvordan inngrepsstatus i norsk natur utvikler seg, og reduksjon av INON vil være indikasjon på en konflikt, men må likevel vurderes konkret i det enkelte tilfelle.

Prosjektene i Nordreisa og Kåfjord kommuner berører et fjellområde med store arealer som er klassifisert etter INON. Det sammenhengende arealet som ligger mer enn 5 km fra inngrep utgjør 208 km², mens det øvrige INON-areal utgjør 419 km².

Prosjektene vil alle i større eller mindre grad redusere INON-arealer, og den største reduksjonen vil gjelde kategoriene ”villmarkspregede områder” og ”sone 1” som er mer enn hhv. 5 km og 3-5 km fra inngrep. Ifølge søknadene er reduksjonene for disse kategoriene særlig store for Trollvikelva kraftverk (14/10 km²), Øvre Tverrelva kraftverk (22/18 km²) og Badjananjohka (7/7 km²). For Iselva, Rotsundelva, Nedre Tverrelva, Nomedalselva og Sogeselva vil reduksjonen av være i størrelsesorden 2-6 km² for villmarkspregede områder og 2-7 km² for sone 1-områder (12 km² for Iselva). For Kristianelva, Hanskejohka og Melen vil det være noe reduksjon av INON-arealer i sone 2 og sone 1.

I OEDs retningslinjer framgår det at inngrepsfrihet i de fleste tilfeller vil kunne forsterke andre verdier, men at det også er en verdi i seg selv. Reduksjon av INON vil være en indikasjon på konflikt, men det er viktig å vurdere dette konkret i hvert enkelt tilfelle.

For Hanskejohka og Melens tilfelle, vil de foreliggende prosjektene ikke føre til bortfall/omklassifisering av villmarkspregete områder. Imidlertid er NVE av den oppfatning at på tross av dette, vil de synlige, landskapsmessige konsekvensene for fossefall og eksponert høyfjell være uforholdsmessig store ved en ev. utbygging.

Flere søknader er justert etter befaring ved at inntaksplasseringen er flyttet lenger ned. Dette gjelder bl.a. Trollvikelva og Nedre Tverrelva. Dette fører til at INON-reduksjonen blir mindre enn hva som framgår av søknadene.

Eksemplet Trollvikelva og forholdet til INON er interessant i denne sammenhengen. Fylkesmannen har påpekt at inntaket til kraftstasjonen slik det opprinnelig var planlagt, ville innebære store terrenginngrep i øvre del. Søker har etter dette lagt fram et forslag der inntaket er flyttet 200 m lenger ned (50 høydemeter). Dette innebærer etter NVEs vurdering at de negative konsekvensene som følge av en utbygging blir vesentlig mindre enn etter opprinnelig plan, mens reduksjonen av villmark som blir omklassifisert ikke gjenspeiler dette forholdet tilsvarende.

For Øvre Tverrelva kraftverk har Fylkesmannen gitt uttrykk for at utgangspunktet for INON-beregningene er feil, da eksisterende traktorvei inn i dalføret må betraktes som et tyngre teknisk inngrep og legges til grunn for beregningene. Dette fører til at bortfallet av INON blir mindre enn hva som framgår i søknaden. Det er ikke gjort nye beregninger av berørt INON-areal, men Fylkesmannen har likevel justert sin uttalelse på dette grunnlag og gir ikke lenger uttrykk for at et positivt vedtak vil bli påklaget.

I drøftingen av de landskapsmessige virkningene for Øvre Tverrelva over, er det NVEs oppfatning at indre del av Rotsunddalen må vurderes som ett sammenhengende, urørt område, uavhengig av hvordan dette påvirker INON.

FNF Troms peker på at den samlede reduksjonen av INON for alle prosjektene som er til behandling vil bli betydelig. NVE har forståelse for dette synet. I Kåfjord kommune sitt saksframlegg blir det pekt på at en i arealforvaltningen har et særlig ansvar for å ivareta urørt natur i Nord-Norge/Troms. NVE vil bemerke at dette ikke er særskilt vektlagt i OEDs retningslinjer for småkraftverk, snarere at områder med lite resterende INON skal vektlegges høyere.

NVE mener at reduksjonen av INON-områder som vil følge av en utbygging i indre del av Rotsunddalen støtter opp om vurderingene som gjelder landskap og friluftsliv for de tre prosjektene. For de øvrige prosjektene er NVE av den oppfatning at det er i samsvar med OEDs retningslinjer at reduksjonen av INON i seg selv ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Samiske kulturminner

Samiske kulturminner er en del av grunnlaget for samisk kulturutøvelse og for samene som etnisk gruppe. Samiske kulturminner er først og fremst fysiske spor etter samisk virksomhet. Immaterielle minner som eksempelvis stedsnavn og lokal tradisjon hører også inn under begrepet. Samiske kulturminner som er over 100 år er automatisk fredet.

Samiske kulturminner kan også være sterkt knyttet til landskapet. Sporene etter samiske næringsformer er ofte beskjedne og vanskelige å se i terrenget, men selve landskapet kan også ofte knyttes til samisk kultur, og grensen mellom natur og kultur kan være flytende. Et kulturmiljø kan bestå av områder det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til, og er derfor ikke alltid et menneskepåvirket landskap. Rene naturformasjoner kan også være kulturminner, som markante flyttblokker i terrenget som har tjent som offersteder.

Øvre Tverrelva kraftverk

Rotsunddalen (Cohkolatvággi) og omliggende fjellområder har vært, og er, et svært viktig område for reindrifta, noe som understrekes av at reinbeitedistriktet, Cohkolat ja Biertavárri, er navngitt etter dalføret. Under Sametingets befaring av kraftverkene i indre Rotsunddalen ble det registrert et

steingjerde og et ildsted på neset hvor Øvre Tverrelva og Rotsundelva møtes. Begge er automatisk fredete kulturminner. Det dreier seg antageligvis om et melkegjerd med tilhørende boplass, og det anses som svært sannsynlig at det har ligget ytterligere boplasser på området som i dag brukes som raste/bålplass langs turstien oppover mot Pilteridalen. Sametinget anser at omsøkte anleggs-/atkomstveg til alle de tre kraftverkene (Øvre Tverrelva, Iselva og Rotsundelva kraftverk) kommer i direkte konflikt med den automatisk fredete kulturminnelokaliteten da de ligger nær traktorvei som er planlagt oppgradert og brukt som atkomstvei. Riggområde og kraftstasjonsområdet til Øvre Tverrelva kraftverk representerer også en trussel mot de registrerte kulturminnene gjennom byggearbeid og motorisert ferdsel. Sametinget mener at tiltaket vil svekke den historiske sammenhengen som kulturminnene og landskapet samlet utgjør i dag i tillegg til å skade/fjerne samt utilbørlig skjemme kulturminnene og kulturmiljøet jf. kml § 3.

NVE mener at slik planen foreligger vil anleggsvei og kraftstasjon kunne komme i direkte konflikt med automatisk fredete kulturminner. Søker uttaler at kraftstasjon og riggområde kan trekkes bort fra kulturminnelokalitetene slik at de ikke vil berøre eller skjemme dette området. De uttaler også at trasé for anleggsvei videre mot omsøkte Rotsundelva og Iselva kraftverk kan endres slik at heller ikke disse vil berøre kulturminnet. Vannføringen i Øvre Tverrelva og Rotsundelva vil forbli uendret forbi kulturminnene da avløpene fra kraftstasjonene er oppstrøms kulturminnene. NVE mener derfor at dersom kraftstasjonen flyttes lengre oppstrøms og anleggsvei justeres, noe som kan fastsettes i vilkår til en ev. konsesjon, vil konsekvensene for de registrerte kulturminnene være akseptable.

Trollvikelva kraftverk

Sametinget registrerte totalt fem automatisk fredete kulturminner og ett nyere tids kulturminne på begge sider av Trollvikelva. To lokaliteter lå rett ved en gammel og velbrukt sti på østsiden av elva og bestod av et ildsted og et tradisjonssted som er et nyere tids kulturminne, nemlig en steinblokk med navnet Johnsteinen. Den tredje er en reindrifsamisk lokalitet på en elveslette på vestsiden av Trollvikelva som består av et steingjerde, en gjemme, en røys og et ildsted. De registrerte kulturminnene representerer både flere kulturminnetyper og en reindrifsamisk kontinuerlig bruk av området som trolig kan spores flere århundrer tilbake i tid. Sametinget vurderer kulturminnene samlet som del av et svært viktig samisk kulturlandskap. Lav grad av inngrep er en forutsetning for at det samiske kulturlandskapet og kulturminnene skal ha full opplevels- og formidlingsverdi. Sametinget mener at det omsøkte tiltaket ikke kommer i direkte konflikt med de registrerte kulturminnene, men vil bety store inngrep i et hittil urørt landskap. Sametinget anser derfor at tiltaket vil svekke den historiske sammenhengen som kulturminner og landskap samlet utgjør og utilbørlig skjemme kulturminnene og kulturmiljøet jf. kml § 3. Søker har i etterkant åpnet for en justering av trasé vestover for dermed å oppnå en større buffer (100-150 m) til kulturminneregistreringene. NVE mener at en justering av rørrasé så langt unna lokaliteten som praktisk mulig, uten å bevege seg opp i skråningen og dermed kreve store skjæringer, vil kunne redusere konsekvensene for kulturminnene noe. Revegetering og tilbakeføring av anleggsvei til inntaket vil over tid dempe virkningene av terrenginngrepene. Slipp av minstevannføring i elva som går gjennom det samiske kulturlandskapet vil etter NVEs oppfatning bidra til å opprettholde noe av opplevelsen av området. Sammen med andre avbøtende tiltak, som vil fastsettes ved ev. konsesjon, mener NVE de negative konsekvensene for de registrerte kulturminnene er akseptable.

Badjananjohka kraftverk

Sametinget har befart området som berøres av tiltaket, inkludert alternative plasseringer av kraftstasjon på kote 70, 58 og 28. Nedenfor kote 70 ble det registrert en tuft som trolig er et automatisk fredet kulturminne, i rørgatetraseen ned mot de to nederste kraftstasjonsplasseringene. Disse

alternativene vil etter Sametingets vurdering være i direkte konflikt med kulturminnet og slik i strid med kml. § 3. Grunneier stiller spørsmål til om tuften det er snakk om er et kulturminne. NVE forholder seg til Sametingets vurdering som forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner. I tillegg er det registrert tre samiske kulturminner ovenfor planlagt inntaksplassering på nordsiden av elva, men som ikke anses å bli berørt.

NVE mener så lenge røtraseen ikke kommer innenfor buffersonen til kulturminnet vil tiltakets konsekvenser for kulturminnet være akseptable. Ved en ev. konsesjon vil NVE sette vilkår om avbøtende tiltak som tar hensyn til bevaring av kulturminnene.

Generelt

Ved alle eventuelle konsesjoner vil NVE sette krav om at forholdet til samiske kulturminner er endelig avklart før byggearbeidet igangsettes. Skulle det under arbeid i marken komme frem gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget og Troms fylkeskommune omgående, jf. Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner kml. §§ 8 og 9.

Samiske interesser og vurdering etter folkeretten

NVE gir her en sammenstilling av særskilte rettsregler som beskytter samisk kultur, herunder bestemmelser i intern rett og folkerett, samt internasjonale avtaler og konvensjoner. Videre sammenholdes disse rettsreglene med regelverket som NVE følger ved konsesjonsbehandling av småkraftsøknader. Det redegjøres videre for den kommunikasjon som NVE har hatt med reinbeitedistriktet, Sametinget og Reindriftsforvaltningen i denne saken.

Med grunnlag i beskrivelsen av de respektive rettseglene, samt en vurdering av samlede virkninger med hensyn til reindrift, vurderer NVE det omsøkte tiltakene opp mot de materielle skrankene i folkeretten.

Rettsregler som beskytter samisk kultur

Når NVE fatter vedtak i samiske bruksområder kommer bestemmelser som omhandler samiske rettigheter til anvendelse i tillegg til de kravene som følger av den enkelte sektorlov.

Rettsreglene som omhandler samiske rettigheter er svært ulike, både i innhold og detaljeringsgrad. Nedenfor presenteres reglene som gjelder på de ulike nivåene, og hvilken betydning de har for NVEs myndighetsutøvelse.

Rettigheter for samer, som enkeltpersoner/individer og som gruppe

Norsk rett gir samer en rekke rettigheter, som individer eller som næringsutøvere innenfor tradisjonelle samiske næringer (reindrift, kystfiske). Dette er blant annet:

- Grunnloven § 110 a
- Sameloven av 12.6.1987
- Reindriftsloven av 15.6.2007
- Reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Sverige. Konvensjonen er under reforhandling og gjelder for tiden ikke. Regulering av grenseoverskridende beiter er gitt i lov om svensk reinbeiting i Norge og norsk reinbeiting i Sverige av 9.6.1972
- Lappekodisillen 1751

- Nordisk samekonvensjon. Konvensjonen er under arbeid, men er foreløpig ikke vedtatt.
- Følgende konvensjoner og erklæringer angår urfolk spesielt:

Rettigheter for samer som urfolk

- ILO-konvensjon nr 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Konvensjonen er ratifisert, men ikke fullstendig implementert i nasjonal lovgivning.
- FNs urfolkserklæring (vedtatt 2007)

Rettigheter til samene som minoritet (minoritetsrettigheter).

Minoritetsbegrepet inkluderer samene, men også andre minoriteter i Norge. Norge har tiltrådt minoritetserklæringer, men disse er som erklæringer ikke rettslig bindende. Samene er dessuten urfolk og rettighetene som urfolk går lenger. Rettighetene i erklæringer som angår minoriteter omhandles derfor ikke nærmere her.

Rettigheter til samene som et "folk"

Det er ikke fastslått at samene er et eget "folk" i Norge i folkerettslig forstand. Dersom det hadde vært tilfelle, ville de etter folkeretten ha krav på selvstyre og selvbestemmelse. Dette er helt klart et politisk spørsmål. Samtidig er innholdet i begrepene selvstyre og selvbestemmelse under utvikling, blant annet om urfolk i en nasjonalstat har selvråderett over naturressurser på sitt territorium (sine bruksområder). Selvbestemmelse er noe mer og mer omfattende enn medbestemmelsesrett, råderett og innflytelse. I dag har samene i Norge selvbestemmelse innenfor rent samiske forhold (samisk språk, kulturstøtte osv.) og medbestemmelse i spørsmål som gjelder både samer og andre, dvs. en begrenset intern selvbestemmelsesrett, men uten at de anses som et eget folk etter folkeretten.

Rettigheter for samer gjennom menneskerettighetene

Flere konvensjoner og erklæringer som regulerer menneskerettigheter har bestemmelser om urfolk:

- FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter (1966)
- FN-konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (1966)
- Europarådets konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter
- FN-konvensjon om biologisk mangfold (1992).

Andre bestemmelser med virkning for NVEs saksbehandling

Plan- og bygningsloven § 3-1 stiller krav til at planlegging etter loven innenfor rammen av den generelle formålsbestemmelsen i § 1-1, skal sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Til denne bestemmelsen har Sametinget vedtatt *"veileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv ved planlegging etter plan- og bygningsloven (plandelen)"* av 09.06.2010. Planveilederen er rettet mot statlige, regionale og kommunale myndigheter og gjelder hele det samiske området.

Etter formålsbestemmelsen (§ 1) til naturmangfoldloven skal naturen tas vare på ved bærekraftig bruk og vern også som grunnlag for samisk kultur. NVE oppfatter denne formålsbestemmelsen som retningsgivende ved behandlingen av tiltak som kan få betydning for naturmangfoldet. NVE vil påpeke at naturmangfoldloven ikke har som formål å verne samisk kultur, men ivaretagelse av naturmangfoldet vil medføre at naturgrunnlaget for den samiske kulturen også blir ivaretatt.

Forholdet mellom konsesjonsbestemmelsene og rettsregler for beskyttelse av samisk kultur

Når NVE treffer vedtak som innebærer arealinngrep, skal NVEs skjønnsutøvelse være innenfor de rammer som trekkes opp i den enkelte sektorlov. I vannressurslovens formålsparagraf (§ 1) heter det: *"Denne lov har til formål å sikre en samfunnsmessig forsvarlig bruk og forvaltning av vassdrag og grunnvann"*. Vannressursloven gir et vidt rom for skjønn ved vurdering av om det skal gis konsesjon og eventuelt på hvilke vilkår. Når et tiltak vil berøre samiske interesser, herunder reindriftsinteressene, vil dette være ett av vurderingskriteriene som er aktuelle.

Når NVEs vedtak berører samiske bruksområder, vil rettsreglene som er omtalt over komme inn i tillegg til de krav som følger av den enkelte sektorlov. Samiske interesser skal dermed ikke bare inngå i en totalvurdering sammen med de øvrige allmenne og private interessene som avveies, men skal vurderes særskilt. Dersom det skal gis tillatelse til et inngrep, må det derfor uttrykkelig vurderes og konstateres at et tiltak ikke kommer i strid med materielle skranker for inngrep i samiske interesser gitt i intern, norsk rett eller i folkeretten. Dette kravet vil komme i tillegg til de skranker som den enkelte sektorlov setter for vedtaket.

Rettsreglene som beskytter samisk kultur er av ulik karakter. Noen er internrettslige og andre folkerettslige. Reglene har ulikt innhold, ulike rettssubjekt (hvem som beskyttes) og pliktsubjekt (hvem som forpliktes). Videre er noen regler rent prosessuelle, ved at de styrer saksbehandlingsprosessen, mens andre setter rettslige grenser ("tålegrenser"), som ikke lovlig kan overskrides (materielle skranker). Noen er rettslig bindende for staten (og statens myndigheter), mens andre bare innebærer en politisk og moralsk forpliktelse, men ingen juridisk skranke.

Sameretten er et forholdsvis nytt rettsområde i Norge, og det foreligger få avklaringer på hvor grensene går for de rettslige rammer som er satt i intern rett og folkeretten. NVE må derfor anvende disse rettsreglene basert på et best mulig skjønn.

Prosessuelle regler

De prosessuelle reglene angår søknads- og saksbehandlingsprosessen. NVE har plikt til å sørge for at saken er tilstrekkelig utredet før det gis tillatelse til inngrep i samiske bruksområder. I dette ligger et krav om å innhente et tilstrekkelig faktagrunnlag for å kunne vurdere tiltaket opp mot samiske interesser. I rettspraksis, juridisk teori og i uttalelser fra Sivilombudsmannen er det lagt til grunn at saksopplysningsplikten er skjerpet ved inngrep i samiske områder i den forstand at også samiske forhold skal være tilstrekkelig utredet.

Når det gjelder konsultasjoner, har NVE og Sametinget inngått avtale 31.3.2009 om hvordan konsultasjonen skal gjennomføres. Det er forutsatt at tiltaket må overskride de grensene som er angitt i forskriften om konsekvensutredninger. Disse er valgt som innslagspunkt for å sikre at konsultasjonsplikten forbeholdes større inngrep. Søknadene som behandles her er alle under grensen for konsekvensutredninger slik at konsultasjonsplikten overfor Sametinget ikke gjelder.

NVEs vurdering av de prosessuelle regler knyttet til folkeretten

NVE forholder seg til gjeldende saksbehandlingsregler, som i småkraftsaker er vannressursloven, vassdragsreguleringsloven (unntaksvis), forvaltningsloven, oreigningslova m.fl. Ingen av småkraftsøknadene som er behandlet her er av et slikt omfang at de kommer inn under forskrift om konsekvensutredninger i plan- og bygningsloven.

I NVEs veiledningsmateriale som gjelder småkraftverk, framgår det at søker skal ta *"kontakt med lokalt reinbeitedistrikt tidlig i planleggingsfasen, og før innsending av søknad, for avklaring i forhold til reindriftsinteresser. Reindriftsforvaltningen bør kontaktes angående status på kartene på*

www.reindrift.no: ”NVEs veiledningsmateriale formidler ikke absolutte krav, men NVE skal sjekke at det framgår av søknadene at det er tatt de nødvendige kontakter i planfasen. NVE har derimot i denne fasen av saksbehandlingen ikke mulighet for å kontrollere at den aktuelle informasjonen er tilstrekkelig eller korrekt, men forventer at høringspartene bidrar med korreksjoner dersom det er grunnlag for det.

NVE har før oppstart av høringsprosessen fått utarbeidet en reindriftsrapport for vurdering av de samlede virkningene av de aktuelle småkraftprosjektene i forhold til reindriftsinteressene i reinbeitedistrikt 36. Denne rapporten har ført til at flere av prosjektene er justert for å imøtekomme reindrifts interessene. Rapporten var del av det materialet som ble sendt på høring.

NVE inviterte til offentlig møte i løpet av høringsperioden. De samiske interessene har deltatt i høringsprosessen, og både Sametinget, Reindriftsforvaltningen og reinbeitedistriktet har gitt uttalelse til søknadene. Høringspartene som hadde gitt uttalelse, ble invitert med til sluttbefaringer.

Reinbeitedistriktet hadde ikke anledning til å delta på sluttbefaringene, og det ble derfor arrangert et eget møte med reinbeitedistriktet i etterkant av befaringsene. Både Sametinget og Reindriftsforvaltningen har fremmet innsigelse til flere av søknadene. I den forbindelse ble det avholdt et innsigelsesmøte med partene. NVE mener på bakgrunn av det som er redegjort for her, at de prosessuelle kravene som framgår av folkeretten og intern rett er oppfylt.

Materielle skranker

De materielle skrankene skal hindre at NVE som forvaltningsmyndighet treffer et konsesjonsvedtak som i for stor grad er skadelig eller ødeleggende for samisk kultur. De materielle skranker eller ”tålegrenser”, som er satt av hensyn til samiske rettigheter, er vanskeligere å konkretisere enn de prosessuelle. Det er lite relevant rettspraksis på hvor denne grensen må trekkes i dag, hensyntatt den utviklingen som har skjedd de siste årene. Både Grunnloven § 110a, sameloven og FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter art 27 setter noen grenser, men disse er vage. Det som er konstatert, er at det generelt er en høy terskel for å fastslå brudd på folkeretten. Videre er det konstatert at beskyttelsen de materielle skrankene gir kan gjelde ned på individnivå. Skranken - eller tålegrensen - vil likevel kunne variere for eksempel ut fra hvor i landet inngrepet skjer og hvor truet samisk kultur er i det aktuelle området.

Det er vanskelig å si konkret om hvilke inngrep som innebærer en for stor belastning på samisk kultur som kan sies å innebære at samisk kulturutøvelse nektes, jf FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27. Ved vedtak om konsesjoner etter vannressursloven er det dessuten vid adgang til å fastsette vilkår om avbøtende tiltak. Slike vilkår kan følgelig også settes av forvaltningen med formål om å begrense eventuelle ulemper for samiske interesser ved utbygging og drift.

Det vil også være en skønnsvurdering hva samiske rettighetshavere må tåle av tiltak. Det skal ikke mye til før for eksempel inngrep i reinbeiterettigheter utløser rett på økonomisk erstatning (rettighetene har et ekspropriasjonsrettslig vern), men inngrepene kan likevel vedtas uten å være i strid med de rettslige skrankene. Det vil si at det er ulike terskler for hva som kan tillates og hva som må kompenseres økonomisk.

NVEs vurdering av de materielle skrankene etter folkeretten

Det finnes tålegrenser for hva som kan tillates av tiltak, før det kommer i strid med folkeretten og norsk rett. Det finnes ingen entydig angivelse, verken i teori eller rettspraksis, på hvor slike tålegrenser går. Tålegrensen vil også kunne variere ut fra hvor robust den interessen som påvirkes er. Slik kan tålegrensen være forskjellig etter hvor i landet inngrepet skjer og hvem/hva som berøres. En vurdering

av om et tiltak representerer en for stor belastning på samisk kultur, og hva det vil si å ”nekte” samisk kulturutøvelse etter FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter art 27, vil måtte basere seg på best mulig skjønn. Samiske interesser vurderes i denne sammenheng isolert, da det er virkningen for samiske interesser som er av betydning for de materielle skrankene i folkeretten. I tillegg vil samiske interesser inngå i totalvurderingen av om konsesjon skal gis eller ikke, sammen med øvrige interesser som vil kunne berøres.

Reindrifta er ansett som den viktigste enkeltstående samiske kulturbærer, og utøvelse av reindrift er derfor mer enn en ren næringsinteresse. NVE har derfor lagt stor vekt på reindrift i vurderingen av om småkraftprosjektene representerer en for stor belastning på utøvelsen av samisk kultur og kulturutøvelse. I tillegg til reindrifta, vurderes også virkninger for samiske kulturminner. Det har gjennom prosessen ikke blitt konkretisert øvrige samiske interesser som særskilt vil kunne bli berørt.

NVE har hatt en kommunikasjon med reindriftsinteressene som er i samsvar med de prosessuelle krav. NVE er oppmerksom på reindriftras vurdering av de ulike prosjektene, og legger til grunn at noen av prosjektene vil ha uønskede effekter som vanskelig kan avbøtes, mens andre prosjekt fra reindriftras ståsted kan være aktuelle for utbygging, gitt at det gis vilkår som imøtekommer reindriftras behov.

NVE mener det bør fokuseres særskilt på reindrifta ved planlegging og gjennomføring av en eventuell anleggsperiode. Ved ev. konsesjon vil NVE derfor sette krav til at reindrifta omhandles særskilt i detaljplanene. Det vil være en forutsetning at reindrifta i denne sammenheng skal gis mulighet til å delta i planleggingen.

Som redegjort for i vurdering av søknadene, er det flere trekk- og flyttleier som vil kunne berøres. Hvor viktige leiene er og i hvilken grad de påvirkes varierer. Flyttleiene har et særskilt vern i reindriftsloven. Anleggsperioden, som omtalt over, kan påvirke flyttleier midlertidig, men det kan samtidig gjøres tilpasninger som tar hensyn til reindriftras behov.

Det er et viktig tema for reinbeitedistriktet, Sametinget og Reindriftsforvaltningen at småkraftutbygging kan føre til økt ferdsel i reinbeiteområder. Dette er særlig relevant der det bygges anleggsveier opp til inntaksområdene. Det er også påpekt som en problemstilling der veiene fjernes etter anleggsperioden, ved at tilbakeførte traseer vil kunne gi lettere tilgang til fjellområdene, både for ferdsel til fots, og for motorisert ferdsel med terrenggående kjøretøy. Det er også uttrykt bekymring for at en realisering av prosjektene vil kunne føre til at det blir lettere å etablere hytteområder og lignende i tilknytning til anleggene, og at dette vil være en utilsiktet virkning.

Merknadene knyttet til økt tilgjengelighet og en mulig videre nedbygging av arealbruken som følge av småkraftutbygging er relativt kompleks. Høringsprosessen har avdekket at alle omsøkte prosjekt berører områder som har verdi for friluftslivet. Dette innebærer at det allerede i dag foregår ferdsel som en må anta påvirker reindrifta i noen grad. NVE mener imidlertid at forholdet er relevant og må vurderes både fra sak til sak, men at det også må vurderes den samlede effekten av økt tilgjengeliggjøring.

NVE vil imidlertid påpeke at motorisert ferdsel på terreng som blir tilbakeført, for eksempel rørgatetraseer og anleggsveier, og en videre tilrettelegging for hyttebygging ligger utenfor det som ligger til NVE som konsesjonsmyndighet for småkraftverk å vurdere. Vi legger til grunn at det er andre lovverk som regulerer både motorferdsel i utmark og hyttebygging, og at det dermed også ligger under andre myndigheters ansvarsområde, dvs. kommunene og miljøvernmyndighetene. Vi legger imidlertid til grunn at dersom NVE av hensyn til reindriftsinteressene forutsetter at en anleggsvei skal fjernes etter utbygging, vil dette være et moment i en ev. prosess som gjelder annen arealutnyttelse i det samme området.

Småkraftprosjektenes mulige virkninger for samisk kultur og kulturutøvelse vil foruten reindrifta først og fremst være knyttet til samiske kulturminner. Sametinget har gjennomført registreringer der tematikken har syntes aktuell, og NVE har avveid og lagt vekt på hensynet til kjente forekomster av samiske kulturminner. Der det foreligger mulighet for avbøtende tiltak som reduserer konfliktene, er dette vektlagt. I detaljplanlegging vil rørgatetrasé og anleggsarbeid kunne tilpasses for å unngå påvirkning av kulturminner. Kulturminnelovens bestemmelser må uansett følges ved en eventuell utbygging.

Vurdering av samlede virkninger for reindrift sett i lys av folkeretten

Reinbeitedistriktet har reist krav om at de planlagte småkraftprosjektene og vurderingen av dem opp mot folkerettens bestemmelser også må omfatte tidligere gjennomførte inngrep og andre framtidige tiltak i de aktuelle områdene. NVE vil peke på at behandlingen av småkraftsøknader nylig er blitt lagt om slik at prosjekter i samme område blir behandlet samtidig og samlet, slik at det blir lettere å foreta en vurdering av konsekvensene for et større område. Dette har for søknadene i Nordreisa og Kåfjord ført til at det har gitt bedre mulighet til å utrede de samlede virkningene for reindrift. Det er tidligere gitt én småkraftkonsesjon som berører det samme reinbeitedistriktet, til Vikeelva kraftverk (2013). Fra tidligere er Guolasjohka (1968), Sikkajohka (1951) og Kildalselva (1957) regulert.

Ved vurdering av hvilke virkninger de planlagte prosjektene vil kunne gi, er det tatt utgangspunkt i situasjonen i området på søknadstidspunktet. Eventuelle virkninger av tidligere inngrep vil derfor dekkes indirekte og ligge til grunn for vurdering av hvilke nye/tilleggsverknninger småkraftprosjektene vil kunne gi.

Den samlede virkningen for reindrift er vurdert etter vurderingene av det enkelte prosjekt foran. I et folkerettslig perspektiv er det viktigste spørsmålet om de aktuelle prosjektene vil kunne likestilles med å nekte utøvelse av samisk kultur, eller være i konflikt med de øvrige terskler som er satt til vern av samisk kultur i Norge. NVE mener at det er to forhold som er avgjørende for besvarelse av dette spørsmålet.

For det første mener NVE at vurderingene av de omsøkte tiltakene i sammenheng med andre planlagte energianlegg, ikke gir grunnlag for å si at flere tiltak i et område nødvendigvis forsterker hverandre med hensyn til virkninger. Generelt vil imidlertid flere inngrep samlet kunne beslaglegge mer areal direkte. Videre kan press på en begrenset ressurs/ funksjonsområde innen et reinbeitedistrikt øke mer, dersom flere inngrep påvirker samme ressurs. Dette selv om inngrepene skjer i ulike geografiske områder innen distriktet. Det er derfor ikke vanskelig å forstå reindriftas uttrykte bekymring for at mange inngrep over tid, samlet kan gi store utfordringer. NVE mener derfor det er viktig at reindriftas arealer kartlegges og vurderes grundig når nye tiltak planlegges. Etter NVEs oppfatning er det i denne sammenheng avgjørende viktig at reindrifta gis anledning for innspill og kommentarer, og at næringa benytter seg av muligheter for å påvirke planleggingen på et så tidlig tidspunkt som mulig.

Det andre forholdet – som etter høringsrunden er oppfattet som minst like viktig – dreier seg om tilgjengelighet og annen bruk av områdene som kan være til fortrenghet for reindriften. NVE vil her vise til at mange av småkraftsøknadene er justert slik at det ikke er planlagt permanent vei til inntakene i de høyereliggende delene av prosjektområdene. Så kan NVE ved ev. konsesjon legge vekt på å stille krav til både anleggs- og driftsfase og som begrenser tilgjengeligheten til viktige, høyereliggende områder. Det ligger imidlertid utenfor NVEs myndighet å vurdere framtidig arealforvaltning som ligger under andre myndigheters ansvarsområde.

Konklusjon folkerettsvurdering

De prosessuelle krav som stilles til saksbehandling av småkraftsøknader i samiske bruksområder er etter NVEs vurdering oppfylt i disse sakene. Det vises i denne forbindelse til de utredninger som er utført, gjennomført høringsprosess og oppfølgende møtevirksomhet. Det vurderes å være uten betydning i forhold til de prosessuelle krav at det foreligger innsigelser fra Reindriftsforvaltningen og Sametinget til flere av prosjektene.

De planlagte småkraftprosjektene er vurdert særskilt med hensyn til reindrift, også hva gjelder samlet belastning. Ved ev. konsesjon til et eller flere av tiltakene, vil man etter NVEs vurdering gjennom detaljplanlegging av prosjektene og anleggsvirksomheten, sammen med vilkår i en konsesjon kunne begrense skadevirkningene, og sikre at ulemper samlet sett er akseptable. Gjennom konsesjonsprosessen er flere av prosjektene også blitt justert slik at konfliktene med reindrifta er redusert.

NVE vil understreke at det er samisk kultur, og reindriftas rolle i dette, som er gitt et særskilt vern etter folkeretten. Reindrifta som næring er etter NVEs oppfatning ikke skjermet for inngrep eller for plikt til å tilpasse seg andre interesser.

NVE mener det har kommet tydelig fram gjennom konsesjonsbehandlingen at reindrifta primært ikke ønsker nye inngrep i reindriftsområder. Det er også åpenbart at inngrep er en ulempe for reindrifta isolert.

Det er etter NVEs vurdering vanskelig å se at noen av prosjektene kan sies å ha så store konsekvenser at en ev. konsesjon kan likestilles med å nekte utøvelse av samisk kultur. Imidlertid er det prosjekter som helt klart vil føre til så store ulemper for reindrifta at det er vanskelig å se for seg tiltak som kan avbøte dette i tilstrekkelig grad. For andre prosjekter, vil tiltakene slik de nå framstår med omtalte muligheter for vilkår om avbøtende tiltak, ikke alene bidra til at konsesjon ikke bør gis.

Annet

Reinbeitedistriktet har også i sin høringsuttalelse uttrykt bekymring om habilitet ved at det er helt eller delvis offentlig eide selskap som søker, samtidig som det er offentlige instanser som skal avgi høringsuttalelser og fatte vedtak. NVE har ingen egeninteresse i noen av søknadene, og det er derfor opp til hvert enkelt forvaltningsorgan å vurdere sin egen habilitet. NVE har konstatert at dette er en problemstilling som ikke er tatt opp av andre høringsparter, og vi kan ikke se at dette er et relevant hensyn.

Kåfjord kommune bad i sin høringsuttalelse om utgiftsdekning til å ansette sakkyndig bistand til å utføre de faglige vurderinger av de 6 omsøkte småkraftverkene i Kåfjord kommune. De bad samtidig om at saksbehandlingen ble stilt i bero frem til kommunen hadde foretatt de nødvendige vurderingene. NVE viser til vårt høringsbrev med vedlegg. Her opplyser vi om at kommunen skal kommentere sakene enkeltvis og samlet ut fra beste evne og de forutsetningene de innehar. Vi viser også til at samtlige av de 11 omsøkte småkraftverkene i Nordreisa og Kåfjord behandles etter Vannressursloven. Det er ikke hjemmel for å kreve utgiftsdekning for behandling av saker etter vannressursloven. NVE har på dette grunnlag ikke imøtekommet kravet fra Kåfjord kommune.

Med grunnlag i foreliggende saksmateriell inklusive høringsuttalelsene har vi vurdert kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkelig til å fatte vedtak i sakene, uten å ha bedt om tilleggsutredninger. NVE har ikke sett at det er grunnlag for å stille sakene i bero, og vi har derfor ikke imøtekommet kommunes krav.

Flere av høringsuttalelsene som særlig gjelder prosjekter i Kåfjord, bl.a. Kåfjord kommune, uttrykker bekymring for hvilke konsekvenser prosjektene kan ha når det gjelder forhold som grunnvann, flom og erosjon, dambrudd og vanntemperatur/frostrøyk. NVE har forståelse for dette ut fra den erfaringen kommunen og innbyggere kan ha med tidligere kraftutbygging i området. I forbindelse med reguleringen av Goulasjåvri, er dette relevante problemstillinger.

Utbygging av små kraftverk i den størrelsesorden det er søkt om i Nordreisa og Kåfjord har normalt en svært begrenset virkning på de aktuelle tema.

Prosjektene innebærer fraføring av vann mellom inntaksmagasin og kraftstasjon. Grunnvannsstanden på utbyggingsstrekningen kan bli senket noe, men det vil alltid være igjen flommer i elvene som bidrar til å opprettholde grunnvannsnivået. På lave vannføringer, som særlig inntreffer om vinteren i denne delen av landet, vil vannføringen normalt være for liten til å holde kraftstasjonene i drift, og grunnvannsstanden vil da ikke bli påvirket. Vannføringen nedenfor kraftstasjonene vil ikke endres, og følgelig heller ikke grunnvannsnivået.

For at det skal kunne oppstå problemer med frostrøyk, vil det være en forutsetning at det om vinteren slippes ut vann fra kraftverkene som har en høyere temperatur enn hva som ellers er vanlig for overflatevannet i elvene. Småkraftprosjektene som er vurdert her, vil alle ha svært små inntaksmagasin sammenlignet med reguleringsmagasin som kan gi frostrøykproblemer. Prosjektene vil dermed ha en marginal betydning for vanntemperaturen, og følgelig vil det ikke oppstå problemer med frostrøyk nedenfor kraftstasjonene. Det er også et moment at vannføringen i elvene om vinteren ofte vil være for liten til å holde kraftverkene i drift. Vannføring og isforhold vil da være som før en utbygging.

Småkraftprosjekter har vanligvis ingen betydning for flommer i elvene som blir berørt, og dette er vurdert å være tilfelle også for alle prosjektene som er behandlet her.

I den grad erosjonsproblematikk er relevant, vil dette bli vurdert for det enkelte prosjekt.

Inntaksmagasinene i de omsøkte prosjektene er som nevnt små, og potensialet for skadevirkninger som følge av dambrudd vurderes også å være lite som følge av dette. Imidlertid vil det for de prosjektene som får konsesjon, bli foretatt en klassifisering av inntaksdammene i den hensikt å identifisere risikoen ved disse, slik at ansvarlig dameier kan gjennomføre ev. tiltak for å begrense skadepotensialet dersom et dambrudd skulle finne sted, samtidig som det da er krav til de som skal prosjektere dammer.

Forholdet til drikkevannsinteressene er omtalt under merknader til konsesjonsvilkårene i notatene "Bakgrunn for vedtak" for det enkelte prosjekt ved ev. konsesjon. Dette er privatrettslige forhold som må løses mellom utbygger og øvrige parter.

Samfunnsmessige virkninger

Totalt ville en tillatelse til alle de omsøkte prosjektene slik de er presentert tilført om lag 80 GWh/år i fornybar energi. I tillegg vil kraftverkene gi verdiskapning for grunneiere, tiltakshavere, entreprenører, kommune og stat. Kraftverkene kan bidra til at lokal bosetning opprettholdes.

Oppsummering

Under behandling av de 11 søknadene om bygging av kraftverk i Kåfjord og Nordreisa kommuner er det blitt klart at konsekvensene av søknadene er større samlet enn dersom hvert enkelt kraftverk vurderes for seg. Dette er spesielt tydelig innen temaene reindrift, landskap, og naturtypen bekkekløft. Våre vurderinger er gjort på et solid grunnlag ut fra foreliggende materiale, informasjon fremkommet

gjennom høring og egne befaringer, men når det kommer til landskap og estetikk vil det alltid være rom for en del skjønn. De 11 omsøkte kraftverkene ligger alle innenfor reinbeitedistrikt 36, og det har vært særlig viktig å vurdere mulige negative konsekvenser av en full utbygging av alle de omsøkte kraftverkene for dette distriktet. Vi mener at en full utbygging vil kunne være belastende for reinens utnyttelse av området, og har forsøkt i størst mulig grad å bevare områder som er sentrale for reinens bevegelse, og tillate utbygging der konsekvensene, både for reindrift og de andre temaene, er mindre.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Konklusjon

NVE har behandlet 11 søknader og har etter en totalvurdering kommet frem til at for Nedre Tverrelva, Kristianelva, Nomedal, Trollvikelva og Badjanaanjohka kraftverk så overstiger fordelene ved bygging skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Kravet til vannressursloven § 25 er oppfylt og tillatelse gis på nærmere fastsatte vilkår. For Iselva, Rotsundelva, Øvre Tverrelva, Sogeselva, Melen og Hanskejohka kraftverk overstiger ulempene ved bygging fordelene slik at kravet i vannressursloven dermed ikke er oppfylt, og tillatelse ikke kan gis.

En utbygging i tråd med NVEs vedtak for de 5 tillatelsene som gis vil produsere ca. 40 GWh ny fornybar energi.

NVE mener at en utbygging av alle de 11 omsøkte prosjektene vil kunne medføre negative konsekvenser for reindrifta i reinbeitedistrikt 36. Ved ikke å gi konsesjon til de tre omsøkte kraftverkene i indre Rotsunddalen, vil det området som har størst verdi for reindrifta forbli uberørt av kraftutbygging. De konsesjonsgitte tiltakene innebærer et bortfall av INON-områder på ca. 64 km², noe som er omtrent 10 % av det totale INON-området i kommunene. En utbygging av alle prosjektene som omsøkt ville har redusert dette arealet med 122 km² (derav 40 km² villmarkspregede områder), noe som er omtrent 20 % av INON-området i kommunene. Den foreliggende konklusjonen innebærer også at alle bekkekløftene som er ansett som verdifulle for det biologiske mangfoldet forblir uberørte. Se også ”bakgrunn for vedtak” for hver av søknadene for nærmere begrunnelse.

Innsigelser

Områdestyret i Vest-Finnmark v/Reindriftsforvaltningen har fremmet innsigelse mot 7 småkraftverk (Melen, Badjanaanjohka, Sogeselva, Iselva, Rotsundelva, Øvre Tverrelva og Nomedal kraftverk). Opprinnelige innsigelser mot Nedre Tverrelva og Kristianelva kraftverk ble i brev av 5.7.2012 trukket grunnet fjerning av permanent vei til inntak. Hovedbegrunnelsen for innsigelsene er at anleggsveiene, til tross for at de fjernes, vil kunne åpne for økt ferdsel inn i beiteområdene, og at tiltakene vil kunne sperre for trekkveier og endre reinens naturlige trekk og beitemønster.

Sametinget har fremmet innsigelse mot 7 småkraftverk (Melen, Badjanaanjohka, Sogeselva, Iselva, Rotsundelva, Øvre Tverrelva og Trollvikelva kraftverk). Hovedargumentene for innsigelsene er konflikt med kulturminner og negative virkninger for reindrifta, blant annet på grunn av anleggsveier som kan åpne for økt ferdsel inn i beiteområdene, til tross for at de fjernes etter endt byggeperiode.

NVE avholdt et innsigelsesmøte med Områdestyret/Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark og Sametinget i Alta 18.12.2012, og det er skrevet et omforent referat fra møtet. Både Områdestyret i

Vest-Finnmark v/Reindrifftsforvaltningen og Sametinget opprettholdt sine innsigelser, til tross for at det for flere av prosjektene ble lagt frem nye tekniske løsninger.

På grunnlag av NVEs konklusjon, foreligger det fortsatt innsigelse fra Områdestyret i Vest-Finnmark v/Reindrifftsforvaltningen for prosjektene Badjananjohka og Nomedal kraftverk, og for prosjektene Badjananjohka og Trollvikelva kraftverk fra Sametinget.

NVE har ikke tatt innsigelsene til følge ved å avslå søknadene, men prosjektene er justerte på en slik måte at vi mener at begrunnelsene for innsigelsene i stor grad er imøtekommet.

Høringspartene kan velge å trekke innsigelsene i løpet av ordinær klagefrist dersom de finner at disse konsesjonene er gitt med akseptable vilkår. En slik frafallelse av innsigelsene må i så fall meldes NVE innen tre uker etter at de er blitt gjort kjent med vår avgjørelse.

NVE legger til grunn at tillatelsene til Badjananjohka, Nomedal og Trollvikelva kraftverk vil være å anse som klagesaker og oversendes Olje og energidepartementet for endelig avgjørelse, dersom innsigelsene ikke frafaller innen gitt frist.